

**Talousarvio 2023 ja
taloussuunnitelma 2023-2025**

Kaupunginjohtajan ehdotus

Sisällysluettelo

Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023-2025.....	1
Talousarvion yleisperustelut.....	3
Talousarvion valmistelu ja taloudelliset lähtökohdat	3
Kaupunginhallituksen hyväksymään kehykseen sisältyvät lisäykset	4
Kaupunginjohtajan ehdotukseen sisältyvät määrärahamuutokset	5
Strateginen johtamisjärjestelmä	6
Kaupungin henkilöstöjohtaminen.....	7
Tavoitteiden asettaminen konsernille	9
Talousarvion yhteydessä vahvistetut erillisvaltuudet	13
Kaupungin elinvoima ja hyvinvointi	14
Porin elinvoimaisuus.....	14
Porilaisten hyvinvointi	33
Kaupungin myöntämät avustukset	39
Käyttötalousosa.....	41
Käyttötalousosan esittely ja sitovuus.....	41
Toimialojen ulkopuolisten tehtävien meno- ja tuloarviot.....	42
Tarkastustoimi.....	42
Konsernipalvelut.....	42
Energian välitys.....	44
Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät	44
Toimialakohtaiset esitykset.....	45
Sivistystoimiala.....	45
Perusopetus	49
Varhaiskasvatus	57
Lukiokoulutus	61
Kulttuuripalvelut.....	65
Liikuntapalvelut ja nuorisotyö.....	69
Elinvoima- ja ympäristötoimiala.....	73
Joukkoliikenne.....	78
Työllisyydenhoito.....	81
Tekninen toimiala.....	85
Infrastruktuurin kunnossapito	87
Tilatehokkuus	92
Tuloslaskelmaosa.....	97
Investointiosa.....	102
Investointiosan esittely ja sitovuus	102
Irtain ja muut investoinnit.....	102
Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit.....	103
Tiloihin kohdistuvat investoinnit	107
Rahoitusosa.....	113
Talousarvion meno- ja tuloarvioiden yhteenveto.....	114
Liikelaitosten talousarviot	115
Porin Palveluliikelaitos	115
Porin Vesi, liikelaitos	117
Liikelaitosten vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen.....	119

Talousarvion yleisperustelut

Talousarvion valmistelu ja taloudelliset lähtökohdat

Kaupunginhallitus vahvisti vuoden 2023 talousarviokehityksen 13.6.2022. Kehys oli valmisteltu yhteistyössä toimialojen kanssa. Kehyksessä varattiin toimialakohtaisten muutosten lisäksi 3,6 miljoonaa euroa eli 3 % palkkojen sopimuskorotuksiin, mikä vastaa hyvin uusien työ- ja virkaehtosopimusten kustannusvaikutusta. Palvelujen ja tarvikkeiden hinnankorotuksiin varattiin yleisen kustannuskehityksen vuoksi 3,4 miljoonaa euroa. Summa perustui noin 4 % kasvuun ja elintarvikkeiden osalta erikseen arvioituun suurempaan lisäykseen. Ottaen huomioon tämänhetkiset inflaatioluvut, voidaan todeta, että tämä arvio jäi hieman liian pieneksi. Syyskuussa inflaatio oli 8,4 %.

Keskeisin muutos talousarviossa, mikä huomioitiin jo kehysvaiheessa, on sote- ja pelastustoiminnan siirtyminen Satakunnan hyvinvointialueelle. Tähän liittyvät kehysvaiheessa huomioidut muutokset osuivat melko hyvin, mutta kaupunginjohtajan ehdotuksessa on tehty tältä osin joitakin tarkennuksia, esimerkiksi kaupungin myöntämien avustusten ja erityisesti kaupungin hyvinvointialueelta saatavien toimitilavuokrien osalta.

Vaikka kaupungin toiminnan ja talouden rakenteessa tapahtuu valtava muutos, talouden suuntaviivoissa muutosta ei juurikaan ole havaittavissa. Vuosi 2023 on kuntataloudessa poikkeuksellinen vuosi johtuen siitä, että kunnille tilitetään vielä jonkin verran vuoden 2022 verotuksen liittyviä tilityksiä vanhan verojärjestelmän perusteilla. Tämä näkyy myös kaupungin talousarviossa poikkeuksellisen positiivisena tuloksena. Vaikutus näkyy lievästi vielä myös suunnitelmavuodessa 2024, mutta vuonna 2025 palataan ns. normaalille kasvu-uralle. Porin osalta tilannetta heikentää silloin myös alustavat tiedot TE24 uudistuksesta, jonka taloudellisten vaikutusten arvioidaan olevan negatiivisia.

Yleisesti voidaan todeta, että verorahoituksen kehitys ei edelleenkään riitä kattamaan toimintamenojen, kasvavien rahoituskulujen ja viime vuosina melko mittavaksi kasvaneen investointiohjelman vuoksi kasvaneita suunnitelman mukaisia poistoja. Ilman toimenpiteitä tai merkittäviä muita muutoksia talouskehityksessä vuosi 2025 tuleekin siis olemaan jälleen alijäämäinen.

Talouden kehitykseen tuo tällä hetkellä suuria epävarmuustekijöitä globaalisti epävakaa tilanne johtuen erityisesti Venäjän ja Ukrainan välisestä sodasta kaikkine vaikutuksineen. Valtakunnallisesti merkittävä epävarmuustekijä taas liittyy hyvinvointialueiden rahoitukseen ja sen vaikutuksiin kuntatalouteen. Ensimmäiset tarkemmat arviot mahdollisista muutoksista tämänhetkisiin arvioihin verrattuna saadaan sen jälkeen, kun tilinpäätökset vuodelta 2022 valmistuvat ja sote- sekä pelastustoimen todellinen alkuvaiheen rahoitustarve alkaa sitä kautta varmistua. Tältä osin pitää varautua huomattaviinkin muutoksiin erityisesti valtionosuuksien osalta.

Talousarvion laadinnan yhteydessä on tullut konkreettisesti esiin, miten pienet mahdollisuudet kaupungilla on enää toimintamenojen kautta tasapainottaan talouttaan varsinkin, jos taustalla on rakenteellinen alijäämä. Kaupungin elinvoiman ja verotulojen kehitys tuleekin olemaan keskiössä tulevinä vuosina. Kaupungin strategisten tavoitteiden onnistuminen edellyttää myös suunnitelmaa, miten tarvittavat toimenpiteet rahoitetaan muullakin kuin lisälainanotolla.

Kaupunginhallituksen hyväksymään kehykseen sisältyvät lisäykset

Sivistystoimiala

Lainsäädäntöön perustuvat lisäykset

- 600 000 euroa varhaiskasvatuksen ryhmäkokosäädöksen huomiointiin
- 300 000 euroa varhaiskasvatukseen osallistuvan lapsen oikeus tukeen
- 350 000 euroa joustavaan perusopetukseen

Muut muutokset

- 600 000 euroa Ukrainan pakolaisten valmistavan opetuksen ja varhaiskasvatuksen ryhmiin
- 400 000 euroa varhaiskasvatuksen kasvaviin palvelusetelimenoihin
- 300 000 euroa opettajien kesäajan palkkaukseen
- 150 000 euroa sairaalakoulun toimintaan
- 100 000 euroa poikkihallinnollisen liikkumishankkeen toteuttamiseen
- 50 000 euroa uinnin pitkän radan SM-kisojen järjestelyihin

Elinvoima- ja ympäristötoimiala

- 330 000 euroa kaupunkimittauksen ilmakehä- ja laserkeilausaineiston päivittämiseen
- 50 000 euroa kaupunkikehityksen käyttötalousmäärärahoihin
- 30 000 euroa Yyterin yksityisteiden kunnossapitoon
- 100 000 euroa ICT-yksikölle cyberuhkiin varautumiseksi
- 100 000 kaupunkisuunnittelun asiantuntijapalveluihin
- 35 000 euroa Työllisyyspalveluiden MAINE-maahanmuuttajahankkeen jatko
- 35 000 euroa Suunnittelu- ja kehittämisyksikön EU-rahoitteisen Circwaste-hankkeen kolmas vaihe
- 50 000 euroa määräaikaisen TE24-projektityöntekijän palkkaus
- 37 000 euroa Ympäristö- ja terveysvalvontayksikköön uuden ympäristötarkastajan viran perustaminen
- 137 000 euroa Rakennusvalvontaan poikkeuslupien käsittelyyn yksi lupainsinööri lisää, samoin kaupunkisuunnitteluun yksi kaavoitusarkkitehti lisää

Tekninen toimiala

- 250 000 euron vähennys kiinteistönhoidon tuloarviosta
- 400 000 euroa infrastruktuurin kunnossapitomäärärahan lisäys
- 300 000 euroa PTS-vuokrien lisäykseen
- 120 000 euroa sähköautojen lataustolppiin ja asfaltointeihin yksityisille
- 78 000 euroa sairaalakouluun

Investointisuunnitelma päivitettiin teknisen toimialan esityksen mukaisesti. Porin Veden investointimäärärahaa lisättiin miljoonalla eurolla. Lisäksi kehykseen sisältyi toimialojen välisiä siirtoja ja budjettitekniisiä siirtoja investointi- ja käyttötalousosien välillä.

Kaupunginjohtajan ehdotukseen sisältyvät määrärahamuutokset

Kaupunginjohtajan ehdotuksessa on otettu huomioon uusimmat arviot kaupungin verotuloista ja valtionosuuksista sekä muista rahoituseristä. Ehdotukseen sisältyy myös pieniä kehyskorjauksia sekä kehystä kasvattamattomia siirtoja käytötalous- ja investointiosan välillä. Lisäksi esitykseen sisältyy kaupunginhallituksen vahvistamasta kehyksestä poikkeavia muutoksia, jotka on listattu alla. Mikäli toisin ei ole mainittu, kohdistuu muutos koko taloussuunnitelmakauteen.

Sivistystoimiala

Sivistystoimialan talousarvio on jaettu kaupunginvaltuuston 19.9.2022 hyväksymän hallintosäännön muutoksen mukaisesti Sivistyslautakunnalle ja Vapaa-ajan lautakunnalle.

Sivistyslautakunta

- 700 000 euroa vähennetty varhaiskasvatusmaksujen tuloarviosta valtion budjettiriihen päätökseen perustuen
- 900 000 euroa uusien varhaiskasvatuksen ryhmäsäädösten täyttämistä varten
- 400 000 euroa varhaiskasvatuksen mitoitusten tiukennuksiin
- 450 000 euroa Palveluliikelaitokselle maksettaviin eriin

Vapaa-ajan lautakunta

- 120 000 euroa harrastamisen Porin mallin toteuttamiseksi
- 70 000 euroa museoiden ja sinfonietan maakunnallisen aseman perusteella
- 60 000 euroa sinfonietan tallennesopimukseen vuonna 2023 ja 130 000 euroa/v vuodesta 2024 eteenpäin
- 20 000 euroa uuden lautakunnan kokouspalkkioihin

Elinvoima- ja ympäristötoimiala

TE-palvelut 24-uudistus on huomioitu toimialan taloussuunnitelmassa vuonna 2025.

- 200 000 euroa vähennetty joukkoliikenteen lipputuloarviosta
- 300 000 euroa joukkoliikenteen strategisten tavoitteiden toteuttamiseen vuonna 2023 ja 630 000 euroa/v vuodesta 2024 eteenpäin
- 500 000 euroa joukkoliikenteen valtionavustuksien lisäys

Tekninen toimiala

Porin Jätehuoltoa koskevat erät on poistettu talousarviosta jätehuollon tulevan yhtiöittämisen johdosta

- 2 300 000 euroa hyvinvointialueelta laskutettaviin vuokratuloihin
- 300 000 euroa Isomäen Areenan ja sen piha-alueiden vuokratuloihin
- 500 000 euroa varautuminen kiinteistöjen hoitovastikkeiden kasvuun
- 422 000 euroa talvikunnossapidon kalustolisäykseen vuodelle 2025 (palvelun osto)

Toimialoille kohdistamattomat erät ja tuloslaskelmaosa

- 850 000 euroa korkomenoihin vuonna 2023 ja 700 000 euroa 2024-2025 korkotason kasvuun varautumiseksi
- 1 000 000 euroa suunnitelmapoistoihin vuonna 2024 ja 2 000 000 euroa vuonna 2025
- 400 000 euroa hyvinvointialueelle siirtyvien toimintojen saatavien poistoihin vuodelle 2023
- 210 000 euroa Kiinteistö Oy Porin Jäähallin rahoitusvastikkeisiin

Porin Palveluliikelaitos

- 450 000 euroa laskutuksen lisäys sivistystoimialalta kohoavien aine- ja tarvikekustannusten johdosta

Investointiosa

Isomäen palloiluhalli on toistaiseksi poistettu investointisuunnitelmasta KV 10.10.2022 tekemän päätöksen johdosta.

- 4 521 000 euroa vuodelta 2022 talousarviovuoteen toteutettavaksi siirtyviin projekteihin
- 3 500 000 euroa Itä-Porin uuteen päiväkotiin vuodelle 2023
- 1 200 000 euroa kaupunginhallituksen investointeihin vuodelle 2023 kasvurahastoa varten
- 450 000 euroa Reposaaaren palvelumuotoilun toteuttamiseen vuonna 2023 ja 290 000 euroa vuonna 2024
- 127 000 euroa Kiinteistö Oy Porin Jäähallin rahoitusvastikkeen rahastoitavan osan lisäykseen

Rahoitusosa

- 9 333 764 euroa muihin maksuvalmiuden muutoksiin perustuen Satasairaalan pääomanpalautukseen ja vuoden 2022 lainanlyhennysten akordiin

Strateginen johtamisjärjestelmä

Strategia on kaupunginvaltuuston hyväksymä pitkän aikavälin suunnitelma. Se osoittaa suunnan ja suuret linjat, joiden mukaan kaupunki toimii. Strategia ohjaa kaupungin suunnittelua, tekemistä ja kehittämistä. Strategia hyväksytään kahdeksi valtuustokaudeksi, mutta se päivitetään säännöllisesti valtuustokauden vaihtuessa ja tarpeen mukaan useammin. Pori 2030 -strategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 11.4.2022 ([Linkki Pori 2030 -strategiaan](#)).

Porin strategian johtajatuksena on ”Sujuvan arjen ja kestävän kasvun kotikaupunki”, joka kertoo Porin keskeisen olemuksen. Johtajatusta toteutetaan yhteisellä tekemisellä kaupungin sekä porilaisten asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Porissa kasvu on selkeä päämäärä. Porilaisia arvoja ovat avoimuus, rakkaus ja rohkeus. Strategian painopisteet korostavat kasvua, osaamista ja hyvinvointia. Niiden kautta on määritelty kymmenen strategista tavoitetta ja 47 tekoa, joiden kautta avataan toimenpiteet ja mittarit tässä talousarviossa ja -suunnitelmassa TOP10-prosesseittain sekä toimialarajat ylittävissä tavoitteissa.

Talousarvioon liittyvä raportointi on samalla raportointia Porin strategian tavoitteiden onnistumisesta. Tässä raportoinnissa käytetään liikennevalomallia: tavoite on toteutunut, tulee toteutumaan tai ei toteudu.

Strategian kanssa yhtäaikaaisesti toteutetaan valtuustoryhmien keskenään solmimaa valtuustosopimusta ([Linkki valtuustosopimukseen 2021-2025](#)).

Kaupungin henkilöstöjohtaminen

Strategisen henkilöstöjohtamisen keskeiset painopistealueet ovat henkilöstövoimavarojen, henkilöstön työhyvinvoinnin sekä osaamisen johtaminen. Vastuullinen henkilöstöpolitiikka mahdollistaa perustehtävässä onnistumisen, tuloksellisen toiminnan ja laadukkaat palvelut. Henkilöstöjohtamisen tulee perustua mm. vahvistettuun henkilöstöohjelmaan, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan, työhyvinvointia ja työkykyisyyttä edistäviin toimintamalleihin sekä osaamisen johtamisen linjauksiin. HR-yksikkö vastaa edellä mainittujen linjausten valmistelusta sekä toimeenpanosta yhteistyössä toimialojen ja laitosten kanssa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa palvelutoiminnan laajuuden ja siihen tarvittavat henkilöstöresurssit. Ennakoiva henkilöstövoimavarojen suunnittelu ja osaamisen kehittäminen ovat keskeisiä tuloksellisen toiminnan taustatekijöitä. Henkilöstörakenteen, -määrän ja -poistuman sekä osaamistarpeiden muutokset tulee ennakoida. Toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä yksikkötasoiset henkilöstö- ja koulutussuunnitelmat HR-yksikön tuella ja ohjeistamana. Toimialakohtaiset perustiedot henkilöstövoimavarojen tarpeesta ja kehityksestä sisältyvät talousarvioon. Henkilöstösuunnitelman ja siihen liittyvien palkkamäärärahojen tulee olla huolellisesti laadittu, jotta rekrytoinnit voidaan toteuttaa ilman erillistä täyttölupamenettelyä luottaen henkilöstösuunnitelman sisältöön.

Henkilöstön saatavuus on noussut yhä suuremmaksi haasteeksi. Porin kaupungin tulee huolehtia kilpailukyvyystään työnantajana. Keskeistä on luoda sellaiset henkilöstöpoliittiset periaatteet ja toimintamallit, jotka tukevat niin sisäisen kuin ulkoisen työnantajakuvamme kehittymistä. Toimintamme kannalta on olennaista, että saamme pidettyä osaavan henkilöstön palveluksessamme ja meille halutaan hakeutua töihin. Palkkausjärjestelmien kannustavuuden ja joustavuuden lisäämisellä pystymme parantamaan työn houkuttelevuutta sekä motivaatiota itsensä kehittämiseen. Paikallisella sopimisella voimme myös luoda palkkausjärjestelmiin motivaatiota ja hyvään työsuoritukseen kannustavia elementtejä.

Kaupungin tehtävä työnantajana on huolehtia henkilöstön tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Keskeistä on yhteisten pelisääntöjen, toimintatapojen ja ohjeiden noudattaminen toimialoilla ja laitoksissa. Jokainen kaupunkiorganisaatiossa työskentelevä on omalta osaltaan vastuussa tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta työyhteisöstä.

Porin kaupunki on yksi työnantaja, joten kehittämishankkeet tulee suunnitella eri toimialojen tarpeet huomioiden. HR-yksikkö tuottaa keskitetyn toimintamallin mukaisesti koko organisaatiolle yhdenmukaiset ja laadukkaat tukipalvelut. Keskitetyillä HR-toiminnoilla tuetaan erityisesti esihenkilöitä muutosjohtamisessa ja työkykyjohtamisen haasteissa.

HR-yksikkö vastaa henkilöstön osaamisen kehittämisen valmennus- ja koulutuskokonaisuuksista sekä niitä koskevista määrärahoista muiden kuin toimialojen substanssikoulutusten osalta. Vuona 2023 osaamisen kehittämisessä painotetaan muun muassa työ- ja toimintakulttuurin muutosta, muutosjohtamista ja ennakoivaa työkykyjohtamista.

HR-yksikkö tukee esihenkilöitä yhteisten toimintamallien mukaisessa työhyvinvoinnin johtamisessa, jossa painopiste on ennakoinnissa. Aktiivisella työterveysyhteistyöllä pyritään ennaltaehkäisemään työkyvyttömyyttä ja tarjoamaan oikea-aikaista tukea työkyvyn haasteisiin. Osatyökykyisten työssä jatkamisen tukikeinoja hyödynnetään laajasti yhteistyössä Kevan ja Pohjola-Vakuutuksen kanssa. Henkilöstön saatavuuden ollessa haasteellista, on jokaisen työpanos ja osaaminen saatava käyttöön mielekkäällä tavalla. Joustavilla ja yhdenvertaisilla henkilöstöeduilla ja tyhy-toiminnalla tuetaan henkilöstön työhyvinvointia, ja parannetaan sisäistä ja ulkoista työnantajakuvaa. Henkilöstöllä on käytössään Epassin liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointietua 200 euroa/henkilö vuodessa. Tämän lisäksi työpaikoilla toteutettavaan tyhy-toimintaan on käytettävissä 50 euroa/henkilö. HR-yksikkö koordinoi aktiivisesti koko henkilöstölle suunnattua liikunta- ja virkistystoimintaa esimerkiksi erilaisten haasteiden, kampanjoiden ja lajikokeilujen muodossa.

Henkilöstökustannukset eli palkat sivukuluineen muodostavat talousarvion suurimman yksittäisen menoerän. Sopimuskausi kaikissa kunta-alan sopimuksissa on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Kustannukset nousevat vuonna 2023 keskimäärin vähintään 3,05 prosenttia ja vuonna 2024 keskimäärin vähintään 3,11 prosenttia. Lisäksi erillissopimusratkaisuun sisältyvä ns. perälauta eli kunta-alan sopimuskorotusten kytkentä yksityisen sektorin palkankorotuksiin voi kasvattaa realisoituessaan työvoimakustannuksia huomattavasti esitettyjä arvioita enemmän.

Talousarviota toteutettaessa ja talouden tasapainosta huolehdittaessa noudatetaan seuraavia periaatteita ja toimenpiteitä:

- Henkilöstö- ja koulutussuunnittelu toteutetaan ohjeistuksen mukaisesti osana talousarviosuunnittelua. Henkilöstösuunnitelma sisältää nimiketasoisen listauksen, jonka perusteella sen sisältämät rekrytoinnit voidaan toteuttaa ilman erillistä täyttölupamenettelyä.
- Toimialat ja laitokset noudattavat yhteisiä pelisääntöjä, toimintatapoja ja ohjeita henkilöstön yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen kohtelun turvaamiseksi.

- Henkilöstövoimavarojen joustavaa käyttöä edistetään yhteistyössä toimialojen kesken. Näin mahdollistetaan toimintatapojen kehittäminen, selkeä johtaminen, työkierto eri tehtävissä ja sisäisten urapolkujen muodostuminen.
- Toiminnan uudelleen järjestämistapoja arvioidaan tavoitteena toimintojen keskittäminen ja henkilöstön sijoittaminen yhden johdon ja vastuualueen alle.
- Laaditaan palkkapolitiittiset periaatteet, joiden mukaisesti kehitämme palkkausjärjestelmiä sekä pyrimme hyödyntämään paikallista sopimista.
- Henkilöstön työhyvinvointia tuetaan kehittämällä työn ja muun elämän yhteensovittamista.
- Työhyvinvoinnin johtamisen painopiste on ennakoivissa ja ennalta estävissä toimintatavoissa. Toimintaa johdetaan ja seurataan sovittujen tavoitteiden ja mittarien avulla.
- Osaamisen ajantasaisuus varmistetaan järjestämällä tarvittavaa koulutusta ja valmennusta esihenkilöille ja koko henkilöstölle. Osaamisen kehittämisen painopistettä siirretään yleisistä koulutuksista eri kohderyhmille kohdennettuihin koulutuksiin.
- Työnantajakuva edistetään sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän keinoin HR-yksikön ja viestinnän yhteistyötä aktivoimalla. Nostamme esiin onnistumisia.

Tavoitteiden asettaminen konsernille

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Osana tätä työtä kaupunkikonserniin kuuluvilta tytäryhtiöiltä on kerätty tiedot päätetyistä ja suunnitteilla olevista investoinneista 2023-2025. Investoinneista on pyydetty ilmoittamaan, mikäli niillä on suora vaikutus kaupungin käyttötalouteen. Lisäksi yhtiöt raportoivat ennustetun lainakanan kehityksen tuleville kolmelle vuodelle. Kuntakonsernin taloutta käsittelevä osio sisältyy talousarvioon informatiivisena osana pois lukien ne investointikohteet, joilla on suora vaikutus kaupungin käyttötalouteen. Näistä kaupunginvaltuusto tekee aina erillisen päätöksen. Porin YH-Asunnot Oy:n tytäryhtiöt on esitetty taulukoissa erikseen, koska ne toteuttavat merkittäviä kaupungin käyttötalouteen vaikuttavia investointeja.

Tytäryhtiöt	
Strategiset tytäryhtiöt	Muut tytäryhtiöt
Länsirannikon Koulutus Oy, Pori Energia Oy, Porin Linjat Oy, Porin Satama Oy, Porin Toimitilat Oy, Porin YH-asunnot Oy, Prizztech Oy, Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	As Oy Porin Kiertokatu 16-18, KOy Domus Arctopolis, KOy Keskusmarkku, KOy Lavian Virastotalo, KOy Luotsinmäen Puhdistamo, KOy Otavankatu 3, KOy Porin Jäähalli, KOy Porin Uimahalli, KOy Porin Winnova, KOy Pormestarinluodon Keskus, KOy Ulvilanpuisto, KOy Viikkarin Valkama, Meri-Porin Palvelukeskus Oy, Pori Jazz Oy, Porin Linja-autoasemakiinteistö Oy, Sampolan Palvelukeskus Oy, Suisto Kiinteistöt Oy, Visit Pori Oy, Yterin Meriravintola Oy

Tytäryhtiöiden päätetyt ja suunnitteilla olevat investoinnit

Tytäryhtiöt	Investoinnit 1 000 €			Vaikutus käyttötalouteen 1 000 €		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Kiint Oy Luotsinmäen Puhdistamo	200	200	200			
Kiint Oy Pormestarinluodon Keskus	200	0	0			
Länsirannikon Koulutus Oy	2 025	0	0			
Länsi-Suomen Pelastusharjoitusalue	50	50	50			
Meri-Porin Palvelukeskus Oy	150	150	150			
Pori Energia Oy-konserni	28 631	18 241	15674			
Porin Aikuiskoulutussäätiö ¹	6 150	8 000	4000		550	1 100
Porin Satama Oy	5 000	2 000	1000			
Porin Teatteritalo Oy	100	30	30			
Porin Toimitilat Oy	785	755	680			
Porin YH-asunnot Oy	1 000	1 000	1000			
Sampolan Palvelukeskus Oy ²	6 000	11 000	11000			1 000
Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	600	150	150			
Yhteensä	50 891	41 576	33 934	0	550	2 100

Käyttötalouteen vaikuttavat investoinnit:

- 1) Porin Aikuiskoulutussäätiö rakentaa Museoiden kokoelmakeskuksen kaupungin käyttöön vuosina 2023-2024.
- 2) Sampolan Palvelukeskus Oy suunnittelee Himmelin peruskorjausta. Toteutuessaan suunnitelman mukaisena vuokranmaksu alkaisi 2025.

Tilikaudella 2023 konserniyhtiöiden suunnitelluista investoinneista noin 56 % koostuu Pori Energian investoinneista.

Tytäryhtiöiden lainakannan kehitys

Tytäryhtiöt	Konsernin ulkop. velka 1 000 €	31.12.2021	Lainakannan muutos 1 000 €			
			2022	2023	2024	2025
As Oy Porin Kiertokatu 16-18 (L)		1 398	-119	-119	-119	-119
Kiint Oy Porin Jäähalli (L)		6 404	-376	-376	-376	-376
Kiint Oy Porin Uimahalli		5 959	-497	-497	-497	-497
Kiint Oy Porin Winnova		21 472	-1 051	-1 053	-1 056	-1 059
Kiint Oy Ulvilanpuisto		451	-22	-26	-26	-26
Länsi-Suomen Pelastusharjoitusalue (L)		279	-53	-53	-53	-53
Meri-Porin Palvelukeskus Oy		3 931	-138	-602	-484	-344
Pori Energia Oy-konserni (L)		91 074	-6 937	2 878	-8 122	-8 122
Porin Linjat Oy (L)		490	-180	-180	-130	0
Porin Aikuiskoulutussäätiö		0	0	6 150	8 000	4 000
Porin Satama Oy (L)		10 962	19 000	5 000	-1 500	-1 500
Porin Teatteritalo Oy (L)		5 421	-348	-348	-348	-348
Porin Toimitilat Oy (L)		5 179	-900	-900	-900	-900
Porin YH-asunnot Oy (L)		37 809	-3 021	-2 300	-2 400	-2 200
Sampolan Palvelukeskus Oy		22 340	-1 063	4 937	9 937	9 937
Suisto Kiinteistöt Oy (L)		2 400	-300	-100	-100	-100
Yhteensä		215 569	3 996	12 412	1 827	-1 706
Porin YH-Asunnot Oy:n tytäryhtiöt						
Kaarisillan Koulu Oy		7 910	-565	-565	-565	-565
Kiint Oy Porin Annankatu 8 (L)		4 958	-153	-165	-167	-168
Kiint Oy Porin Päiväkodit		9 904	425	-743	-745	-746
Porin Erityiskiinteistöt Oy		8 072	-381	-396	-404	-403
Porin Haka Oy (L)		8 945	-424	-424	-424	-424
Otavan kruunu (Porin Haka Oy tytär) (L)		8 450	-325	-325	-325	-325
Porin Palvelukiinteistöt Oy		20 835	-203	-239	-307	-307
Yhteensä		69 074	-1 626	-2 857	-2 937	-2 938
Kaikki yhteensä		284 643	2 370	9 555	-1 110	-4 644

L = Liiketoimintaa harjoittava yhtiö.

Tytäryhtiöiden veloista suurin osuus 36 % on Porin YH-Asunnot -konsernilla sekä 29 % Pori Energialla.

Kaupunkikonsernin velat käyttötarkoituksen mukaan

- Kaupungin ulkoinen lainakanta
- Osuus sairaanhoitopiirin velasta
- Tytäryhtiöiden toteuttamat kaupungin investoinnit
- Tytäryhtiöiden liiketoiminnan rahoitus

Tytäryhtiöiden tuloutusperiaatteet

Porin Satama Oy

Porin Satama Oy maksaa 31.12.2034 kokonaan maksettavaksi erääntyvästä 25 M€ junior-lainasta kaupungille kiinteää vuosittaista korkoa 6 % (1,5 M€). Korkoa maksetaan vain mikäli yhtiön tulos ennen veroja ei ole nolla tai tappiollinen.

Pori Energia Oy

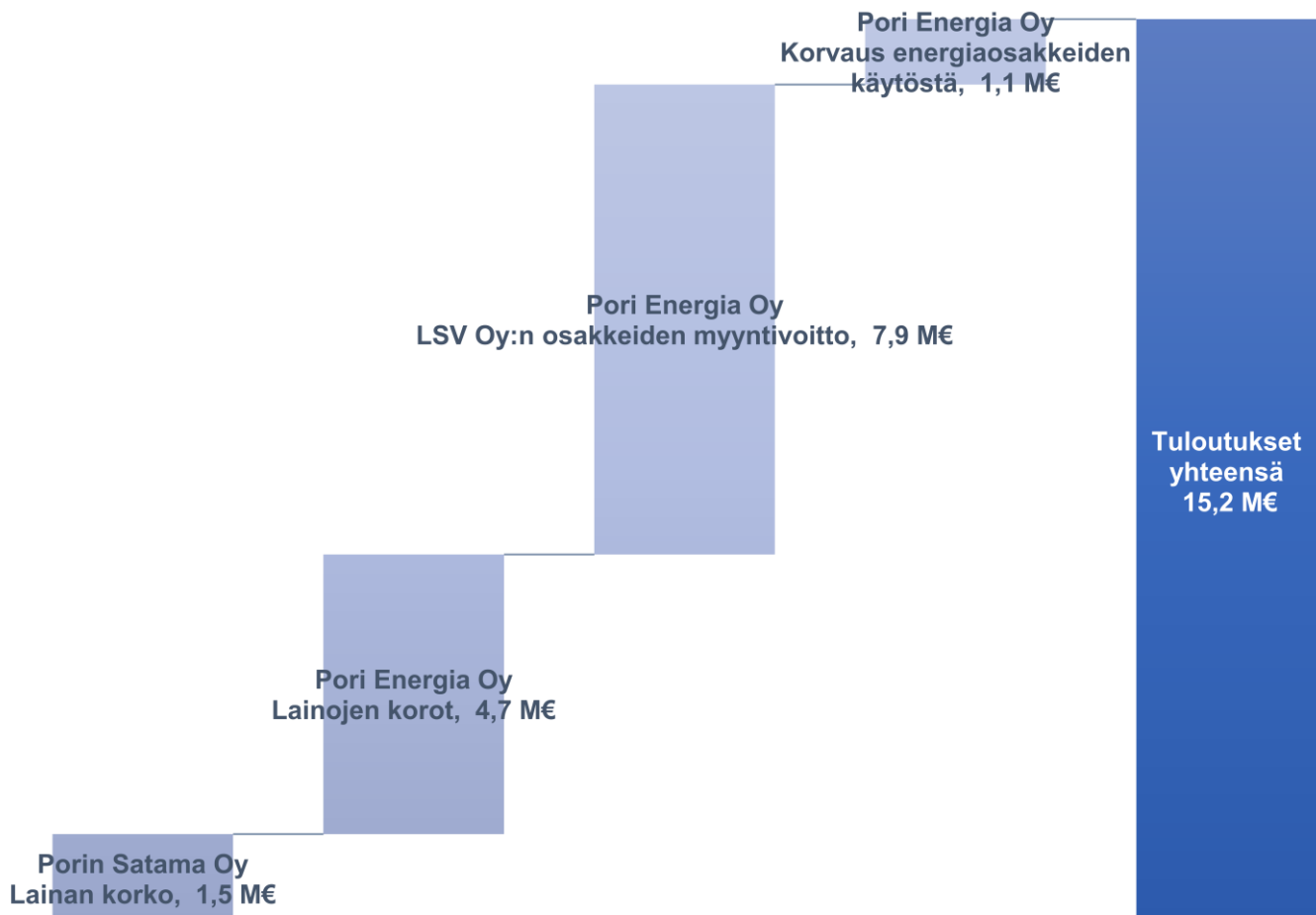
Pori Energia Oy maksaa kaupungille korkoja seuraavista lainoista:

1. 31.12.2025 kokonaan maksettavaksi erääntyvä 50 M€ pääomalaina. Korko 6kk euribor + 2 % marginaali, kuitenkin vähintään 5 %.
2. 31.12.2025 kokonaan maksettavaksi erääntyvä 10 M€ kertalyhennettävä laina. Korko 6kk euribor + 1 % marginaali, kuitenkin vähintään 4 %.
3. 31.12.2025 päättyvä lyhennettävä 56,9 M€ laina. Lainan lyhennykset ovat 3 M€ vuodessa ja laina-ajan päättyessä viimeinen maksettava erä 26,9 M€. Laina-aikana voidaan sopia lainan muuttamisesta pääomalainaksi. Korko 6kk euribor + 1 % marginaali, kuitenkin vähintään 3,5 %.

Porin kaupunki myy puitesopimukseen perustuen kiinteän määrän omistamiaan Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeita Pori Energia Oy:lle vuosittain. Kauppoja toteutetaan vuoteen 2025 asti, jolloin kaikki kaupungin omistamat osakkeet on siirretty Pori Energia Oy:n omistukseen. Kauppahinta määritetään erikseen vuosittain.

Lisäksi Pori Energia Oy maksaa Porin kaupungille korvausta Pohjolan Voima Oy:n ja Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeiden tuottamista sähköntuotannon käyttöoikeuksista. Korvauksen määrä laskee vuosittain, koska kaupunki myy edellä esitetyn mukaisesti Länsi-Suomen Voima Oy:n osakkeita Energialle.

Tytäryhtiöiden tuloutukset

Konsernitason tavoitteet

Strategisten yhtiöiden tavoitteet tuodaan talousarvioon kaupunginhallituksen käsittelyjen 14.10. ja 21.10. jälkeen.

Talousarvion yhteydessä vahvistetut erillisvaltuudet

1. Kaupunginhallituksella on kaupungin taloudellisen tilanteen niin edellyttäessä oikeus antaa kaikille toimialoille tarkempia ohjeita määrärahojen käytöstä ja tarvittaessa rajoittaa määrärahojen käyttöä.
2. Kaupunginhallituksella on oikeus päättää vuoden 2023 talousarviolainojen ottamisesta talousarvion rahoitusosassa esitetyn lainanottoon varatun summan puitteissa. Kaupunginhallituksella on myös oikeus käyttää lyhytaikaisia (alle 1 v.) luottoja 100 M€ määrään asti. Lisäksi kaupunginhallituksella on oikeus tehdä tarvittaessa myös muita kaupungin rahoitusasemaa turvaavia päätöksiä.
3. Kaupunginhallituksella on oikeus myöntää enintään 250 000 € hissiavustuksiin vuonna 2023. Avustuksia vastaavat määrärahalisäykset katetaan asuntotuotantorahastosta.
4. Talous- ja hallintojohtajalla on oikeus päättää määrärahasiirroista toimialojen sekä käyttötalous- ja investointiosan välillä. Määrärahan käyttötarkoitus ei saa kummassakaan tapauksessa muuttua.
5. Talous- ja hallintojohtajalla on valtuus myöntää määrärahalisäyksiä investointiosan kohtaan ajoneuvojen hankinta myytyjen ajoneuvojen myyntihinnan arvosta.

Kaupungin elinvoima ja hyvinvointi

Porin elinvoimaisuus

Toimialarajat ylittävät yhteiset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Yritysten perustaminen, sijoittuminen ja kasvu		
Tekninen toimiala			
TOIMENPIDE	Markkinavuoropuhelu hankinnoissa, hankkeiden yrityksiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Tunnistetaan alueen omien markkinoiden kannalta positiiviset vaikutukset.		
MITTARI	Markkinavuoropuhelujen määrä. Käydään markkinavuoropuhelu hankkeissa aina, jos hankkeen/hankinnan arvo yli 500.000 €. Pienemmissä hankkeissa/hankinnoissa arvioidaan tapauskohtaisesti hankinnan merkittävyyttä paikallisen elinkeinoelämän kannalta.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		5 kpl	10-15
TOIMENPIDE	Maapoliittinen ohjelma päivitetty.		
MITTARI	Maapoliittisen ohjelman valmistelun tilanne.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Kesken	Ohjelma valmis
Sivistystoimiala			
TOIMENPIDE	Panostukset osaavaan työvoimaan: korkeakoulut, ammatillinen koulutus		
MITTARI	Koulutuksen toteuttajat yhteistyöhön kurssimuotoisen jatko- ja täydennyskoulutuksen toteuttamiseksi yritysten tarpeeseen sivistystoimialan ohjaama.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Kurssien määrä 8/2022	Kurssien määrä 8/2023 = 2022 taso +10 %
TOIMENPIDE	Panostukset osaavaan työvoimaan: korkeakoulut, ammatillinen koulutus		
MITTARI	Ylioppilaspohjainen sisäänotto yliopistokeskuksen tekniikan opintoihin.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei ole.	Valmistelu käynnissä, pilottihaku.
Konsernipalvelut			
TOIMENPIDE	Konserniyhtiöiden omistajaohjaus.		
MITTARI	Elinvoimatavoitteiden liittäminen strategisten yhtiöiden strategisiin tavoitteisiin.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Kesken	Lisätty

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Kehitämme Poria ympärivuotisena tapahtuma- ja kulttuurikaupunkina		
Elinvoima- ja ympäristötoimiala			
TOIMENPIDE	Kansalliseen tapahtumayhteistyöhön osallistuminen		
MITTARI	Tapahtuma-alan elinvoimavaikutusmittariston kehittäminen. Toteutustapana osallistuminen kansalliseen kehittämistyöhön, jolla edistetään ympärivuotisen tapahtumateollisuuden kasvua ja sen mittaamista.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Mittariston kehittäminen käynnissä.	
TOIMENPIDE	Majoituskapasiteetin ja Kirjurinluodon sekä kaupunkikeskustan matkailu- ja tapahtumaedellytysten kehittäminen.		
MITTARI	Kirjurinluodon leirytymisalueen toiminnan vakiinnuttaminen.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Pilotti toteutettu	Useampivuotinen sopimus toiminnanharjoittajan kanssa.
MITTARI	Kävijälaskureiden hankkiminen keskustaan ja Kirjurinluotoon.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Hankinta suunnitteilla.	Laskurit käytössä, dataa (avointa) hyödynnetään tapahtumasuunnittelussa.
Tekninen toimiala			
TOIMENPIDE	Kirjurinluodon matkailu- ja tapahtumaedellytysten kehittäminen.		
MITTARI	Kirjurinluodon saunapalvelujen mahdollistaminen.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnittelu käynnissä	Toimija valittu, rakentaminen käynnissä.
TOIMENPIDE	Yyterin matkailu- ja tapahtumaedellytysten kehittäminen.		
MITTARI	Yyterin inforakennuksen rakentaminen.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Rakennuslupavaiheessa	Rakenteilla, valmistumisen tavoite 2023
Sivistystoimiala			
TOIMENPIDE	Koulujen hyödyntäminen tapahtumia palvelevassa toiminnassa.		
MITTARI	Kouluilojen tapahtuma- ym. käytön (tapahtumat, majoitus yms.) pelisäännöt.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei ole.	Pelisäännöt olemassa. Jalkautus käynnissä.

Johdanto

Kilpailukyky, vetovoima, houkuttelevuus, uusiutumiskyky, dynaamisuus, innovatiivisuus, vitalisuus, energisyys – adjektiiveja, joilla usein kuvataan elinvoimaa. Vetovoimainen ympäristö elinvoimaisessa kunnassa houkuttelee yrityksiä ja ihmisiä. Kilpailukykyiset ja kasvavat yritykset edistävät työllisyyttä, toimeentuloa, turvattua arkea – ja myös kunnan verotuloja. Osaaminen ja työvoiman saatavuus turvaavat yritystoiminnan ja palvelut. Monipuoliset julkiset ja kaupalliset palvelut mahdollistavat sujuvan arjen. Sosiaalinen pääoma, yhteisöllisyys ja innovaatiomyönteisyys luovat uutta kasvua ja yritystoimintaa.

Nämä elinvoiman peruspilarit ovat mukana myös vuoteen 2030 ulottuvassa Porin kaupunkistrategiassa. Strategian ohjaamana olemme valinneet peruseriaatteet, joilla vuoden 2023 aikana edistämme kaupunkimme visiota onnellisesta ja turvallisesta kestävästä kasvun, elinikäisen koulutuksen kaupungista.

Pori on perinteinen teollisuuskaupunki, jota rakennemuutos on vuosien saatossa muokannut. Teollisuus on edelleen merkittävä kaupungin elinvoiman kivijalka, mutta suuria tuhansia henkiä työllistäviä tehtaita ei kaupungissa enää ole. Teollisuusyritysten omistus on muuttunut, toimintaa on pilkottu pienempiin osiin ja toisaalta teollisuutta palveleva liike-toiminta on noussut merkittäväksi toimialakseen. Työpaikat sijaitsevat yksittäisen tehtaan sijaan teollisuusalueilla, joissa on lukuisia toisilleen synergisiä yhtiöitä.

Teollinen perinteemme, teollinen infra ja teollisuutta palvelevat logistiset yhteydet ovat alueemme vahvuustekijöitä, mikä on näkynyt erityisesti investointihalukkuudessa alueellemme. Tällä hetkellä suunnitteilla on yli 2 miljardin euron teollisia investointeja, ja kiinnostus Suomea ja aluetamme kohtaan on edelleen jatkunut. Kuitenkin Venäjän aloittama sota Ukrainaa vastaan on lisännyt epävarmuutta niin kuluttajien kuin elinkeinoelämän piirissä nopeasti kohonneen inflaation erityisesti energian hinnan muodossa.

Merkittävänä alueemme yritysten kasvun haasteena on yleismaailmallisen tilanteen lisäksi osaavan työvoiman saatavuus, joka näkyy myös noususuhdanteiden ulkopuolella. Lisäksi kasvun haasteeksi voi nostaa alueemme vähäisen panostuksen tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Tämän näkyy myös vähäisenä kasvuhalukkuutena.

Koulutus, osaaminen ja elinvoima

Porin kaupungin strategisena tavoitteena on oma yliopisto, joka voi toteutua kehittämällä ja modernisoimalla nykyistä yliopistokeskusmallia tai muita mahdollisia Porin ja Satakunnan edun mukaisia uusia yhteistyö- ja rakennemalleja. Lyhyellä aikavälillä tavoitteena on nykyisen yliopistokeskusmallin kehittäminen yhteistyössä emoyliopistojen ja muiden yliopistokeskusalueiden kanssa.

Selvitysmies Kalervo Väänänen laatiman Satakunnan korkeakoulutuksen kehittämistä koskevan selvitystyön loppuraportissa esitetyn mukaisesti Porin kaupunki edellyttää lisäksi, että

- osaamisperusteista maahanmuuttoa lisätään;
- tekniikan alan ylioppilaspohjaisia aloituspaikkoja lisätään;
- sote-alan koulutuksen lisäämistarpeeseen vastataan ylioppilaspohjaisen sosiaalityön koulutuksen käynnistämällä ja sote-henkilöstön täydennyskoulutuksella;
- vuorovaikutusta Porin yliopistokeskuksen emoyliopistojen kanssa tiivistetään tutkimus- ja koulutusohjelmien kehittämiseksi erityisesti mineraaliklusterissa.

Osaamisperusteinen maahanmuutto

Osaamisperusteisella maahanmuutolla tarkoitetaan koulutus- ja työperäistä maahanmuuttoa. Tilastokeskuksen uuden alueellisen väestöennusteen 2021-2040 mukaan Satakunnan väestö vähenisi 24.900 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä. Satakunnan vähenemä olisi maakunnallisesti toiseksi suurin Kymenlaakson jälkeen. Väestö vähenisi kaikissa satakuntalaisissa kunnissa.

Satakunnalla on kuitenkin vahva aluetaloudellinen perusta: maakunta on maan kärkiluokkaa aluetalouden, viennin, työllisyyden, työpaikkakehityksen ja investointien määrän osalta. Tästä huolimatta maakunnan demografinen rakenne on haavoittuva, joten negatiivista kehitystä voidaan lieventää vain maakunnan keskeisten toimijoiden tavoitteellisella yhteistyöllä. Tämä tarkoittaa maakunnallisen tavoitteen asettamista osaamisperusteiseen maahanmuuttoon ja tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavien toimenpiteiden ja vastuunjaon määrittämistä.

Porin kaupunki on yhdessä maakunnan muiden kuntien ja maakuntaliiton kanssa mukana Satakunnan ELY-keskuksen vetämässä hankkeessa, jossa kehitetään toimenpiteitä työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton ja asettautumisen edistämiseksi Satakuntaan. Tavoitteena siinä on

- lisätä yritysten tietoisuutta kansainvälisten rekrytointien mahdollisuuksista ja tarjolla olevista palveluista,
- lisätä kv-osaajien tietoisuutta Satakunnan työllistymismahdollisuuksista ja käytettävissä olevista palveluista,

- lisätä Satakunnan toimijoiden tietoutta alueen tulevasta väestökehityksestä ja tulevaisuuden skenaarioista koki-
kien työvoimatarpeita,
- luoda Satakunnan toimijoiden kesken tiiviimpää yhteistyötä ja toimivia yhteistyömalleja työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton edistämiseksi ja asettautumispalveluiden kehittämiseksi,
- luoda yrityksille ja alueelle tuleville kansainvälisille osaajille selkeitä palvelupolkuja kansainvälisten rekrytointien, työllistymisen ja asettautumisen tueksi ja
- selvittää mahdollisuuksia Talent Hubin perustamiseksi alueelle.

Ylioppilaspohjainen sisäänotto

Tekniikan alan ylempää korkeakoulutusta yliopistokeskuksessa järjestetään vain ns. maisteriopintoina, jolloin kandidaattitason tutkinto on suoritettu jossain muualla. Opiskelijoiden juurruttamiseksi vahvemmin alueeseemme edistämme pyrkimystä saada vakiintunut ylioppilaspohjainen sisäänotto yliopistokeskuksen elinkeinoelämän osaajatarpeeseen vastaaviin tekniikan opinto-ohjelmiin.

Ekosysteemisopimus ja kehittämishankkeet

Porin kaupunki osallistuu aktiivisesti erilaisiin alueen koulutustarjonnan ja osaamisen kehittämisen painopisteitä tukeviin kehittämisverkostoihin alueellisesti sekä kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Verkostojen avulla saadaan luotua tärkeitä kumppanuuksia ja varmistetaan, että käytössä on aina uusin tieto kehittämistyön pohjaksi. Toiminnalla varmistetaan myös, että Porin ja Satakunnan alueen koulutuksen ja osaamisen kehittäminen kilpailee muiden alueiden kanssa tasavertaisesti erilaisista koulutuksen ja osaamisen kehittämiseen suunnatuista kehittämisrahoituksista. Näiden avulla pystytään pitämään huoli siitä, että alueen koulutustarjonta on laadukasta ja houkuttelevaa, palvelee alueen tarpeita sekä pärjää vertailussa Suomen muiden alueiden koulutustarjontaan. Myös investoinnit alueen TKI-toimintaan ja yritysten kasvuun lisääntyvät. Toiminnassa hyödynnetään Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 ohjelman rahoituksia.

Porin kaupungin ekosysteemisopimus

Porin kaupunki on yliopistokeskuskaupunkina mukana valtion ja kaupunkien välisessä ekosysteemisopimus -ohjelmassa. Valtion ja yliopisto- sekä yliopistokeskuskaupunkien välisillä sopimuksilla kehitetään innovaatiotoiminnan ekosysteemejä eli tiiviitä yhteistoimintaverkostoja, vahvistetaan osaamiskärkeä sekä lisätään TKI-toiminnan (tutkimuskehitys- ja innovaatiotoiminta) vaikuttavuutta. Kaupunkien isot tulevaisuusinvestoinnit ja hankinnat voidaan sopimuksilla valjastaa tehokkaasti innovaatiotoimintaan. Porin ekosysteemisopimuksen kehittämiskärjiksi on valittu teknologiametallit ja kiertotalous sekä automaatio- ja robotiikka. Ekosysteemisopimukseen liittyvän kehittämistoiminnan myötä Porin alueella tulee olemaan merkittävää osaamiseen, TKI-toimintaan ja kasvuun liittyvää hanketoimintaa ohjelmakauden ajan vuosina 2021-2027.

Uuden rakennerahastokauden 2021-2027 käynnistyminen on viivästynyt alkuperäisestä aikataulusta ja tämä on vaikuttanut myös ekosysteemisopimuksen toimeenpanoon. Ekosysteemisopimuksen hankkeita on saatu käynnistettyä vuoden 2022 loppuun mennessä. Ensimmäisessä haussa on ollut käytettävissä myös vuosille 2021 ja 2022 varattu rahoitus.

Ekosysteemisopimuksella tavoitellaan alueen TKI-toiminnan, investointien ja yritysten kasvua eri rahoituskanavia hyödyntäen. Pää tavoitteet painopistealueittain ovat:

- Teknologiametallit ja kiertotalous: Teollisten investointien kasvaminen ja Meri-Porin uudelleen teollistaminen
- Automaatio ja robotiikka: Asiantuntijoiden määrä alueella lisääntyy sekä yritysten liikevaihto ja TKI-toiminnan volyymin kasvaa.

Vuositasolla valtion ja EAKR-rahoitusten osuus Porin ekosysteemisopimuksen kokonaisbudjetista on 60 % (450 000 €) ja kaupungin osuus on 40 % (300 000 €). Kaupungit ja niiden innovaatiotoimijat voivat hakea ekosysteemisopimusten toteuttamista tukeviin toimenpiteisiinsä lisäresursseja EU:n ohjelmakokonaisuuksista. Näiden toteuttamiseen on varattu kaupungin talousarviossa vuositasolla 100 000 €.

Suomen kestävän kasvun ohjelma

Porin kaupungin perustama **Osaaminen ja työllisyys -työryhmä** koordinoi alueen osaamiseen ja koulutukseen liittyvää kehittämistoimintaa. Työryhmä kartoittaa painopisteeseen liittyviä tarpeita ja karsii kehittämistyön päällekkäisyyksiä. Lisäksi työryhmä seuraa EU:n alue- ja rakennepolitiikan sekä EU:n elpymisvälineeseen liittyviä rahoitushakuja ja varmistaa, että kaikki alueen toimijat saavat näistä ajantasaista tietoa ja pystyvät hankkimaan rahoitusta ajankohtaisiin kehittämishankkeisiin. Työryhmään kuuluvat Porin kaupungin lisäksi alueen koulutusorganisaatiot ja Prizztech. Työryhmä toimii yhteistyössä ekosysteemisopimuksen johtoryhmän kanssa. Alueen koulutusorganisaatiot ja innovaatiotoimijat lisäävät yhteistyötä ja kehittämistoimintaa koulutukseen, osaamiseen ja elinvoimaan liittyvissä kehittämiskohteissa.

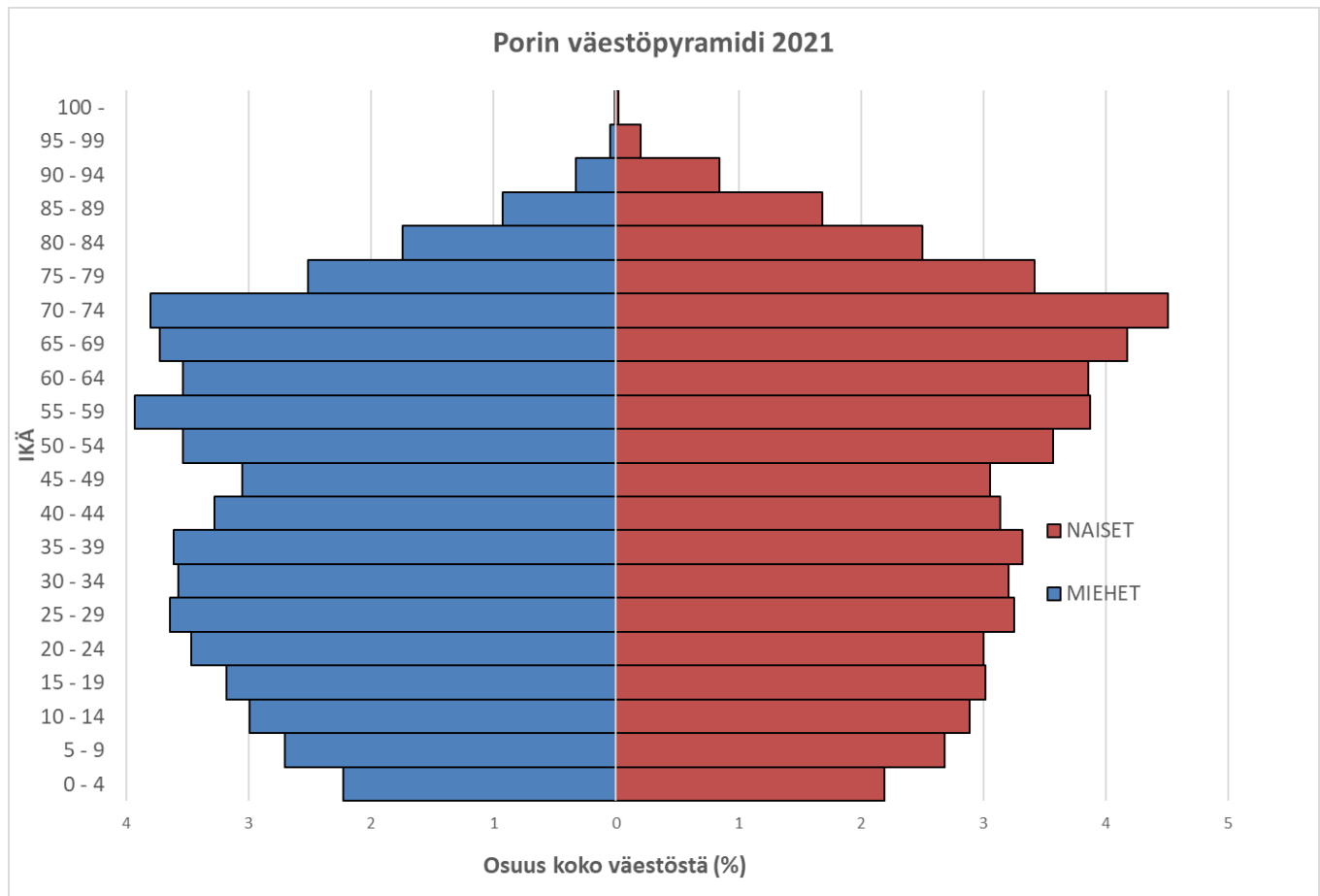
Intelligent Cities Challenge

Porin kaupunki osallistuu Euroopan komission aloitteesta syntyneeseen **Intelligent Cities Challenge (ICC)** -ohjelmaan ja siihen liittyvään **Skills Pact** -sopimukseen. ICC-ohjelman tavoitteena on tukea kaupunkien vihreää siirtymää, työllisyyttä, digitalisaatiota ja koulutuksen kehittämistä koronan jälkeisessä ajassa. ICC-ohjelmassa on mukana 136 eurooppalaista kaupunkia ja se kestää vuoden 2022 loppuun. Porin tavoitteena ICC-ohjelmassa on kaupungin kiertotalouden strategian valmistuminen toimenpiteineen. Hanke tekee läheistä yhteistyötä kaupungin hallinnoiman CIRCWASTE-hankkeen kanssa valmistellen mm. kaupungin kiertotalouden tiekarttaa.

Porin elinvoima tilastojen valossa

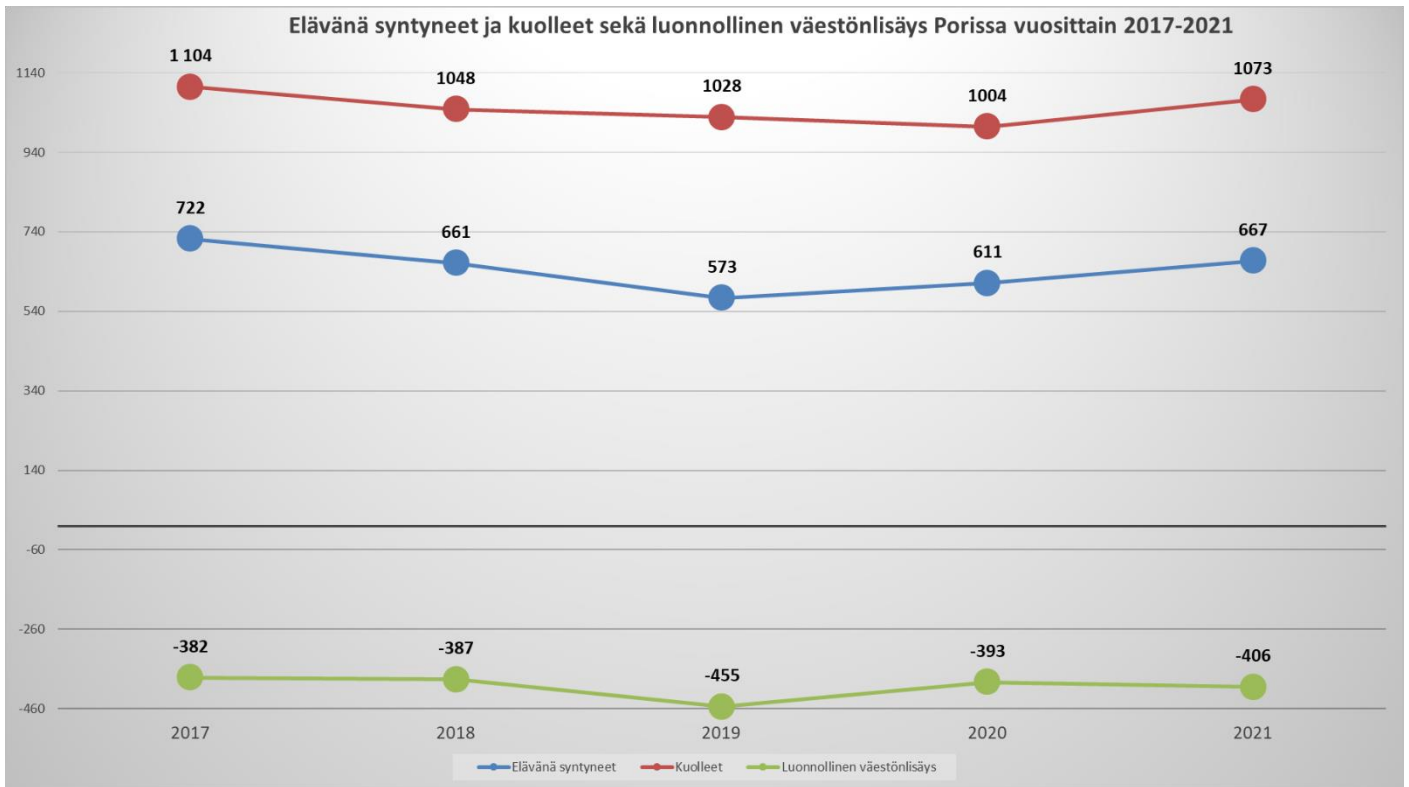
Väestönkehitys Porissa 2021

Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden voimakas väheneminen on tosiasia, joka koskettaa suurinta osaa suomalaisista kunnista ja kaupungeista. Yleisesti väestönkasvu on keskittynyt voimakkaasti suurimmille kaupunkiseuduille, kun samaan aikaan valtaosa kunnista on menettänyt väestöään. Tämä kehitystrendi tulee Tilastokeskuksen ennusteen mukaan vahvistumaan entisestään. Porin väestönmuutoksen haasteena on myös väestön ikääntyminen, joka näkyy mm. alla olevasta väestöpyramidista, jossa on laskettu naisten ja miesten osuus ikäryhmittäin koko väestöstä (kuva 1).

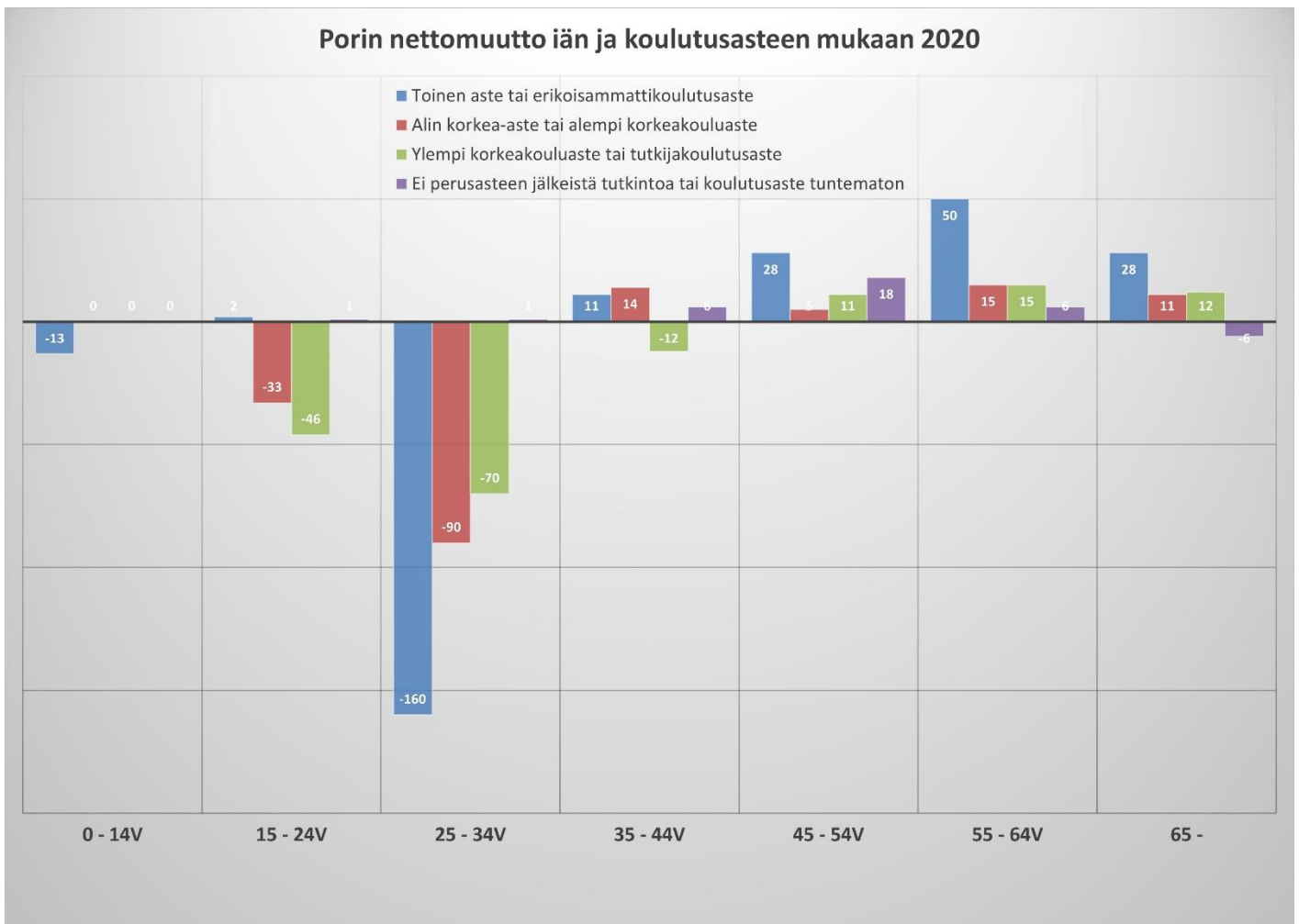
Porin ikä- ja sukupuolirakenteen pyramidimalli 2021

Porissa vuonna 2021 syntyneiden määrä oli kasvussa; kasvua oli 56 syntynyttä enemmän edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Kuvassa 2. on nähtävissä, että luonnollinen väestökasvu heikkeni vuoteen 2020 verrattuna, kun kuolleiden määrän kasvu oli suurempi kuin syntyneiden määrän muutos.

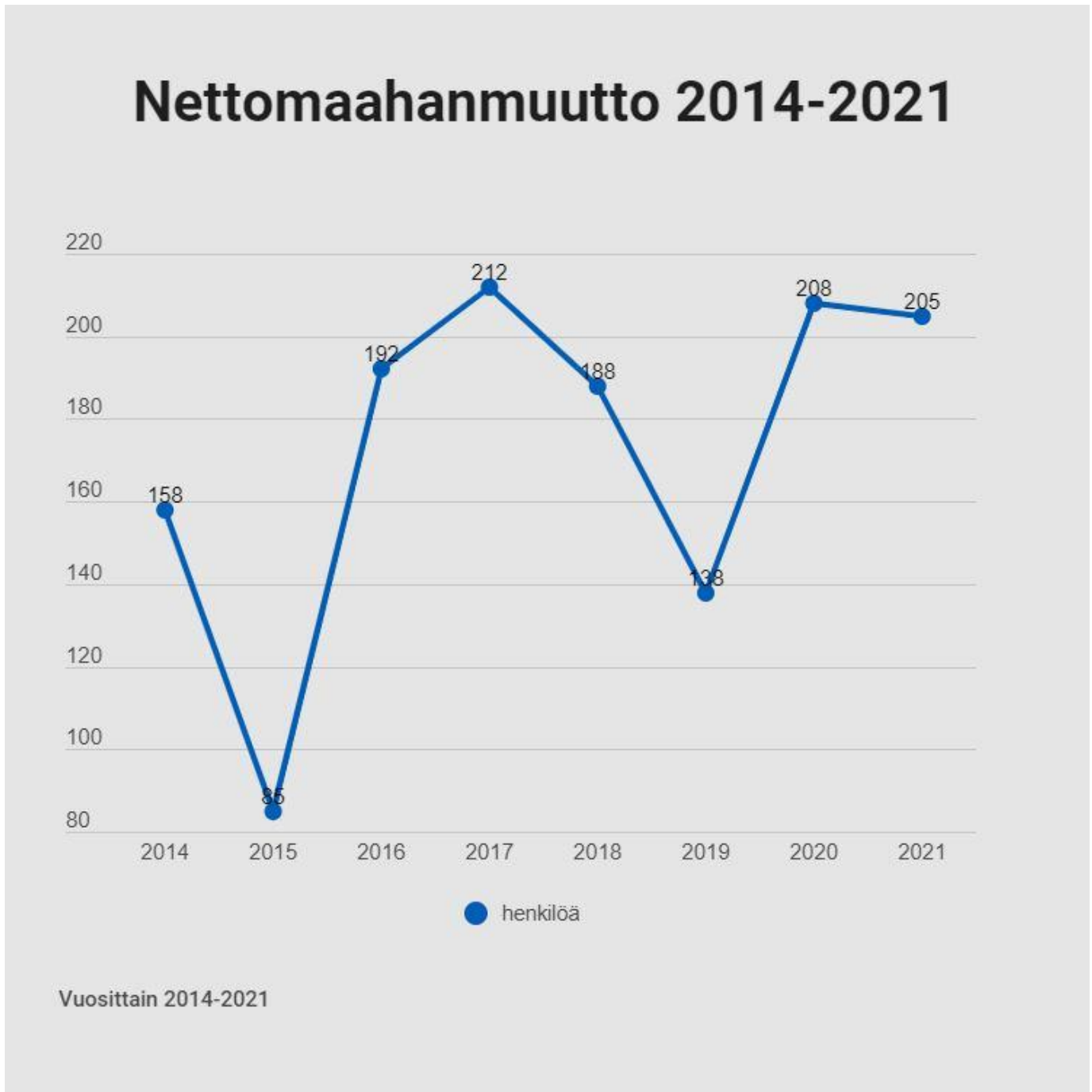
Elävänä syntyneet, kuolleet ja luonnollinen väestönlisäys vuosittain 2017-2021

Porin kuntien välinen nettomuutto vaihtelee suuresti iän ja koulutusasteen mukaan. Voimakkaimmin tulo- ja lähtömuuton negatiivinen erotus näkyy 25-34 –vuotiaiden kohdalla kaikissa koulutusasteissa, mutta erityisesti toisen asteen käyneiden kohdalla. Sama ongelma on nähtävissä 15-24 –vuotiaiden nuorten korkeakoulutettujen kohdalla. Yli 45 –vuotiaiden kohdalla nettomuutto on positiivinen myös kaikkien koulutusasteiden osalta.

Porin nettomuutto iän ja koulutusasteen mukaan 2020

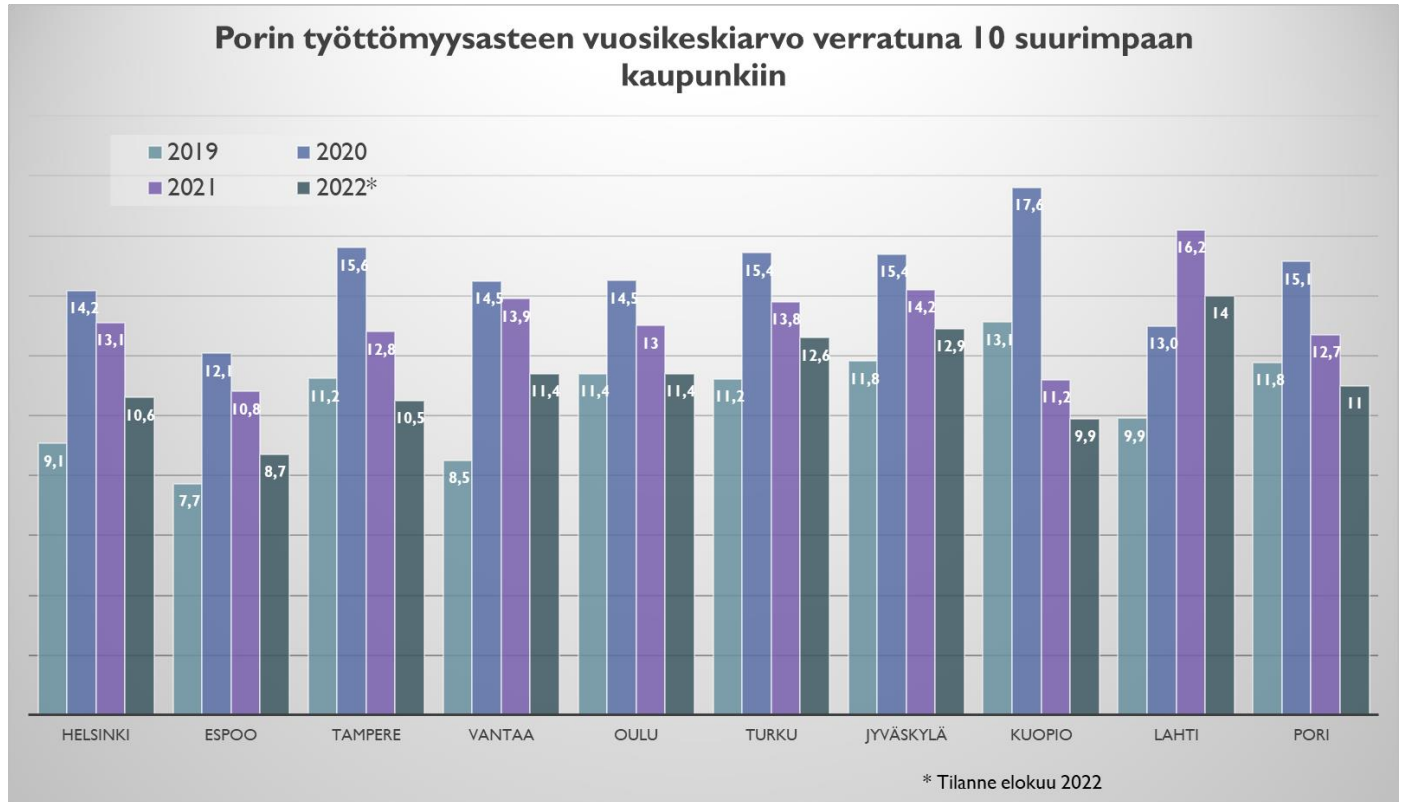
Kuvassa 4. graafi kuvaa määrällistä nettosiirtolaisuutta eli nettomaahanmuuttoa Porissa 2014 ja 2021 välisenä aikana. Nettomaahanmuutolla tarkoitetaan maahanmuuton ja maastamuuton välistä erotusta. Pori on saanut muuttovoittoa maahanmuutosta vuosittain viimeisen 11 vuoden aikana, ja on ollut Porin väestökehityksen dynaamisin osatekijä. Pori sai vuonna 2020 muuttovoittoa nettomaahanmuutosta +208 ja vuonna 2021 +205 henkilöä.

Porin nettomaahanmuutto yhteensä vuosittain 2014-2021

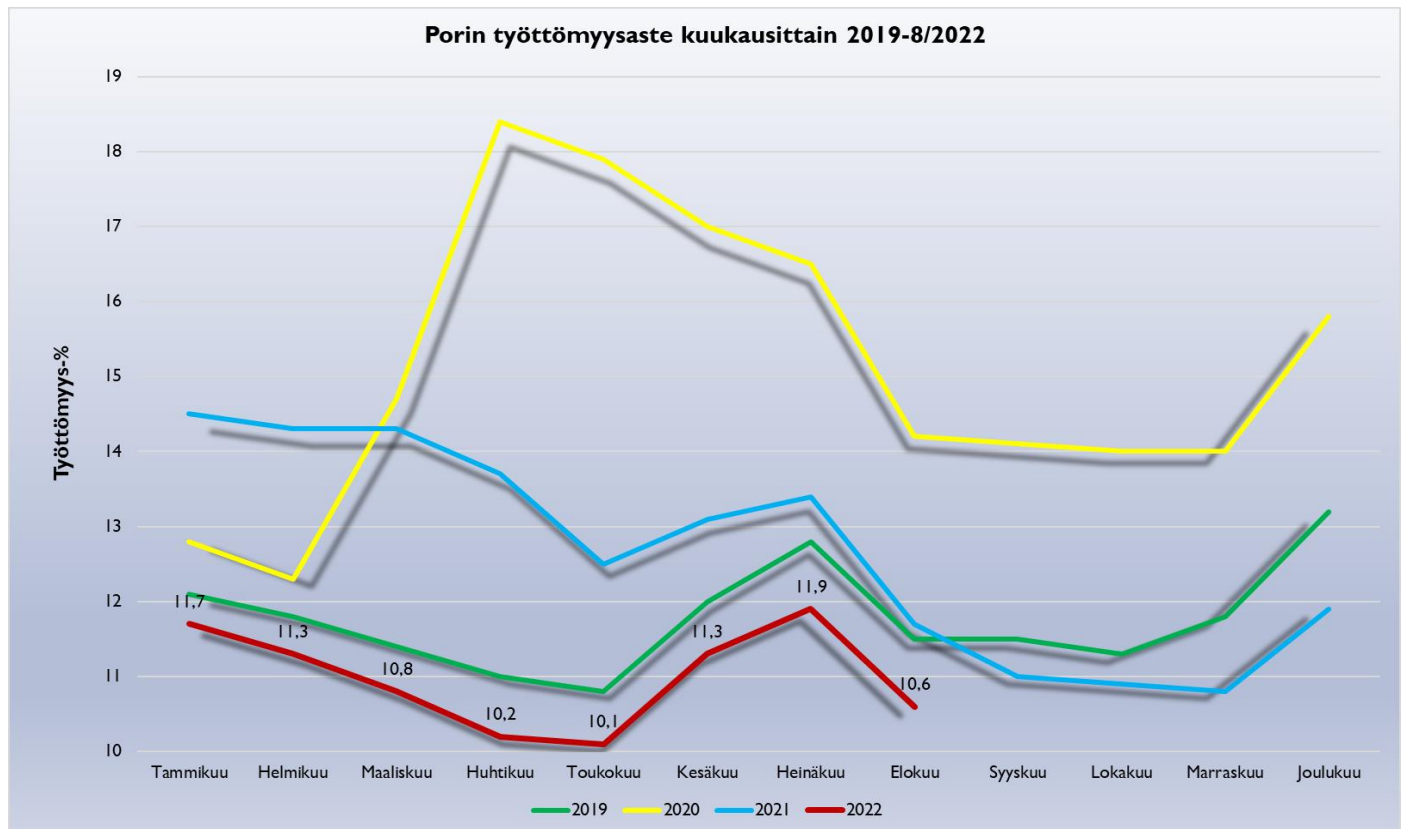
Työllisyys

Vuonna 2022 Porin työttömyyden trendi ollut selvästi laskeva, mutta maltillisemmin kuin suurissa kasvukeskuksissa, joiden elinkeinorakenteessa palvelut näyttelevät Poria suurempaa osaa. Toisaalta koronan vaikutus Porin työttömyyteen oli vastaavasti maltillisempi. Työllisyysenhoidon iso haaste Porissa, niin kuin muuallakin, on viime vuodet ollut ns. kohtaantohaaste. Työnantajien tarpeet ja työttömien työnhakijoiden osaamisprofiili, ammattitaito tai kiinnostus avoimna oleviin tehtäviin eivät kohtaa.

Porin työttömyysasteen vuosikeskiarvo verrattuna kymmeneen suurimpaan kaupunkiin 2019-8/2022

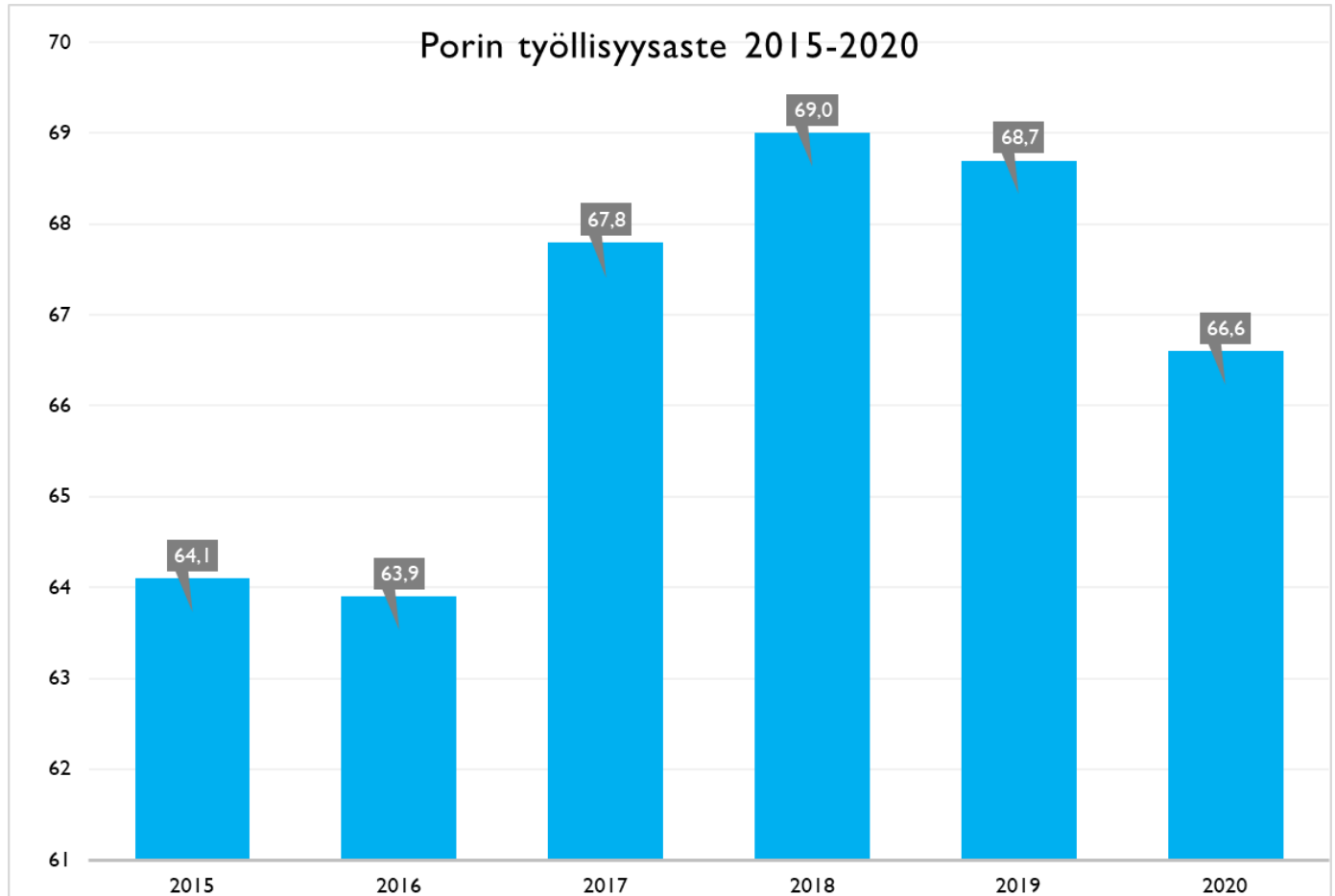
Viimeisimmän tilaston (8/2022) mukaan Porin työttömyysaste oli elokuussa 10,6 % (8/2021 11,7 %). Tampereen työttömyysaste oli elokuussa 9,9 % ja Turun 12,1 %. Helsingin työttömyysaste oli 10,3 %.

Porin työttömyysaste kuukausittain 2019-8/2022

Vuoden 2021 maaliskuusta alkaen Pori osallistuu yhdessä Ulvilan ja Kokemäen kanssa työllisyyskokeiluun, jossa TE-toimiston tehtäviä, vastuita ja resursseja siirretään kaupungille. Työllisyyskokeilun asiakaskohderyhmää ovat Kelan työttömyysturvaetuksia saavat työnhakijat sekä iso osa alle 30-vuotiaista ja vieraskielisistä työnhakijoista. Porissa asiakkaita on n. 5000 henkilöä ja kunta vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä heille. Lakisääteisten palveluiden lisäksi panostetaan mm. yritys yhteistyön kehittämiseen, jotta yritysten kasvun esteenä oleviin piilotyöpaikkoihin löydetään tekijöitä ja toisaalta voidaan varautua yritysten tuleviin työvoimatarpeisiin.

Hallitus linjasi 2021 puoliväliriihessään työvoimapolitiikan pysyvistä palvelurakenteesta, jossa TE-palvelut tultaisiin kokonaan siirtämään kunnille. Siirto tapahtuisi vuoden 2025 alussa. Linjausten mukaan palvelualueella tulee olla työvoiman määrä vähintään 20 000 henkilöä, jolloin Satakunnassa ainoastaan Pori täyttää tämän vaatimuksen. Todennäköisesti tulemme näkemään työllisyyspalvelujen toteutuksessa erilaisia kuntayhteensiihtymiä. Uudistuksen tavoitteena on tehokkaammat ja vaikuttavammat työllisyyspalvelut, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla.

Porin työllisyysaste 2015 - 2020

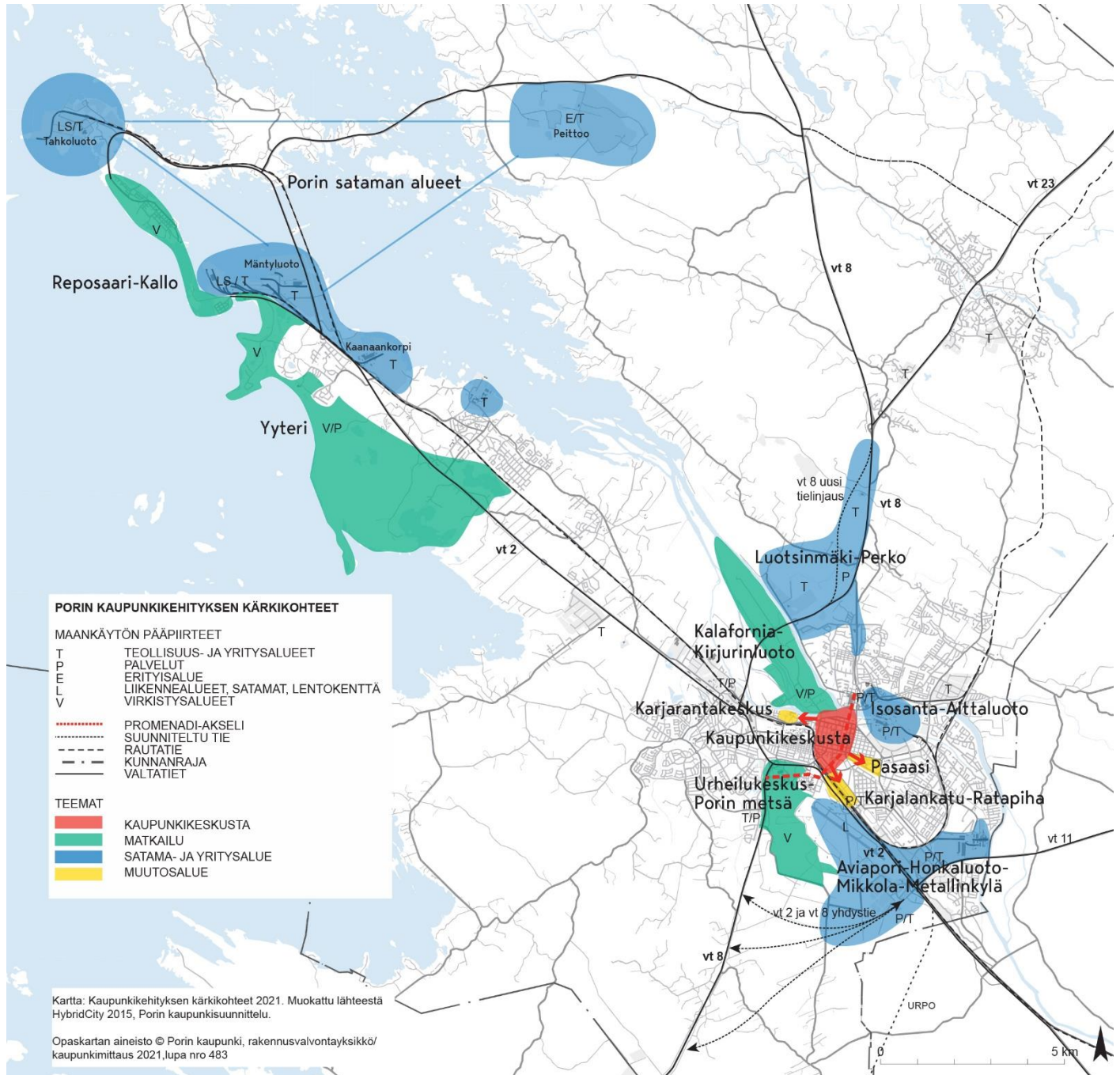

Kaupunkikehityksen kärkikohteet

Toimialat ylittävällä kaupunkikehitysryhmällä on kaupunkikehittämisen kärkikohteiksi nostettu 12 kehittämistavoitteiden ja hallittavuuden kannalta tarkoituksenmukaista aluetta:

Porin sataman alueet
Luotsinmäki-Perko
Isosanta-Aittaluoto
Aviaporin-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä
Reposaari-Kallo
Yyteri

Kalafornia-Kirjurinluoto
Urheilukeskus-Porin metsä
Kaupunkikeskusta
Karjarantakeskus
Pasaasi
Karjalankatu-Ratapiha

Porin kaupunkikehityskohteet.

Edistämme kärkikohteiden suunnitelmavalmiutta päivittämällä kaupungin maapoliittisen ohjelman ja tuemme sitä hankkimalla sekä kaavoitusta ja liikenneverkkosuunnittelua palvelevia selvityksiä ja suunnitelmia. Lisäksi koordinoimme kärkikohteiden yhteistyötä toimialojen sisällä ja jatkamme tiivistä vuorovaikutusta keskeisten sidosryhmien kanssa. Ohjelmoimme kaikkia kärkikohteita läpileikkaavat teemat (esim. digitaalisuus, uudet teknologiat, hiilineutraalius) elinvoimaa ja kilpailukykyä tukeviksi kehityskokonaisuuksiksi ja hankkeiksi. Määrittelemme ja ylläpidämme kaupunkikehityksen kärkikohteiden elinvoiman edistymisen seurantaan mittareita ja tarkoituksenmukaisia indikaattoreita. Jatkamme työtä kaupunkikehityksen kärkikohteiden viestinnän ja markkinoinnin edistämiseksi. Hyödynnämme ekosysteemisopimusta työkaluna ja yhteistyöalustana.

Seuraavassa on esitetty kaupunkikehityksen kärkikohteiden lyhyet kuvaukset teemoittain kartan kohteissa ylhäältä alaspäin.

Satama ja yritysalueet	
Porin sataman alueet	Porin satamien vahvuksina ovat syvät ja jäättömät väylät. Näitä vahvuuksia tukevat satamiin johtava sähköinen raideliikenne ja valtatie. Alueilla on laajentumistilaa, jota markkinoidaan sataman palveluita tarvitsevalle liike- ja teollisuustoiminnalle. Yleis- ja asemakaavojen päivittämisen tarpeet tunnistettu ja ratkaisujen selvittäminen aloitettu.
Luotsinmäki-Perko	Porin keskustan pohjoispuolelle valtatie 8 varrelle on valmisteltu asemakaava, jossa on osoitettu tontteja paljon tilaa vaativalle liiketoiminnalle ja teollisuudelle. Maankäyttöneuvottelut ovat edenneet. Tavoitteena on, että loputkin neuvottelut maankäyttösopimuksista saatetaan mahdollisimman pian loppuun, minkä jälkeen asemakaava saatetaan päätöksentekoon.
Isosanta-Aittaluoto	Keskustan tuntumassa joen molemmin puolin on kaupungille tärkeää teollista toimintaa. Joen pohjoispuolella Konepajanrantaa koskeva asemakaavan muutos on aloitettu. Tarkoituksena on luoda olosuhteet alueen monipuolisemmalle käytölle siten, että nykyinen teollinen toiminta voi jatkua alueella. Osana asemakaavan valmistelua osoitetaan varaus yleiskaavassa olevalle siltayhteydelle ja selvitetään uusia liikenteellisiä ratkaisuja.
Aviaporin-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä	Alueella on toisiinsa kytkeytyneinä teknologiametalliteollisuutta Metallinkylässä, kaupan suuryrityksiä Mikkolassa, logistiikan toimijoille suunnattu yritysalue Honkaluodossa ja lentokentän ympärille rakentuva kehitysalue Aviapori, johon lasketaan myös lentokentän eteläpuolella olevat Suomen Ilmailuopisto ja Länsi-Suomen pelastusharjoitusalue. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että alueen houkuttelevuutta lisätään entisestään yhdistämällä valtatie 2 ja 8 (ks. karttakuva edellisellä sivulla). Metallinkylässä tulee turvata olemassa olevan teollisuuden toiminta- ja kasvuedellytykset ja luoda mahdollisuuksia myös uudelle teolliselle toiminnalle.
Matkailu ja vapaa-aika	
Reposaari-Kallo	Reposaari ja Kallo ovat matkailijoiden ja paikallisten suosiossa, mutta niiden palvelut eivät kaikilta osin vastaa nykyvaatimuksia. Kehittämisen ja markkinoinnin näkökulmasta nämä kohteet luetaan osaksi Yyterin kokonaisuutta. Ne ovat myös portteja Selkämeren kansallispuistoon, jonka saavutettavuutta ja tunnettuutta pyritään lisäämään. Reposaari-Kallon saavutettavuutta polkupyörällä kehitetään. Kalloon tehdään uusi virkistysarvot säilyttävä asemakaava. Muutos on tarpeen alueen kehittämisen ja toisaalta vanhentuneen asemakaavan vuoksi. Erityisesti näiden kohteiden saavutettavuus polkupyörällä on kehittämisen kohteena. Kallon asemakaavan muutos on käynnissä. Lisäksi kaupunki yhdessä ELY-keskuksen kanssa on käynnistänyt esisuunnittelun jalankulku- ja polkupyöräyhteydestä välille Mäntyluoto – Reposaari (Tahkoluodon risteys), jonka tiesuunnittelua on tarkoitus jatkaa 2023.
Yyteri	Yyterin kehittämisessä jatketaan vuonna 2020 hyväksytyin Yyterin kasvuohjelman toteutusta. Tavoitteena on kasvattaa majoituskapasiteettia, saada alueelle uusia toimijoita ja tapahtumia sekä ihmisiä houkuttelevia elämyksiä. Yyterin inforakennuksen rakentaminen parantaa alueen ja sen palvelujen saavutettavuutta. Sesonkia pyritään pidentämään erityisesti keväälle ja syksyille. Vuoden 2023 tavoitteina on Yyterin uuden inforakennuksen valmistuminen, Yyterin tapahtumaprofiilin luominen ja toteuttaminen, Herrainpäivien venelaiturin suunnittelu- ja lupaprosessit, sekä alueelle saapumisen helpottaminen.
Kalafornia-Kirjurinluoto	Kirjurinluodon ja kansallisen kaupunkipuiston lisäksi matkailun kehittämispotentiaalia on Kalaforniassa, jolle luodaan edellytyksiä muun muassa parantamalla tieyhteyksiä. Näitä alueita kehitetään kokonaisuutena. Tavoitteena on muun muassa majoituskapasiteetin kasvattaminen sekä houkuttelevat uudet elämykset. Vuoden 2023 kärkihankkeet Kirjurinluodon osalta ovat uimarannan uusi kioskirakennus, leiriytymisalueen jatkokehittäminen, saunapalveluhankkeen edistäminen sekä Kirjurinluodontien avoinna pitämisen kokeilun edistäminen valtatie 8 suunnasta.

Urheilukeskus ja Porin metsä	Urheilukeskus ja Porin metsä ovat Suomen mittakaavassa jo nyky muodossa ainutlaatuinen kokonaisuus. Vielä kuitenkin aluetta voidaan saada toimivammaksi ja viihtyisämmäksi.
Kaupunkikeskusta	
Kokonaisuus	<p>Kaupungin eri toimijat ja Porikorttelit-nimen alla toimiva Porin kaupunkikeskusta ry tekevät verkostomaista yhteistyötä kaupunkikeskustan eteen. Kaupunkikeskustaan kaivataan lisää elämää ja siinä tarkoituksessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • täydennys- ja lisärakentamista • käyttötarkoituksen muutoksia • asumisen kehitys- ja pilottikohteita • kaupan, palveluiden, kulttuurin, tapahtumien, matkailun, hallinnon ja vapaa-ajanvieton vetovoiman ja toimintaedellytysten parantamista • kestäväää kaupunkisuunnittelua ja kaupunkivihreää • sisäisen ja ulkoisen saavutettavuuden parantamista, tavoitteena 10 minuutin kävelykaupunki • hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden tuottamista • ympärivuotisen viihtyisyyden ja elävyyden lisäämistä. <p>Jokikeskuksen rakentamisen toisen vaiheen käynnistyminen sekä kauppatorin yleissuunnitelmatyö ja keskustan liikenneverkon suunnitelmatyö vievät kaupunkikeskustan tunnistettuja kehittämistarpeita eteenpäin.</p>
Muutosalueet	
Karjarantakeskus	Karjarantakeskuksella tarkoitetaan joen varressa olevaa aluetta asuntomessualueelta keskustaan päin. Alueella olevat teollisuushallit ovat konepajakäytössä. Pidemmällä tähtäimellä alueelle on mahdollista suunnitella uutta käyttöä, mutta niin, että seudun elinkeinoelämän kannalta olennaista konepajatoimintaa ei vaaranneta. Alueella on kolme kaupungin omistamaa rakennuskelpoista rakentamatonta kerrostalotonttia.
Pasaasi	Pasaasin alue lähtee entiseltä linja-autoasemalta kohti itäistä Poria. Alueella on menneinä vuosina tapahtunut merkittäviä toiminnallisia muutoksia, kuten linja-autoaseman toimintojen siirto Matkakeskukseen, uusi uimahalli ja Herttuan koulurakennuksen purkaminen. Alueesta on mahdollista muodostaa jalankulkijoille ja pyöräilijöille houkutteleva sisään tuloväylä kaupunkikeskustaan. Alueelle voidaan sijoittaa lisää asumista ja muita toimintoja.
Karjalankatu- Ratapiha	Alue sai muutama vuosi sitten kehityssysäyksen, kun Satakunnan ammattikorkeakoulun Porin toiminnot keskitettiin uudelle kampukselle ja Matkakeskus perustettiin. Alueelle ei kuitenkaan ole saatu käyntiin toista kehitysvaihetta. Alue on kaupunkikuvallisesti tärkeä, koska se on muualta Poriin tulevalle usein ensimmäinen maisema Porin kaupungista. Ensimmäisenä toimenpiteenä on tavoitteiden asettaminen yhdessä alueen maanomistajien kanssa. Karjalankadun perusparannus toteutettiin vuonna 2022.

Kaupunkikehityksen kärkikohteiden edistämiseksi toteutetaan Yyterin kasvusta opittuja toimintatapoja. Keskeiset tekijät Yyterin menestykselle ovat olleet:

- Kärkikohdestatus
- Kohdejohtamisvastuun määrittely
- Vuosittaiset investoinnit alueeseen
- Markkinointiin panostaminen
- Tarvittavien tavoiteasiakirjojen ja suunnitelmien laatiminen
- Yhteinen kehittäminen alueen yritysten ja toimijoiden kanssa

KAUPUNKIKEHITYKSEN KÄRKIKOHTTEIDEN TAVOITTEET VUODELLE 2023 JA KUVAUS NYKYTILANTEEN SUUNNITELMAVALMIUDESTA

PORIN SATAMAN ALUEET

Tavoitteet: Porin sataman (Tahkoluoto ja Mäntyluoto) ja Kirrinsannan, Kaanaankorven sekä Peittoon kiertotalouspuiston liike- ja teollisuusalueiden toimintaedellytysten tuetaan muun muassa kaavoituksen keinoin. Osallistumme Venatorin pigmenttitehtaan alasajon jälkeiseen aikaan tukemalla alueen jäljelle jäävän teollisen toiminnan jatkumista ja kehittymistä sekä edistämällä teollisia uusinvestointeja alueelle. Nostamme esiin viestinnän ja markkinoinnin keinoin teollisuuden käyttöön tarkoitettuja alueita ja niiden kilpailuetuja (muun muassa kiertotalouteen ja logistiin yhteyksiin perustuvan liiketoiminnan arvoketjut). Investointien saamiseksi Poriin ja sataman alueille teemme aktiivista yhteistyötä investointeja edistävien organisaatioiden, erityisesti Business Finlandin kanssa.

Yleiskaavoitus:

- Tahkoluodon merituulipuiston laajennuksen osayleiskaava: Kaavoitettavalle alueelle suunniteltu tuulipuisto koostuu korkeintaan 45 meriperustuksille asennettavasta tuulivoimalasta, joiden maksimikorkeus on noin 310 metriä ja yksikköteho noin 11–20 MW.
- Tahkoluoto-Paakarit osayleiskaava: Oikeusvaikutteisena laadittavassa aluevarauskaavassa päätavoitteena on turvata sataman ja siihen liittyvien toimintojen kehittämisedellytykset. Tämän rinnalla pyritään säilyttämään Reposaa- ren saariston vapaa-ajan käytössä olevat alueet nykyisessä käytössään.
- Yyterinniemen osayleiskaava: oikeusvaikutteisena laadittavassa osayleiskaavassa tavoitteena on maankäytön kehityksen ohjaaminen noin 20 vuoden aikajänteellä sekä alueen luontoarvojen, asumisen, teollisuuden, liikenteen ja matkailun tarpeiden yhteensovittaminen. Lisäksi määritellään puitteet myöhemmin laadittaville yksityiskohtaisille asemakaavoille.

Asemakaavoitus:

- PEITTOO 93. kaupunginosan 1. asemakaava. Kaavassa suunnitellaan Peittoon kierrätyspuistoon kuuluva yritys- alue, laajuudeltaan n. 133 ha. Lisäksi hahmotellaan kiertotalouden toiminnallinen konsepti ja osoitetaan alueet tarvittaviksi teollisuus- ja toimitilatonteiksi sekä kiertotaloutta palveleviksi erityisalueiksi. Asemakaava mahdollistaa alueen katujen ja kunnallistekniikan toteuttamisen ja yritystonttien luovuttamisen. Asemakaavalla muodostuu Porin 93. kaupunginosa, Peittoon.
- Kirrinsannan asemakaavan päivitys. Tavoitteena on muuttaa nykyiset teollisuusalueet T/kem-alueiksi. Asemakaavan muutos laaditaan, jotta alueelle voi sijoittaa vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä tai varas- tointia harjoittavan laitoksen/laitoksia.

REPOSAARI-KALLO

Tavoitteet: Reposaa- ren ja Kallon alueiden kehittämistoimenpiteiden ohjelmointi laaditun selvityksen pohjalta.

Yleiskaavoitus:

- Yyterinniemen osayleiskaava (ks. edellä).

Asemakaavoitus:

- Asemakaavamuutoksen käynnistetty laaditun selvityksen pohjalta.

Taustasuunnitelmat:

- Kallio-Reposaa- ri kehittämishanke, selvitys ja kehittämisen ideointi 2021
- Mäntyluoto – Reposaa- rin -yhteysvälin jalankulku- ja polkupyöräväylän esisuunnittelu, valmistuminen 12/2022.

YYTERI

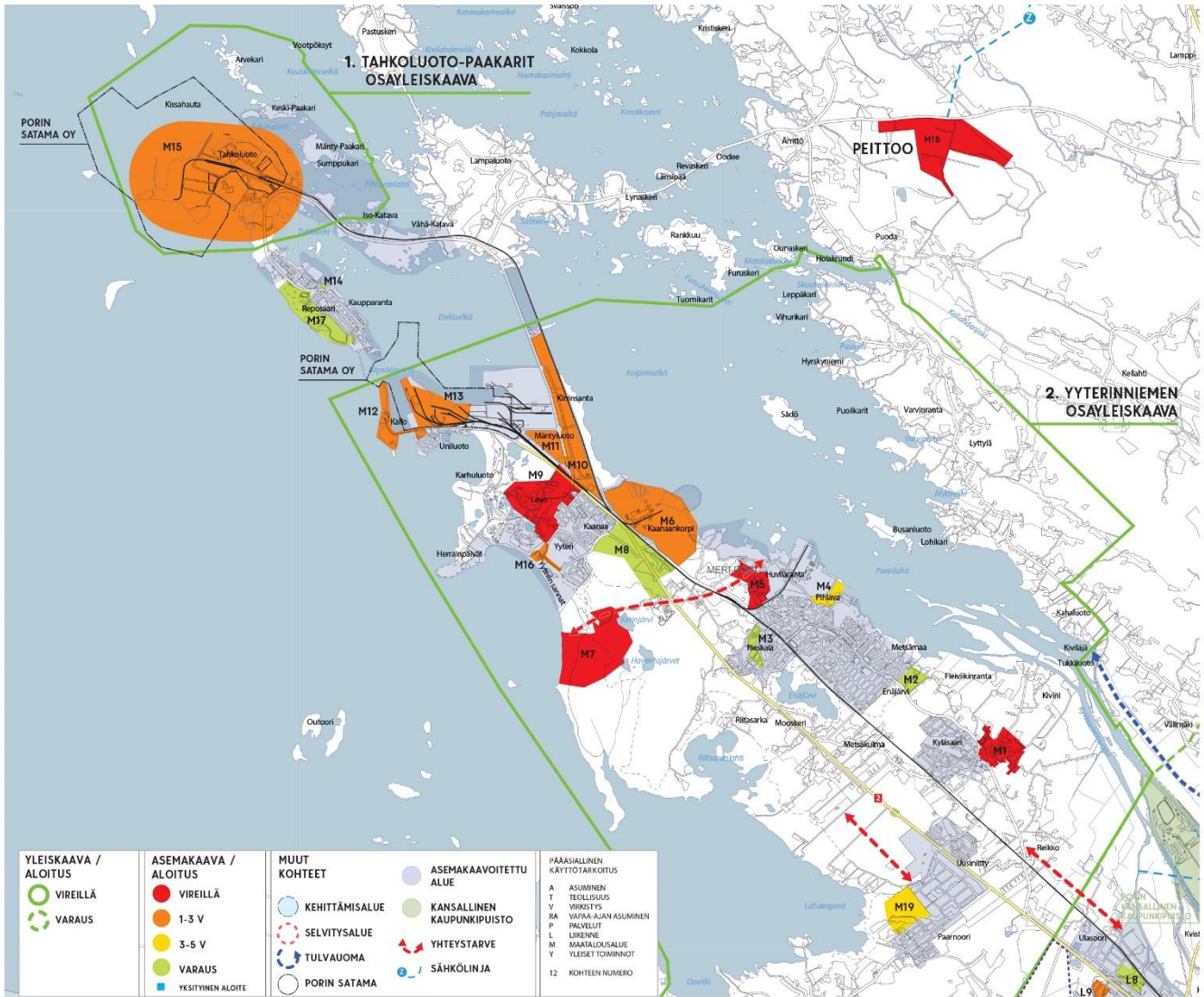
Tavoitteet: Yyterin ja Yyterin aukion kehittämiseen liittyvän inforakennuksen rakentaminen. Elinkeinoelämää tukevien investointien ja toimenpiteiden toteuttaminen, joista merkittävimpänä Yyterin aukion yleissuunnitelman toteuttaminen sekä ulkoilureitistön kehittämisen jatkaminen. Yyterin tunnettuuden kasvattamista ja vahvaa markkinointia jatketaan. Panostetaan myös huippusesongin ulkopuoliseen aikaan, erityisesti kevääseen ja syksyyn.

Suunnitelmat:

- Matkailun tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §59
- Yyterin matkailun kasvuohjelma, KH 9.11.2020, §601
- Yyterin aukion yleissuunnitelma, 2019, KH 2019
- Yyteri strategia, 2017, KH 2017

Yleiskaavoitus:

- Yyterinniemen osayleiskaava (ks. edellä).

Kaavoitustilanne; Porin sataman alueet, Reposaari-Kallo ja Yyteri. Ote Porin kaupungin kaavoituskatsauksesta 2021-2023

LUOTSINMÄKI-PERKO

Tavoitteet: Maankäyttöneuvotteluiden loppuun saattaminen ja kaavan lainmukaiseksi saattaminen.

Asemakaavoitus:

- HYVELÄNVIIKI 54., HYVELÄ 56. JA PERKO 90. (ent. kunnan raja), vt 8 ja yritysvyöhyke. Asemakaavassa osoitetaan vuonna 2012 valmistuneen aluevarausuunnitelman mukaisen valtatie 8 uuden linjauksen edellyttämät liikennealueet ja nykyiseen teialueeseen kohdistuvat muutokset. Lisäksi tarkoituksena on osoittaa uuden ja vanhan tie-linjauksen väliin jäävälle vyöhykkeelle yleiskaavaa toteuttavia teollisuus-, työpaikka-, virkistys- ja asuinalueita, sekä Porin tulvasuojeluhankkeeseen liittyvän Kokemäenjoen lisäuoman ja Isosanta-Peitto -voimajohtolinjan aluevaraukset. Suunnittelualueelle muodostuu uusi kaupunginosa (Perko).

ISOSANTA-AITTALUOTO

Tavoitteet: Isosannan alueella SR-Kiinteistöjen kanssa laaditun kaavoitussopimuksen mukaisen asemakaavamutoksen eteenpäin vieminen.

Asemakaavoitus:

- ISOSANTA 8. kaupunginosan korttelien 76 (osa) ja 77, puiston Konepajaranta, kadun Konepajaranta ja venevalkaman asemakaavan muutos. Kaavalla tutkitaan mahdollisuutta sijoittaa alueelle uusia liiketoimintoja Sampo-Rosenlewin ja muun teollisen toiminnan lisäksi, sekä jokirantaan asumista ja alueita virkistyskäyttöön. Samalla selvitetään alueen liikenteen toimivuutta ja parantamista.

AVIAPORI-HONKALUOTO-MIKKOLA-METALLINKYLÄ

Tavoitteet: Alueella toimivan ilmailuklusterin vahvistaminen. Vt 2:n ja vt 11:n risteysalueen ja vt 8:lle ulottuvan yhdysväylän suunnittelun jatkaminen. Aktiivisen maapolitiikan toteuttaminen ja alueelle sijoittuneiden sekä sijoittuvien teollisuusyritysten toiminnan ja kasvun turvaaminen. Länsi-Suomen pelastusharjoitusalueen kehittämisen jatkaminen säätiön ja Porin kaupungin kumppanuussopimuksen puitteissa. Pelastusharjoitusalueen kansallisen ja kansainvälisen aseman vahvistaminen. Mikkolan alueen kaupallisena keskuksena kehittämisen jatkaminen ja Honkaluodon yritysalueen ja toiminnan laajentaminen. Metallinkylässä tulee turvata olemassa olevan teollisuuden toiminta- ja kasvuedellytykset ja luoda mahdollisuuksia myös uudelle teolliselle toiminnalle.

Asemakaavoitus:

- HONKALUOTO 80. kaupunginosan 1. asemakaava ja asemakaavan muutos. Kaavan tavoitteena on yritysalueen suunnittelu, joka muodostaa jatkumoa Honkaluodossa jo sijaitseville toiminnoille. Tavoitteena on muun muassa luoda edellytykset paljon tilaa vaativien yritysten sekä varasto, logistiikka ja niiden tukitoimintojen sijoittumiselle alueelle.
- Olemassa olevat tontit luovutettavissa.

Suunnitelmat ja selvitykset:

Lentokenttäalueen suunnittelun pohjana on joulukuussa 2020 valmistunut raportti ja toimenpidesuosituksset.

- Lentokenttäalueen tulevaisuus, selvitys 2020
- Honkaluodon ja vt 8 välinen yhteys, esiselvitys 2019

KALAFORNIA-KIRJURINLUOTO

Tavoitteet: Kirjurinluoto kehitty usealla osa-alueella. Kirjurinluotoa markkinoidaan aktiivisesti. Olemassa olevaa uimaranta- ja virkistystoimintojen palvelutarjontaa parannetaan edistämällä alueelle yleisen saunapalvelun järjestämistä yhteistyöhankkeena yksityisen toimijan kanssa. Lisäksi edistetään Kirjurinluodon tilapäisen leiriytymisalueen vakiintumista osaksi muuta palvelutarjontaa yhteistyönä yksityisten toimijoiden kanssa. Edelleen jatketaan leikkipuistotoimintojen päivittämistä sekä uusimista. Kalifornian alueen liikenteellistä saavutettavuutta parannetaan ja maankäyttöä tehostetaan.

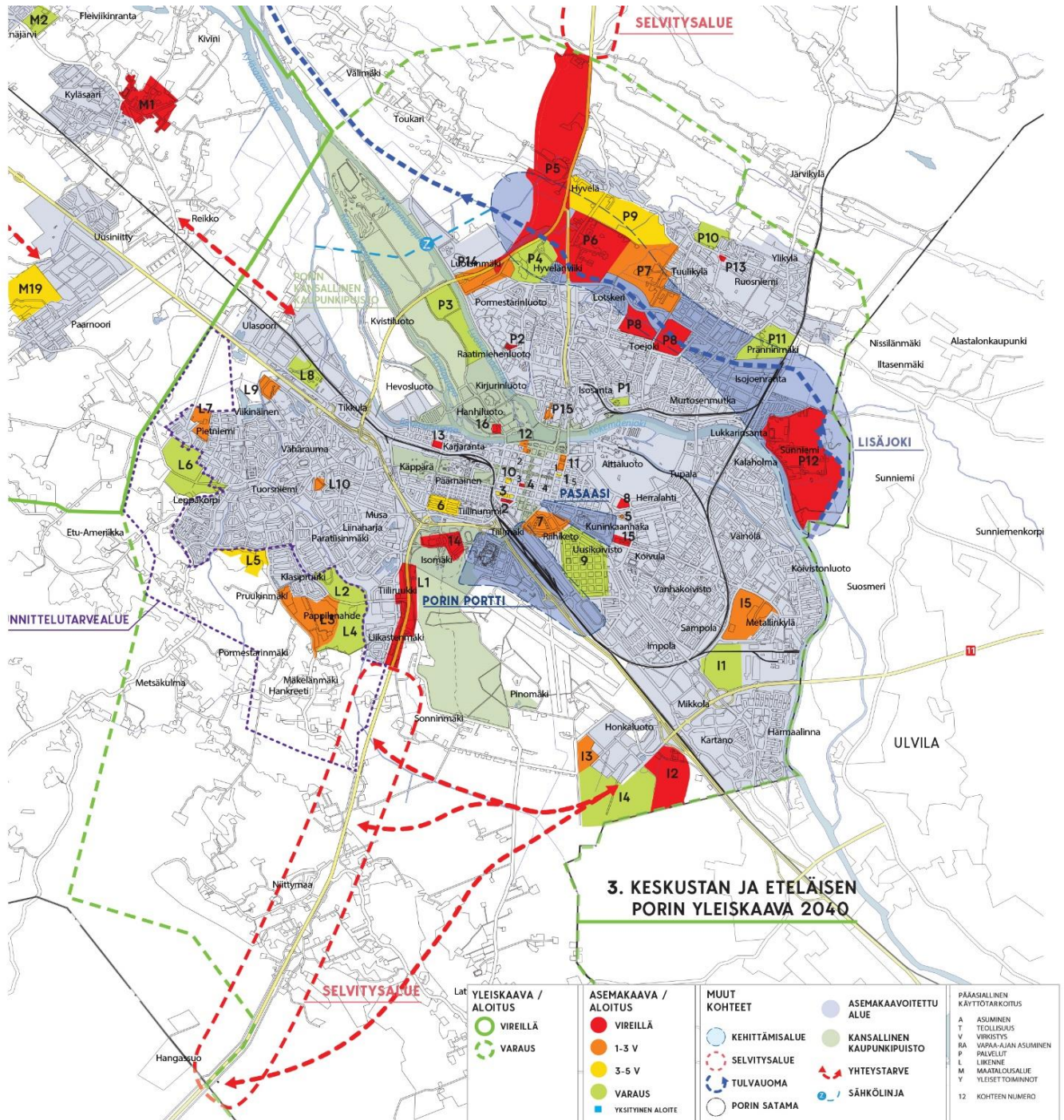
Asemakaavoitus:

- HANHILUOTO 58. kaupunginosan korttelin 2 vaiheasemakaavamuutos on lainvoimainen.

Suunnitelmat:

- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, KV ja YM 2008
- Matkailun tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §58

Kaavoitustilanne; Luotsinmäki-Perko, Isosanta-Aittaluoto, Aviapori-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä, Kalifornia-Kirjurinluoto. Ote Porin kaupungin kaavoituskatsauksesta 2021–2023

URHEILUKESKUS-PORIN METSÄ

Tavoitteet: Isomäen alueen yleissuunnitelman (2020) tekojäradan, yleisurheilustadionin, maa-uimalan ja Karjuhallin alueiden tavoitteiden edistäminen sekä uuden palloiluhallin rakentaminen, pysäköintialueiden kunnostuksen ja hulevesiasioiden hoito.

Asemakaavoitus:

- ISOMÄKI 32. kaupunginosan (Urheilukeskus) asemakaavan muutos. Kaavamuutoksella mahdollistetaan urheilukeskuksen kehittäminen suunnittelualueella Isomäen alueen yleissuunnitelman 2020 mukaisesti. Asemakaavamuutos hyväksytty kaupunginvaltuustossa 31.1.2022, §6

Suunnitelmat:

- Palloiluhallin hankesuunnitelma, KH 21.11.2021
- Isomäen alueen yleissuunnitelma, Tela 17.3.2020, §55
- Kansallisen kaupunkipiiston hoito- ja käyttösuunnitelma, KV ja YM 2008
- Porin metsän luontoselvitys 2021
- Matkailun tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020, §58

KAUPUNKIKESKUSTA

Tavoitteet: Edistämme kaupunkikeskustan kehittämisohjelman tavoitteita ja toteutamme valitut toimenpiteet. Kehittämisen fokus kohdentuu koko kaupunkikeskustan alueelle ydinkeskustan ja Jokikeskuksen alueita priorisoiden. Kehittämistyön keskiössä ovat kävelykadun, kauppatorin ja jokirannan vetovoiman vahvistaminen julkisia kaupunkitiloja uudistamalla. Jatkamme vuonna 2022 käyttöön otetun kaupunkifoorumin kehittämistä ja monipuolista vuoropuhelua ydinkeskustan ja jokirannan toimijoiden kanssa.

Koko kaupunkikeskustan alueella saavutettavuuden parantamiseksi jatkamme keskustan liikenneverkon uudistamistyötä ja pysäköintiopastuksen (myös reaaliaikainen opastus) toteutuksia. Kauppatorin uudistaminen jatkuu määrärahojen puitteissa yleissuunnitelman pohjalta laadittavien toteutussuunnitelmien ja osatoteutusten kautta.

Keskustan asukasmäärän kasvuun pyrimme vaikuttamaan täydennys- ja lisärakentamisen keinoin. Maapolitiikan uudistaminen tarjoaa mahdollisuuksia tavoitteiden toteuttamiseen.

Kaupunki toteuttaa Porin Jokikeskushankkeen 2. vaihetta Rantamakasiinin itäpäädyistä Taavisillan edustalle, ja valmistautuu 3. vaiheen suunnitteluun. Siinä keskeinen kysymys liittyy jokisiltojen vaihtoehtojen suunnitelma- ja toteuttamisvalmiuteen. Infratoteutusten rinnalla jatkamme rannan elinvoimaa lisäävien toimintojen ja palvelujen kehittämistä ja edistämistä. Suunnittelu ja kehittämistoimet kohdentuvat muun muassa jokirannan tapahtuma-, veneily-, virkistys- ja palvelutoimintojen vahvistamiseen.

Asemakaavoitus:

- RIIHIKETO 9. korttelin 67 tonttien 1-3 asemakaavan muutos (kauppaoppilaitos). Kaavan tarkoituksena on kehittää koulukäytöstä poistuvaa kauppaoppilaitoksen kiinteistöä mahdollistamalla yksityinen omistus ja käyttötarkoitukset sekä muuttamalla asemakaavaa asutuspainotteiseksi.
- RIIHIKETO 9. kaupunginosan korttelin 76 (osa) asemakaavan muutos (asemarakennus ja lähiympäristö). Kaavamuutoksella tutkitaan alueen lisärakentamismahdollisuutta sekä tarkennetaan asemarakennuksen ja sen lähiympäristön kaavamerkintöjä tarkoituksenmukaisemmiksi. Kohde on osa toiminnallista kaupunkirakennetta, kaupunkikuvaa, maisemaa ja kaupunkikulttuuria. Asemakaavan muutoksessa tutkitaan korttelialueiden kehittämistä pääasiassa asuinkäyttöön. Suunnitelmassa tutkitaan rakennusoikeutta, massoittelua, kerroslukua ja kaupunkikuvallisia vaikutuksia.
- RIIHIKETO 9. kaupunginosan korttelia 20 ja korttelin 21 tontteja 1 ja 95 koskeva asemakaavan muutos. Asemakaavan muutoksella on tarkoituksena suojella Cygnaeuksen koulu ja nykyinen PSYL:n koulurakennus, jotka ovat osa Riihikeden koulukortteleiden muodostamaa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.
- MALMINPÄÄ 3. kaupunginosan korttelia 36 (osa), Liisantorin sekä katuja Mikonkatu (osa), Otavankatu (osa) ja Annankatu (osa) koskeva asemakaavan muutos. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa Porin ruotsinkielisen koulun uudisrakentamishanke koulun nykyisille sekä Palojoen kiinteistön tonteille. Uudisrakennus tulee täydentämään nykyisiä koulurakennuksia ja toimimaan niiden kanssa yhtenäisenä kokonaisuutena. Rakentamisen yhteydessä puretaan tonteilla sijaitsevia rakennuksia. Uudisrakentamishankkeen yhteydessä yhtenä tavoitteena on lisäksi toteuttaa maanalainen kulkuyhteys Liisanpuistossa sijaitsevalle urheilukentälle.
- KARHUNPÄÄ 4. kaupunginosan korttelin 45 tontin 172 Yrjönkatu 21 (Kenkäpori) asemakaavan muutos. Asemakaavan muutoksessa tontin 609-4-45-172 rakennusoikeutta ja suurinta sallittua kerroslukua nostetaan. Tontille aiotaan sijoittaa asuinkerrostalo, jonka pohjakerros on liike- ja toimistotilaa.

Ohjelmat:

- Kaupunkikeskustan kehittämisohjelman luonnos, KH 1.11.2021
- Promenadi-Pori kaupunkikeskustaprojekti 2000, KH 6.3.1995

Suunnitelmat:

- Porin keskusta-alueen pysäköintiopastuksen toteutussuunnitelma, 2021
- Keskusaukion parannussuunnitelma, Tela 15.6.2021 §173
- Porin keskustan liikenneverkko selvitys, tavoitevaihe, KH 19.4.2021 §277
- Porin tie- ja katuverkko suunnitelma 2040, koko Pori, 2021
- Pasaasin yleissuunnitelma, 2020
- Matkailun tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020 §59
- Tapahtumien tiekartta 2020-2025, KH 27.1.2020 §58
- Korkean rakentamisen selvitys, 2019
- Porin ruutukaavakeskusta, modernin rakennusperinnön inventointi, 2019
- Porin pysäköintipolitiikka 2030, KV 25.3.2019 §28
- Selvitys teollisuuden liikennepoliittisista ratkaisuksista Porissa, 2019
- Jokikeskus, Eteläranta vaihe 2, rakennussuunnitelma 2019
- Raskaan liikenteen reitit Porin keskustassa 2018
- Jokikeskuksen yleissuunnitelma, KH 11.3.2013
- Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, KV ja YM 2008

KARJARANTAKESKUS

Tavoitteet: Voimassa olevien asemakaavojen mahdollistaman kerrostalorakentamisen (alueella on kolme kaupungin omistamaa rakennuskelpoista rakentamatonta kerrostalotonttia) edistäminen. Alueella on toteutunut muutosta teollisista toiminnoista asumiseen ja lähipalveluihin. Makasiinirannasta asuntomessualueelle ulottuvan, alueen läpi kulkevan, jokirantareitin suunnittelun käynnistäminen turvaamalla kuitenkin teollisuuden toimintaedellytykset.

PASAASI

Tavoitteet: Alueen liikenteellisten olosuhteiden kehittäminen osana keskustan liikenneverkko suunnitelmaa. Asuntorakentamista (esimerkiksi puurakentamisen korttelin) edistävien keskusteluiden käynnistäminen rakennusliikkeiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa.

Suunnitelmat:

- Pasaasin yleissuunnitelma, 2020
- Porin urheilutalon peruskorjaus – hankesuunnitelma, KH 4.5.2020 §258.

KARJALANKATU-RATAPIHA

Tavoitteet: Senaatin Asema-alueet Oy:n kanssa toteutettavan yleissuunnitelman kehitystyön käynnistäminen. Porin tie- ja katuverkko suunnitelma 2040 mukaisten järjestelyjen edistäminen, Tavaratien alitusta sekä lentokentän ja Matkakeskuksen yhteysvälin parantamista koskevan suunnittelun käynnistäminen. Logistiikkaan painottuvien toimintojen vahvistamista.

Viimeisimpinä kehitysvaiheina alueella on Matkakeskuksen ja SAMK:n kampuksen rakentaminen sekä kerrostalohankkeet Ratalinnankadulla ja Karjalankadulla. Karjalankadun perusparantaminen toteutettiin vuonna 2022.

TIE- JA KATUVERKKO

Porin tie- ja katuverkko suunnitelmassa tavoiteverkkoon 2040 sisältyvät ja edistettävät väylähankkeet, liittymät ja muut liittymätoimenpiteet:

- Vt 2/8 Porin kohdan nelikaistaistus Tiilimäki-Korpi
- Vt 8 Tiiliruukki – Ruutukuoppa nelikaistaistus
- Mt 269:n (Reposaaren maantie) jalankulku- ja polkupyöräväylä
- Vt 8 Hyvelä-Söörmarkku uusi tielinjaus
- Vt 2 ja Vt 8 yhdystie (Vt 11 jatke)
- Pohjoisväylä
- Pori-Mäntyluoto -radan tasoristeysten poistoon tähtäävät rinnakkaisväylähankkeet
- 4-haaraliittymien porrastus 3-haaraliittymiksi
- Tavoiteverkon keskeisten katuverkon liittymien parantaminen kiertoliittymiksi
- Vt 2 Ulasoorin eritasoliittymä
- Vt 2 Rieskalan eritasoliittymä
- Vt 8 Tiiliruukin eritasoliittymä
- Tikkulan eritasoliittymän parantaminen
- Vt 2 ja Vt 8 yhdystien liittyminen Vt 8:lle

Kaupunkikehityskohteet 2023 euroina

Satama ja yritysalueet:	
Porin Sataman alueet	
Satamatien suuntainen katu, suunnittelu	200 000
Ekokorventien ja mt272 liittymäjärjestelyt, suunnittelu	50 000
Luotsinmäki-Perko	
Asemakaavan hyväksymisvaihe	50 000
Hyvelän liittymän porrastus	100 000
Isosanta-Aittaluoto	
1. vaiheen liikennejärjestelyt	100 000
Aviaporin-Honkaluoto-Mikkola-Metallinkylä	
Honkaluodon asemakaavan laajennusalue, suunnittelu	50 000
Matkailu ja vapaa-aika:	
Reposaari-Kallo	
Reposaaren maantien jalankulku- ja pyöräilyväylän tie- ja rakennussuunnittelu	150 000
Yyteri	
Yyterin elinkeinoelämää tukevat investoinnit	400 000
Yyterin inforakennuksen tilainvestointi	2 900 000
Kalafornia-Kirjurinluoto	
Kvistiluodontien ja Kimpajuovantien/Kirjurinluodontie järjestelyt (yksityisteitä), suunnittelu	30 000
Rauman silta, esiselvitys	40 000
Urheilukeskus ja Porin metsä	
Urheilukeskuksen alueen kunnostaminen	560 000
Urheilukeskuksen liikuntapaikat	325 000
Kaupunkikeskusta:	
Keskustan liikenneverkko-suunnitelma, jatkotoimien suunnittelu	50 000
Kauppatorin laiturijärjestelyt, suunnittelu	80 000
Kävelykatu, suunnittelu	100 000
Jokikeskus-hanke	5 160 000
Jokikeskus-hankkeen valtionosuus	-2 329 000
Muutosalueet:	
Karjarantakeskus	
Rantaraitin rakentaminen	70 000
yhteensä	8 086 000

Porilaisten hyvinvointi

Hyvinvoinnin edistäminen on yksi kunnan perustehtävistä. Kunnan tulee seurata asukkaidensa hyvinvointia, raportoida siitä ja suunnitella kunnan toiminta ja palvelut sen mukaiseksi, että ne mahdollisimman hyvin tukisivat asukkaiden hyvinvointia. Keskeistä on mahdollistaa puitteet asukkaiden omatoimiseen hyvinvoinnin ylläpitoon ja edistämiseen. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään Porissa koko kaupunkiorganisaation voimin.

Kerran valtuustokaudessa laaditaan hyvinvointikertomus, jossa kerrotaan porilaisten hyvinvoinnin tilasta ja haasteista. Vuosittain tätä tietoa täydennetään hyvinvointiraportoinnilla. Hyvinvointisuunnitelmalla pureudutaan näihin haasteisiin – se on keskeinen strateginen suunnitelma, joka jalkautetaan toimialoille.

Porilaisten suurimmat hyvinvoinnin haasteet ovat tällä hetkellä: yksinäisyys, lihavuus ja mielenterveyshäiriöt.

Tarkemmat tiedot porilaisten hyvinvoinnin haasteista löytyvät kaupungin nettisivuilta: <https://www.pori.fi/talous-ja-strategia/strategiat-ja-ohjelmat> ja sieltä hyvinvointikertomuksesta ja -raportista. Tarkemmat tiedot ikäryhmittäin linkin takaa.

TOIMIALARAJAT YLITTÄVÄT YHTEISET TAVOITTEET

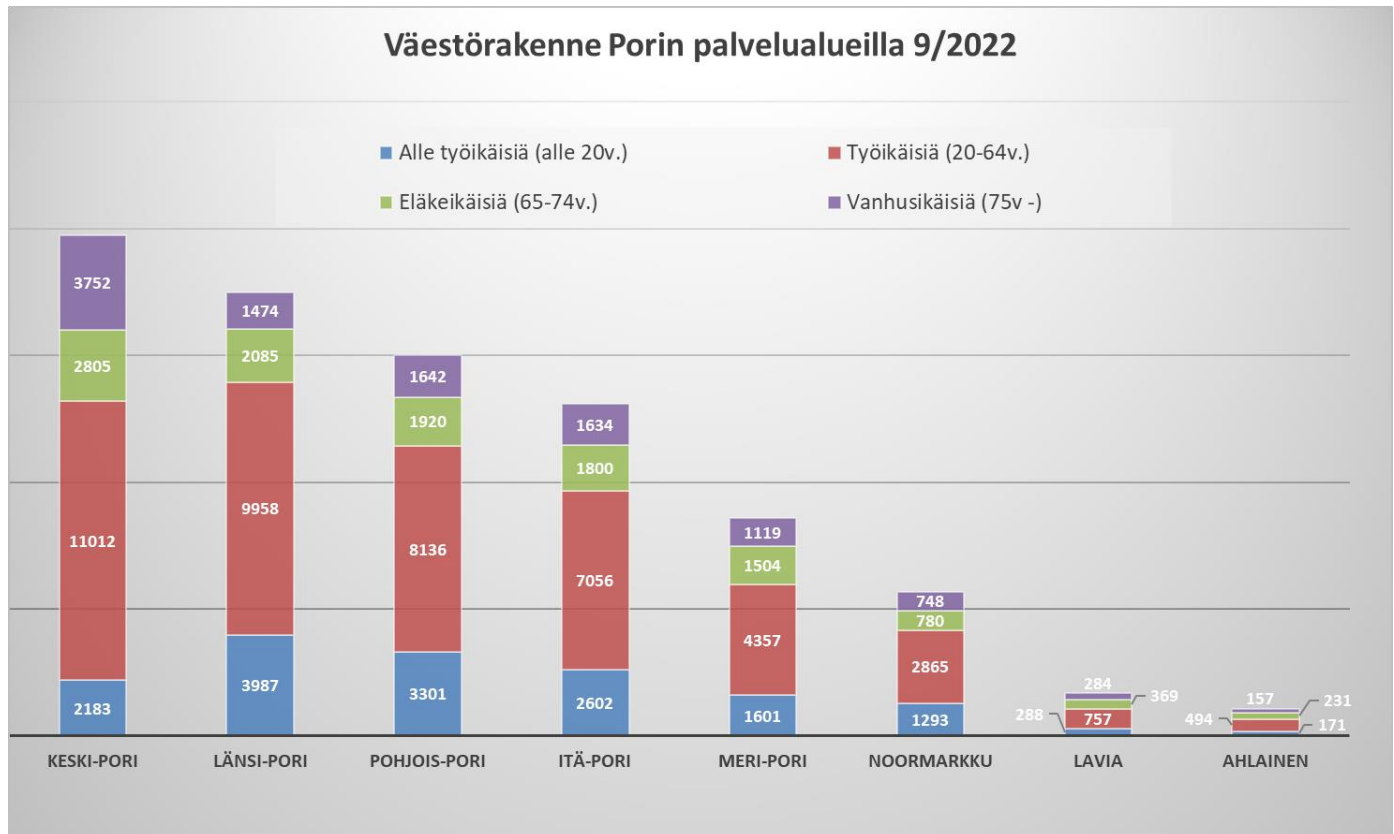
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Kaupungin poikkihallinnollinen liikkumisohjelma		
Sivistystoimiala			
TOIMENPIDE	Laaditaan kaupungin poikkihallinnollinen liikkumisohjelma toimialojen välisenä yhteistyönä liikuntayksikön johdolla		
MITTARI	Liikkumisohjelma ja suunnitelma ohjelman jalkauttamiseksi laadittu	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä
Tekninen toimiala			
TOIMENPIDE	Liikkumisohjelman huomiointi liikuntapaikkasuunnitelmassa		
MITTARI	Liikuntapaikkasuunnitelman pohjalta laadittu liikkumisohjelmaa tukeva toimenpideohjelma	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Materiaali valmisteilla	Hyväksytty päätöksenteossa
Elinvoima- ja ympäristötoimiala			
TOIMENPIDE	Keskustan liikenneverkkosuunnitelma		
MITTARI	Keskustan liikenneverkkosuunnitelma hyväksytty	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnittelu on kesken	Suunnitelma on hyväksytty
		270 (2022)	200

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon Toimivat palvelut yhteistyössä satakunnan hyvinvointialueen kanssa Pori on lasten ja nuorten kaupunki Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Saavutetaan korkea HYTE-kerroin, jolla on mahdollisimman myönteinen vaikutus valtion-osuuksiin		
TOIMENPIDE	Paras mahdollinen tulos HYTE-kertoimen tasossa. HYTE-kerroin pitää sisällään neljä peruskoulun, viisi liikunnan ja viisi kuntajohdon prosessi-indikaattoria sekä kuusi tulosindikaattoria koskien kunnan väestön terveyttä ja hyvinvointia. Alla on esitelty HYTE-kertoimeen vaikuttavat indikaattorit.		
MITTARI	Mittarina käytetään HYTE-kertoimen lukua euroa/asukas. Prosessi-indikaattorit: <ul style="list-style-type: none"> - Kouluympäristön ja -yhteisön tarkastus - Oppilaiden poissaolot - Liikuntavälitunnit - Kouluruokailu-suositus - Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi - Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous - Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille - Vaikutusten ennakoarviointi (EVA) - Liikunnan edistämisen poikkihallinnollinen työryhmä - Kuntalaisten elintapojen raportointi - Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuvaavat mittarit - Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijuus - Asiakasraadit tai foorumit Tulosindikaattorit: <ul style="list-style-type: none"> - Toimeentulotuki - Koettu terveys - Ylipaino - Työkyvyttömyyseläke - Kaatumishoitojaksot - Koulupudokkaat 	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Porin HYTE-kerroin euroa/asukas vuonna 2021: 18,4	Parempi tulos

Palvelualueet ja niiden väestörakenne

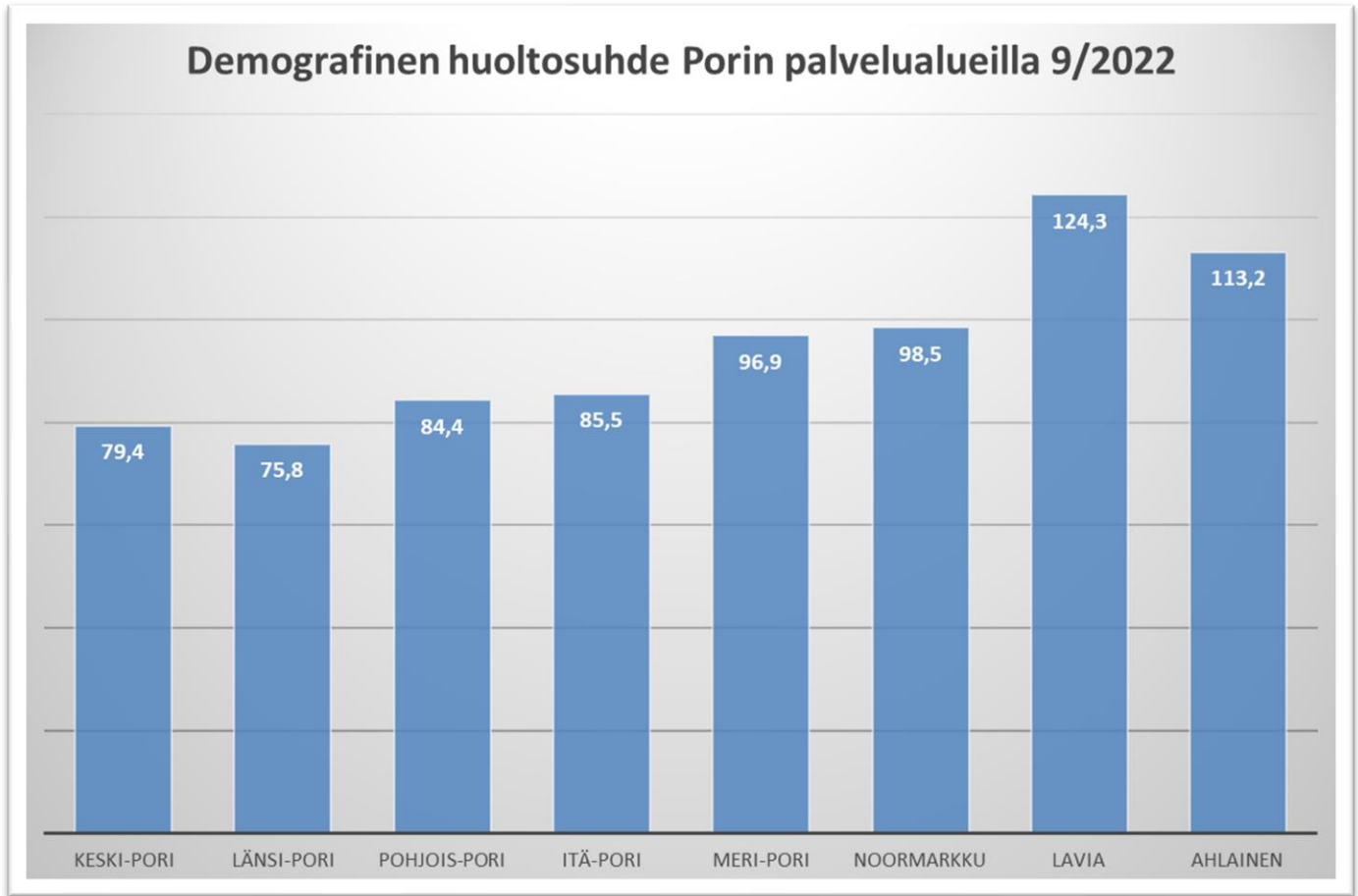
Ahlainen, Itä-Pori, Keskusta, Lavia, Länsi-Pori, Meri-Pori, Noormarkku, Pohjois-Pori

Porin palvelualueiden väestön määrä poikkeaa suuresti toisistaan. Suurimman, Keski-Porin ja pienimmän, Ahlaisten ero on merkittävä. Tämä näkyy myös alueiden väestörakenteessa. Keski-Porin ja Länsi-Porin työikäisten määrä ovat melko samat. Keski-Porin väestörakenteessa erottuu selvästi kuitenkin eläke- ja vanhusikäisten suurempi määrä, minkä voi tulkita myös lähipalveluiden saatavuudella Keski-Porin alueella. Länsi-Porin, Pohjois-Porin ja Itä-Porin iäkkäiden määrät ovat samanlaisia vaikka toisaalta työikäisten määrät vaihtelevat suuresti. Tämä heijastuu silloin myös alueen huoltosuhteeseen negatiivisesti. Suurimmat ongelmat huoltosuhteessa on erityisesti Laviassa ja Ahlaisissa, jossa työikäisten määrä suhteessa alle työikäisiin ja eläke- ja vanhusikäisten määrään on pieni.

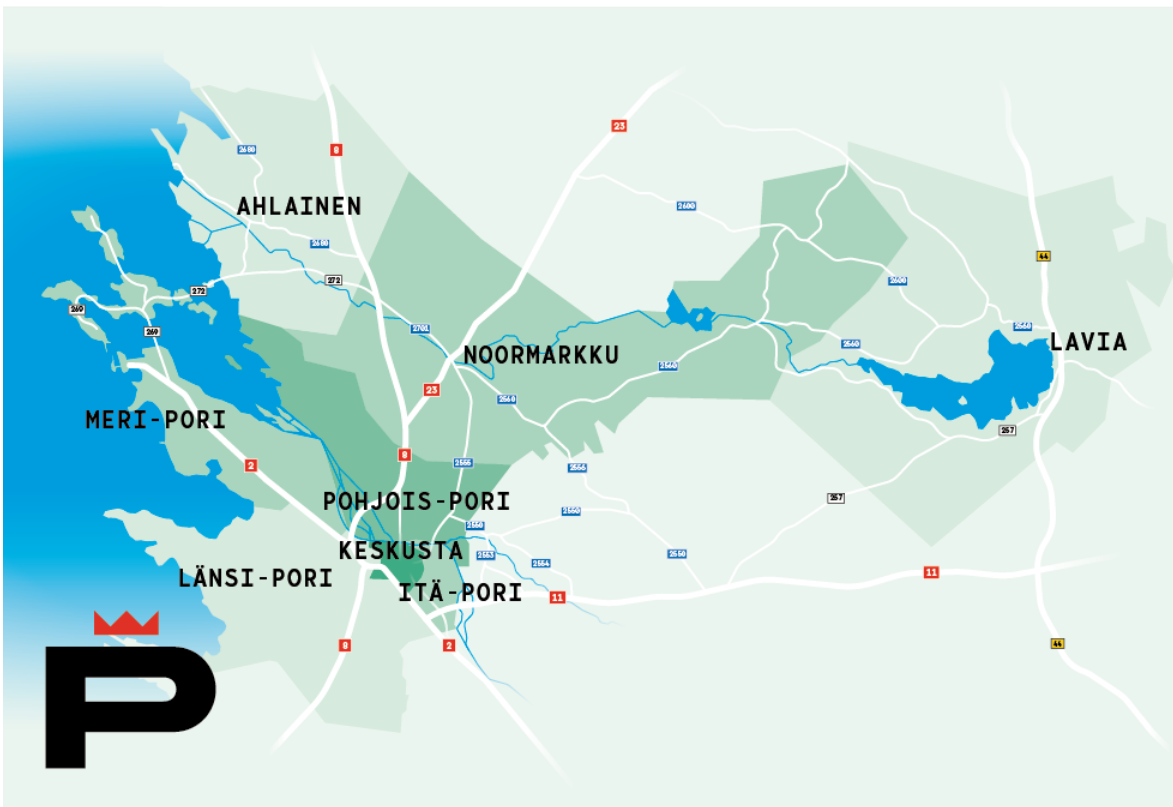

Väestörakenne Porin palvelualueilla syyskuussa 2022

Porin palvelualueilla huoltosuhte ylittää Suomen kuntien keskimääräisen arvon 62,4 sataa työikäistä kohti. Kaikilla palvelualueilla huoltosuhte on heikentynyt edelliseen vuoteen verrattuna Keski-Poria lukuun ottamatta. Kuitenkin paras tilanne on Länsi-Porin palvelualueella, jossa on myös vähiten vanhusikäisiä työikäisiin nähden. Toisaalta alueella on myös eniten alle 20-vuotiaita. Heikoin tilanne on Laviassa, jossa huoltosuhte on heikentynyt merkittävästi edelliseen vuoteen (115,8) verrattuna. Ahlaisissa, jossa lasten ja iäkkäiden määrä ylittää työikäisten määrän eli väestöllinen huoltosuhte on reilusti yli sadan. Toisaalta huoltosuhte on siellä hieman parantunut edellisestä vuodesta (115,6).

Väestöllinen huoltosuhte Porin palvelualueilla syyskuussa 2022

Porin palvelualueet.

[Palvelualueiden tarkat kartat](#)

TÄRKEIMMÄT KEHITTÄMISKOHEET

Tarkoituksena on nostaa näkyviin panostuksia, joita Porin kaupunki käyttää asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Investoinneissa vuoden 2023 luvut ovat talousarvioon liittyviä summia. Vuodet 2024-2027 ovat taloussuunnitelmavuosia ja niiden osalta tarkat summat päätetään erikseen ao. vuosien talousarvioissa.

Hyvinvointia edistäviä infrainvestointeja tehdään noin 6,6 miljoonalla eurolla ja tilainvestointeja noin 15,7 miljoonalla eurolla vuonna 2023.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEEN LIITTYVÄT INVESTOINNIT VUONNA 2023

(näkyvillä myös suunnitelmavuodet)

	Hanke	2023	2024-2027
INFRAINVESTOINNIT	YHTEENSÄ	6 601 600	28 377 000
Liikenneturvallisuus		70 000	160 000
Kevyen liikenteen väylät		735 000	7 567 000
Puistot ja leikkipaikat		700 000	4 875 000
Katuvalaistusten saneeraus		1 700 000	4 100 000
Jokikeskus		5 160 000	10 810 000
...johon valtionosuus		-2 329 000	
Liikuntapaikat		565 600	865 000
		TA23	Kokonaiskustannus
TILAINVESTOINNIT	YHTEENSÄ	15 700 000	72 590 000
Kirjaston ja kansalaisopiston peruskorjaus		150 000	11 700 000
Taidemuseon peruskorjaus		2 000 000	4 400 000
Pohjois-Porin monitoimitalo		9 500 000	30 000 000
Reposaaren alueen palvelumuotoilu		2 400 000	4 160 000
Ahlaisten monitoimitalo		1 400 000	3 400 000
Stadionin alueen peruskorjaus		120 000	3 280 000
Nuorisotalo		50 000	5 570 000
Urheilutalon peruskorjaus		80 000	10 080 000

MUITA HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ EDISTÄVIÄ TEKOJA

- Harrastamisen Porin malli	170 000 euroa
- Nuorisopassi (vuoden 2021 käyttöasteen mukaan)	45 000 euroa
- Hyvinvointia edistävät yhdistysavustukset	
o Liikunta-, nuoriso- ja kulttuuriavustukset	576 555 euroa
o Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäm.	196 900 euroa
o Kevytavustukset (hyvinvointiraha, toimintatonnit)	101 000 euroa
o Kumppanuussopimukset	967 000 euroa
o Kesäruokailun toteuttaminen	100 000 euroa
- Henkilöstön aktivoiminen ePassilla	600 000 euroa

OSALLISUUS JA YHDISTYSYHTEISTYÖ

Osallisuus ja vaikuttaminen

Porissa on käytössä osallisuus- ja vuorovaikutusmalli, jossa kuvataan, miten Porissa edistetään osallisuutta ja mitä osallistamisella tavoitellaan. Työntekijälle ja päättäjälle se on ohjenuora, työkalu ja muistikirja, asukkaalle väline saada tietoa osallistumismahdollisuuksista ja arvioida tavoitteiden toteutumista. Samalla malli on lupaus siitä, että kaupunkilaiset ja palveluiden käyttäjät voivat osallistua ja vaikuttaa asioiden, päätösten ja palveluiden valmisteluun ja kaupungin toimintaan.

Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin sisältöä kehitetään uusilla vuorovaikutteisilla toimintatavoilla yhdessä kaupunkilaisten kanssa. Se kannustaa vaikuttamaan ja ottamaan vastuuta oman asuinalueensa ja kaupungin palveluiden kehittämisestä. Mallissa huomioidaan myös yhdistysten, vaikuttamistoimielinten ja muiden kumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö.

Ajatuksena on, että osallisuus- ja vuorovaikutusmalli on kaikkien työntekijöiden työkalu, mutta käytännössä sen käyttäminen vaatii koulutusta sekä vahvaa läsnäoloa osallisuuteen paneutuneilta työntekijöiltä. Kaksi osallisuusasiantuntijaa vastaa koko kaupungin osallisuustyön koordinoinnista, suunnittelusta ja kehittämisestä. Heidän päätehtäviänsä ovat osallisuus- ja vuorovaikutusmallin kehittäminen, ylläpitäminen ja jalkauttaminen organisaatioon, vaikuttamistoimielinten asioiden valmistelu sekä koulutusten suunnittelu ja toteuttaminen henkilöstölle. Porilla on käytössä vuorovaikutteinen keskustelutapa ja osallisuusasiantuntijat voivat vetää dialogeja sekä järjestää muita osallistavia kuulemis- ja asukastilaisuuksia, joita järjestetään tarpeen mukaan. Isona osana työhön kuuluu myös osallistuvan budjetoinnin kehittäminen.

Osallistuva budjetointi Porissa

Kaupunki on toteuttanut osallistuvaa budjetointia Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahalla vuodesta 2018 alkaen. Toimintatavassa kannustetaan porilaisia ideoimaan ja toteuttamaan erilaisia hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevia hankkeita kaupungin myöntävän hankerahan avulla. Hankkeiden tulee olla kaikille porilaisille avoimia ja maksuttomia, lisäksi hankkeille on annettu vuosittain erilaiset teemat. Teemat perustuvat porilaisten hyvinvoinnin haasteisiin, jotka on esitetty hyvinvointikertomuksessa ja – raporteissa. Teemoina on ollut muun muassa yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen, lapset ja nuoret, ympäristöystävällisyys ja liikkuminen.

Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahan vuosittainen määrä on vaihdellut 80 000 ja 250 000 euron välillä. Pääperiaatteet ovat olleet vuosittain samat, mutta pieniä muutoksia ja täydennyksiä on tehty vuosittain. Vuonna 2022 osa hyvinvointirahasta toteutetaan Rakkaudella porilaisille nuorille -hyvinvointirahana, jossa nuoret ideoivat ja toteuttavat hyvän mielen tekoja jollekin valitsemalleen kohteelle.

Hyvinvointirahan suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta vastaa kaupungin hyvinvointiryhmä yhdessä avustustyöryhmän ja asiantuntijoista koostuvan pienryhmän kanssa. Päätöksen rahan käytöstä tekee kaupunginhallitus.

Järjestö- ja yhdistysyhteistyö

Porin kaupungin alueella toimivilla järjestöillä ja yhdistyksillä on merkityksellinen rooli kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi. Alueella toimivien järjestöjen ja yhdistysten kanssa Pori kehittää kasvavaa, osaavaa ja hyvinvoivaa kaupunkia. Alueen järjestöt ja yhdistykset edustavat alueen asukkaita ja omaavat laajan osaamisperustan oman toimintansa tarkoituksen mukaisesti. Kaupungin, järjestöjen ja yhdistysten välisellä yhteistyöllä on mahdollisuus edistää toimintaa ja luoda uudenlaisia ja sujuvia toimintatapoja, joilla tähdätään kaupungin asukkaiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksen sekä vaikutusmahdollisuuksien ja hyvinvoinnin lisäämiseen.

Porin kaupungilla on monia yhteistyömuotoja alueella toimivien yhdistysten kanssa. Keskeiset yhteistyön muodot ovat avustustoiminta, kumppanuusmenettely, tilamahdollisuudet, tapahtumayhteistyö, yhdistystilaisuudet, neuvonta ja viestintä. Kulloisestakin kokonaisuudesta tai sen osasta vastaa nimetty vastuuhenkilö tehtäväkuvansa mukaisesti. Lisäksi yhdistysyhteistyön ja viestinnän vahvistamiseksi Porin organisaatioon on nimetty oma yhdistysyhteyshenkilö vuonna 2022.

Kaupungin ja alueen yhdistysten välistä yhteistyötä vahvistamaan on luotu toimintamalli, joka sisältää kuvauksen siitä, miten Porin kaupunki toteuttaa suunnitelmallisesti yhdistysyhteistyötä ja tukee yhdistyksiä niiden toiminnassa. Toimintamalli on kuvattu yhdistysyhteistyöohjelmassa, joka on laadittu yhteistyössä kaupungin ja alueen yhdistysten edustajien kanssa. Malli sisältää neljä osa-aluetta: yhteistyön vuosikello (avustukset, kumppanuus, tilat, tapahtumat), yhdistysyhteyshenkilötyö, yhteistyön vuosikello ja viestintä. Osa-alueet nivoutuvat sisällöllisesti kiinteästi toisiinsa. Osa-alueita käsitellään yhdistys- ja muissa tapaamisissa ja kontakteissa tarpeen mukaan vuoden aikana.

Kaupungin myöntämät avustukset

Kumppanuussopimukseen perustuvat ja muut kaupunkia sitovat avustukset 967 000 €

Porin kaupungilla on voimassa oleva kumppanuussopimus tai muu vastaava sopimus 10 toimijan kanssa. Sopimukseen liittyviin avustuksiin on sidottu yhteensä 517 000 euroa vuonna 2023. Osa kumppanuussopimuksista siirtyy osittain tai kokonaan hyvinvointialueelle. Siirtyvien sopimusten arvo on 410 000 euroa.

Avustusten painottamista pidempiaikaisiin kumppanuussopimukseen jatketaan edelleen, koska se mahdollistaa järjestöjen toiminnan sekä järjestöjen ja kaupungin välisen yhteistyön pitkäjänteisen kehittämisen. Uusiin ja uusittaviin kumppanuussopimukseen varataan 450 000 euroa.

Solmitut kumppanuussopimukset	Sopimuksen kesto	Avustus v. 2023
Porin Seudun Työttömät ry	2021-24	65 000
Pormestarinluodon asukasyhdistys ry	2021-24	40 000
Satakunnan yhteisöt ry	2021-24	130 000
SPR:n Kontti-ketju, Porin yksikkö	2021-24	40 000
MLL:n Satakunnan piiri ry	2021-24	65 000
Satakunnan Elävän Kuvan Keskus ry	2021-24	17 000
Lounais-Suomen Martat ry	2022-24	35 000
Läntinen tanssin aluekeskuyhdistys ry	2022-24	20 000
Porin Ässät ry	2022-24	40 000
TUL Satakunnan piiri ry	2022-24	55 000
YHTEENSÄ		517 000

Kaikista ylläolevista avustuksista on jo olemassa kaupunkia sitova päätös.

Varaus uusiin/uusittaviin kumppanuussopimukseen	kaupunginhallitus	450 000
---	-------------------	---------

Strategiset tapahtumakumppanuudet 219 387 €

Uudella avustusmuodolla tuetaan strategisesti tärkeitä tapahtumia, joilla on suuri merkitys porilaisten hyvinvointiin ja kaupungin elinvoimaan, ja jotka ovat juurtuneet kaupunkiin ja edustavat vahvasti porilaisuutta. Kaupunginhallitus on päättänyt (27.6.2022 § 442) vuoden 2023 kumppanuudet.

Pori Jazz-festivaali (Pori Jazz 66 ry)	toistaiseksi	189 387
Porin Päivä (Pori-Seura ry)	toistaiseksi	10 000
Porispere-festivaali (Porispere Oy)	toistaiseksi	20 000
YHTEENSÄ		219 387

Toiminta-avustukset 773 455 €

Yhdistykset voivat hakea toiminta-avustusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä liikuntaan, nuorisotoimintaan ja kulttuuriin. Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden toiminta-avustuksista siirtyy 53 100 euroa hyvinvointialueelle.

Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseen	sivistystoimiala	196 900
Liikunnan ja nuorisotyön tukemiseen	sivistystoimiala	489 736
Kulttuurin tukemiseen	sivistystoimiala	86 819

Kevytavustukset 101 000 €

Kevytavustukset on tarkoitettu kaupunkilaisten hyvinvointia tukevan toiminnan järjestämiseen ja avustuksia voivat hakea kaikenlaiset toimijat. Toiminta voi olla toistuvaa tai kertaluonteista. Rakkaudella porilaisille -hyvinvointirahalla tuetaan kaikille avoimen toiminnan järjestämistä ja toimintatonttia voi hakea rajatun ryhmän toimintaan. Starttiraha on tarkoitettu tukemaan uusien yhdistysten perustamista.

Osallistuva budjetointi		80 000
Toimintatonnit		20 000
Starttiraha		1 000

Hankeavustukset 226 226 €

Monivuotisiin hankkeisiin on sidottu avustuksia 76 226 euroa vuodelle 2023. Uusia hankeavustuksia avataan yhdistysten haettavaksi 150 000 eurolla.

Myönnetyt hankeavustukset	Kesto	Avustus v. 2022
Karhuseutu ry/Kokemuksella duuniin -hanke	2020-23	16 526
Rauman katulähetys ry/Fructus-hanke	2020-23	19 000
Porin Sininauha ry/REDI - digitaalisuutta ja toimintakykyä -hanke	2021-24	19 400
Porin Sininauha ry/KoMa-hanke	2021-23	8 800
KRIS Satakunta ry/KRIS-valmennushanke	2021-23	12 500
YHTEENSÄ		76 226

Kaikista ylläolevista avustuksista on jo olemassa kaupunkia sitova päätös.

Varaus uusiin hankeavustuksiin	elinvoima- ja ympäristötoimiala	150 000
--------------------------------	---------------------------------	---------

Tapahtuma-avustukset 150 000 €

Tapahtuma-avustuksia voi hakea ympäri vuoden, kuitenkin viimeistään kaksi kuukautta ennen tapahtuman ajankohtaa. Avustusta voivat hakea kaikki toimijat.

Tapahtuma-avustukset	elinvoima- ja ympäristötoimiala	150 000
----------------------	---------------------------------	---------

Yksityistieavustukset 160 000 €

Yksityistieavustukset	Tekninen toimiala	160 000
-----------------------	-------------------	---------

Kesäruokailun toteuttaminen 100 000 €

Kesäruokailua laajennetaan entisestään	kaupunginhallitus	100 000
--	-------------------	---------

Avustukset yhteensä 2 697 068 €

Avustuskategorioiden myönnettävät määrärahat ovat valtuustoon nähden sitova taso. Avustummäärärahoja voidaan talousarviovuoden aikana kuitenkin siirtää avustuskategoriasta toiseen talous- ja hallintojohtajan päätöksellä.

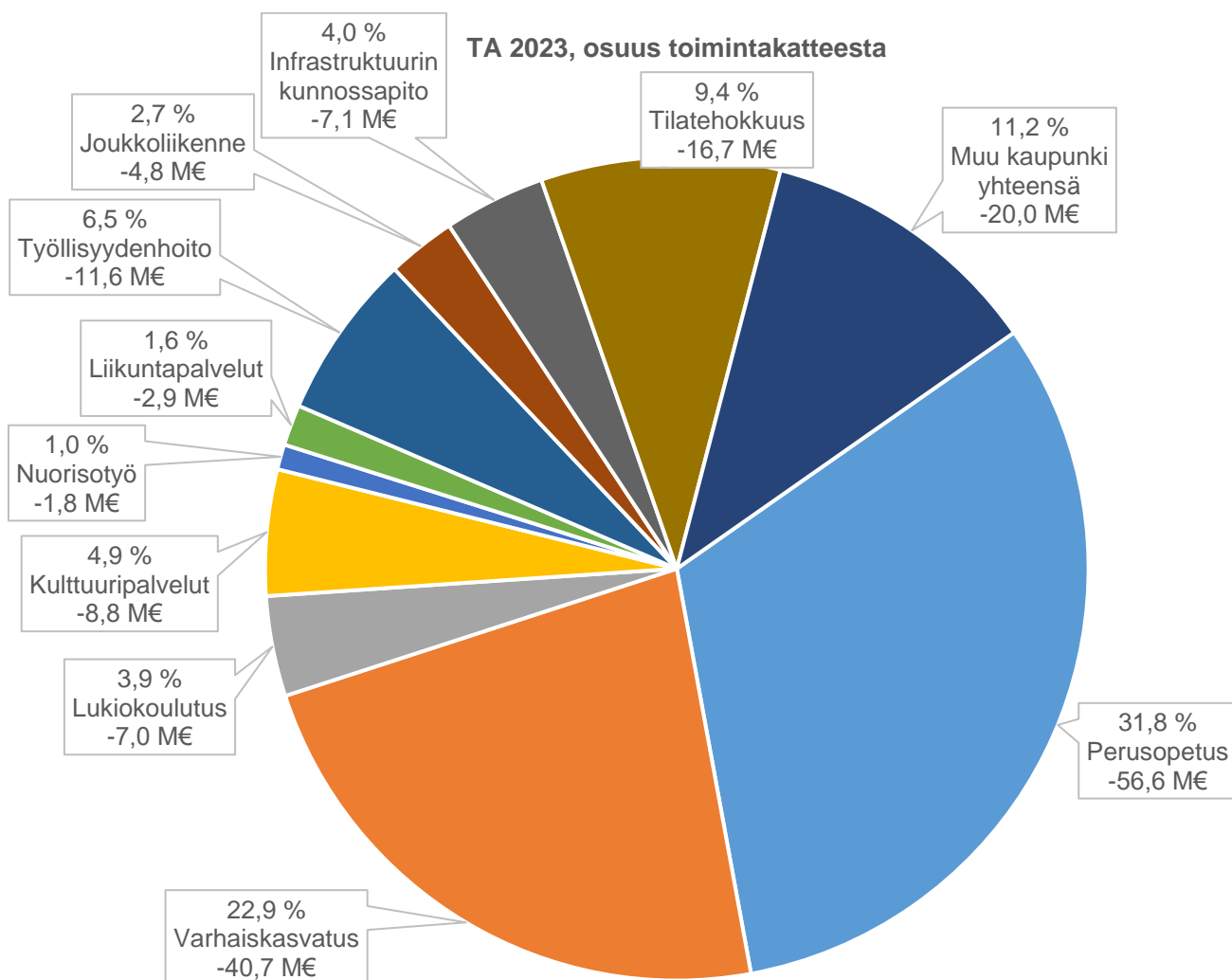
Käyttötalousosa

Käyttötalousosan esittely ja sitovuus

Toimialakohtaiset esitykset sisältävät toimialojen toiminnallisten tavoitteiden lisäksi kaupungin 10 taloudellisesti suurimman prosessin kuvaukset ja niiden arvioidun kehityksen sekä taloudelliset vaikutukset. Kukin prosessikuvaus sisältää kaupungin strategiasta johdetut pitkän aikavälin tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat toimenpidemittarit talousarviovuodelle.

Taloudellisena osiona toimialojen esityksissä on esitetty meno- ja tuloarviot, joiden summana muodostuva toimintakate on toimialan sitova tavoite eli kaupunginvaltuuston vahvistama määräraha, ellei toisin ole esitetty. Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja konsernipalveluiden esikuntayksikön osalta noudatetaan yhteissitovuutta. Sivistystoimialalla sivistyslautakunnalla ja vapaa-ajan lautakunnalla on omat sitovat budjettinsa.

Toimialojen talouden osalta on esitetty toimintakateen alapuolella laskennalliset erät, joka sisältää suunnitelman mukaiset poistot ja kaupungin sisäiset vuokrat. Muutoksena vuoden 2022 talousarvioon sisäisten laskennallisten erien ("vyörytysten") budjetoinnista on luovuttu. Toimintakate yhteenlaskettuna laskennallisilla erillä kuvaa toimialan tai tehtävän kokonaiskustannuksia. Jokaisen toimialan osalta on esitetty lisäksi toimintakateen jakautuminen yksiköittäin, toimialan menolajijakauma sekä henkilöstösuunnitelman mukaiset suunnitellut henkilötyövuodet.

Top 10-prosessien osuudet kaupungin toimintakatteesta.

Prosessijaosta poiketen liikuntapalvelut ja nuorisotyö on esitetty käyttötalousosassa yhtenä kokonaisuutena.

Toimialojen ulkopuolisten tehtävien meno- ja tuloarviot

Tarkastustoimi

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	10	11	11	11	11
Toimintamenot	-415	-516	-517	-603	-620
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-405	-505	-506	-592	-609
Laskennalliset tulot	0	0	0	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-56	-36	-6	-6	-6
Tehtävän kokonaiskustannukset	-461	-541	-513	-598	-615

Konsernipalvelut

Konsernipalveluiden yhteissitovuuden piiriin kuuluvat kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen sekä konsernipalvelut-esikuntayksikön tehtäväkohdat.

Kaupunginvaltuusto

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintamenot	-319	-248	-202	-202	-202
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-319	-248	-202	-202	-202
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-4	-94	-37	-37	-37
Tehtävän kokonaiskustannukset	-323	-341	-239	-239	-239

Kaupunginhallitus

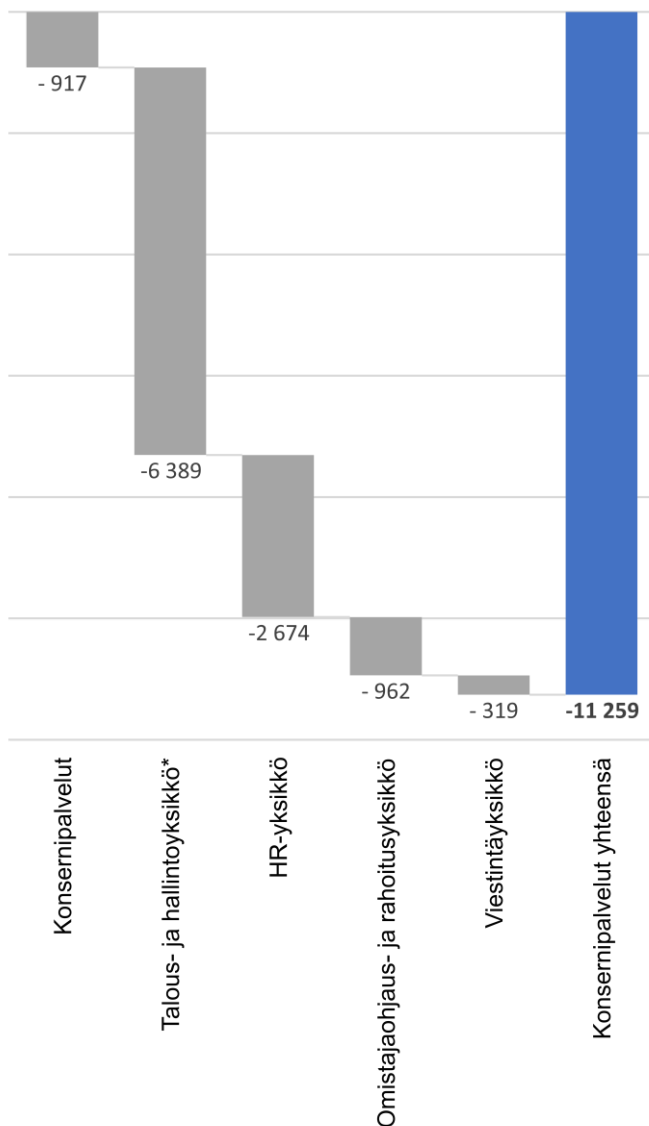
Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	20	71	21	21	21
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-9 311	-10 451	-9 203	-9 200	-9 200
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-9 291	-10 379	-9 182	-9 178	-9 178
Laskennalliset tulot	4	0	0	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-70	-29	-29	-29	-29
Muut laskennalliset kustannukset	-269	-252	-111	-111	-111
Tehtävän kokonaiskustannukset	-9 628	-10 661	-9 322	-9 318	-9 318

Kaupunginhallituksen määrärahoihin sisältyvät tuet lentoliikenteelle (3,0 M€), Porin Teatterisäätiölle (2,025 M€) sekä Pelastusharjoitusalue-säätiölle (0,1 M€).

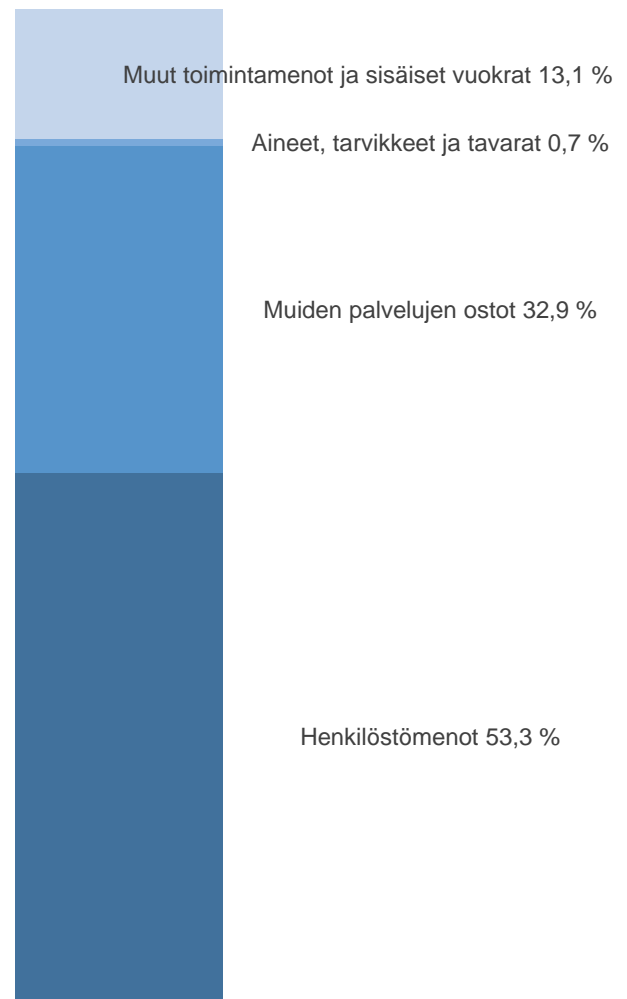
Konsernipalvelut-esikuntayksikkö

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	968	830	880	907	935
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-10 640	-12 687	-12 139	-12 794	-13 465
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-9 672	-11 857	-11 259	-11 887	-12 530
Laskennalliset tulot	10 186	3 232	0	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-2	-34	-34	-34	-34
Muut laskennalliset kustannukset	-1 635	-1 772	-579	-579	-579
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 112	-10 431	-11 872	-12 500	-13 143

TA 2023 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Esikuntayksikön menolajijakauma TA 2023

*1.1.2023 voimaan astuvan hallintosäännön mukaan Talous- ja hallintoyksiköstä jakautuu uusi Strategia- ja hyvinvointiyksikkö.

Vaikuttamistoimielimien määrärahat

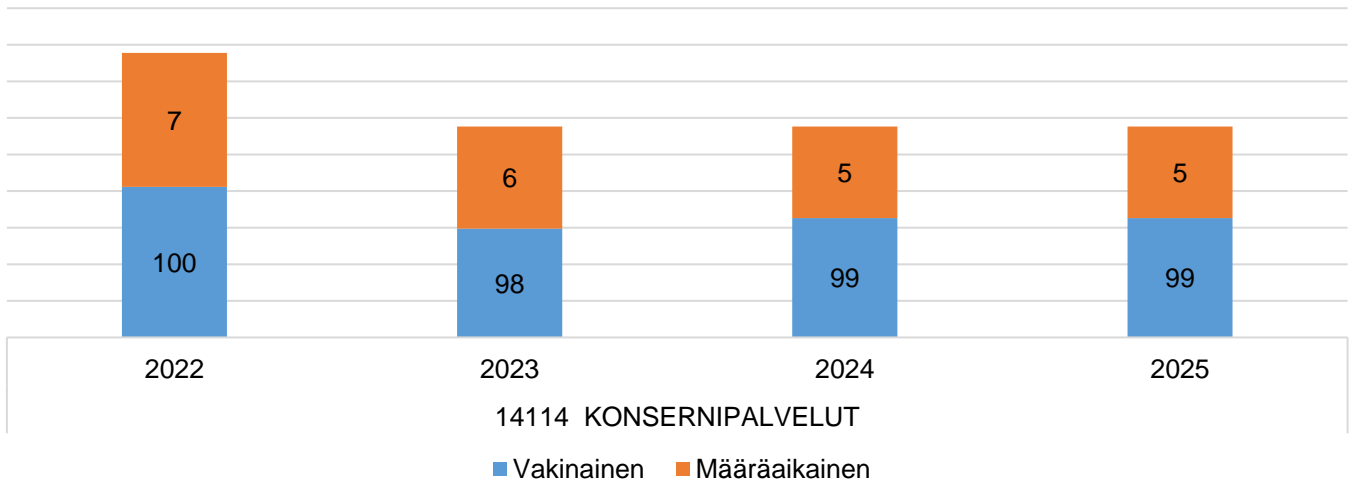
Porin kaupungissa on neljä vaikuttamistoimielintä, jotka on määritelty hallintosäännön 15 §:ssä. Nämä ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja rintamaveteraaniain neuvottelukunta. Vaikuttamistoimielimien toimintaedellytysten kehittämistä vastaa talous- ja hallintoyksikkö kaupunginhallituksen alaisuudessa. Toiminnan tukemiseksi kaupunki osoittaa sihteerit vaikuttamistoimielimille. Määrärahat varataan konsernipalveluille talous- ja hallintoyksikön budjettiin.

Vaikuttamistoimielin	Määräraha
Nuorisovaltuusto	15 000
Vanhusneuvosto	13 000
Vammaisneuvosto	13 000
Rintamaveteraaniain neuvottelukunta	13 000

Konsernipalvelut yhteensä (yhteissitovuus)

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	988	901	901	928	956
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-20 270	-23 385	-21 544	-22 196	-22 866
Toimintakate (Netto)	-19 282	-22 484	-20 643	-21 267	-21 910
Laskennalliset tulot	10 190	3 232	0	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-72	-63	-63	-63	-63
Muut laskennalliset kustannukset	-1 908	-2 118	-726	-726	-726
Tehtävän kokonaiskustannukset	-11 063	-21 433	-21 433	-22 057	-22 700
					= valtuustoon nähden sitova erä

Konsernipalveluiden suunnitellut henkilötyövuodet

Energian välitys

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	22 900	22 000	27 000	27 000	27 000
Toimintamenot	-22 895	-22 000	-27 000	-27 000	-27 000
<i>Toimintakate (Netto)</i>	5	0	0	0	0

Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	6 430	6 319	9 127	9 127	9 127
Toimintamenot	-12 189	-8 772	-7 769	-7 369	-1 419
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-5 759	-2 453	1 358	1 758	7 708

Merkittävimmät toimialoille kohdistamattomat toimintamenot ovat työmarkkinatuen kuntaosuudet 5,95 M€ ja kaupungin osuus verotuskustannuksiin 0,87 M€. Lisäksi talousarviovuodelle on budjetoitu 0,4 M€ hyvinvointialueelle siirtyvien toimintojen saatavien poistoihin.

Tehtävälle merkityt toimintatulot koostuvat myyntivoitoista, jotka aiheutuvat pääosin osakkeiden myynnistä Pori Energia Oy:lle sekä maaomaisuuden myynnistä. Myyntivoittojen yhteismääräksi on arvioitu 9,13 M€.

= valtuustoon nähden sitova erä

Toimialakohtaiset esitykset

Sivistystoimiala

Tilannekuva

Sivistystoimialan tehtävänä on tuottaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä tukevia monipuolisia varhaiskasvatus-, koulutus-, liikunta- ja nuorisotoimintoja, sekä kulttuuripalveluita. Sivistystoimialan toimintaympäristöön vaikuttavat tällä hetkellä lainsäädännön muutokset, opetussuunnitelmauudistukset sekä toimintansa 1.1.2023 aloittavat hyvinvointialueet, jonne siirtyvät sosiaali- ja terveystoimintatilat sekä pelastustoimi. Hyvinvointialueiden myötä toimialan palveluiden merkitys tulee entistään tärkeämmäksi kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja kunnan elinvoimaisuuden varmistamisessa. Muuttuvassa toimintaympäristössä tulee panostaa ehyisiin palveluketjuihin, ennaltaehkäisevien ja kevyempien palvelumuotojen kehittämiseen. Kunnan sivistyspalveluiden alueellinen saatavuus on turvattava.

Vaikuttavilla, laadukkailla ja oikea-aikaisilla sivistyspalveluilla voidaan ennaltaehkäistä hyvinvointiongelmien syntyä ja vähentää erityispalvelujen tarvetta. Tämä edellyttää eri palvelusektorien, resurssien sekä osaamisen yhteistarkastelua. Toimintatapamuutoksia haetaan asiakasohjauksella, aktivoivilla palveluilla, omatoimi- ja sähköisillä palvelukonsepteilla sekä poikkitoiminnallisten prosessien ja rakenteiden luomisella. Palvelujen tuottamisessa tietojohdaminen korostuu ja palveluiden järjestämistapoja on kyettävä uudelleen arvioimaan ja muokkaamaan. Kaupunkilaisten kuuleminen ja osallisuuden vahvistaminen palveluiden kehittämisessä korostuu.

Vaikuttavien, laadukkaiden ja oikea-aikaisten sivistyspalveluiden tuottaminen uudenaikaisessa toimintaympäristössä, jossa palvelutarpeiden muutostahti on kiivas, edellyttää aiempaa ennakoivampaa henkilöstösuunnittelua. Henkilöstötarpeet muuttuvat jatkossa aiempaa nopeammin sekä määrällisesti että laadullisesti, mikä luo haasteen strategiselle henkilöstöjohtamiselle. Kilpailu osaavasta työvoimasta yhdistettynä nykyhenkilöstön poistumaan pakottaa toimialan tarkastelemaan sen henkilöstöpolitiikkaa uudenaikaisesta näkökulmasta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi palveluiden kysynnän muutosten mukaan tehtäviä henkilöstöresurssin siirtoja toimialan sisällä sekä henkilöstön osaamisen rohkeaa kehittämistä uudenaikaisiin suuntiin. Työn tuottavuuden ja tuloksellisuuden edistäminen työhyvinvointia tukevalla tavalla edellyttää toimialan johtamisosaamisen ylläpitämistä myös jatkossa.

Koronapandemian vaikutukset näkyvät toimialan palveluissa vielä pitkään. Etenkin lasten ja nuorten hyvinvointivajeeseen liittyvää työtä on paljon. Koronapandemia aiheutti myös talouteen liittyvää epävarmuutta, mitä Ukrainan tilanne seurannaisvaikutuksineen vahvistaa. Epävarmuus heijastuu lasten ja nuorten hyvinvointiin ja lisää palvelutarpeita. Lisäksi erilaiset lainsäädännön muutokset ovat viime vuosina laajentaneet sivistystoimialan palveluita. Palveluiden laajentaminen, palvelutarpeiden kasvu sekä kustannustason nousu aiheuttavat tulevina vuosina haasteita koko kaupungin taloudelle ja sitä kautta myös sivistystoimialalle. Vuoden 2022 ennustettu sivistystoimialan määrärahaylitys aiheuttaa vuodelle 2023 merkittävän riskin määrärahojen riittävyydelle.

Sivistystoimialalla on 1.1.2023 alkaen kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta sekä vapaa-ajan lautakunta.

Sivistyslautakunnan alaiset palvelut

Opetusyksikkö vastaa perusopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan ja lukiokoulutuksen järjestämisestä sekä vapaan sivistystyön järjestämisestä kansalaisopistossa. Opetusyksikkö vastaa taiteen perusopetuksen sekä harrastusta tukevan opetuksen järjestämisestä taiteen eri aloilla. Opetusyksikkö vastaa oppivelvollisuuslain mukaisesta asuinkunnan ohjausosoittamisvastuista ja valvontavelvollisuuksista.

Varhaiskasvatusyksikkö vastaa esiopetuksen ja lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä siten kuin perusopetuslaissa ja varhaiskasvatuslaissa säädetään.

Vapaa-ajan lautakunnan alaiset palvelut

Kulttuuriyksikkö vastaa kirjasto- ja tietopalveluista, museopalveluista ja kulttuurivarallisuuden ylläpitämisestä, orkesteri- ja musiikkipalveluista, yksikön tapahtumatuotannosta, lasten ja nuorten kulttuuripalveluista sekä taiteilijoiden, opiskelijoiden ja kolmannen sektorin kulttuuritoiminnan tukemisesta siten kuin yleisistä kirjastoista annetussa laissa ja laissa kuntien kulttuuritoiminnasta, laissa esittävien taiteiden edistämisestä ja museolaissa säädetään.

Liikunta- ja nuorisoyksikkö vastaa yleisten edellytysten luomisesta liikunnalle paikallistasolla järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä määrittää liikuntapaikkaverkoston laajuus ja hoitotaso kuultuaan teknistä toimialaa siten kuin liikuntalaissa säädetään.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Otamme lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) käyttöön lisätäksemme lasten mahdollisuuksia päästä vaikuttamaan.		
TOIMENPIDE	Luodaan malli lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamisesta.		
MITTARI	Lapsivaikutusten arviointimalli luotu ja käytössä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Harrastamisen Porin malli: takaamme jokaiselle porilaiselle lapselle ja nuorelle harrastuksen		
TOIMENPIDE	Harrastamisen Porin mallin edistäminen tiiviissä yhteistyössä koko toimialan kanssa		
MITTARI	Koulupäivän yhteydessä tarjottavien maksuttomien harrastajaryhmien sekä niihin osallistuvien lasten ja nuorten lukumäärä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Harrasteryhmien määrä: kevät 2022 - 56 syksy 2022 - 49	Harrasteryhmien määrä: kevät 2023 – 70 syksy 2023 – 60

Pilottikaudelle 1/2021-6/2021 Pori haki avustusta 208 000€ ja sai 208 000€, toimintaa yht. 117 kunnassa
 Toimikaudelle 9/2021 - 6/2022 Pori haki avustusta 318 000€ ja sai 130 000€, toimintaa yht. 235 kunnassa
 Toimikaudelle 9/2022 - 6/2023 Pori haki avustusta 336 000€ ja sai 138 000 €, toimintaa yht. 249 kunnassa

OKM:n harrastamisen malliin budjetoimat avustusmäärärahat pysyvät samana (14,5M€/vuosi) vaikka toiminnan järjestäjien (kuntien) määrä kasvaa vuosittain. Harrastamisen Malli –toiminta ollaan myös kirjaamassa kunnille velvoittavaksi toiminnaksi vuonna 2023 uusittavaan nuorisolakiin, joten todennäköisesti seuraavalla toimintakaudella avustusta myönnetään jälleen useammalle toiminnan järjestäjälle (Suomessa 309 kuntaa).

Hankeavustus edellyttää 20% omarahoitussuutta, jolle ei ole erikseen varattu kaupungin talousarviossa määrärahoja vaan se on katettu sivistystoimialan käyttötaloudesta. Harrastamisen Porin mallin kehittäminen ja toiminnan laajentaminen tavoitetason mukaiseksi ja siten yhä useamman perusopetuksen oppilaan saavutettavaksi vaatii lisäresursointia vuositasolla n. 120 000 €, olettaen, että OKM:ltä saatu hankeavustus pysyy samalla tasolla kuin viimeiset kaksi hankekautta.

Sivistystoimialan käyttötalous

Sivistyslautakunta

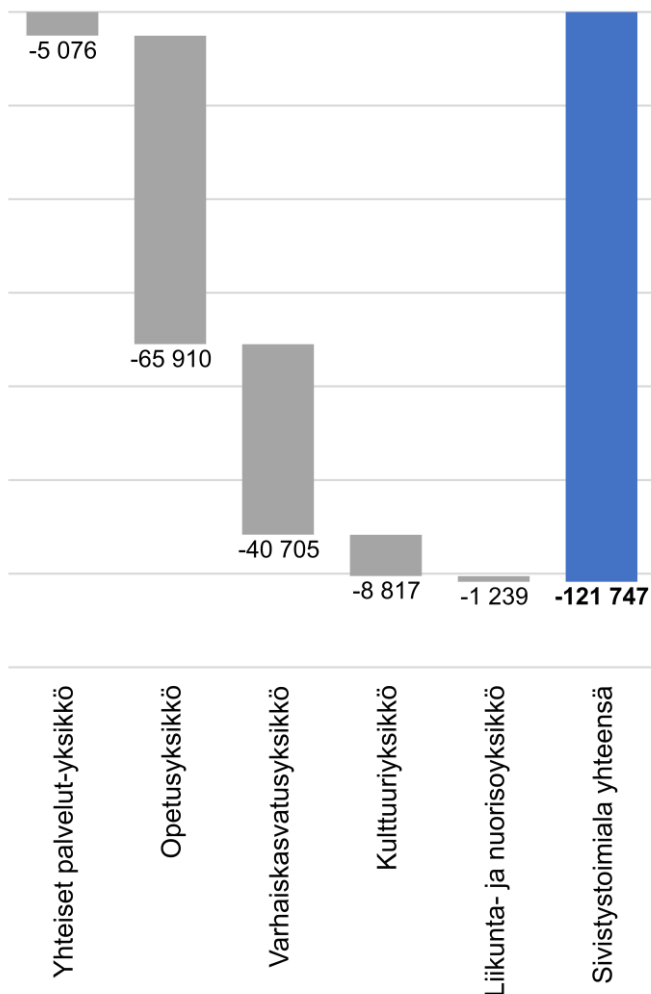
Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	10 063	9 297	9 015	9 015	9 015
Valmistus omaan käyttöön	48	0	0	0	0
Toimintamenot	-113 434	-114 837	-120 706	-123 992	-127 372
<i>Toimintakate (Netto)</i>	<i>-103 323</i>	<i>-105 540</i>	<i>-111 691</i>	<i>-114 977</i>	<i>-118 357</i>
Laskennalliset tulot	7 005	646	0	0	0
Laskennalliset kustannukset	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-630	-455	-455	-455	-455
Muut laskennalliset kustannukset	-35 152	-24 876	-15 987	-15 987	-15 987
Tehtävän kokonaiskustannukset	-132 100	-130 226	-128 134	-131 420	-134 800

Vapaa-ajan lautakunta

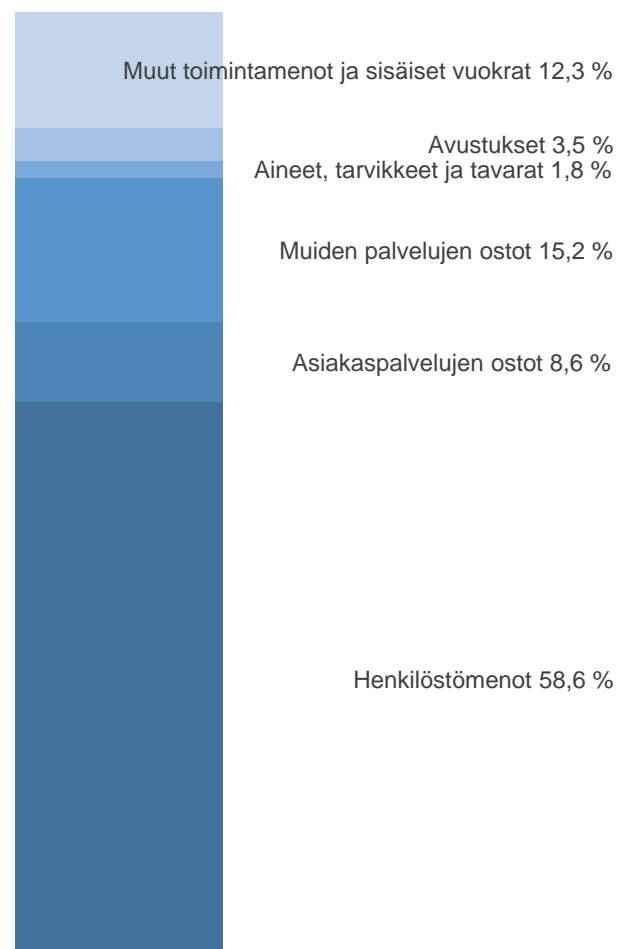
Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	3 083	3 697	3 760	3 760	3 760
Valmistus omaan käyttöön	3	0	0	0	0
Toimintamenot	-11 470	-11 279	-13 816	-14 165	-14 457
<i>Toimintakate (Netto)</i>	<i>-8 384</i>	<i>-7 583</i>	<i>-10 056</i>	<i>-10 405</i>	<i>-10 697</i>
Laskennalliset tulot	4	0	0	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-123	-136	-136	-136	-136
Muut laskennalliset kustannukset	-4 398	-3 955	-2 144	-2 144	-2 144
Tehtävän kokonaiskustannukset	-12 901	-11 674	-12 336	-12 685	-12 977

= valtuustoon nähden sitova erä

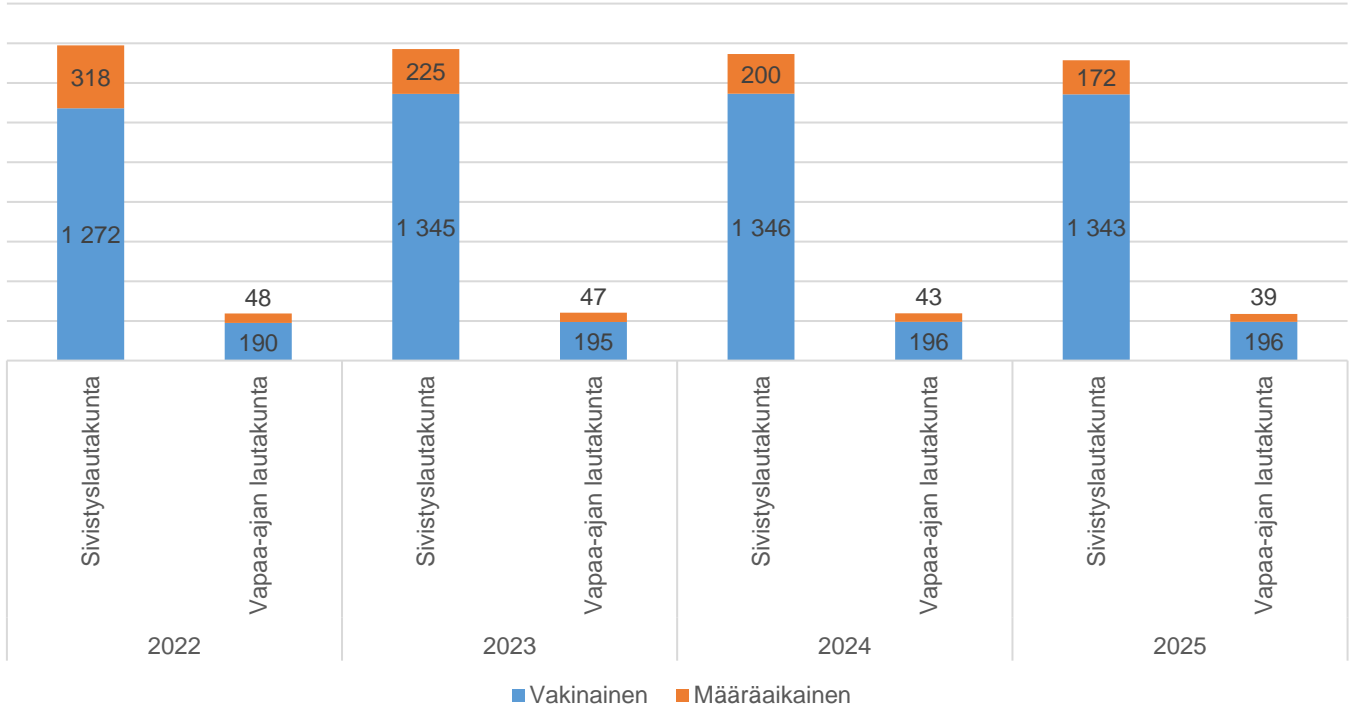
TA 2023 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Toimialan menolajijakauma TA 2023

Sivistystoimialan suunnitellut henkilötyövuodet

Perusopetus

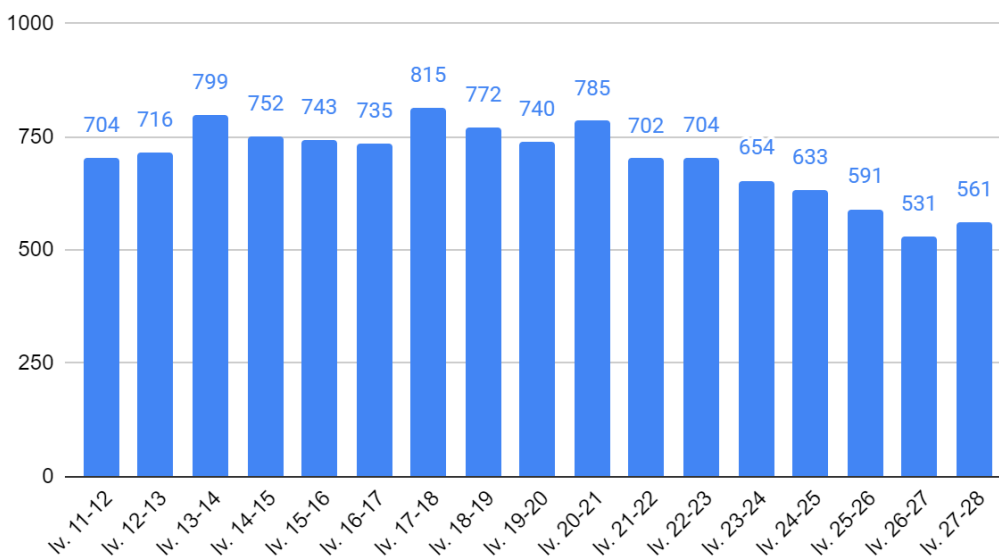
Lukuvuonna 2022–2023 perusopetusta annetaan 24 koulussa, joista 14 on vuosiluokkien 1–6 koulua, kolme vuosiluokkien 7–9 koulua, viisi yhtenäiskoulua ja kolme erityiskoulua. Porin suomalaisen yhteislyseon koulu ja Porin lyseon koulu yhdistyivät Porin Lyseon kouluksi, joka jatkaa toimintaansa Lyseo-korttelissa. Myötätuulen koulu toimii väistötiloissa. Vähärauman koulun uudisrakennus valmistui käyttöön otettavaksi lukuvuoden alkaessa. Ruosniemen koulu ja Toejoen koulu yhdistyivät hallinnollisesti Pohjoisväylän kouluksi, vaikka ne toimivat vielä tämän lukuvuoden vanhoissa yksiköissä. Pohjoisväylän koulussa vuosiluokkien 1 - 6 opetus alkaa vuoden kuluttua ja kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti monitoimitalon laajentaminen yhtenäiskouluksi alkanee. Tiilimäen sairaalakoulu saa uudet tilat vuonna 2023. Reposaaren koulun tiloja remontoidaan. Ahlaisten koulun osalta odotetaan päätöksiä peruskorjauksesta tai uudisrakennuksesta.

Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä on 7222 (20.9.2022). Luku ei sisällä perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaita, joita oli tilastointipäivänä 92 oppilasta. Yleisopetuksen koulujen oppilasmäärä on 6874 ja erityiskoulujen 348. Erityistä tukea annetaan erityiskoulujen lisäksi yleisopetuksen kouluissa pienryhmissä sekä yleisopetuksen luokissa opetusta eriyttämällä. Erityistä tukea saavia oppilaita on 800, joka on 11 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä ja valtakunnan keskiarvon yläpuolella. Erityisen tuen järjestelyjä on viime vuosina kehitetty kohti perusopetuslain mukaista inklusiivista mallia, jossa oppilaan saama tuki järjestetään mahdollisuuksien mukaan hänen lähikoulussaan. Erityisen tuen oppilaita pitkälti yli puolet käy koulua oman alueensa yleisopetuksen koulussa. Tehostettua tukea saavia oppilaita on 1059, joka on 15 prosenttia kokonaisoppilasmäärästä. Oppimisen tuen monipuolistaminen ja inklusion edistäminen ovat keskeisiä perusopetuksen kehittämiskohteita. Joustavassa perusopetuksessa opiskelee tilastointipäivänä 44 oppilasta.

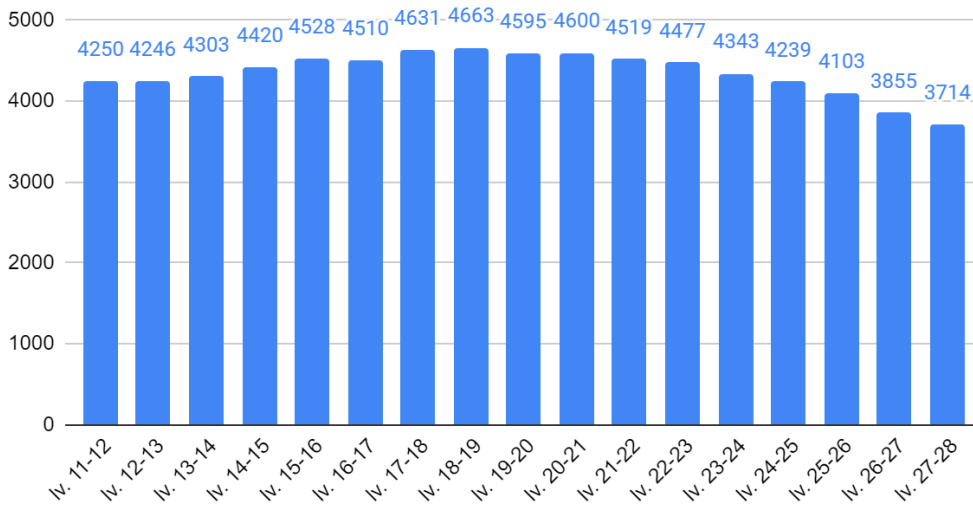
Oppilasennuste on laadittu lukuvuoteen 2027–2028 asti. Oppilasennusteessa ei oteta huomioon perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaita. Aiemmin tällä ei ole ollut merkitystä, koska valmistavan opetuksen oppilasmäärät ovat olleet niin pieniä ja osa monikielistä perheistä on muuttanut muualle Suomeen oleskeluluvan saatuaan. Jatkossa oppilasennusteen laatimistapaa täytyy tarkastella, koska oppilasmäärän laskua voi hillitä muun muassa ukrainalaisten jääminen ja muuttaminen Poriin. Tätä vaikutusta ja sen kestoa on tällä hetkellä hankala arvioida. Oppilasmäärät laskevat tarkasteltaessa koulun aloittavien määrää, vuosiluokkien 1–6 oppilasmäärää, vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärää sekä kokonaisoppilasmäärää luokilla 1–9. Esimerkiksi noin 150 oppilaan lasku koulutulokkaiden määrässä tarkoittaa noin kahdeksaa aloitettavaa ensimmäistä luokkaa vähemmän. Vaikka vuonna 2026 koulun aloittavien ikäluokan koko näyttää saavuttaneen aallonpohjan ja koulutulokkaiden määrä ennusteiden mukaan lähtee pieneen nousuun, kestäisi vielä kauan ennen kuin perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä nousee.

Oppilaita, joilla äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi, on yhteensä 385. Ukrainan tilanteen myötä vieraskielisten oppilaiden määrä perusopetuksen on kasvanut viime lukuvuodesta. Myös muu maahanmuutto on vilkastunut koronavuosiensa jälkeen. Suuri osa vieraskielisistä oppilaista osallistuu erilliseen suomi toisena kielenä- eli S2-opetukseen usean vuoden tai koko perusopetuksen ajan. Vieraskielisistä oppilaista noin 100 opiskelee noin lukuvuoden kestävässä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Valmistavan opetuksen ryhmien määrä on kasvanut Ukrainan tilanteen myötä kahdesta ryhmästä kahdeksaan ryhmään. Osalle vieraskielisistä oppilaista järjestetään myös oman äidinkielen opetusta ja osalle oman uskonnon opetusta, joihin saadaan kohdennettua valtionavustusta. Valmistavan opetuksen oppilaita saadaan erikseen valtionosuutta.

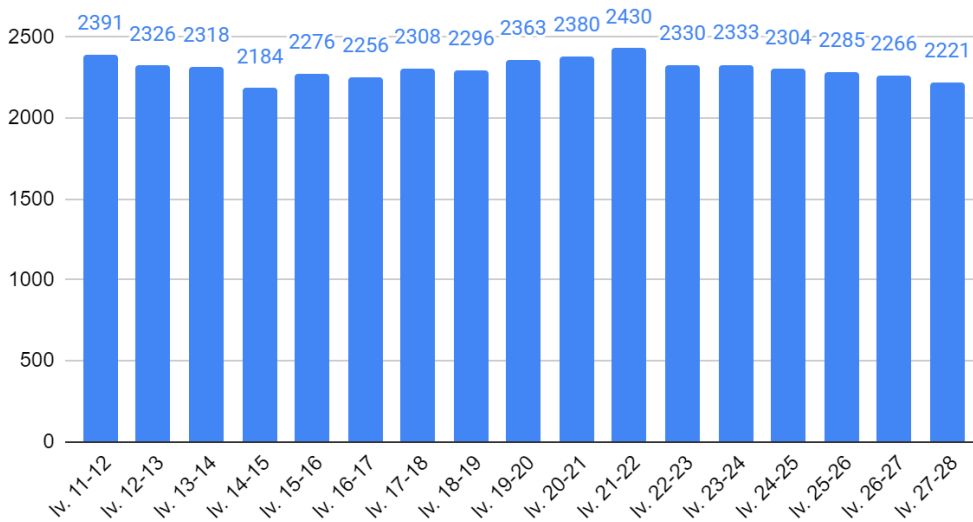
1. luokkalaisten määrän kehitys ja ennuste

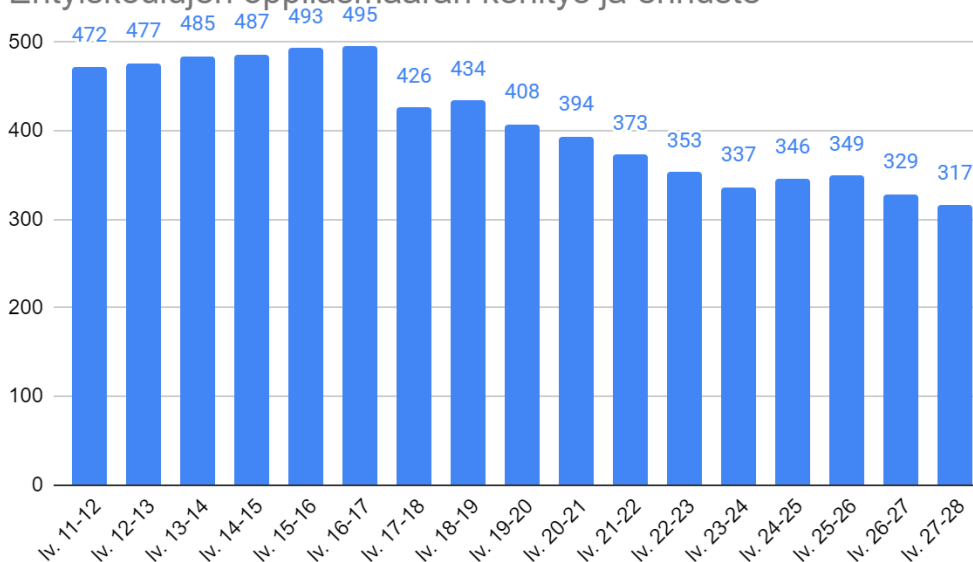
Yleisopetuksen vuosiluokkien 1-6 oppilasmäärän kehitys ja ennuste

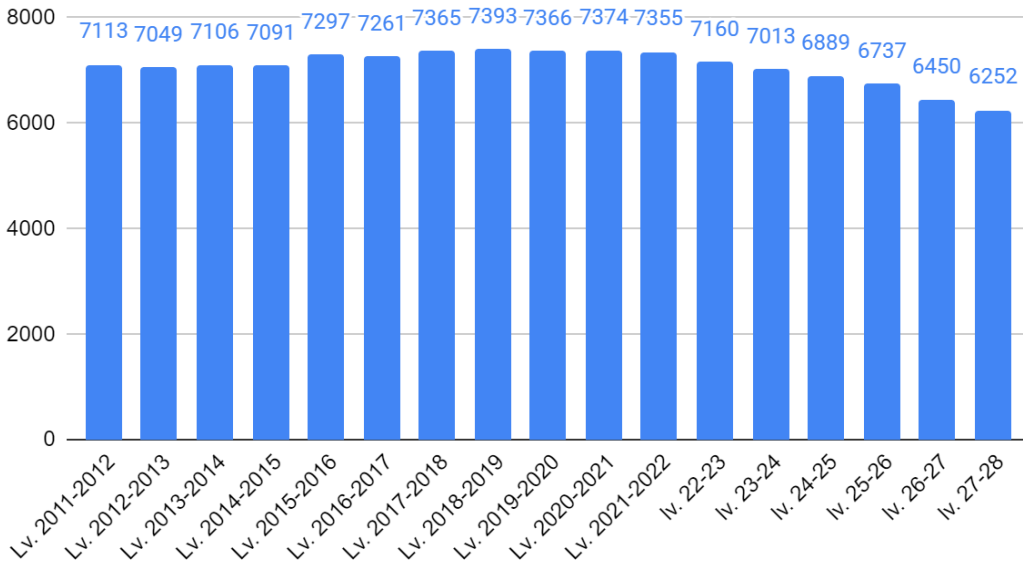
Yleisopetuksen vuosiluokkien 7-9 oppilasmäärän kehitys ja ennuste

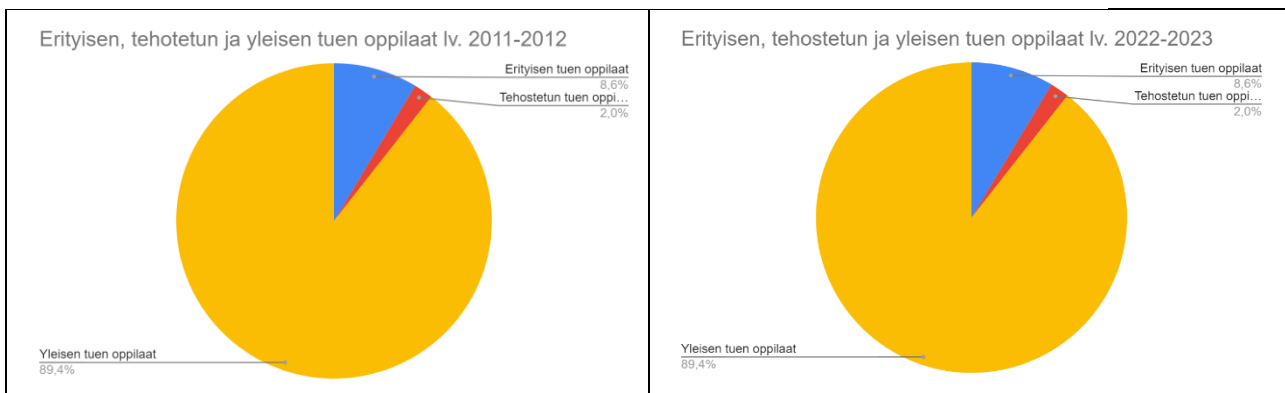
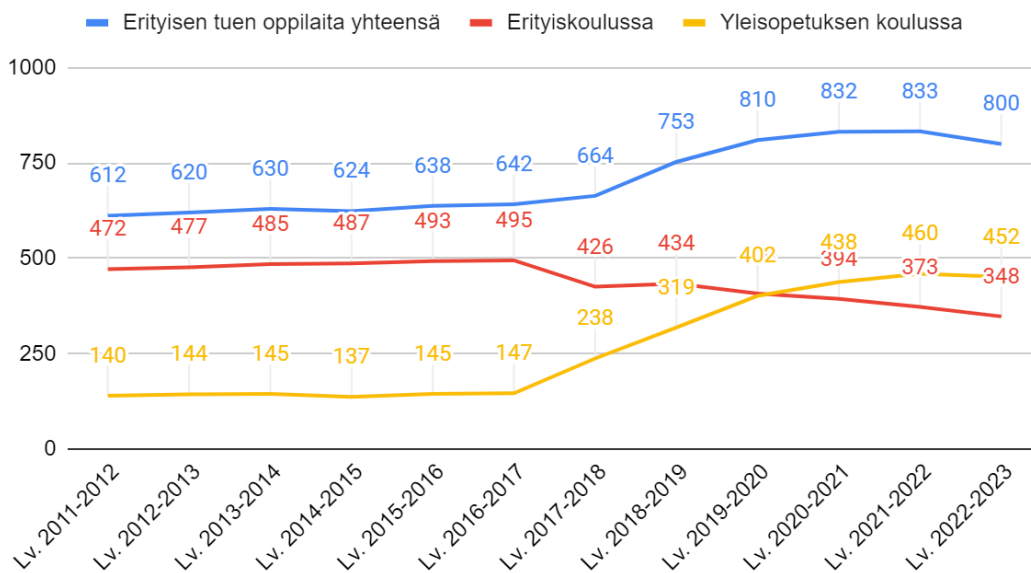
Erityiskoulujen oppilasmäärän kehitys ja ennuste

Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä ja ennuste

Erityisen tuen oppilaiden määrän kehitys

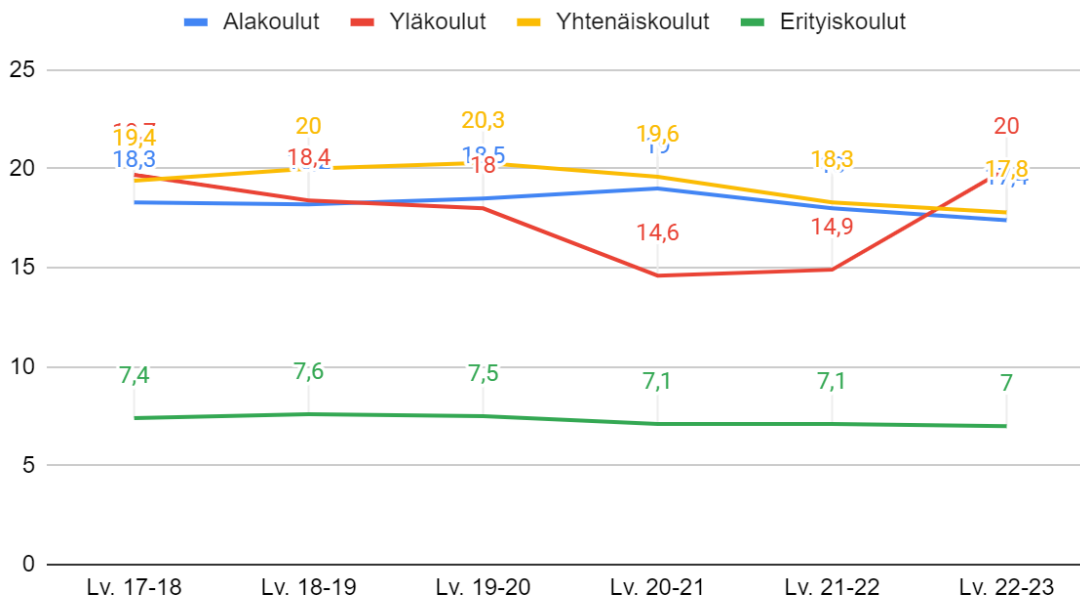
Opetuksen resursointi

Lukuvuonna 2022–2023 peruskouluilla on tuntikehystä käytössä kaikkiaan 13 087 tuntia. Tästä erityisopetukseen kohdennetaan peruskouluissa yhteensä 2 675 tuntia, joka on noin 20 prosenttia käytetyistä tunneista. Erityisopetustunnit jakautuvat erityiskouluihin (1320 tuntia) ja yleisopetuksen kouluihin (1355 tuntia). Jokainen koulu on varannut osan tuntikehystään tukiovetuksen antamiseen. Yleisopetuksen kouluissa oppilaskohtainen tuntikehys on 1,81 tuntia sisältäen myös erityisopetuksen ja erityiskouluissa 3,54 tuntia. Porissa perusopetuksen vuosiviikkotuntimäärä on 226. Opetusryhmien joustaviin järjestelyihin ja suurten ryhmien jakamiseen käytetään 246 tuntia, joka rahoitetaan pääosin koh-

dennetulla harkinnanvaraisella valtionosuudella. Koronapandemian vaikutusten tasoittamiseksi on saatu opetus- ja kulttuuriministeriöltä kohdennettua, harkinnanvaraista valtionavustusta vuosille 2020–2022 ja uusi haku on meneillään. Avustuksella on tuettu oppilaiden mahdollisuuksia saavuttaa opetussuunnitelman mukaiset osaamistavoitteet lisäämällä tuki-, erityis- ja samanaikaisopetusta sekä koulunkäyntiohjaajaresursseja.

Lukuvuonna 2022–2023 yleisopetuksen luokkien keskimääräinen koko on alakoulussa 21,2, yläkouluissa 19,9, yhtenäiskouluissa 20,5 ja erityiskouluissa 7,3. Luokkien koot vaihtelevat kouluittain paljon. Esimerkiksi alakoulussa isoin luokka on 32 oppilaan luokka ja pienin yhdeksän oppilaan luokka. Oppilasmäärä opetustuntia kohden on kouluissa pääsääntöisesti varsinaista luokkakokoa pienempi, koska opetukseen kohdennetaan jakotunteja, joiden avulla opetusryhmä voi jakaa kahdeksi eri ryhmäksi osalla oppitunneista. Myös samanaikaisopetusresurssi mahdollistaa useamman opettajan läsnäolon oppitunnilla, mikä vaikuttaa olennaisesti oppilaan saamaan tukeen ja opetukseen.

Oppilaita / opetustunti

Päätoimisia opettajia on lukuvuonna 2022–2023 perusopetuksessa 620. Heistä 417 on vakituisia ja 117 määräaikaisia. Sivutoimisia tuntiohjaajia on 38. Erityisopettajia ja erityisluokanopettajia on 132, joista 96 vakituista ja 36 määräaikaista. Vailla opettajan kelpoisuutta on yhteensä 27 määräaikaista opettajaa. Hankerahoituksella toimii lisäksi kaksi konsultoivaa erityisopettajaa, sairaalaopetuksen konsultoiva erityisopettaja ja konsultoiva monikielisten oppilaiden opettaja. Koulunkäyntiohjaajia on yhteensä 215, joista vakinaisia on 140 ja määräaikaisia 75. Näistä seitsemän on hankerahoituksella palkattuja kiertäviä koulunkäyntiohjaajia. Hankerahoituksella on palkattu myös kaksi koulutukihenkilöä. Lukuvuonna 2021-2022 oppivelvollisuusikä muuttui lakimuutoksen myötä 18 ikävuoteen lisäten nuorten koulutuksellista tasa-arvoa. Muutoksen myötä Porin kaupungissa aloitti vuonna 2021 työnsä oppivelvollisuuskoordinaattori, jonka tehtävänä on löytää jokaiselle oppivelvolliselle jatko-opintopaikka. OPV-iän nouseminen edellytti myös uusien perusopetuksen jälkeisten koulutuspaikkojen luomista erityisesti ammatillisen toisen asteen järjestettäväksi.

Tulevaisuuden haasteet ja kehittämistarpeet

Keskeinen tulevaisuuden haaste on kaikille oppilaille yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen perusopetuksen järjestäminen. Opetuksen resursointia tulee kehittää koulutuksellista tasa-arvoa edistäväksi ja yhä erilaisemmat taustat ja oppimisen edellytykset huomioon ottavaksi. Lähikouluperiaatteen toteutuminen edellyttää oppimisessaan ja koulunkäynnissään tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen sekä koulujen toimintakulttuurin kehittämistä. Oppilaiden hyvinvoinnin varmistaminen vaatii aiempaa verkostomaisempaa työskentelyä, koulujen hyvinvointityön ja osaamisen vahvistamista sekä saumatonta yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Keskeistä on myös tulevaisuuden työelämän tarpeisiin vastaaminen kehittämällä pedagogiikkaa, työtapoja ja oppimisympäristöjä. Digitaalinen oppiminen ja teknologiakasvatus sekä erilaiset kestävä tulevaisuuden teemat ovat yhä tärkeämpiä. Oppivelvollisuuden laajeneminen vaatii perusopetukseen entistä joustavampia ja yksilöllisempiä toimintatapoja sekä tehostettua ohjaustoimintaa.

Ikäluokkien pieneneminen ja kaupungin sisäinen muuttoliike vaikuttavat koulujen oppilasmääriin ja haastavat luokkamutoisen opetuksen järjestämistä, pedagogiikkaa ja johtamista. Vähenevät koulutalokkaiden määrät pienentävät entisestään pienten koulujen oppilasmääriä ja aiheuttavat hankalan kokoisia 1.-luokkia myös isompiin kouluihin. Opetuksen ja muiden palvelujen järjestämiseksi on sopeuduttava vuosittaisiin muutoksiin ja yhä enemmän erilaisiin joustaviin ratkaisuihin. Toisaalta taas ennakoimattomat muutokset, kuten Ukrainan tilanne, voivat muuttaa toimintaympäristöä paljonkin.

Hallinnon ja erityisesti tukipalveluiden riittävä taso on turvattava. Hallintoa ja tukipalveluita uudistettaessa tulee varmistaa, että kouluilla on mahdollisuus keskittyä lainmukaiseen perustehtäväänsä eli kasvatukseen ja opetukseen sekä oppilaiden hyvinvoinnin turvaamiseen, jolloin aikaa ei voi käyttää muiden toimijoiden tehtävien hoitamiseen.

Perusopetuksen järjestämiseen liittyvät riskit

- Oppimisen tuen tarve kasvaa ja oppilaiden moninaiset hyvinvointiin liittyvät haasteet edellyttävät palvelujen lisäresursointia.
- Henkilökunnan saatavuus joissakin ammattiryhmissä (erityisopettajat, opinto-ohjaajat).
- Henkilöstöresurssin sopeuttaminen muuttuvaan palvelutarpeeseen
- Oppilasmäärän lasku hankaloittaa opetuksen järjestämistä tarkoituksenmukaisella tavalla vaikuttaen koulujen kokoon ja aloittavien 1. luokkien kokoon ja määrään
- Koulujen eriytymiskehitys
- Yhteistyön sujuminen ja palveluiden saatavuus hyvinvointialueelta.
- Hallinnon ja tukipalvelujen työn siirtyminen rehtoreiden vastuulle.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	KOULUTUSTARJONTA VARHAISKASVATUKSESTA YLIOPISTOON		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.		
TOIMENPIDE	Edistämme koulutuksellista tasa-arvoa ja tuemme jatkuvaa oppimista. Opetuksen resursoinnissa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat.		
MITTARI 1	Kouluille kohdennetusti jaettujen jako- ja samanaikaisopetustuntien määrä suhteessa oppilasmäärään.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		0,03 t/opp. (20.9.22)	sama tai suurempi kuin lähtötaso
MITTARI 2	Yleisopetuksen kouluille jaettu erityisopetusresurssi suhteessa oppilasmäärään.	0,2 t/opp. (20.9.22)	sama tai suurempi kuin lähtötaso
MITTARI 3	Oppilasmäärä opetustuntia kohden yleisopetuksen kouluissa.	ala-aste: 17,4	sama tai pienempi kuin lähtötaso
		yläaste: 20 yhtenäiskoulu: 17,8 (20.9.2022)	

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	KOULUTUSTARJONTA VARHAISKASVATUKSESTA YLIOPISTOON		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.		
TOIMENPIDE	Edistetään keskeisten tulevaisuuden taitojen, kuten digitaalisten taitojen Uudet lukutaidot -ohjelman mukaisesti, oppimista kaikissa kouluissa ja kaikilla luokka-asteilla.		
MITTARI 1	Digitaaliseen oppimiseen liittyvä Uudet lukutaidot -ohjelman toimeenpanosuunnitelma on laadittu.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei ole laadittu	On laadittu
MITTARI 2	Digitaalisen oppimisen kehittämissuunnitelma on valmis.	Ei ole laadittu	On laadittu

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	KOULUTUSTARJONTA VARHAISKASVATUKSESTA YLIOPISTOON		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.		
TOIMENPIDE	Kehitetään oppilaanohjausta, lisätään joustavia tapoja osallistua opetukseen ja vähennetään koulupudokkaiden määrää.		
MITTARI 1	Oppilasmäärä / opinto-ohjaaja.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		255 oppilasta (20.9.22)	Alle 250 oppilasta
MITTARI 2	Joustavan perusopetuksen ryhmien määrä.	5 ryhmää (20.9.22)	7 ryhmää
MITTARI 3	Vaille päättötodistusta jääneiden määrä	2 (lv 21-22)	0

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	PORI ON LASTEN JA NUORTEN KAUPUNKI		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Edistämme inklusiota toteuttamalla lähikoulu kuulu kaikille -periaatetta, jonka mukaan tarvittava ja varhainen oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään ensisijaisesti lähikoulussa. Tarjoamme laadukkaita oppimisen tuen palvelut.		
MITTARI 1	Konsultoitavien erityisopettajien viikkotuntimäärä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		32 viikkotuntia (lv. 2022-23)	48 tuntia
MITTARI 2	Erityiskoulujen erityisen tuen oppilaat / yleisopetuskoulujen erityisen tuen oppilaat = suhdeluku	0,8 (lv. 2022-23)	sama tai pienempi kuin lähtötaso
MITTARI 3	Erityisen tuen kehittämissuunnitelma on päivitetty.	Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	PORI ON LASTEN JA NUORTEN KAUPUNKI		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Parannamme monikielisten oppilaiden oppimisen edellytyksiä ja tuemme heidän koutumistaan.		
MITTARI 1	Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvien monikielisten oppilaiden tukemiseksi on laadittu suunnitelma.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	JOKAISELLA PORILAISELLA ON MAHDOLLISUUS TERVEELLISEEN, AKTIIVISEEN JA TURVALLISEEN ELÄMÄÄN		
TEKO	Syrjäytymisen ehkäisemiseksi vähennämme yksinäisyyttä ja osattomuutta.		
TOIMENPIDE	Puutumme kiusaamiseen ja vähennämme sitä. Kiusaamiseen puuttumisessa otetaan huomioon myös yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökulma.		
MITTARI 1	Kiusaamistapausten määrä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		79 (lv 21-22)	0
MITTARI 2	Kaikissa kouluissa oppilaat ovat osallistuneet yhteisen toimintamallin mukaisesti kiusaamisen vastaiseen työkentelyyn.	Ei	Kyllä
MITTARI 3	Koulujen toiminnalliset yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat päivitetään.	Ei	Kyllä

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	TOIMIVAT PALVELUT YHTEISTYÖSSÄ SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUEEN KANSSA		
TEKO	Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen.		
TOIMENPIDE	Yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden kaupungin toimijoiden kanssa mahdollistamme moniammatillisten, matalan kynnyksen palvelujen lisäämisen kouluissa sekä varmistamme oppilashuollon palvelujen kattavuuden lakisääteisten mitoitusten mukaisesti.		
MITTARI 1	Oppilasmäärä / kuraattori*	Lähtötaso	Tavoitetaso
		687 (20.9.22)	Enintään 670 opp.
MITTARI 2	Oppilasmäärä / koulupsykologi*	1586 (20.9.22)	Enintään 780 opp.
MITTARI 3	Perhetyöntekijöiden määrä kouluilla*	8 (syksy 22)	Vähintään ennaltaan
MITTARI 4	Koulunuorisotyöntekijöiden määrä**	1,3 (syksy 22)	2

*Hyvinvointialueen työntekijöitä

**Liikunta- ja kulttuuriyksikön työntekijöitä

Taloudelliset tavoitteet

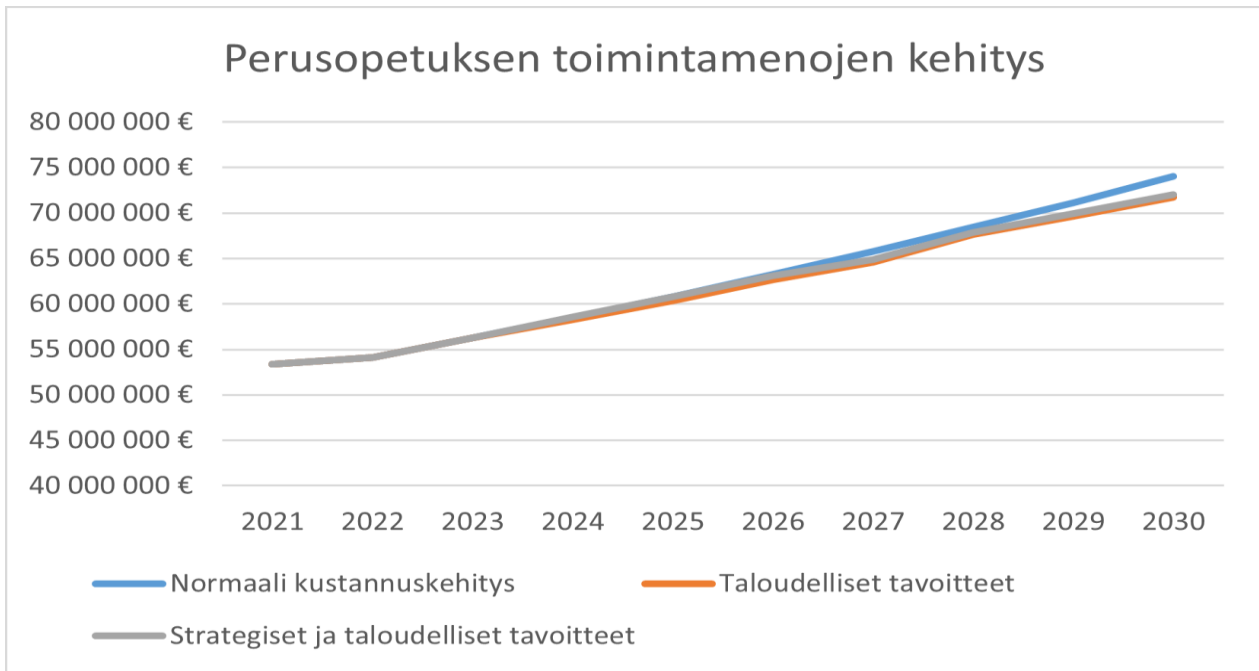
1. Perusopetuksen opetustoiminnan yksikkökustannus €/oppilas kasvaa enintään talousarvion palkankorotusvarauksen verran. Lähtötaso vuosi 2021. Talousarvion 2022 palkankorotusvaraus 1,5 % ja vuoden 2023 varaus 3 %.

Lähtötaso 4339,73 €/oppilas

Tavoitetaso: 4536,97 €/oppilas

2. Perusopetuksen käyttökustannukset eivät nouse vuositasolla enempää kuin Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksi (opetustoimi)

Tavoitetaso: Perusopetuksen käyttökustannusten kasvu on enintään vuoden 2023 toteutuneen hintaindeksin verran

Perusopetuksen kustannuskehitykseen vaikuttavat tulevana vuosina oppilasmäärän väheneminen, yleinen kustannustason nousu sekä lainsäädännön muutokset.

Yllä kuvatussa kaaviossa on normaalin kustannuskehityskäyrän arviona käytetty neljän prosentin vuosittaista kasvua, mikä perustuu nykytilanteeseen sekä talousennusteissa arvioituihin tulevien vuosien kustannusten nousuun. Ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa tulevana vuosina oppilasmäärien vähenemiseen. Oppilasennusteiden mukaan perusopetuksen oppilasmäärät laskevat lukuvuodesta 2023-2024 lukuvuoteen 2027-28 mennessä yhteensä 761 oppilasta. Karkeasti kustannusvaikutuksia voidaan arvioida nykyisen koululle jaettavan oppilaskohtaisen tuntikehyksen pohjalta. Lukuvuonna 2022-23 ala- ja yläkoulujen oppilaskohtaisen tuntikehyksen määrä on noin 1,44 vuosiviikkotuntia/oppilasta kohden. 761 oppilaan vähennys laskee perusopetuksen tuntikehystä vuoteen 2027-28 mennessä noin 1096 tuntia, mikä tarkoittaa noin 2,5 miljoonan euron kustannusten säästöä nykytasolla mitattuna. Lisäksi laskennallisesti ateriapalveluista ja oppilaskohtaisen käyttörahan vähenemisestä voidaan laskea kustannussäästöt. Ateriapalveluiden osalta kustannussäästö olisi 0,4 M€ ja oppilaskohtaisen käyttörahan vähennys noin 0,15 M€. Yhteensä laskennalliset kustannussäästöt olisivat n 3,1 M€ lukuvuoteen 2027-28 mennessä. Taloudellisten tavoitteiden viivakaaviossa on kuvattu edellä mainittua oppilasmäärien vähenemisen vaikutusta.

Oppilasmäärien vähenemisen vaikutukset kustannuksiin eivät kuitenkaan toteudu suoraviivaisesti edellä kuvatun mukaisesti. Oppilasmäärien vähenemisen seurauksena pienissä kouluissa on entistä pienemmät luokat ja isoihin kouluihin muutokset voivat aiheuttaa hankalan kokoisia 1. luokkia opetuksen järjestämisen kannalta. Näiden vuoksi on tuntikehyksen kasvattamisella tuettava etenkin pieniä kouluja, jotta riittävä ja laadukas opetuksen taso turvataan. Opetuksen ja muiden palvelujen järjestämiseksi on sopeuduttava vuosittaisiin muutoksiin ja yhä enemmän erilaisiin joustaviin ratkaisuihin. Lainsäädännön muutokset edellyttävät myös opetuksen tukitoimien sekä opintojen ohjauksen ja oppilashuollon lisäämistä. Edellä mainitut toimet lisäävät perusopetuksen kustannuksia. Toisaalta tukitoimiin on panostettava, koska niillä edistetään koulutuksellista tasa-arvoa, otetaan huomioon erilaisten oppilaiden taustat ja tarpeet ja turvataan laadukas opetus. Nämä ovat perusopetuksen talousarvioon sisältyviä strategisia tavoitteita. Kustannuksia lisäävät opetuksen tukitoimet muun muassa erityisopetuksen tuntilisäykset sekä joustavat opetusjärjestelyt ja opinto-ohjaus. Myös valmistavan opetuksen oppilasmäärien kasvu vaikuttaa kustannuksia lisäävästi ainakin lähivuosien ajan.

Toiminnallisten tavoitteiden taloudellisia vaikutuksia ei pysty laskemaan tarkasti. Yksi jako- tai samanaikaisopetustunti maksaa vuodessa noin 2300 euroa. Jakotunnit maksetaan kuitenkin lähes kokonaan hankerahoituksella (omarahoitusosuus 20 %), jolloin yksi jakotunti maksaa vuodessa noin 500 euroa. Oppilasmäärien laskiessa jakotunteja ei tarvitse

välttämättä määrällisesti lisätä ja silti niiden suhteellinen osuus kasvaa tai pysyy samana. Erityisopetusresurssin lisääminen yleisopetuksen kouluihin ei lisää kustannuksia, koska resursseja siirretään erityiskouluista yleisopetuksen kouluihin. Oppilasmäärän lasku ja jakotuntien pysyminen samalla tasolla mahdollistavat sen, että oppilaiden määrä opetustuntia kohden ei kasva. Myös oppilasmäärä / opinto-ohjaaja laskee oppilasmäärän laskiessa. COVID-tuella voidaan tarvittaessa rekrytoida yksi lisäopinto-ohjaaja, jolloin kustannukset ovat palkkakustannusten omarahoitusosuuden verran eli noin 5000 euroa. Yksi Jopo-ryhmä maksaa noin 75000 euroa vuodessa (opettaja ja ohjaaja). Vaille päättötodistusta jääneiden määrä vähenee mm. edellisten toimenpiteiden myötä sekä esim. lakisääteisen tehostetun ohjauksen sekä muiden kehittämistoimenpiteiden lisääntymisen myötä.

Vuoden 2022 loppuun asti konsultoitavien erityisopettajien palkka maksetaan hankerahoituksella, jonka omarahoitusosuus on 1400 euroa/kk. Vuodessa 48 tuntia konsultoitavaa erityisopetusta maksaa noin 135 000 euroa. Määrä voidaan nostaa 48 tuntiin vasta syyslukukaudelle 2023, jolloin syksy maksaa noin 56 000. Kevät 2023 maksaa pienemmillä tunneilla noin 53 000 euroa. Yhteensä vuoden 2023 kulut ovat noin 100 000 euroa, kun pieni hankerahoitus on hyödynnetty. Koulupsykologien ja perhetyöntekijöiden palkat maksaa hyvinvointialue ja koulunuorisotyöntekijöiden palkan maksaa liikunta- ja nuorisoyksikkö, jolloin näiden työntekijöiden lisäämisestä aiheutuvat kustannukset eivät kohdennu opetustyksikköön.

Erityisen tuen kehittämissuunnitelma tehdään osana virkatyötä. Samoin uusiin lukutaitoihin liittyvä toteuttamissuunnitelma ja digitaalisen oppimisen kehittämissuunnitelma tehdään osana hanke- ja virkatyötä ja niiden tekemiseen liittyvät kustannukset ovat pieniä. Oppilaiden osallistaminen kiusaamisen vastaiseen työskentelyyn tehdään osana koulun opetussuunnitelman mukaista opetusta ja muuta toimintaa. Toiminnalliset yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat tehdään osana koulujen lukuvuosittaista työskentelyä. Taloudellisten ja strategisten tavoitteiden vaikutusta kustannuskehitykseen on kuvattu kolmannessa viivakaaviossa.

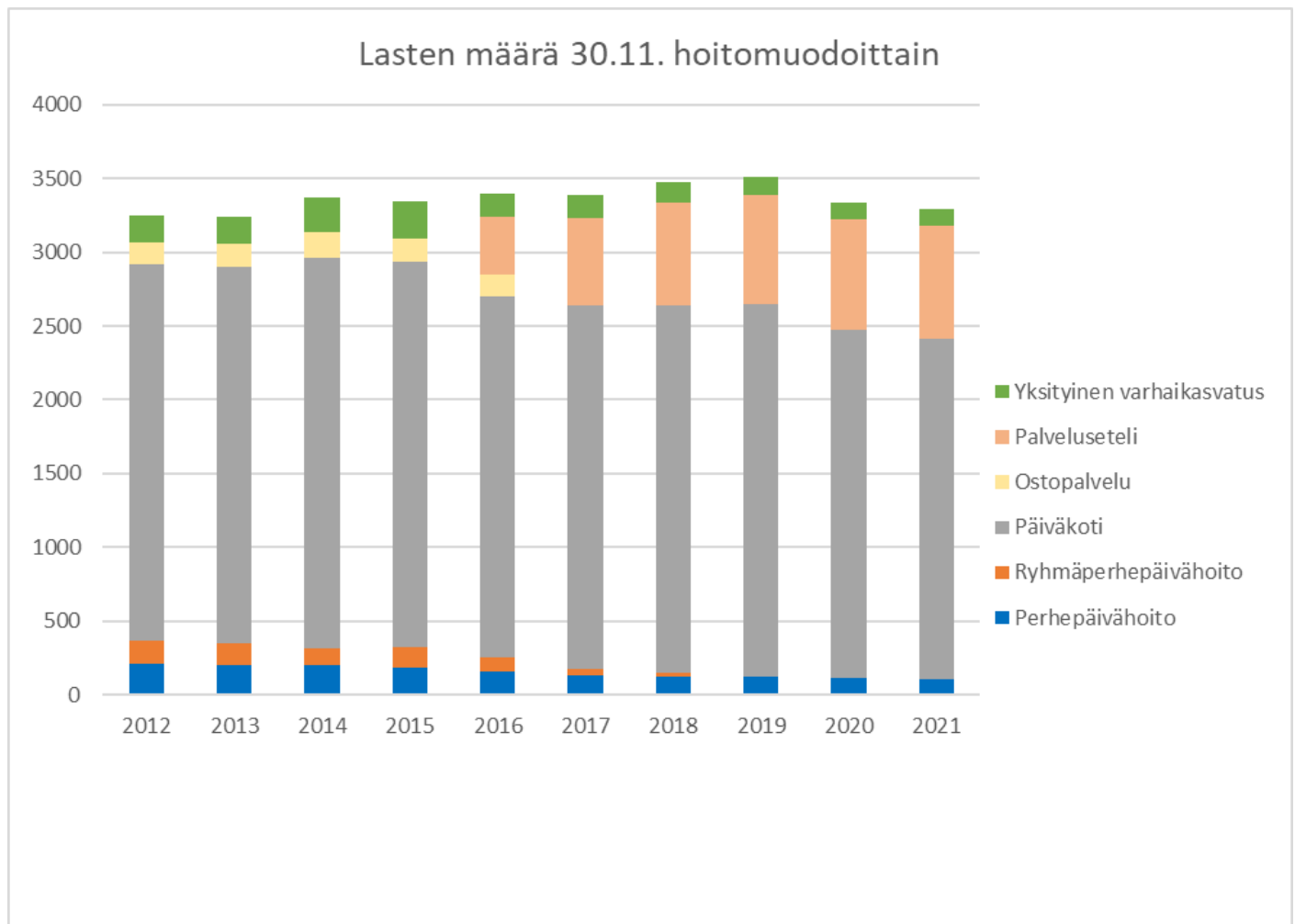

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0–6. Huoltajat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen.

Kunnan on järjestettävä tässä laissa (Varhaiskasvatuslaki 5 §) säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Päiväkodin toiminta kalenterivuoden aikana ja aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on kasvanut vuosien 2010–2019 välillä joka vuosi ylöspäin, mutta vuodesta 2020 alkaen lasten määrä on laskenut. Tähän on vaikuttanut koronapandemia ja ikäluokkien pieneneminen. Alla olevassa kuvassa lasten määrän tilanne hoitomuodoittain 2010–2021.

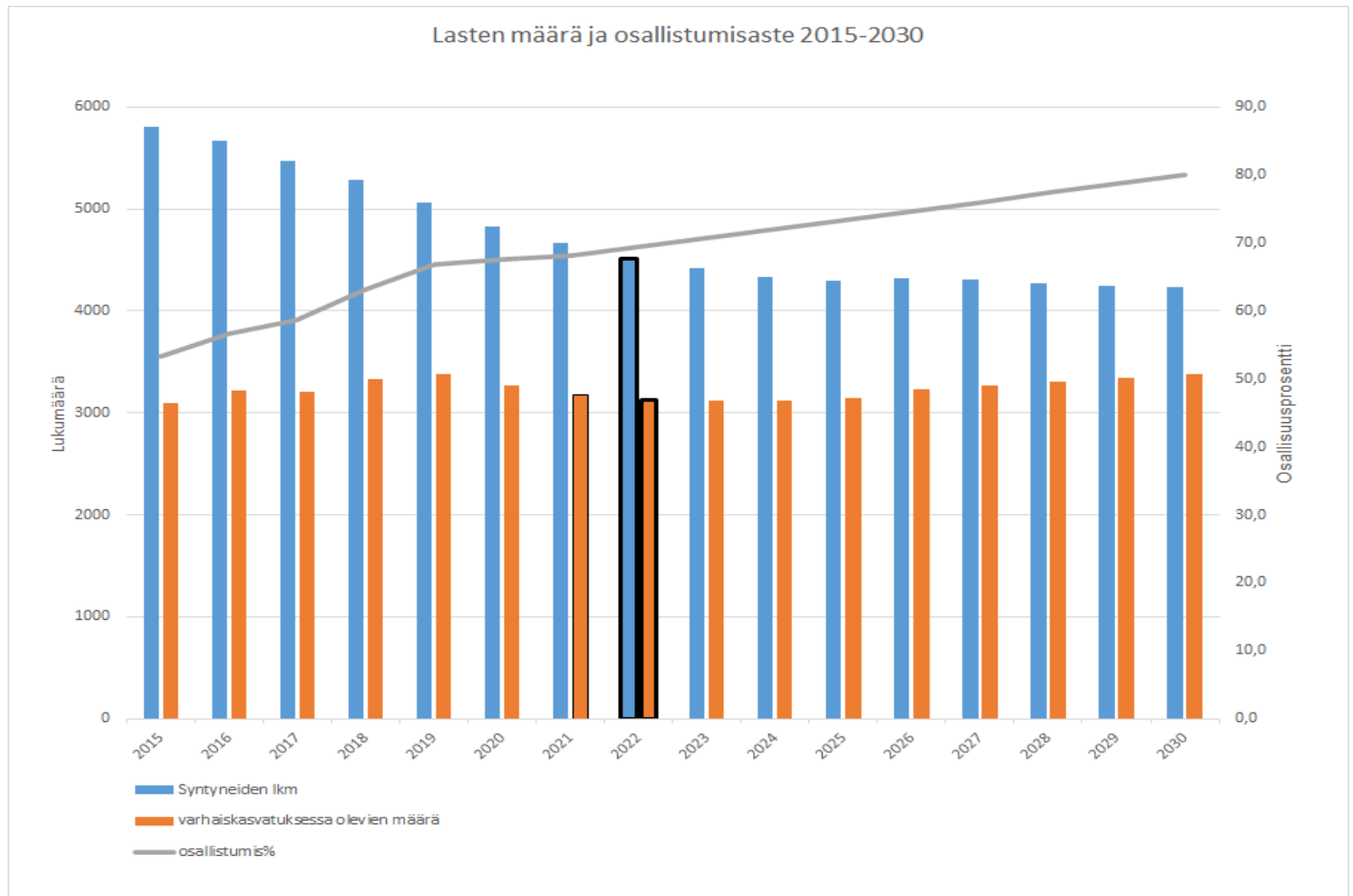

Varhaiskasvatukseen osallistuvista lapsista 30.11.2021: 73 % oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, 24 % palvelusetelipäiväkodeissa, 3 % yksityisessä hoidossa. Ryhmäperhepäivähoito loppui Porin kaupungilla 31.5.2019, kun viimeinen ryhmäperhepäivähoitoyksikkö sulkeutui. Laki- ja toimintamuutosten vuoksi ryhmäperhepäivähoitoyksikköjä on otettu tilapäisesti käyttöön vuoden 2022 alusta. Vuosien 2015 ja 2016 tilastoissa näkyvät ostopalvelupäiväkodit, jotka lopetettiin palvelusetelin myötä. Palveluseteli on otettu käyttöön elokuussa 2016 ja ostopalvelupäiväkodit siirtyivät palvelusetelipäiväkodeiksi lautakunnan päätöksellä vuoden 2017 alusta. Porissa oli yhteensä 29 kunnallista päiväkotia ja lisäksi Porissa toimi yhdeksän yksityistä päiväkotia, joihin asiakkaiden oli mahdollista hakea palveluseteliä. Perhepäivähoitoa tarjosi noin kolmekymmentä perhepäivähoitajaa, jotka hoitavat lapsia omissa kodeissaan.

Asiakkaat ovat tyytyväisiä varhaiskasvatuksen laatuun. Keväällä tehdyn asiakastytyväisyys kyselyn perusteella varhaiskasvatus sai arvosanan 4,44 asteikolla 1–5. Arvosana oli lähes sama niin kunnallisissa päiväkodeissa kuin perhepäivähoidossa ja palvelusetelipäiväkodeissa.

Henkilöstön saaminen varhaiskasvatukseen vaikeutuu vuosi vuodelta. Erityisopettajista on jo kova pula ja myös varhaiskasvatuksen opettajia on jo hankalaa saada määrääkaikaisiin suhteisiin. Lisäksi henkilöstötarpeeseen on vaikuttanut varhaiskasvatuslain muuttuminen niin, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, ei edes yllättävissä tilanteissa. Myös ryhmäkokosäädökset ovat tiukentuneet.

Lapsimäärien kehityksessä on eroja palvelualueittain. Osa alueista on vetovoimaisempia ja niihin suuntautuu jatkossakin muuttoliikettä. Lapsiperheiden suosimia alueita ovat erityisesti Länsi- ja Pohjois-Pori, joissa asuu paljon lapsiperheitä ja alueille myös kaavoitetaan sekä rakennetaan uusia omakoti- ja rivitaloja. Syntyneiden määrä on Keski-Porissa melko suuri, mutta kouluikäisten määrä on ollut perinteisesti päiväkotikäisiä pienempi. Tämä selittyy kaupungin sisäisellä muuttoliikkeellä lapsiperheiden suosimille alueille.

Porissa on viime vuodet investoitu huomattavasti varhaiskasvatukseen ja koulujen tiloihin palveluverkkopäätösten mukaisesti. Elokuussa 2022 valmistui päiväkotitila Meri-Pori, joka korvasi kaksi Pihlavassa ollutta huonokuntoista yksikköä. Lisäksi uudet tilat ovat suunnitteilla Itä-Poriin ja Ahlaisiin. Itä-Porin uusi päiväkotitila korvasi Väinölän ja Uudenkoiviston huonokuntoiset päiväkodit ja Ahlaisissa palvelut keskitetään yhteen monitoimitilaan. Reposaassa kaupungin palveluja ollaan sijoittamassa peruskorjattavaan ”puukortteliin monitoimitilaan”. Lisäksi Pohjois-Poriin 2023 valmistuvaan Pohjois-Porin monitoimitaloon on varattu kaksi ryhmätalaa esiopetusta varten.

Uudisrakentaminen on tarkoituksenmukaista silloin, kun kiinteistön peruskorjauskustannukset nousevat lähelle uuden rakentamista. Toiminnan keskittäminen elinvoimaisiin ja muunneltaviin yksiköihin on järkevää toiminnan laadun ja kokonaistaloudellisuuden kannalta. Kiinteistöjen korjauksissa ja uudisrakentamisessa lähtökohtana tulee olla myös tilojen pedagoginen toimivuus, aiempaa korkeampi käyttöasteen ja energiatehokkuuden mahdollistaminen. Tulevaisuudessa päiväkotien koko ja sijainti määritellään alueellisesti tarpeiden mukaan.

Varhaiskasvatustalouden muutos tuli voimaan 1.8.2022 lapsen tuen osalta. Varhaiskasvatukseen luodaan yhtenäinen tuen malli sekä määritellään varhaiskasvatuksen toiminta ja tuki erityisesti inklusion osalta. Lapsella on oikeus varhaiseen, hyvin resursoituun ja vaikuttavaan tukeen heti tuen tarpeen ilmetyä. Lapsen etu tulee olla aikaisempaa vahvemmin tuen järjestämisen ja toteuttamisen pohjana. Yhtenäinen tuen malli takaa lapsille nykyistä yhdenvertaisemmat mahdollisuudet saada tukea. Tämän myötä tarvitaan erityisopettaja- ja avustajaresurssia kentälle sekä kasvatushenkilöstön koulutusta ja tukea osaamisen lisäämiseksi.

Lisäksi perhevapaa-uudistus tuli voimaan 1.8.2022 alkaen. Uuden lain mukaan oikeus varhaiskasvatukseen alkaa jatkossa sen kalenterikuukauden alussa, jona lapsi täyttää yhdeksän kuukautta. Oikeus samaan varhaiskasvatuspaikkaan säilyy, vaikka lapsi on poissa varhaiskasvatuksesta sinä aikana, jona lapsen hoidosta maksetaan sairausvakuutuslain mukaisesti vanhempainrahaa, mikäli se on ennalta ilmoitettu. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin siten, että varhaiskasvatuslain mukaisesti ennalta ilmoitetut vanhempainrahapäivien käyttämisestä johtuvat poissaolot ovat maksuttomia.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Palvelumme tukevat lapsiperheitä		
TOIMENPIDE	Luodaan toimenpiteet palveluohjauksen parantamiseksi		
MITTARI	Palveluohjauksen toimenpiteet luotu	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei	Kyllä

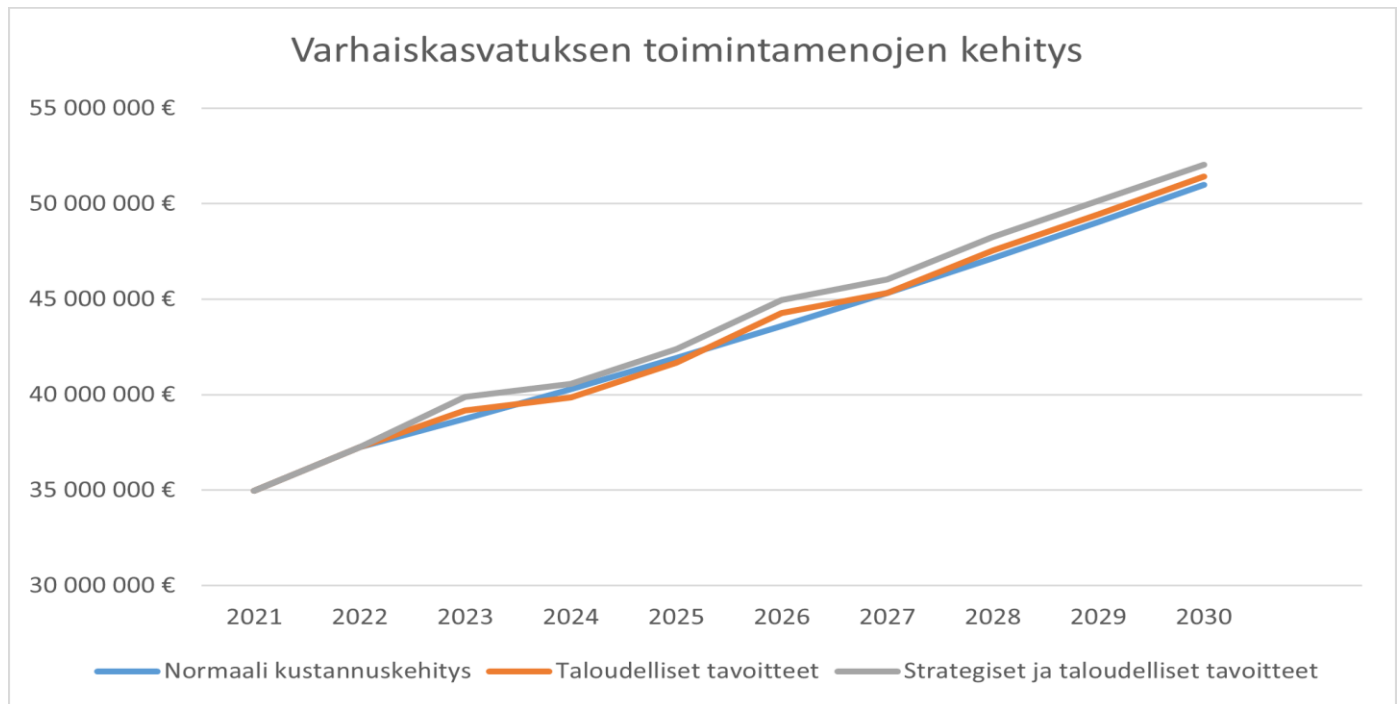
PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksen mukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa		
TOIMENPIDE	Koulutetaan henkilöstöä 1.8.22 voimaantulevista lapsen tuen tasoista, muodoista ja toimintatavoista		
MITTARI	Kasvatushenkilöstö osallistuminen lapsen tuen järjestämiseen liittyvään koulutukseen.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		30 %	75 %

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää.		
TOIMENPIDE	Hyvinvointia lisätään tarjoamalla aktiivisemmin varhaiskasvatuspalveluja		
MITTARI	Varhaiskasvatuksen ikäluokkien osallistumisaste (tilanne 30.11.)	Lähtötaso	Tavoitetaso
		68 % (2021)	70 %

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite: Täyttöprosentti varhaiskasvatuksen yksiköissä 95 %

Tavoite: Oman tuotannon ja palvelusetelien suhde; omatuotanto 74 %, palvelusetelit 26 %

Vaikka ikäluokat ovat pienentyneet ja hoidossa olevien lasten määrä vähentynyt, ei se ole näkynyt varhaiskasvatuksen kustannuskehityksessä. Lainsäädännön muutoksilla on ollut vaikutusta palvelujen järjestämiseen. Lapsiryhmiä koskevat säädökset ovat tiukentuneet, varhaiskasvatusmaksuja on alennettu ja uusia toimintamuotoja on otettu käyttöön erityisesti lasten hoidon tuen osalta. Nämä ovat lisänneet ja lisäävät varhaiskasvatuksen kustannuksia.

Ensimmäisessä kustannuskehityskäyrässä on kuvattu normaalia kustannuskehitystä arvioidulla 4 %:n kustannusten nousulla. Varhaiskasvatuksen taloudellisissa tavoitteissa pyritään lisäämään palvelusetelien osuutta palvelutuotannossa sekä pitämään päiväkotien täyttöasteet mahdollisimman korkeina. Palvelusetelillä tuotettujen varhaiskasvatuspalveluiden osuuden kasvu tuo laskennallisia kustannussäästöjä arviolta 200 000 euroa vuodessa vuoteen 2026 saakka. Hoidossa olevien lasten määrä tulee ennusteiden mukaan nousemaan vuodesta 2026 alkaen ja nostaan tämän jälkeen myös kokonaiskustannuksia. Taloudellisten tavoitteiden vaikutusta kustannuskehitykseen on kuvattu toisessa viivakaaviossa.

Varhaiskasvatukseen osallistumisastetta pyritään nostamaan. Tämä on myös valtakunnallinen tavoite. Osallistumisasteen kohottamiseksi on lainsäädäntöä uudistettu sekä alennettu varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja. Osallistumisasteen nostaminen tarkoittaa hoitoon osallistuvien lasten määrän kasvua sekä työntekijämäärien lisäämistä lain edellyttämällä tavalla. Osallistumisasteen noston tavoitteen saavuttaminen tarkoittaa arviolta 90 lapsen lisäystä varhaiskasvatuksen piiriin. Tämä tarkoittaa noin 18 työntekijän lisäystä. Osallistumisastetavoitteen saavuttaminen tarkoittaisi vuoteen 2030 mennessä noin 650 000 euron lisäkustannuksia. Lainsäädännön muutos siitä, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, ei edes yllättävissä tilanteissa, lisää sijaiskustannuksia arviolta 400 000 euroa vuositasolla. Lisäksi varhaiskasvatuslain edellyttämä lapsen hoidon tuki lisää kustannuksia vuositasolla 300 000 euroa vuodesta 2023 alkaen. Strategisten ja taloudellisten tavoitteiden yhteisvaikutusta kustannuskehitykseen on kuvattu kolmannessa viivakaaviossa.

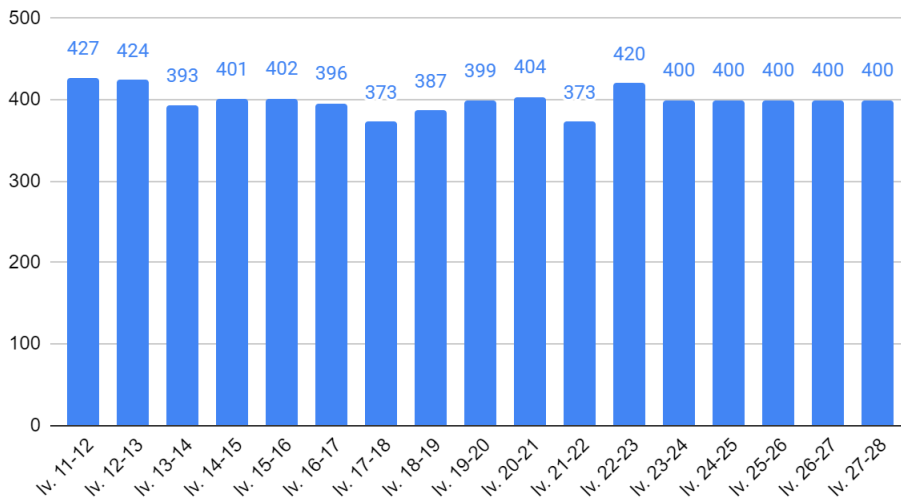
Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laajan yleissivistyksen antaminen sekä jatko-opintojen ja työelämän kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen kehittäminen. Lukiota saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

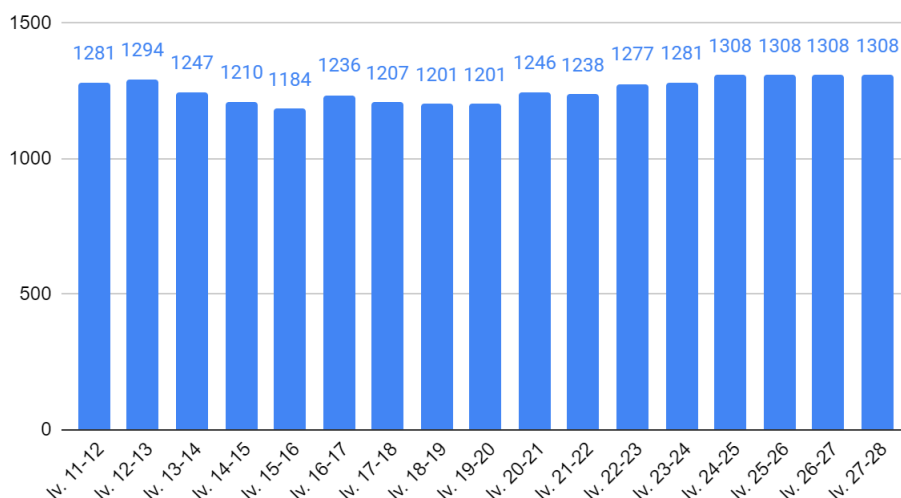
Porin kaupunki järjestää päivälukiokoulutusta yhdessä yksikössä, Porin lukiossa. Se on aloittanut toimintansa 1.8.2021 ja toiminnot on keskitetty yhteen toimipisteeseen "lukiokortteliin" 1.8.2022 alkaen. Rakennuksessa on tehty pieniä muutos- ja kalustustöitä, jotta se palvelee mahdollisimman hyvin lukiokoulutusta. Tilat on mitoitettu nykyisen opiskelijamäärän mukaan. Lukio on ollut mukana valmistelemassa viereisen Valimo-rakennuksen tarveselvitystä. Tämä tila palvelisi etenkin lukion ilmaisutaidon opetuksen kehittämistä. Palveluverkkopäätöksen mukainen lukiokoulutuksen keskittäminen muutti myös lukion hallintoa. Porin lukiolla on rehtori ja suunnittelijarehtori. Rehtoreiden tukena on neljä vararehtoria. Rehtori vastaa myös aikuislukion toiminnasta. Lukio-opetuksen lisäksi siellä annetaan aikuisten perusopetuksen päätösvaiheen opetusta.

Päivälukiossa on noin 1280 opiskelijaa (8/2022) ja noin 80 päätoimista opettajaa. Lukion opiskelijamäärä on ollut viime vuodet tasainen. Lukioiden opiskelijamäärien tulevaisuuden ennustaminen on hankalaa. Siihen vaikuttavat etenkin alueen lapsimäärän yleinen kehitys, lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa muihin toisen asteen opintoihin sekä Porin lukiokoulutuksen vetovoimaisuus suhteessa alueen muihin lukioihin. Perusopetuksen tilannekuvassa kerrottu lapsimääräkehitys heijastuu viipeellä lukiokoulutukseen. Porin kaupungin tavoitteena on, että puolet ikäluokasta suorittaa lukion. Lukion vetovoimaisuus vaikuttaa vahvalta, mistä kertovat ensisijaisten hakijoiden lukumäärän kasvaminen sekä sisäänottokeskiarvon nouseminen.

Porin lukioiden 1. vuoden opiskelijoiden määrä ja ennuste

Porin lukioiden kokonaisopiskelijamäärä ja ennuste

Lukiossa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma elokuussa 2021. Sen mukaan opiskelevat ensimmäisen ja toisen vuoden lukiolaiset muiden noudattaessa vielä edellistä opetussuunnitelmaa. Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat ovat myös pääsääntöisesti toisen asteen maksuttomuuden piirissä.

Uusi opetussuunnitelma muun muassa velvoittaa tarjoamaan opiskelijoille entistä kattavampaa ja pitkäkestoisempaa opinto-ohjausta sekä tukea sitä tarvitseville. Niin ikään yhteydet ympäröivään maailmaan, etenkin korkeakoulu-, kansainvälisyys- sekä työelämä- ja yrittäjyysyhteistyö, painottuvat entistä enemmän. Porin lukiossa toimii kaksi vuosityöajassa olevaa erityisopettajaa. Lukuvuodelle 2022-2023 saadun hankerahoituksen turvin on palkattu lisäksi opetusvelvollisuustyöajassa oleva erityisopettaja. Myös lukion opinto-ohjaajat toimivat vuosityöajassa. Korkeakouluyhteistyötä tehdään etenkin Satakunnan ammattikorkeakoulun ja Porin yliopistokeskuksen kanssa.

Opetussuunnitelma korostaa oppilaiden hyvinvointia. Esimerkiksi muutokset korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa ovat lisänneet lukiolaisten suorituspaineita, ja eriasteinen oireilu näkyy esimerkiksi vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tuloksissa. Opiskelijahuolto- ja tukipalveluiden toimivuuteen ja lukiokoulutuksen toimintakulttuurin kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota. Koronaviruspandemia on lisännyt oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeita, mihin on vastattu mm. hankerahoituksen avulla.

Porin lukiossa on yleislinjan lisäksi valtakunnallisen erityistehtävän saaneet luonnontieteellinen linja sekä urheilulinja. Erityistehtävät on myönnetty määrääjäksi, ja ne tullevat uudelleen haettaviksi lähivuosina. Lisäksi erityislinjoina toimivat ilmaisutaidon linja ja englanninkielinen linja. Painotuksina ovat liiketalous ja kuvataide. Etenkin urheilulinjalaisia palvelee Satakunnan urheiluakatemia. Englanninkielinen lukiokoulutus on hakijamäärien perusteella tarpeellinen lisä Porin lukiossa.

Oppivelvollisuuden nostaminen ja säädös toisen asteen maksuttomuudesta vaikuttavat lukiokoulutukseen. Maksuttomuuden arvioidut kustannukset vaihtelevat noin 1800 ja 2500 euron oppilaskohtaisen vuosikustannuksen välillä. Asian arvioiminen on vaikeaa, ja todelliset kustannukset selviävät vähitellen. Koulutuksen järjestäjän hallinnoitavaksi tulee oppilaskohtaisia tietokoneita yli 1200 kappaletta, mikä korostaa tukipalveluiden, kuten ICT-yksikön, merkitystä koulutuksen järjestämisessä. Hallinnollinen työ lisääntyy esimerkiksi oppimateriaalihankintojen vuoksi. Ohjaus- ja valvontavoitteiden lisääntyminen aiheuttaa niin ikään kustannuspaineita. Opetussuunnitelmaudistuksen vaatimukset yhdistettynä maksuttomuuteen saattavat synnyttää vielä ennakoimattomia kustannuksia.

Aikuislukio ja sen antama aikuisten perusopetus ovat tärkeitä palveluita maakunnan keskuskaupungissa. Tulevaisuudessa aikuislukio voi olla nykyiseen tapaan oma oppilaitos tai päivälukion aikuislinja. Ratkaisulla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, mutta toiminnan ja imagon kannalta asiaa tulee pohtia. Opetustarjonnan laajuutta ja painotusta lähi- ja verkko-opetuksen osalta on myös tarkasteltava. Aikuisten perusopetuksen osalta tarvetta on ilmennyt kehittää nykyistä päättövaiheen opetusta vastaamaan monimuotoistuvaa kysyntää sekä laajentaa opetusta alkuvaiheen opintoihin. Vuosikustannukset tälle olisivat noin 75 000 euroa.

Riskit, haasteet, kehittämistarpeet

- Väestökehityksen ja hyvinvoinnin haasteet ja yhteistyö ammatillisen toisen asteen kanssa.
- Opiskelijahuoltohenkilöstön siirtyminen hyvinvointialueen palvelukseen, psykologipalveluiden saatavuus.
- Hallinnon ja tukipalveluiden riittävä taso.
- Opiskelijoiden aiempaa suurempi heterogeenisuus yhdistettynä laajentuneeseen oppivelvollisuuteen haastaa organisaation osaamista ja toimintakulttuuria. Vaaditaan opiskelijoiden aiempaa vahvempaa tukemista oppimiseen ja hyvinvointiin liittyen
- Nykyinen lainsäädäntö ei anna mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkintoa englannin kielellä. S2-opetuksen merkitys lisääntyy.
- Opiskelijavalinnat korkea-asteelle tehdään yhä enemmän ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Tämä edellyttää laajaa kurssitarjontaa.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Lisäämme tavoitteellisesti työhön ja koulutukseen perustuvaa maahanmuuttoa.		
TOIMENPIDE	Lisätään monikielisten opiskelijoiden kiinnittymistä lukiokoulutukseen heidän ohjaustaan vahvistamalla ja opintopolkujaan mallintamalla. Yksilökohtaisella ohjauksella tuetaan kielitaidon kehittymistä sekä suomen että englannin kielessä. Henkilökuntaa koulutetaan.		
MITTARI 1	S2 -tukiopintojaksojen lukumäärä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		3 (v. 2021-22)	5
MITTARI 2	Luotu laatukriteerit monikielisten opiskelijoiden opinto-ohjauksen toimintamalliksi	Ei (v. 2021-22)	kyllä

Yhden tukiopintojakson kustannus on noin 3000 euroa. Osa kuluista katetaan kohdennetulla valtionosuudella. Laatu-kriteeristö tuotetaan osana hanketta.

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Alueen korkeakoulujen toimintaedellytysten tukeminen		
TOIMENPIDE	Lisätään lukiolaisten tuntemusta Satakunnan korkeakoulujen tarjoamista mahdollisuuksista helposti lähestyttävää korkeakoulutietoa jakamalla esittelyin, tutustumiskäynnein ja muin toimenpitein. Toteutetaan koulutusta opetus- ja ohjaushenkilöstölle korkeakoulu- ja työelämäyhteistyöhön liittyen.		
MITTARI 1	Maakunnan korkeakoulut ovat esitelleet koulutustarjontansa lukiolla opiskelijoille.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei (lv. 2021-22)	Kyllä
MITTARI 2	Henkilökunnalle järjestetyn korkeakoulu- ja työelämäyhteistyöhön liittyvän koulutuksen määrä	2 (lv. 2021-22)	5

Kustannusvaikutuksia lähinnä henkilökunnan kouluttamisesta, katetaan pääosin hankerahoituksella.

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Alueen korkeakoulujen toimintaedellytysten tukeminen		
TOIMENPIDE	Lukiolaisten ongelmanratkaisu- ja teknologiataitojen sekä ohjelmointiosaamisen kokeileminen ja kehittäminen.		
MITTARI	Teknologiapainotteisten kokeiluissa mukana olevien opettajien lukumäärä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		2 (lv. 2021-22)	5

Kustannusvaikutuksia lähinnä henkilökunnan kouluttamiseen, laitehankintoihin ja vierailuihin liittyen. Katetaan pääosin hankerahoituksella.

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Toimivat palvelut yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa		
TEKO	Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen		
TOIMENPIDE	Varmistetaan, että tukea tarvitsevat opiskelijat löytävät avun piiriin mm. kehittämällä tukipajatoimintaa, tehostamalla erityisopetuksen resurssointia ja käymällä jatkuvaa vuoropuhelua hyvinvointialueen opiskeluhuollon työntekijöiden kanssa.		
MITTARI 1	Tukipajojen määrä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		2 (lv. 2021-22)	4
MITTARI 2	Erityisopettajien lukumäärä	2 (lv. 2021-22)	3
MITTARI 3	Opiskelijamäärä / kuraattori	711 (8/2022)	670
MITTARI 4	Opiskelijamäärä / opintopsykologi	711 (8/2022)	780

Yhden tukipajan kustannus on noin 3000 euroa. Tukipajat toteutetaan osana lukion nykyistä tuntikehystä. Yhden erityisopettajan kustannus on noin 60 000 euroa. Lisäys katetaan vuonna 2023 hankerahoituksella.

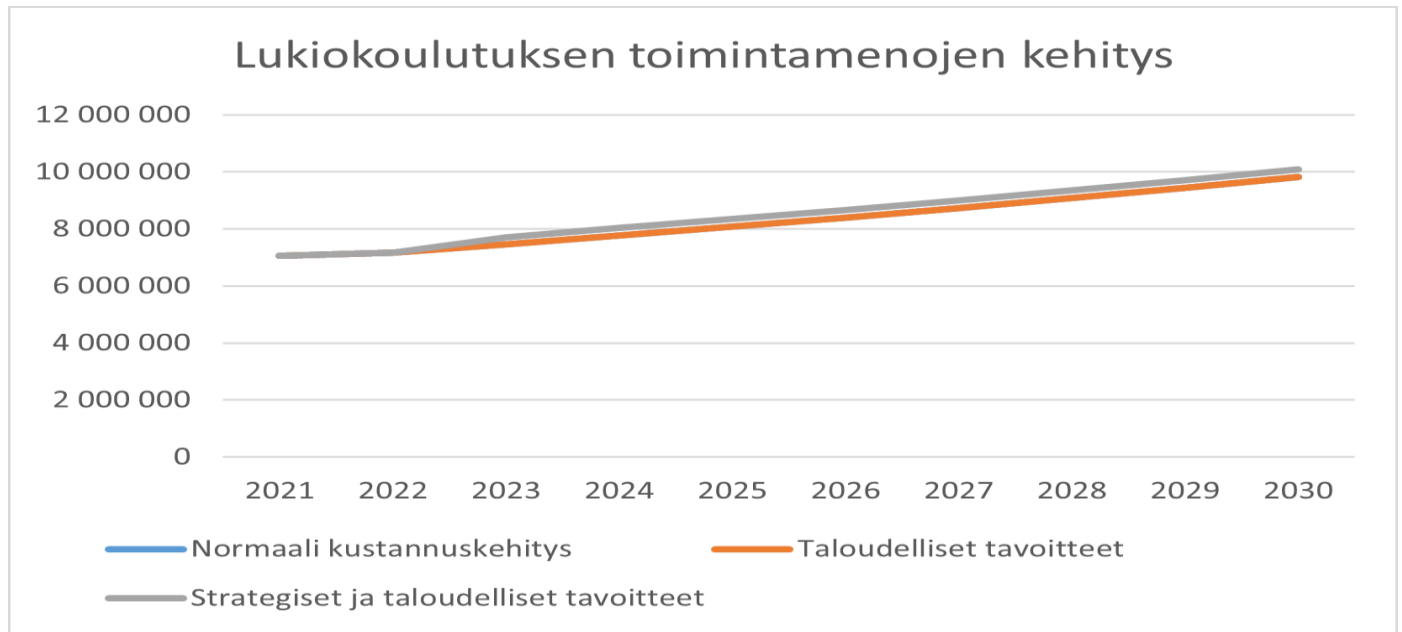
Taloudelliset tavoitteet

1. Lukiokoulutuksen opetuksen yksikkökustannus €/opiskelija nousee enintään talousarvion palkankorotusvarauksen verran. Lähtötaso vuosi 2021. Vuoden 2022 talousarvion palkankorotusvaraus 1,5 % ja 2023 talousarvion varaus 3 %.

Lähtötaso 4705,92 €/opiskelija   Tavoite 4919,81 €/opiskelija

2. Lukiokoulutuksen kustannukset nousevat vuositasolla enintään Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksin (opetustoimi) verran.

Tavoitetaso: Käyttökustannukset nousevat enintään hintaindeksin verran.

Lukiokoulutuksen normaalia kustannuskehitystä on arvioitu 4 %:n vuosittaisella kustannusten kasvulla. Opiskelijamäärä on pysynyt tasaisena ja sen ennustaminen on hankalaa. Lukion vetovoima on ollut suhteellisen hyvä ja opiskelijamäärät voivat lievästi kasvaa. Toisaalta ikäluokkien pieneneminen saattaa vaikuttaa myös lukiokoulutuksen opiskelijamääriin, jolloin opetuksen järjestäminen taloudellisesti vaikeutuu. Lukiokoulutus keskitettiin yhteen toimipisteeseen 1.8.2022 alkaen, jolloin mahdollisuudet opetuksen taloudelliseen järjestämiseen parantuvat. Kurssitarjontaa kyetään myös pitämään kattavana. Sen sijaan lainsäädännön muutokset muun muassa oppivelvollisuusiän laajentaminen ja maksuton toinen aste aiheuttavat lisäkustannuksia. Opintojen tukitoimiin on myös panostettava tehostamalla opintojen ohjausta ja erityisopetusta. Oppivelvollisuusiän nostamisesta, maksuttomasta toisesta asteesta sekä lukio-opintojen tukitoimien, opintojen ohjauksen ja erityisopetuksen lisääminen nostavat kustannuksia vuodesta 2023 eteenpäin arviolta 270 000 euroa vuositasolla.

Kulttuuripalvelut

Porin kaupungin ylläpitämät kulttuuripalvelut koostuvat kolmesta toimintakokonaisuudesta, kirjastopalveluista, museopalveluista sekä taide- ja kulttuuripalveluista.

Kirjastopalvelut on lakisääteistä toimintaa. Porissa kirjastopalveluita on saatavilla pääkirjaston lisäksi 10 lähikirjastossa sekä jalkautuvissa kirjastopalveluissa (kirjastoauto, kotipalvelu ja siirtokokoelmat). Saavutettavuutta ja käyttöä lisäävien ratkaisujen kuten verkkopalvelujen ja omatoimijärjestelmien (Reposaari, Lavia, Noormarkku, Vähärauma, Pohjois-Pori) lisäämiseen ja kehittämiseen on panostettu viime vuosien aikana merkittävästi.

Kirjaston ydintehtävänä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta käyttäjäkoulutuksen, digiopastuksen, tapahtumatuotannon ja lukemisen edistämisen keinoin.

Museopalvelut aloittivat uutena toimijana vuoden 2021 alusta, jolloin **Porin taidemuseo** ja **Satakunnan Museo** yhdistyivät hallinnollisesti uudeksi kokonaisuudekseen.

Museopalveluissa taidemuseotoiminnan tehtäväkenttää edustava Porin taidemuseo on nykytaiteen museo, joka esittelee kotimaisen ja kansainvälisen taiteen uusia virtauksia ja jonka kokoelmat ja arkistot painottuvat modernismiin ja uudempaan taiteeseen. Porin taidemuseolla on vaihtuvia näyttelyitä varten käytössä galleriatila Poriginal galleria. Porin taidemuseo hoitaa opetus- ja kulttuuriministeriön määrittämänä alueellista taidemuseotehtävää Satakunnassa. Museon tehtävänä on toimia taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta. Taidemuseon vastuulla on myös Porin kaupungin taidekokoelman ylläpitäminen sekä julkisen taiteen asiantuntijana toimiminen.

Kulttuuri- ja luonnonperinnön tehtäväkenttää edustava Satakunnan Museo muodostuu yht. neljästä museokohteesta. Satakunnan Museo on kulttuurihistoriallinen museo, jonka näyttelyt esittelevät Porin ja Satakunnan historiaa. Luontotalo Arkki on Satakunnan luontoa esittelevä museo, jossa erityisesti Selkämeren ja Kokemäenjoen luonnonympäristöt ovat esillä. Rosenlew-museo on teollisuusmuseo, joka esittelee tarinoita työstä, muuttuvasta ympäristöstä, yrittäjyydestä ja teknologian kehityksestä. Rakennuskulttuuritalo Toivo on Satakunnan Museon korjausrakentamiskeskus, joka neuvoo vanhojen rakennusten kunnostuksessa, Korsmanin talo samassa pihapiirissä on vuoden 1951 asuun kunnostettu porilaiskoti yleisö- ja opetuskäyttöön. Satakunnan Museon toiminnan tarkoituksena on Porin ja Satakunnan kulttuuriperinnön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristöjen kartoittaminen, tutkiminen ja esitleminen elämyksiä ja tietoa jakamalla, hallittu irtaimen kulttuuriperinnön ja luonnonympäristöjen kerääminen, tallentaminen ja hoitaminen sekä kulttuuriympäristön suojelu ja hoito. Opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemänä alueellisena vastuumuseona Satakunnan Museo huolehtii siitä, että satakuntalainen kulttuuriperintö säilyy tuleville sukupolville. Alueellisena vastuumuseotehtävänä on kulttuuriympäristöjen suojelu ja hoito sekä museotoiminnan edistäminen ja ohjaus koko maakunnan alueella. Lisäksi tehtäviin kuuluu kulttuuriympäristön asiantuntija- ja viranomaistehtävistä vastaaminen Satakunnan maakunnassa.

Taide- ja kulttuuripalveluissa musiikki- ja orkesteritoimintaa edustaa **Pori Sinfonietta**, jonka toiminnan perustana on oma konserttitoiminta. Kaupunginorkesterin kotisalina toimii Promenadikeskuksen Sali. Konsertteja tarjotaan live-konsertteina konserttisalissa, verkossa striimattuina sekä jalkautumisesiintymisinä mm. hoitolaitoksissa ja kauppakeskuksissa. Pori Sinfoniettan ohjelmistoon kuuluvat sinfonia-, kamari- ja kirkkokonsertit sekä viihde- ja lastenkonsertit. Myös erilaiset yhteistyöproduktiot, tilausesiintymiset ja musiikkikasvatus kuuluvat toimintaan. Pori Sinfonietta toimii monipuolisesti kotikaupungissaan ja tekee vierailukonsertteja ympäröivälle alueelle sekä eri puolille Suomea. Kaupunginorkesterin yleisötyön muotoja ovat mm. avoimet kenraaliharjoitukset, säännöllinen yhteistyö koulujen kanssa, koululaiskonsertit tai kouluvierailut, jalkautumiskonsertit sekä kausien alussa järjestettävät maksuttomat koko perheen tapahtumat yhteistyökumppaneiden (mm. Palmgren-konservatorio) kanssa. Vuoden 2022 alussa voimaan astuneen lain esittävien taiteiden edistämisestä (1082/2020) myötä Pori Sinfonietalle myönnettiin korotettua valtionosuutta alueelliseen orkesteritoimintaan. Tämä vahvistaa entisestään Pori Sinfoniettan roolia koko Satakunnan alueen ainoana ammattisinfonia-orkesterina.

Taide- ja kulttuuripalveluissa lasten ja nuorten taide- ja kulttuuritoimintaa edustaa **Lastenkulttuurikeskus Kruunupää**, jonka alla toimii myös **Kulttuuritalo Annis**. Kruunupää tukee lasten ja nuorten kulttuurisia oikeuksia, tuottaa ja välittää kulttuuripääomaa ja parantaa monipuolisten ja laadukkaiden kulttuuripalveluiden saavutettavuutta. Sen toiminta rakentuu lasten ja nuorten ääntä ja tarpeita kuunnellen. Lastenkulttuurikeskus tarjoaa työpajoja ja tapahtumia lapsille, nuorille ja perheille sekä tuottaa työpajoja yhteistyössä päiväkodeille ja kouluille. Lastenkulttuurikeskus järjestää koulutusta, seminaareja ja näyttelyitä. Vauvojen värikylpy on kansainvälistäkin tunnustusta saanut vauvaperheille suunnattu kuvataiteellinen työpaja. Viime vuosina on kehitetty myös Kultane-toimintamallia, kulttuuri- ja taidepainotteista neuvolaa yhdessä perusturvan toimijoiden kanssa. Lastenkulttuurikeskus vastaa myös senioreiden kulttuuritoiminnan ja vuosikymmeniä jatkuneen Kinokellari-elokuvasarjan toteuttamisesta.

Kulttuuritalo Annis toteuttaa kulttuurista nuorisotyötä. Annis on kaikille avoin nuorten luovuuden, osallisuuden ja omaehtoisen tekemisen keskus. Anniksella nuoret pääsevät aidosti osallisiksi, vaikuttamaan talon toimintaan ja tekemään itselleen merkityksellisiä asioita muiden kulttuurista kiinnostuneiden nuorten parissa. Annis on viime vuosina profiloitunut erityisesti tuotanto- ja tapahtuma-alustana, jonka puitteissa eri toimijat toteuttavat toimintaansa. Anniksella toimii useita

lasten- ja nuorten harrasteryhmiä (mm. teatteri, musiikki, sanataide) niin kaupungin itsensä kuin eri 3. sektorin toimijoiden organisoimana. Anniksen kahviotilan Avoin Seinä -galleriassa on jatkuvasti esillä paikallisten taiteilijoiden näyttelyitä. Vuodesta 2013 saakka Anniksella on toiminut kulttuuriyksikön hallinnoimia ESR-hankkeita, joissa kohderyhmänä ovat olleet 16-29 -vuotiaat työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret ja nuoret aikuiset. Parhaillaan toimiva Tapahtumatalli-hanke on saanut rahoitusta vuoden 2023 loppuun saakka. Anniksella järjestetään säännöllisesti eri kulttuurialojen esitys-, koulutus- ja tapahtumatilaisuuksia niin kaupungin omana toimintana kuin ulkopuolisten tapahtumajärjestäjienkin toimesta.

Kulttuuripalvelujen suurimmat haasteet liittyvät tällä hetkellä koronatilanteesta palautumiseen sekä toimitilakysymyksiin. Vaikka koronarajoitukset eivät enää helmikuun 2022 jälkeen ole rajoittaneet kulttuurin toimintoja, eivät yleisömäärät ja asiakasvirrat ole palautuneet koronapandemiaa edeltäneelle tasolle.

Kulttuurin toimintojen järjestelmällisen suunnittelun kannalta on tärkeää, että pääkirjaston peruskorjaus, tuhopoltossa kärsineen taidemuseon peruskorjaus sekä museopalveluiden yhteinen kokoelmakeskus saadaan toteutettua suunnitelmien mukaan ja annettuja aikatauluja noudattaen.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Panostamme kaupunki- ja asukasmarkkinointiin		
TOIMENPIDE	Museopalveluiden yhteisen matkailuhankkeen, Vielä yksi yö, toteuttaminen		
MITTARI	Vielä yksi yö –matkailuhankkeen käynnistäminen	Lähtötaso	Tavoitetaso
		ei käynnissä	hanke käynnistetty

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Kehitämme Poria ympärivuotisena tapahtuma- ja kulttuurikaupunkina		
TOIMENPIDE	Pori Sinfoniettan toiminnan keskittäminen ja lipunmyyntiin kehittäminen		
MITTARI 1	Uuden joustavamman lipunmyyntisopimuksen kilpailutus ja käyttöönotto.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Lipunmyynti- ja agentuurisopimus nykyisen toimittajan kanssa irtisanottu	Uusi lipunmyyntitoimittaja on kilpailutettu, sopimus allekirjoitettu ja toimintansa puitteissa aloitettu
MITTARI 2	Orkesterin toimistohenkilöstön ja taiteellisen henkilöstön työpisteet samassa kiinteistössä	Työpisteet kahdessa eri kiinteistössä	Koko orkesterin henkilöstön työpisteet Promenadikeskuksessa

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Koulutustarjonta varhaiskasvatuksesta yliopistoon		
TEKO	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt sekä laadukas opetus		
TOIMENPIDE	Kirjastopolun laajentaminen ammatillisen toisen asteen koulutukseen		
MITTARI	Kirjastopolku tukee aktiivisesti ammatillisen 2. asteen opiskelijoiden tiedonhaku- ja lukutaitoja kaupunginkirjaston ja koulutuslaitosten yhteistyönä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		kirjastopolku käytössä perusopetuksen oppilaille	kirjastopolkua pilotoitu myös ammatillisen 2. asteen oppilaille

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Kulttuuri- ja taidepainotteinen neuvola Kultane yhdistää taiteen ja neuvolatoiminnan myös uudella hyvinvointialueella		
MITTARI	Lastenkulttuurikeskus Kruunupää on mukana hyvinvointialueen kehittämistyössä yhdyspintatasolla ja varmistaa Kultane-neuvolatoiminnan jatkumisen ja laajentamisen hyvinvointialueen aloitettua toimintansa luomalla toimivat yhteistyökäytännöt hyvinvointialueen kanssa.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Kultane-toiminta on vakiintunut osaksi Itä-Porin sotekeskuksen neuvolapalveluita	Kultane-toiminta jatkaa Itä-Porissa hyvinvointialueelle siirryttäessä sekä sitä pilotoidaan uudessa neuvolaympäristössä vuoden 2023 aikana

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle.		
TOIMENPIDE	Kulttuuripalvelujen vaikuttavuuden nostaminen ja palveluiden käyttäjien aktivoiminen koronapandemian jälkeen		
MITTARI	Kävijämäärät (TP 2021) kirjasto – 430 027 taidemuseo – 11 150 satakunnan museo – 28 382 lastenkulttuurikeskus – 38 183 * kinokellari – n. 4500 kulttuuritalo Annis – 9 249 pori sinfonieta – 27 689	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Kävijätilastot tilinpäätöksessä 2021	5% kasvu kulttuuripalvelujen perusyksikkökohtaisissa käyttäjä-/asiakasmäärissä vuoden 2023 aikana

Katsottaessa kulttuuripalveluiden vuoden 2021 kävijätilastoja tulee huomioida koronapandemian aiheuttamat vaikutukset. Koronarajoituksista johtuen museot olivat kokonaan suljettuina tammi-huhtikuun 2021 ja taidemuseo heinäkuussa 2021 tapahtuneen tulipalon johdosta suljettuna vielä elo-syyskuun 2021. Tämän jälkeen taidemuseo on voinut toimia huomattavasti rajoittuneemmalla kapasiteetilla normaaliolosuhteisiin verrattuna. Pori Sinfonieta ei saanut järjestää konsertteja normaalisti, joten koko kevätkausi 2021 ja osa syyskaudesta 2021 toteutettiin streamaten. Sinfonietan 27 689 kuulijasta streamakuulijoita oli 19 220 ja maksuttomista yleisöyö tapahtumista kuulijoita kertyi 2665. Harrastus- ja ryhmätoiminnan rajoitukset keväällä 2021 vaikuttivat huomattavasti myös Lastenkulttuurikeskus Kruunupään sekä Kulttuuritalo Anniksen kävijämääriin. Myös kuluvan vuoden (2022) alkuvuoden koronarajoitukset vaikuttivat yksiköiden aukioloon ja sitä myöten toiminnan järjestämiseen ja asiakasmääriin.

Valtionosuus- ym. -raportoinneissa käytetäänkin vielä osiltaan viimeisen normaalin toimintavuoden (2019) tilinpäätöslukuja.

Kulttuuriyksikön osalta TP 2019 kävijätilastot ovat seuraavat:

kirjasto – 695 638
 taidemuseo – 31 328
 satakunnan museo – 55 021
 lastenkulttuurikeskus – 116 796 *
 kulttuuritalo annis – 22 511
 pori sinfonieta – 26 185 (livekonserttien yleisö)

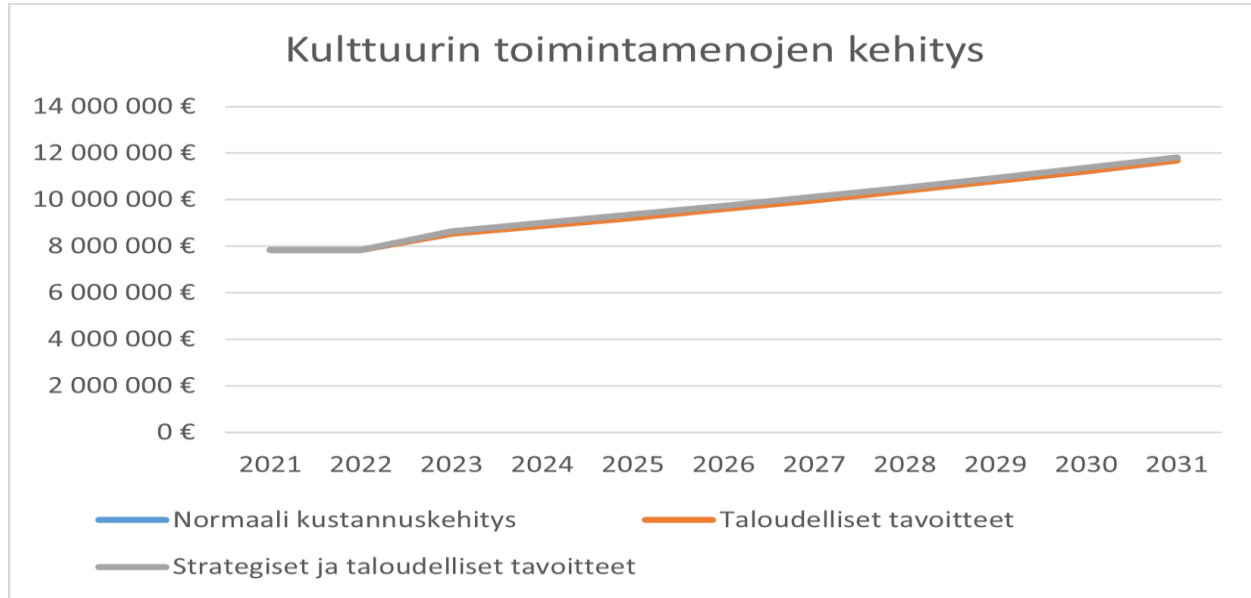
*Lastenkulttuurikeskuksen osalta tilastoidaan asiakaskontaktit (toimitiloissa käyneet asiakkaat sekä toiminnalla tavoitetut lapset ja nuoret mm. päiväkotij- ja kouluympäristöissä)

Taloudelliset tavoitteet

Taloudellinen tavoite: Hankerahoituksen määrä on 700.000 euroa vuonna 2023

Lähtötaso: 654.383 euroa Tavoitetaso: 700.000 euroa

Taloudellinen tavoite: Kulttuurin käyttökustannukset nousevat enintään Tilastokeskuksen Julkisten palvelujen (kulttuuri-toimi) hintaindeksin verran.

Kulttuuriyksikön tuottamat palvelut ovat yhtä laajoja ja kustannuksiltaan samansuuruisia riippumatta siitä, paljonko palveluilla on käyttäjiä. Henkilöstö- ym. kulut ovat kiinteällä tasolla riippumatta yleisölle avoinna olevien toimintojen (esimerkiksi museoiden näyttelyt tai kirjastotilat) aukioloajoista. Tämän johdosta kulttuuriyksikön palveluista ei toimintojen asteittaisella supistamisella tai tehostamisella ole saatavissa säästöjä. Kulttuuriyksikölle on hankala asettaa suoria taloudellisia tavoitteita lukuun ottamatta kävijämäärien kasvattamista, ja sen myötä lisääntyviä pääsymaksutuloja (pl. kirjastot ja Kulttuuritalo Annis). Pääsymaksutulot ovat varsin marginaalinen osa yksiköiden käyttötaloutta. Kävijämäärien kasvattaminen on tärkeää, jotta saavutetaan poikkeusoloja edeltävä kulttuuripalvelujen käytön taso. Vaikka kulttuuripalvelut ovat varsin monipuoliset ja laadukkaat, on niitä jatkuvasti kehitettävä kuntalaisia houkuttelevammiksi. Kulttuuripalveluilla on merkittävä tehtävä kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämisessä. Kustannuskehityskaavioissa ei kulttuurin osalta tapahdu juurikaan muutoksia normaalin oletetun 4 %:n kustannuskehityksen lisäksi. Taloudellisten ja strategisten tavoitteiden vaikutus kustannuskehitykseen ei ole merkittävä.

Kulttuurin määrärahat ovat vuosittain noin 8 miljoonaa euroa. Hankerahoituksella on merkittävä osansa kulttuuriyksikön toiminnoissa. Kulttuuriyksikön hankkeet ovat kestoltaan vuodesta kolmeen vuoteen. Hankerahoitusta on kulttuurin yksiköiden käyttötaloudessa vuositasolla 2-2,5 miljoonaa euroa ja uutta rahoitusta on myönnetty kulttuurin toimijoille vuosittain 400 000 - 700 000 euroa.

Liikuntapalvelut ja nuorisotyö

Liikunta- ja nuorisoyksikkö koostuu neljästä erillisestä toiminnosta, joilla kaikilla on keskenään jonkinlaista yhdyspintaa: liikuntapalvelut, nuorisopalvelut, Ohjaamopalvelut sekä Satakunnan Urheiluakatemia.

Liikuntapalveluissa vastataan kaupunkilaisten liikuttamisesta sekä liikkumisen edellytysten mahdollistamisesta. Liikuntapalveluiden kokonaisuus koostuu uimavalvonnasta, uinninopetuksesta ja vesiliikunnasta, erityisryhmien liikunnasta, terveysliikunnasta sekä lasten ja nuorten liikuttamisesta tekemällä tiivistä yhteistyötä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kaupungin urheiluseurakenttä on liikuntapalveluiden tärkeä yhteistyötaho. Liikuntapaikkojen vuokraaminen urheiluseuroille ja muille käyttäjätahoille tapahtuu liikunta- ja nuorisoyksiköstä käsin. Liikuntapaikkojen hoito on tapahtunut syksystä 2020 lähtien teknisen toimialan infrayksikön liikuntapaikat-toimintayksiköstä ja käytännön toiminnan näkökulmasta tiivis vuoropuhelu teknisen toimialan kanssa on liikuntapaikkojen sujuvan käytön kannalta olennaista.

Nuorisopalveluissa luodaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisopalveluiden kokonaisuus koostuu nuorisotiloilla tapahtuvasta alueellisesta nuorisotyöstä, jalkautuvasta ja moniammatillista yhteistyötä tekevästä erityisnuorisotyöstä, verkkonuorisotyöstä, koulunuorisotyöstä, Nuokkapakun avulla toteutettavasta liikkuvasta nuorisotilatoiminnasta, kansainvälisestä nuorisotyöstä sekä erilaisista nuorille kohdennettavista tapahtumista ja kampanjoista. Nuorisopalveluiden alla toimii seitsemän nuorisotilaa eri puolilla kaupunkia (nuorisotalo, kauppakeskus Puuvilla, Lavia, Länsi-Pori, Meri-Pori, Noormarkku ja Sampola). Koulunuorisotyötä toteutetaan tällä hetkellä sekä Itätuulen että Meri-Porin yhtenäiskouluilla. Kaupungin skeittihalli toimii myös nuorisopalveluiden alla.

Ohjaamopalveluiden toimipiste sijaitsee tällä hetkellä Promenadin tiloissa kävelykadulla. Ohjaamo toimii nuorille suunnattuna matalan kynnyksen palvelupisteinä, missä eri ammattilaisten palvelut on koottu yhteen toimipisteeseen. Ohjaamo toimii verkostomaisesti ja Ohjaamon palveluverkostoon kuuluu kaupungin omien ammattilaisten lisäksi myös muiden alojen ammattilaisia. Palvelua on tarjolla esimerkiksi työhön, opiskeluun, talouteen, asumiseen ja terveyteen liittyvissä asioissa.

Satakunnan Urheiluakatemian toiminta siirtyi koordinoitavaksi liikunta- ja nuorisoyksiköstä käsin. Uusi akatemiakoordinaattori aloitti tehtävässä 1.9.2021 ja toimintaa on lähdetty kehittämään systemaattisesti. Urheiluakatemian tarkoituksena on tarjota nuorille urheilijoille edellytykset koulun/opiskelun ja urheilun sujuvaan yhdistämiseen sekä rakentaa akatemiaurheilijoille laadukas ympäristö huipulle tähtäävän harjoittelun mahdollistamiseksi yhdessä urheiluseurakentän kanssa. Satakunnan Urheiluakatemia toimii tällä hetkellä Olympiakomitean urheiluakatemiaverkostossa kasvattaja-akatemian statuksella, mutta akatemian toimintaa on tarkoitus kehittää kasvattaja-akatemiasta alueelliseksi urheiluakatemiksi.

Liikunta- ja nuorisoyksikön haasteet

Liikunta- ja nuorisoyksikön suurimmat haasteet liittyvät koronatilanteesta palautumiseen sekä toimitilakysymyksiin. Koronarajoitukset eivät enää alkukevään jälkeen ole rajoittaneet liikunta- ja nuorisoyksikön toimintoja, mutta asiakasmäärät eivät ole palautuneet vielä koronapandemiaa edeltäneelle tasolle. Seurakäytössä olevien harjoitustilojen käyttöasteet ovat tällä hetkellä jo normaalilla tasolla, mutta kuntalaiset eivät ole palanneet omatoimisen liikkumisen pariin vielä samalla tavalla, kuin ennen koronapandemiaa, mikä näkyy esimerkiksi uimalaitosten kävijämäärissä.

Tiloja koskevista haasteista merkittävin koskee Ohjaamopalveluita. Ohjaamon toiminta tapahtuu tällä hetkellä ahtaissa ja verkostomaiseen toimintaan sekä asiakaspalveluun huonosti soveltuvissa tiloissa. Ohjaamon tilaongelma on näillä näkymin ratkeamassa vasta vuoden 2023 aikana. Toinen merkittävä tiloihin liittyvä asia koskee nuorisopalveluita, sillä keskustan nuorisotalo on peruskorjauksen tarpeessa. Nuorisopalveluiden henkilöstöstä noin puolet työskentelee keskustan nuorisotalolla.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Panostamme lasten, nuorten ja perheiden liikuttamiseen tiivistämällä koulu- ja päiväkotiyhteistyötä sekä lisäämällä resurssia lasten ja nuorten liikuttamiseen. Erityisryhmien liikkumismahdollisuuksien parantaminen, jokaisella on oikeus liikkua. Toeutetaan hanke erityisryhmien liikkumismahdollisuuksien nykytilan kartoittamiseksi.		
MITTARI 1	Kouluikäisten (5.- ja 8.-luokkalaiset) liikkumista mittaavat Move!-tulokset (fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos ja eri osa-alueiden tulokset). Prosenttiosuus oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla: 2021: P5lk 49% P8lk 48% T5lk 46% T8lk 46%	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Vuoden 2021 tulokset	Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos sekä eri osa-alueiden tulokset parantuneet.
MITTARI 2	Selvitetään tarjolla olevan muiden toimijoiden järjestämän toiminnan määrää ja mahdollisten osallistujien toiveet lajeista.	Ei selvitetty kokonaisuudessaan.	On selvitetty.

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Lasten ja nuorten liikkumisen lisääminen Nuorisopassin uintikertojen käyttöastetta kasvattamalla sekä uintien laajentaminen myös 8.- ja 9.-luokkalaisille		
MITTARI 1	Nuorisopassin uintien käyttöaste 5.-7.-luokkalaiset (%)	Lähtötaso	Tavoitetaso
		ennen koronaa 15 %	20 %
MITTARI 2	Uintikertojen määrä passeissa 8.- ja 9.-luokkalaisilla vuodessa	8. lk=10 9. lk=0	8. lk=43 9. lk=43

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Tiivistetään vuoropuhelua seurakentän kanssa, korostetaan seuraparlamentin roolia kaupungin keskustelukumppanina		
MITTARI	Säännölliset tapaamiset seurakentän kanssa (seurafoorumi). Vakiintunut yhteistyö seuraparlamentin kanssa, vuosikellon mukaiset tapaamiset.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Seurafoorumi 2 krt/vuosi	Seurafoorumi 2 krt/vuosi Seuraparlamentti 5-6 krt/vuosi

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Nuorisopalvelujen toimintojen kehittäminen laadittavan nuorisotyön perussuunnitelman (NUPS).avulla. Nuorisotyön perussuunnitelma jäsentää kaupungissa tehtävää nuorisoyötä sekä tukee eri toimijoiden (henkilöstö, yhteistyötahot ja sidosryhmät sekä päättäjät) ymmärrystä nuorisotyön taustoista ja tavoitteista. Suunnitelma antaa työkaluja myös palvelujen kehittämiseen, kohdentamiseen ja suunnitteluun.		
MITTARI	Nuorisotyön perussuunnitelma laadittu ja otettu käyttöön nuorisopalveluissa.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei laadittu	Laadittu ja otettu käyttöön

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Porin on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille erityisen tärkeää		
TOIMENPIDE	Moniammatillisena verkostona toimivan Ohjaamon kehittämisohjelmaa on laadittu vuodesta 2021 lähtien. Kehittämisohjelman rakentamiseen on osallistettu kaikki Ohjaamon verkostossa työskentelevät organisaatiot. Kehittämisohjelman laatimisen yhtenä muotona on ollut vertaillen kehittäminen, jota on työstetty vuoden 2022 aikana valitun verrokki-Ohjaamon kanssa. Ohjaamon kehittämisohjelma valmistuu vuoden 2022 aikana ja sen tavoitteena on selkeyttää hanketoimintana aloitetulle ja vuodesta 2021 osana sivistystoimialaa toimineelle Ohjaamoverkostolle yhteiset tavoitteet sekä kehittämistarpeet ja luoda polku etenemiselle kohti monialaisempaa ja vaikuttavampaa Ohjaamoa. Ohjaamon tavoitteena on, että nuori saa kaikki tarvitsemansa palvelut yhdestä toimipisteestä, matalalla kynnyksellä.		
MITTARI	Ohjaamon valmistuvan kehittämisohjelman käyttöönotto ja jalkauttaminen koko Ohjaamossa toimivaan moniammatilliseen verkostoon.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei valmis	Valmis, otettu käyttöön ja jalkautettu koko verkostoon.

Taloudelliset tavoitteet

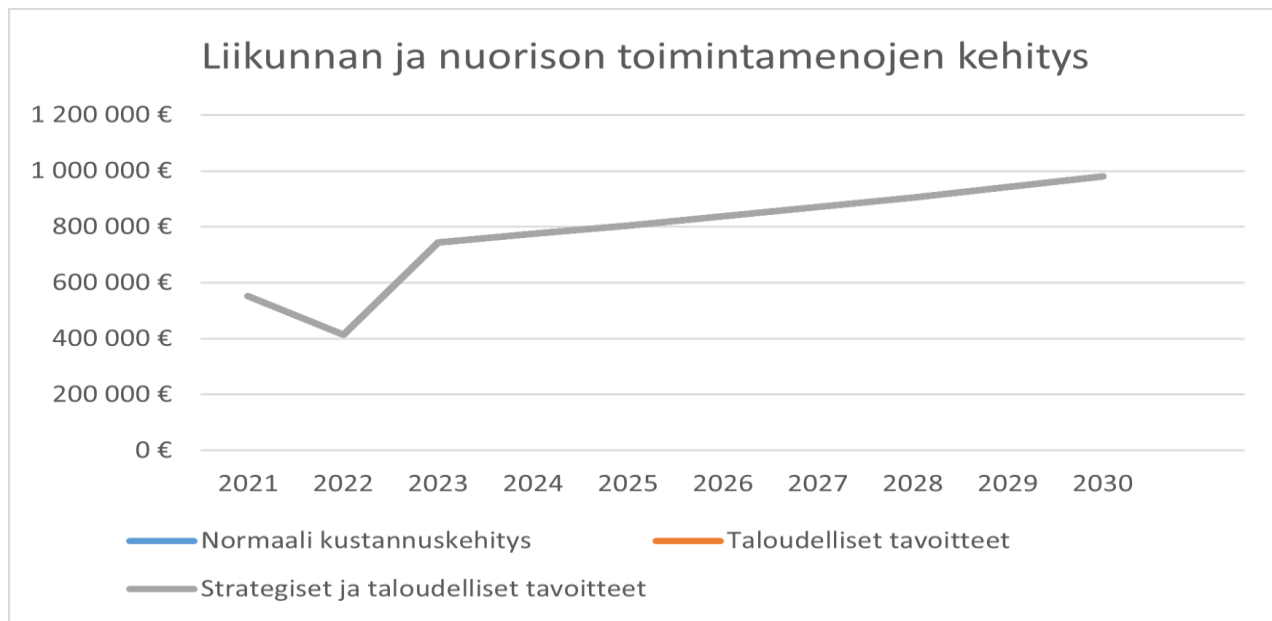
Uimalaitosten asiakasmäärien palauttaminen koronapandemiaa edeltäneelle tasolle (v. 2019 taso)

Liikuntalaitoksista uimalaitosten kävijämäärä koostuu pääosin yksittäisistä, pääsymaksun maksavista asiakkaista. Muut liikuntalaitokset ovat pääosin seuratoiminnan sekä muiden ryhmille varattujen vuorojen käytössä. Varattujen vuorojen osalta käyttöasteet ovat koronarajoitusten poistuttua palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle. Liikunta- ja nuorisoyksikön pääsymaksukertymästä suurin osa kertyy uimalaitosten pääsymaksuista, joten uimalaitosten kävijämäärien kasvattaminen ja tästä seuraava pääsymaksukertymän kasvu vaikuttaa olennaisesti yksikön talouteen. Liikunta- ja nuorisoyksikön taloudellisena tavoitteena on saada nostettua myös uimalaitosten asiakasmäärät pandemiaa edeltäneelle tasolle (v. 2019 taso). Vertailuna vuoden 2021 kävijämäärät, mitä rasittavat koronasulut ja muut rajoitukset uimalaitosten käytössä sekä pandemiatilanteen vaikutus asukkaiden halukkuuteen käyttää palveluita.

	2019	2021
Keskustan uimahalli	341595	156003
Meri-Porin uimahalli	49758	23945
Maaumala	81239	78063
Yhteensä	472592	258011

Hankerahoituksen määrän kasvattaminen

Vuonna 2022 liikunta- ja nuorisoyksikössä on hankerahoitusta 177 849 euroa. Hankerahoitusta pyritään kasvattamaan 10 %, erityisesti liikuntapuolen hankerahoitusta kehittämällä.

Liikunnan ja nuorisoyksikön kustannuskehitystä on arvioitu 4 %:n kustannusten kasvun perusteella. Toiminnan haasteet liittyvät toimintojen palautumiseen koronatilannetta edeltävälle tasolle. Koronarajoitusten poistumisesta huolimatta asiakasmäärät eivät ole palautuneet vielä koronapandemiaa edeltäneelle tasolle. Seurakäytössä olevien harjoitustilojen käyttöasteet ovat tällä hetkellä jo normaalilla tasolla, mutta kuntalaiset eivät ole palanneet omatoimisen liikkumisen pariin vielä samalla tavalla. Kävijämäärien kasvaminen vaikuttaa lähinnä pääsy- ja käyttömaksujen kertymään, ei toimintakulujen kasvuun. Nuorisoyksikön kävijämäärien osalta on samat haasteet. Toimintojen laajentamista ei ole lähivuosien aikoina suunnitelmassa. Nykyisiä toimintoja pyritään vahvistamaan erityisesti alueellisen ja monikulttuurisen nuorisotyön osalta. Kuntalaisten liikunnan ja liikkumisen lisääminen on tärkeä tavoite. Tavoitteen edistämiseksi laaditaan toimialojen yhteistyönä poikkihallinnollinen liikkumishjelma ja suunnitelma ohjelman jalkauttamiseksi. Tarkoitukseen on varattu vuodelle 2023 100 000 euroa. Lisäksi kartoitetaan erityisryhmien nykyiset liikkumismahdollisuudet ja niitä pyritään kehittämään. Seurayhteistyöhön panostetaan. Edellä mainitut toimet eivät kokonaisuutena merkittäväällä tavalla vaikuta liikunta- ja nuorisoyksikön kustannuskehitykseen.

Elinvoima- ja ympäristötoimiala

Tilannekuva

Yleinen pandemian jälkeinen kasvu Porissa on jatkunut hyvänä, mutta synkkiä pilviä on noussut taivaalle. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen kerrannaisvaikutukset heikentävät talouden kasvua ja voivat jopa johtaa taantumaan. Sodan johdosta energian toimitusketju Euroopassa on rikkoutunut, mikä on johtanut erityisesti sähkön ja kaasun hintojen nopeaan moninkertaistumiseen, inflaation kiihtymiseen ja korkojen nousuun. Kuluttajien huoli tulevasta heijastuu yritysten tulevaisuudenuskoon. Nämä heijastuvat myös elinvoima- ja ympäristötoimialan toimintaympäristöön erityisesti talven 2022–2023 aikana.

Synkistä näkymistä huolimatta työllisyystilanne on 2022 jatkanut paranemistaan. Samoin on jatkunut pula osaavasta työvoimasta, mikä on edelleen merkittävin yritysten kasvua estävä tekijä. Elinvoima- ja ympäristötoimiala vastaa tarpeeseen erityisesti työllisyyspalvelujen toimenpiteillä työllisyyskokeilun asiakaskunnassa. Ohessa ollaan käynnistämässä TE24-uudistusta, jossa pääosa työvoimapalveluista siirretään valtiolta kuntien järjestettäväksi. Uudistuksen taustalla ovat kuntien paremmat yhteistyövalmiudet yritysten suuntaan, jolloin työvoiman kysyntä ja tarjonta saadaan paremmin kohtaamaan. Valmistelu tehdään yhdessä maakunnan kuntien ja Satakuntaliiton kanssa. Tämän lisäksi toimiala osallistuu yhdessä sivistys- ja kulttuuritoimialan, Satakunnan ELY-keskuksen ja muiden Satakunnan kuntien kanssa työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton ja asettautumispalveluiden kehittämisprojektiin.

Pori on ollut viime aikoina yritysten kasvavan sijoittumismielenkiinnon kohde, mistä merkittävimminä esimerkkeinä australialaisten Critical Metalsin ja Neometalsin suunnitelma perustaa vanadiinin talteenottolaitos Porin Tahkoluotoon ja suomalaisen BioEnergon hanke biotuotetehtaan perustamiseksi Kaanaankorpeen. Sijoittumisten tarjouskanta on edelleen hyvä, ja Porin mahdollisuudet saada lisäinvestointeja erityisesti sähköisen liikkumisen arvoketjuun liittyvissä hankkeissa nähdään hyvänä sodasta huolimatta. Porin – ja ylipäätään Suomen – mahdollisuuksia ovat lisänneet EU:n tarve vähentää riippuvuutta Venäjästä ja Kiinasta ja Suomen Nato-jäsenyyden hakeminen. Sijoittumispalvelut toteutetaan elinvoima- ja ympäristötoimialajohtoisesti yhdessä kaupungin muiden toimialojen ja konserniyhtiöiden kanssa.

Elinkeinoelämän kasvu ja aktiivisuus sijoittumistapauksissa näkyvät myös lupapalveluiden kysynnän kasvuna. Haasteena onkin vastata niin kaavoituksen, rakentamisen ja ympäristölupien osalta kasvavaan kysyntään ja entistä nopeampiin reagointiodotuksiin. Näissä kehitystoimenpiteitä on jo toteutettu, ja jatkossa tullaan mm. selvittämään asiakastytyväisyyden kehittymistä. Lisäksi töiden organisoinnissa harkitaan Lean-mallin sovellettavuutta.

Matkailuvuissa olemme palanneet lähemmäs ”normaalia”, kun ulkomaan matkailu on elpynyt ja korona-ajan kotimaan-matkailumäärien kasvu on hidastunut. Ulkomaalaisten matkailijoiden määrä on kuitenkin lähtenyt kasvuun, ja hotellien käyttöaste säilynyt hyvänä. Yyteri on edelleen matkailun kärkikohde Porissa, mitä tukee Yyterin kehittämiseksi perustettu erityisasiantuntijan tehtävä. Yyterin, ja luontokohteiden virkistyskäytön kehittymistä yleisemminkin tukevat suunnittelu- ja kehittämissyksikön ympäristösuojelun toiminnot.

Markkinoinnin osalta vuoden 2022 ponnistus on ollut suuren suosion saanut Porisuhdeneuvoja-kampanja. Kampanjan videoita on syyskuun alkuun mennessä katsottu yhteensä lähes 8 miljoonaa kertaa kaupungin omissa sosiaalisen median kanavissa. Kampanjan saama suosio ja vaikuttavuus ovat ylittäneet kaikki odotukset, ja Pori on ollut merkittävä puheenaihe valtakunnallisesti. Kampanjan saama näkyvyys on antanut myös viitteitä, että Porin vetovoimaisuus on kasvussa.

Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö jatkaa ympäristön- ja luonnonsuojelun edistämisen tehtävää laajalla ympäristökasvatustyöllä. Vuosittain porilaisille tarjotaan maksuttomia luontoretkeä ja ympäristökasvatusta kouluille järjestetään vierailukohteita mm. kiertotalouden, luonnonvarojen ja uusiutuvan energian teemoista. Yhdessä Motivan kanssa yksikkö toteuttaa energianeuvontaa. Hankerintamalla yksikkö valmistele kaupunkin kiertotalouden tiekarttaa Circwaste-hankkeessa yhdessä kasvupalvelut ja kaupunkisuunnitteluyksikön Intelligent Cities Challenges –hankkeen kanssa. Lisäksi mm. ilmastonmuutoksen hidastamisen, energian viisaamman käytön sekä luonnonsuojelun edistämiseksi pyritään hyödyntämään ulkopuolisia rahoituslähteitä.

Joukkoliikenteen käytössä on Porissa lähestytty koronaa edeltävää aikaa, kun esimerkiksi lähityö on elpynyt. Tämä on näkynyt kasvavina matkustajamäärinä. Kaupunki toteutti 2021 siirtymisen käyttöoikeussopimuksesta 8+2 –vuotiseen hankintasopimukseen, jolloin niin lipputulot kuin -riski siirtyivät kaupungille. Kuitenkin sopimukseen liittyvät liikkuvat kustannuserät, kuten kasvavat polttoainekustannukset, ovat lisänneet kustannuksia, vaikka matkustajamäärä onkin elpynyt. Joukkoliikenteen valtiontuissa on epävarmuutta, sillä tällä hetkellä ilmastoperusteinen tuki jaetaan joukkoliikennekaupungeille suhteellisin perustein, eikä Porin kaupunki voi ennustaa tuen määrää mitenkään. Lipputuloraportointi ei ole ajantasainen, joten reaaliaikaista tilannekuvaa ei ole. Tämä vaatii kehitystoimenpiteitä, joita toteutetaan 2023.

Merkittävä uudistus toteutettiin myös eläinlääkinnässä, kun pieneläinten päivystys siirrettiin 2021 Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:lle. Päivystyksen käynnistyminen ei ole sujunut täysin kivulta: eläinlääkärialaa vaivaava akuutti työvoimapula ei ole vielä mahdollistanut ympärivuorokautiseen päivystykseen siirtymistä Porissa, vaan yöpäivystysasiakkaita on jouduttu ohjaamaan Tampereelle ja Raisioon. Tämän hetken valossa kuitenkin näyttää, että Porin Evidensian eläinlääkäripula olisi helpottamassa ja odotettu ympärivuorokautinen pienelänpäivystys toteutuisi loppuvuoden aikana.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Tarjoamme nopeat ja digitaaliset lupaprosessit		
TOIMENPIDE	Lupaprosessien sujuvoittaminen		
MITTARI	Mittari 1. Uudisrakennuslupien keskimääräinen läpimenoaika säilyy samassa suhteessa Topten – kaupunkien vastaavaan aikaan nähden. Mittari 2. Kaikkien lupien keskimääräinen läpimenoaika paranee päivällä. Vuonna 2021 lupia yht. 672 kpl, keskimääräinen läpimenoaika 26 pv	Lähtötaso	Tavoitetaso
		1. Porissa n. 40 pv, Topten n. 60 pv. 2. 26 pv	1. < 40 pv. 2. < 26 pv.

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Tarjoamme nopeat ja digitaaliset lupaprosessit		
TOIMENPIDE	Luodaan asiakastytyväisyyskyselyjärjestelmä rakennus- ja ympäristövalvonnan lupa-asiakkaille.		
MITTARI	Järjestelmä käytössä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Ei kyselyä	Kysely luotu

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Huomioimme päätösten vaikutukset yritysten toimintaympäristöön		
TOIMENPIDE	Yritysvaikutusten arviointi		
MITTARI	Laadittujen yritysvaikutusten määrä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		0	5

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Asukasmäärään vaikuttaminen		
TEKO	Panostamme kaupunki- ja asukasmarkkinointiin		
TOIMENPIDE	Jatkamme asukas- ja matkailumarkkinointia		
MITTARI	Mittari 1. Yterin kävijämäärien kasvu kesäsesongin ulkopuolella Mittari 2. Porin yöpymisvuorokausien kasvu kesäsesongin ulkopuolella Mittari 3. Markkinointitoimenpiteiden kasvattaminen kesäsesongin ulkopuolella	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Vuoden 2022 luvut.	Kasvua vuoteen 2022 verrattuna.

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Edistämme aktiivisesti yritysten ja investointien sijoittumista Porin seudulle		
TOIMENPIDE	Yritysmarkkinoinnin käynnistäminen		
MITTARI	Uusien businesspori.fi -sivujen valmistuminen ja yritysmarkkinoinnin konsepti. Markkinointi käynnissä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitteilla	Valmis ja käynnissä

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen		
TEKO	Edistämme aktiivisesti yritysten ja investointien sijoittumista Porin seudulle		
TOIMENPIDE	Maankäytön suunnittelu tukee investointeja Rakennetaan kannustimia TKI-volyymien kasvattamiseksi		
MITTARI	Mittari 1. Ekosysteemisopimuksen puitteessa rahoitettavien hankkeiden määrän kasvattaminen	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Vuoden 2022 luku	Määrän kasvu
	Mittari 2. Prosessiteollisuudelle sopivien T/kem-tonttien määrän kasvattaminen	0	1 uusi + 1 vireille

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Osaavan työvoiman saatavuus		
TEKO	Asettumis- ja sijoittumispalvelut yhteistyössä maakunnan toimijoiden (ml valtion) kanssa		
TOIMENPIDE	Uusi Satakunnan työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton ja asettautumispalveluiden toimintamalli käytössä		
MITTARI	Uusi malli käytössä	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitteilla	Käytössä

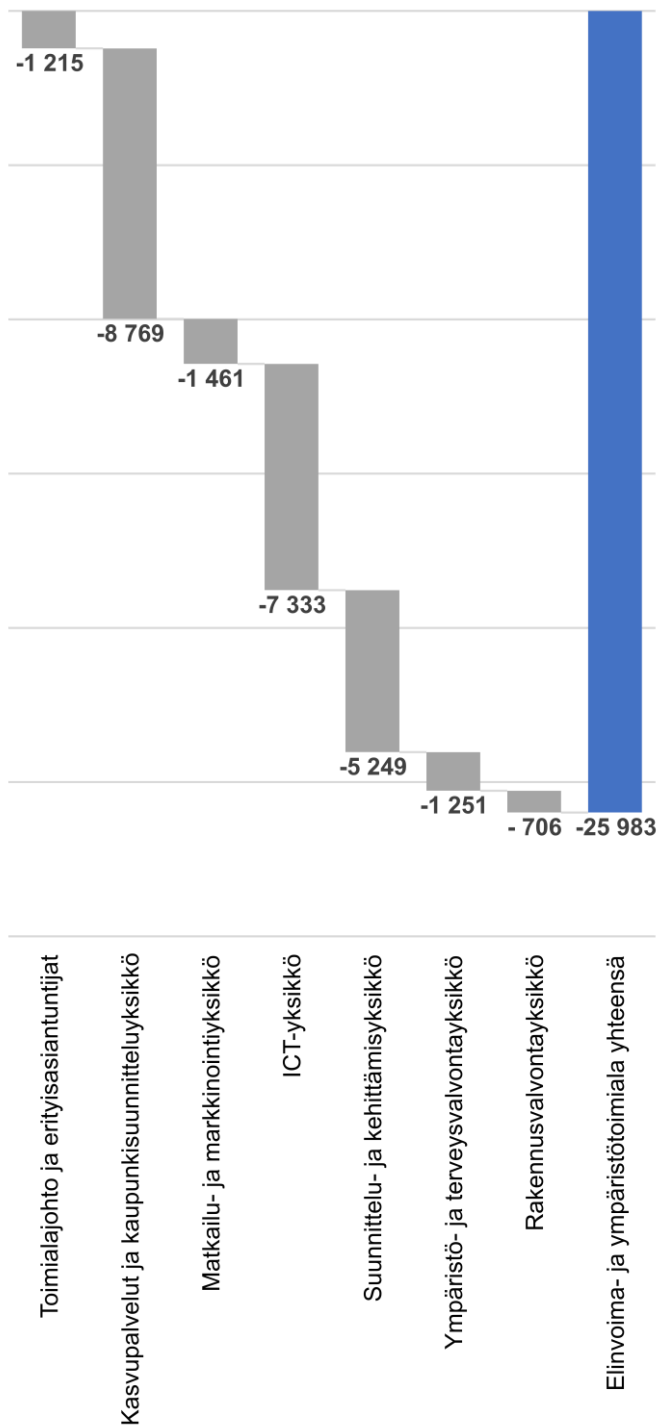
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Vuorovaikutteisen palautejärjestelmän käyttöönotto luontokohteissa		
MITTARI	Vuorovaikutteinen palautejärjestelmä on hankittu ja otettu käyttöön. Puutteisiin reagoidaan ripeästi.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Puhelin- ja sähköpostipalaute	Palautejärjestelmä käytössä

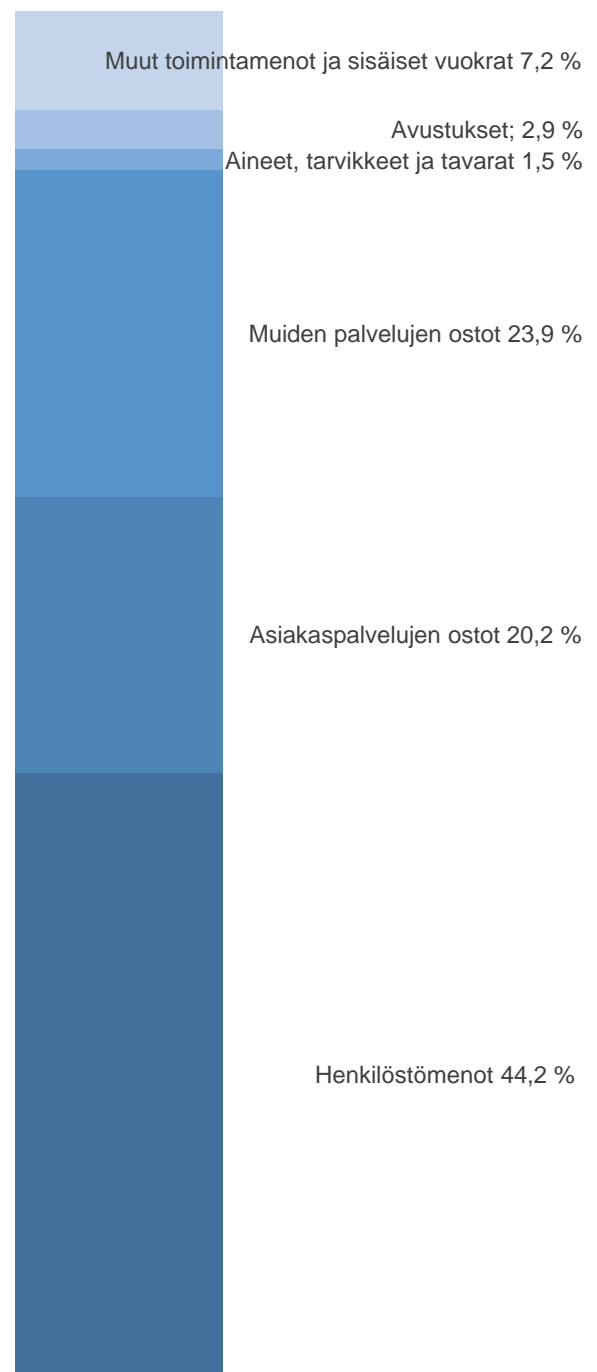
Elinvoima- ja ympäristötoimialan käyttötalous

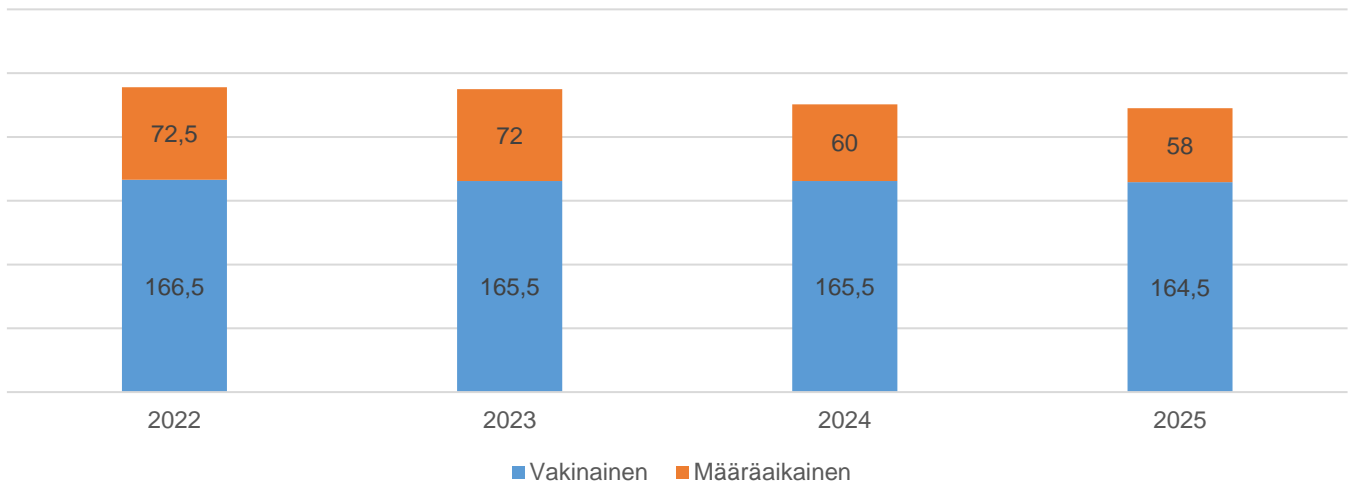
Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	10 163	10 324	10 076	10 345	10 624
Valmistus omaan käyttöön	24	0	0	0	0
Toimintamenot	-30 029	-33 819	-36 059	-37 208	-62 852
<i>Toimintakate (Netto)</i>	<i>-19 842</i>	<i>-23 495</i>	-25 983	<i>-26 864</i>	<i>-52 228</i>
Laskennalliset tulot	10 110	4 421	0	0	0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-995	-757	-757	-757	-757
Muut laskennalliset kustannukset	-6 704	-1 865	-1 220	-1 220	-1 220
Tehtävän kokonaiskustannukset	-17 431	-21 696	-27 960	-28 840	-54 204
			= valtuustoon nähden sitova erä		

TA 2023 toimintakate yksiköittäin, 1 000 €

Toimialan menolajijakauma TA 2023

Elinvoima- ja ympäristötoimialan suunnitellut henkilötövuodet

*TE-palvelut 24-uudistusta ei ole huomioitu vuoden 2025 henkilöstösuunnitelmassa.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen järjestämistavassa siirryttiin 7.6.2021 alkaen käyttöoikeussopimuksesta 8 + 2 –vuotiseen hankintasopimukseen sidosyksikkö Porin Linjat Oy:n kanssa. Liikennöintisopimuksessa kaupunki on sitoutunut hankkimaan liikennettä tietyin määrin linjakilometreinä, joita voidaan vähentää tai lisätä 10 % kalenterivuoden aikana tai +/- 20 % koko sopimuskauden aikana. Sopimuskorvaus maksetaan kuukausittain toteutuneen suoritteiden perusteella, minkä lisäksi korvausta tarkistetaan neljä kertaa vuodessa liikennöinti-indeksiin mukaan.

Liikennöinnistä tehdyn sopimuksen lisäksi sidosyksikön kanssa tehtiin erillinen 2 + 2 –vuotinen sopimus lippu- ja maksujärjestelmästä, myyntikanavista ja neuvonta- ja tiedotuspalveluista. Porin Linjat Oy tulouttaa joukkoliikenteen lipputulot liikennöintisopimuksen laskun yhteydessä. Tieto lipputuloista perustuu jälkikäteiseen raportointiin eikä ajantasaista tilannekuvaa ole. Lippu- ja maksujärjestelmän osin lakisääteisten (taustajärjestelmä ja tilit) ja osin asiakasodotusten (lähimaksu ja reaaliaikainen reittiopas, mobiililipputuotteet) mukaisia kehitystoimia on toteutettava 2023. Lisäksi Porin kaupungin käyntiasiakkaiden asiakaspalvelun palvelumuotoiluhankkeessa on odotettavissa uusia neuvontapalvelujen yhdistämismahdollisuuksia. Sopimuksen mukaisten tehtävien uudelleen järjestämisestä syntyy lyhyellä aikavälillä (2023) lisää teknisiä käyttöönottokustannuksia ja palkkakulujen ja työajan uudelleen kohdentamista joukkoliikenteen kustannuspaikalle (taloushallinto, markkinointi, neuvonta).

Joukkoliikenteen uudet lipputuotteet, käyttöehdot ja hinnat otettiin käyttöön hankintasopimuksen myötä 7.6.2021. Lipputuotteissa painotettiin lasten ja nuorten edullisia kausilippuja, mikä talven aikana näkyy lipputulojen odotettua heikompana kehityksenä, vaikka tehtyjen matkojen määrä on kasvanut. Lippujen hintojen nostaminen ei ole strategisesti paras valinta joukkoliikenne-kustannuspaikan talouden vakauttamiseksi. Lipputulot asettunevat noin 1,7-1,8 M€ vuositasolle, ellei uusilla maksutavoilla ja markkinoinnilla saada houkutelua uusia kerta- ja aikalippumatkustajia. Nykyinen 33 auto-kierron laajuinen kouluvuoden aikainen vuorotarjonta riittää toistaiseksi tuottamaan toimivaa joukkoliikennettä, vaikka matkojen määrä kasvaisi, ellei kasvu kohdennu kello 7-8 väliseen aamuruuhkaan.

Joukkoliikenteen uusien matkustajien ja kulkutapaosuuden kasvattamiseen tähtäävän markkinoinnin aloittaminen edellyttää erillistä suunnittelua, palvelumuotoilua ja toteutusta. Nykyinen viestintä- ja markkinointimateriaali on toteutettu Porin Linjat Oy:n yritysilmellä. Pori-brändikäsikirjan mukaisen viestinnän aloittaminen kesäkaudesta 2023 alkaen vaatii käyttöönottokustannuksiin varautumista.

Suurin osa joukkoliikenteen kustannuspaikan ostoista on sidottu Porin Linjat Oy:n liikennöintisopimuksen mukaisiin korvauksiin (6,5 M€). Porin kaupunki on mukana kustannustenjakosopimuksella Varsinais-Suomen ELY-keskuksen järjestämässä avoimen joukkoliikenteen yhteishankinnoissa Rauma-Eurajoki-Pori, Olkiluoto-Pori, Kankaanpää-Pomarkku-Pori, Merikarvia-Pori, Lavia-Kankaanpää ja elokuusta 2022 alkaen Kokemäki/Eura-Harjavalta-Nakkila-Pori. Käyttöoikeussopimusten kustannustenjako (0,2 M€) on kaupungille suhteellisen riskitön tapa varmistaa yhteysväleille työmatka- ja opiskeluyhteyksiä.

Vanhimpien yhteishankintojen sopimukset ovat jo optiovaiheessa. Uudet hankinta- ja kustannustenjakoneuvottelut kilpailutuksia varten alkavat syksyllä 2022. Mikäli Porin kaupunki osallistuu edelleen yhteishankintoihin, sopimuskorvaukset todennäköisesti nousevat 2023, mikäli Covid-19 -taudin leviämisen rajoittamisen uhka aiheuttaa edelleen epävarmuutta matkustukselle ja polttoaineen hinta jää pysyvästi Ukrainan sodan aiheuttamalle korkealle tasolle. Uusissa sopimuksissa Porin kaupunki tekee sopimuksia lippujen yhteensovittamisesta (liikennepalvelulaki) eli käytännössä maksaa nousukorvauksia (0,01 M€), mikäli Porin lipputuotteella matkustetaan yhteysvälien vuoroilla Porin alueella.

Valtionavustuksen saamiseksi joukkoliikennekaupungeille on asetettu uusia velvoitteita joukkoliikenteen aiheuttamien päästöjen vähentämiseksi. Valtionavustuksen myöntöperusteissa huomioidaan asukasmäärä ja hankitun joukkoliikenteen omarahoitusosuus (em. perusteilla 0,8 M€), ja yhä enenevässä määrin aiheutuneiden päästöjen vähenemä (ajo-suoritteiden määrä, kaluston EURO-luokitus ja käyttövoima). Tällä hetkellä ilmastoperusteinen tuki jaetaan joukkoliikennekaupungeille suhteellisin perustein eli Porin kaupunki ei voi ennustaa tuen määrää mitenkään. Porin kaupunki jakaa valtion myöntämän perusrahoituksen liikenteen hankintakustannusten osuuksien mukaan toimivaltaisessa viranomaisyhteistyössä mukana oleville kunnille (Kokemäki, Harjavalta, Nakkila ja Ulvila).

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Toimivat yhteydet		
TEKO	Kattava ja vähäpäästöinen joukkoliikenne		
TOIMENPIDE	Tausta- ja tilipohjaisen lippu- ja maksujärjestelmän käyttöönotto - enemmän vaihtoehtoisia lipputuotteiden maksutapoja älypuhelimien sovelluksella, verkkokaupassa ja lähimaksu linja-autossa.		
MITTARI	Uudet maksutavat ovat käytössä. Aika- ja kertalippumatkoja tehdään loka-joulukuussa enemmän kuin 2021 vastaavaan aikaan.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		113 000 matkaa	119 000 (+5 %)

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Ylivertaiset asuin ympäristöt ja keskustan kehittäminen		
TEKO	Moni-ilmeisten asuinalueiden sekä niiden palvelutason ja arvojen vahvistaminen.		
TOIMENPIDE	Reittien 2, 3, 4, 6, 8, 12, 34, 35 ja 66 vuoroväliä tihennetään ja liikennöintiäikää pidennetään syksystä 2023 alkaen. Parannuksiin käytetään 300 000 € vuoden 2023 aikana, sen jälkeen 630 000 € vuosittain.		
MITTARI	Joukkoliikennematkojen määrä kasvaa ympärivuotisilla vahvan palvelutason reiteillä elo-joulukuussa 2023 vuoden 2021 samaan aikaan verrattuna.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		259 000	272 000 (+ 5 %)

Taloudelliset tavoitteet

Joukkoliikenteen talouden pitkän aikavälin ennuste perustuu pitkälti nykyiseen Porin Linjat Oy:n kanssa solmittuun hankintasopimukseen, jossa linjakilometrien määrä on melko varmasti tiedossa mutta liikenteen yleinen kustannuskehitys saattaa lisätä kustannuksia. Muutokset peruskoulujen sijainneissa, oppilaaksiottoalueissa ja reittien väestötiheydessä vaikuttavat avoimen joukkoliikenteen linjastoon. Joukkoliikenteen muutokset voivat tarkoittaa ajettavien vuorojen ja/tai reittien määrän vähentämistä. Koska liikennöintisopimus sitoo kaupunkia linjakilometrien osalta (+/- 486 000 linjakilometriä), käytännössä joukkoliikenteen vähentäminen toisaalla tarkoittaa vuorojen lisäämistä toisaalle. Tavoitella on, että yhä useammalla ympärivuotisella reitillä vuoroväli olisi 20-30 minuuttia arkisin ruuhka-aikoina, jolloin uusien matkustajien ja tehtyjen matkojen määrä voisi kasvaa. Uusien matkustajien tavoittaminen kasvattaisi lipputuloja.

Peruskoulujen tarpeisiin suunniteltujen reittien ja aikataulujen hankintamenettelyjä on tarkasteltava oppilaaksiottoalueittain siten, että kustannuslähtöisesti verrataan säännöllisen joukkoliikenteen hyötyjä muille matkustajille ja kilpailutettuja tilausajoja, jotka eivät ole avointa joukkoliikennettä. Perusopetuksen kuljetusten aikataulu- ja reittisuunnitteluun tarkoitettun työkalun käyttöönotto yhdessä avoimen joukkoliikenteen matkadatan kanssa parantaisi tilannekuvan laatua ja kustannustietoisuutta. Peruskoululaisten kuljetusten väheneminen avoimessa joukkoliikenteessä tarkoittaa sivistystoimialan joukkoliikenne-kustannuspaikalle maksamien lipputulosten pienenemistä.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa tehtävät seudulliset yhteishankinnat jatkunevat 3–5 vuoden sopimuskausina. Seudullisen joukkoliikenteen reittien ja aikataulujen yhteensovittaminen Porin sisäiseen joukkoliikenteeseen mahdollistaa päällekkäisen tarjonnan vähentämisen, jolloin kustannukset siirtyvät hankintasopimuksesta käyttöoikeussopimusten kustannustenjakosopimukseen ja Porin lipputuotteiden käytöstä johtuviin nousukorvauksiin. Kokonaistaloudellisesti tämä saattaa johtaa joukkoliikenne-kustannuspaikan säästöihin, mutta tuoda kokonaan uusia kustannuksia sivistystoimialalle perusopetuslain mukaisten koulukuljetusten hoitamisesta. Sivistystoimiala kilpailuttaa erilliskuljetuksia ja vastaa niiden kustannuksista. Taloudellisia vaikutuksia tämän johdosta saattaisi tulla aikaisintaan syksystä 2023.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12) vuosille 2021–2032 saattaa aiheuttaa kaupungille taloudellista lisävastuuta Helsinki-Pori, Turku-Pori ja Vaasa-Pori-yhteysvälien palvelutason vahvistamiseksi, mikäli markkinaehtoinen liikenne ei elvy ja tuota riittävää vuorotarjontaa suhteessa Liikenne12-työssä asetettuihin pitkän matkan joukkoliikenteen palvelutasotavoitteisiin ja valtion ilmastotoimiin (0,5M€/v). Tällä hetkellä Porin kaupunki ei osallistu em. yhteysvälien joukkoliikenteen kustannuksiin.

Valtion ja VR:n välinen ostoliikennesopimus Tampere-Pori-yhteysvälin junaliikenteestä jatkuu vuoteen 2030 saakka. Mikäli markkinaehtoinen kysyntä rautateillä ei mahdollista junavuorojen lisäämistä, mutta yhteyksien parantaminen on Porin saavutettavuuden kannalta merkittävää (matka-aika Helsinki-Pori alle 3 tuntia), kaupungin on varauduttava strategiaan lisäostoihin yhteysväleille. Tampereen kaupungin strategia lisätä lähijunaliikennettä Nokian suuntaan saattaa lisätä mahdollisuuksia uudenlaiseen yhteistyöhön junaliikenteessä (Pori ja Tampere eivät ole toimivaltaisia junissa) (0,5M€/v.). Tällä hetkellä Porin kaupunki ei osallistu em. yhteysvälien joukkoliikenteen kustannuksiin.

Joukkoliikenteen taloudellinen tavoite vuodelle 2023: Joukkoliikenteen lipputuotot nousevat 3 %:ia vuoden 2022 tilinpäätöksen luvusta tehtyjen matkojen määrän kasvaessa. Vuonna 2021 lipputuotot olivat 1,8 M€.

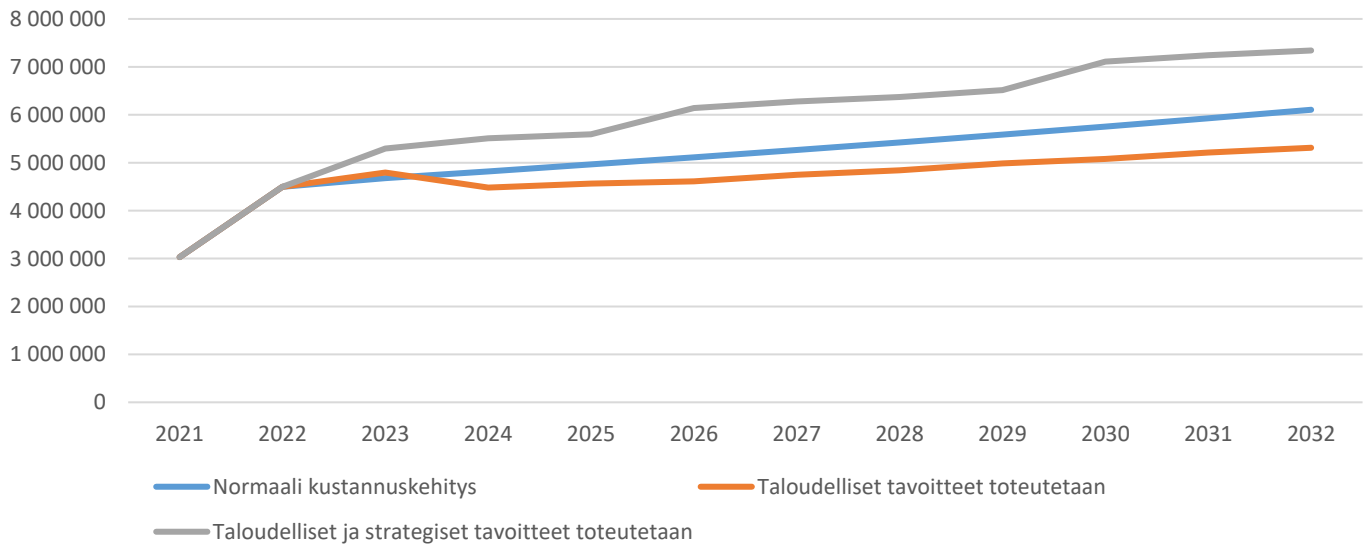
Seuraavassa kaaviossa esitetään kolme erilaista skenaariota, jossa huomioidaan prosessin talouskehitys seuraavan 10 vuoden ajalta. Kehityksessä huomioidaan tulevat lainsäädännön ja toimintaympäristön muutokset parhaan käytettävissä olevan tiedon pohjalta.

1. Normaali vuosittainen kustannuskehitys, taloudellisia tai strategisia toimenpiteitä ei toteuteta
  - a. Lippu- ja maksujärjestelmä uudistus on tehtävä (lakisääteinen pakko)
  - b. Keskitytään Porin Linjat Oy:n sopimuksen hoitamiseen ja luovutaan seudullisen liikenteen tukemisesta kokonaan
  - c. Vuorotarjonnan määrä vähenee kustannustason kasvaessa talousarvion määrärahojen puitteissa
2. Taloudelliset tavoitteet toteutetaan
  - a. Lippu- ja maksujärjestelmä uudistus on tehtävä
  - b. Lipunmyyntituottoja pyritään kasvattamaan aloittamalla tavoitteellinen, tehokas markkinointi
  - c. Seudullisia yhteyksiä ostetaan edelleen ja päällekkäisiä reittejä ja aikatauluja vähennetään
  - d. Perusopetuslain mukaiset kuljetukset siirtyvät enenevässä määrin kylä- ja harvaanasutuilla alueilla erilliskuljetuksiin, jolla pyritään vähentämään kaupungin kokonaiskustannuksia

3. Taloudelliset ja strategiset tavoitteet toteutetaan

- a. Lippu- ja maksujärjestelmä uudistetaan
- b. Kasvatetaan ympärivuotisen vahvan linjaston vuorotiheyttä ja liikennöintiä Porissa tiheästi asutuilla alueilla
- c. Ostetaan seudullisia yhteyksiä, joilla parannetaan opiskelu-, työ- ja vapaa-ajanmatkojen sujuvuutta, tuetaan siirtymää henkilöautoista joukkoliikenteeseen ja parannetaan Porin saavutettavuutta
- d. Varaudutaan junaliikenteen ostoihin ja pitkän matkan linja-autoyhteyksien ostoihin toimivien yhteyksien varmistamiseksi

Prosessin toimintakatteen kehitys

Vuonna 2023 kulut kasvavat seudullisten yhteysvälien uusien kilpailutettujen sopimuskausien alkamisen takia. Mahdollisesti vuonna 2026 alkavat Liikenne 12 -suunnitelman mukaiset pitkän matkan joukkoliikennesyhteyksien ostosopimukset ja kustannusjaot. Vuonna 2030 päättyy valtion ja VR:n välinen ostoliikennesopimus Tampere-Pori-yhteysväliä, jonka päättyessä viimeistään tulee harkittavaksi laajempi yhteistyö Tampereen kaupungin kanssa lähijunaliikenteen ja Porin junavuorojen tiivistämiseksi.

Työllisyydenhoito

Porissa ja koko Suomessa on tällä hetkellä erittäin hyvä työllisyystilanne. Porin työttömyysprosentti oli toukokuussa 9,1 % (Suomi 8,9 %) ja työttömiä työnhakijoita oli 3860 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömyys kasvoi korona-pandemian aikana, mutta kasvu näyttää nyt taittuneen. Porissa on noin 1400 yli 12 kuukautta työttömänä ollutta työnhakijaa. Tämän hetken ja tulevaisuuden huolestuttavin ilmiö on ns. työvoiman kohtaanto-ongelma. Kevään 2022 aikana on ilmoitettu ennätysmäärä avoimia työpaikkoja ja työttömyyskin on merkittävästi alentunut, mutta silti monet alat kärsivät työvoimapulasta ja samaan aikaan on paljon työttömiä. Avoimet työpaikat ja työnhakijat eivät kohtaa ja syitä löytyy mm. soveltuvan ammattitaidon ja koulutuksen puutteesta, kannustinloukuista, tiettyjen alojen houkuttelemattomuudesta ja jonkun verran myös työnhakijoiden työkyvyttömyydestä. Toinen merkittävä syy työvoimapulaan löytyy työikäisen väestön vähenemisestä ja alueen negatiivisesta muuttosuhteesta.

Palkkatukityöllistäminen

Kaupungin perinteinen työllistämistoiminta on liittynyt pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien työllistämiseen valtion palkkatuen avulla määräaikaisiin työsuhteisiin kaupungin yksiköihin ja pajoille. Työllistämisyksiköillä on pystytty tarjoamaan työkokemusta ja samalla vaikutettu yksilön ja kaupungin talouteen positiivisesti. Palkkatukijärjestelmä on muuttumassa vuosien 2023–2024 aikana.

Vuonna 2022 määräraha työllistämiseen n. 4,6 milj. euroa. Tämä pitää sisällään lisämäärärahan 700 000 euroa, joka tullaan tarvitsemaan nykytilan ylläpitämiseen ja siltikin työllistettyjen määrää joudutaan rajaamaan, jotta määrärahojen puitteissa pysytään. Vuodelle 2023 on suunniteltu saman suuruusluokan määrärahaa kuin vuonna 2022.

Työllistettyjen määrä kaupungilla oli vuonna 2021 394 eri henkilöä ja keskiarvo 155 henkilöä/kuukausi. Vuonna 2022 on työllistettyinä ollut tähän mennessä 216 eri henkilöä ja keskiarvo ollut 122 henkilöä/kuukausi.

Eduskuntaan menossa olevan hallituksen esityksen mukaisesti palkkatukityöllistämiseen tulee jonkin verran muutoksia vuoden 2023 alusta alkaen. Mahdollisia muutoksia ovat mm. palkkatukijaksosten kestojen ja tukiprosenttien muutokset sekä mm. se, että samalla työnantajalla voi olla tukityössä vain kertaluonteisesti ja ohjaustehtävissä käytettyjä pitkäkestoisemman tukijaksos saaneita työsuunnittelijoita ei enää ole.

Trendinä viime vuosina on ollut ns. velvoitetyöllistettyjen lisääntyminen. Kaupungilla on velvollisuus työllistää 57 vuotta täyttäneitä velvoiteoikeuden saaneita työnhakijoita kuntakokeilun ja TE-toimiston ilmoituksen perusteella. Velvoitteella oli vuonna 2021 tammi-kesäkuussa 20 henkilöä ja vastaavasti 2022 tammi-kesäkuussa jo 36 henkilöä. Näiden palkkaaminen on jatkossakin pakollista kunnalle.

Työllisyyspalveluiden määrärahasta maksetaan valtion palkkatuen yli menevät palkkauskustannukset. Nämä ns. nettokustannukset maksetaan pääsääntöisesti työllisyyspalveluista eli määräaikaiset tukityöllistetyt ovat toimialoille ”ilmaisia”. Porin kaupungilla on käytetty verrattain paljon palkkatuella työllistettyjä avustavana työvoimana kaupungin eri palveluissa. Esim. vuonna 2021 teknisellä toimialalla oli 115 eri henkilöä ja kustannukset olivat työllisyyspalveluille n. 1,1 milj. euroa. Määräaikaaisesti palkatulla tukityöllistettyjen joukolla hoidetaan merkittävä osa mm. kausitöistä.

Porin perusturvassa työllistettyjä vuositasolla esim. vuonna 2021 oli 77 eri henkilöä. Perusturvan siirtyessä hyvinvointialueelle Porin kaupunki ei enää järjestä, saati rahoita hyvinvointialueen palkkatukityöllistämistä nykyiseen tapaan. Nykyisellään perusturvan osuus palkkatukityöllistamisestä on ollut n. 1,2 miljoonaa euroa (n. 50 henkilöä/vuosi).

Työllisyyspalveluiden neljällä työpajalla on ollut työllistettyjä vuositasolla n. 140 eri henkilöä ja kustannukset n. 1,6 milj. euroa. Osa työpajojen asiakkaista on kuntouttavassa työtoiminnassa ja tavoitteena on kuntoutuminen ja työkyvyn edistäminen. Pajoilla on kuitenkin myös merkittävä määrä työllistettyjä ja heidän työtehtäviinään hoidetaan mm. koulujen ja päiväkotien ruokakaljetuksia ja luontoreittien huoltoa.

Palkkatukityöjaksolla ei kerry ns. työllisysehto kuuden kuukauden työjakson aikana (toisin kuin ei-tuetussa työsuhteessa). Tästä syystä kaupunki on tukenut noin kahden kuukauden jatkoja, jotta työllistetty saa työllisysehdon täyteen ja poistuu työmarkkinatuen maksuosuuslistalta. Näihin jatkoihin ei useinkaan saa valtion tukea, vaan ne maksetaan puhtaasti kaupungin määrärahoista. Näitä ns. jatkoja maksettiin 133 henkilölle vuonna 2021 ja näistä 20:n osalta kustannukset jaettiin yksikön kanssa. Vuoden 2022 toukokuun loppuun mennessä jatkoja on maksettu 55 henkilölle, joista 17:sta kustannukset jaetaan.

Työllisyyspalveluiden budjetin tuloja seurattaessa on huomattava, että palkkatuen valtionkorvaukset laahaavat vähintään noin kuusi kuukautta perässä. Valtionkorvauksia kaupungille maksettiin esim. vuonna 2019 1 830 369 euroa ja vuonna 2020 1 970 213 euroa. Arvio vuodelle 2022 on 1 254 066 euroa, joka todennäköisesti vielä ylittyy.

Vuonna 2023 tulee voimaan mahdollisesti uusi palkkatuen lainsäädäntö, joka vaikuttaa mm. siten, että kunnalle ei voisi palkata tuella samaa työnhakijaa kuin kerran. Kaupungilla on kuitenkin ollut paljon asiakkaita, jotka ovat olleet työllistettyinä useita kertoja ja nyt tämä toimintamalli muuttuu. Uuden lainsäädännön mukaan tukijaksot ovat joko 5 tai 10 kuu-

kautta, mutta työllisyyssehto säilyy ennallaan. Tämä lisää joko kunnan omia kuluja tai painopistettä työllistämässä pitkäaikaistyöttömiin. Uutena tukimuotona tulee yli 55-vuotiaiden työllistämistuki (10 kk, 70 %), joka on kunnan talouden kannalta positiivinen muutos.

Kuntakokeilun aikana kaupunki on palkkatuen myöntäjä yksityisille työnantajille ja järjestöille. TE-toimisto käsittelee edelleen palkkatukihakemukset kaupungin osalta. 1.1.2025 alkaen työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille ja kaupungin rooli työvoimaviranomaisena edelleen vahvistuu.

Typ ja hyvinvointialue-uudistus 2023

TYP eli lakisääteinen toimintamalli (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) muuttuneen 1.1.2023 alkaen ja kunnan vastuu vähenee. Työllisyyspalveluista siirtyy ainakin viisi sosiaaliohjaajaa ja yksi terveydenhoitaja hyvinvointialueelle. Mahdollisesti myös TYP-päällikkyyden vastuu siirtyy pois kaupungin työllisyyspalveluista.

Kunnan rooli jää yhteistoimintamalliin lähinnä työvoimapalveluiden järjestäjän (eli kuntakokeilun) roolissa. Hyvinvointialueen tulee järjestää sote-palvelut TYP:een ja kuntakokeiluun. Lisäksi hyvinvointialueen vastuu on tärkeä työttömien terveys- ja sosiaalipalveluiden tuottajana ja työllisyyspalveluiden kumppanina.

Työpajat, kuntouttava työtoiminta ja hyvinvointialue-uudistus 2023

Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuu on ollut jaettuna Porissa vielä vuonna 2022. Perusturvassa on ollut neljä kuntouttavan työtoiminnan ohjaajaa ja viides ohjaaja aloitti 1.8.2022. Työllisyyspalveluissa TYP-sosiaaliohjaajat ovat tehneet n. 20 % työpanoksella kuntouttavan työtoiminnan ohjausta. Perusturva on vastannut valtionkorvausten hakemisesta, palveluntuottajien puitesopimusten sekä asiakaskohtaisten viranhaltijapäätösten tekemisestä. Työllisyyspalvelut taas asiakastietojärjestelmän ylläpitämisestä.

Vuoden 2023 alusta kaikki vastuu kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä siirtyy hyvinvointialueelle. Myös valtionkorvaus 10,09 euroa/hlö/päivä maksetaan jatkossa hyvinvointialueelle, kun se on nyt maksettu perusturvalle. Sen sijaan työmarkkinatuen maksuosuuden rahoitusvastuu tulee jatkumaan kunnalla. Vielä vuoden 2023 aikana työnhakijan osallistuminen kuntouttavaan työtoimintaan nostaa työttömän pois kunnan työmarkkinatuen maksuosuuslistalta, mutta vuoden 2024 rahoitusuudistuksen myötä mekanismi muuttuu. Uudistuksen myötä vain työnhakijan työllistyminen poistaa kulut kunnan rahoitusvastuulta.

Se osuus työpajojen toiminnasta, mikä on kuntouttavan työtoiminnan ohjausta, siirtyy hyvinvointialueen vastuulle. Nuorten työpajan tulee jäädä kunnalle, koska toiminta perustuu nuorisolakiin ja rahoitus tulee Opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Hyvinvointialue voi "tuoda kuntouttavan työtoiminnan kunnallisille pajoille", mutta ei voi maksaa kunnalle korvausta. Satakunnassa työnjako kuntien työpajojen ja hyvinvointialueen kesken on sopimatta. Näillä näkymin tilat, toiminnot ja työpaikalla annettava ohjaus ja valmennus olisivat kunnan vastuulla ja viranomaistyö ja järjestämisvastuu hyvinvointialueella.

Kuntakokeilu ja TE-palveluiden siirto kuntiin 1.1.2025

Pori on ollut mukana työllisyyden kuntakokeilussa 1.3.2021 alkaen yhdessä Kokemäen ja Ulvilan kaupunkien kanssa. Kuntakokeilussa on yhdistetty kunnan ja TE-toimiston resursseja ja pilotoitu pysyvämpää palvelurakennemuutosta.

Työvoimapalveluiden rakenneuudistus on hallinnollinen eli lainsäädännön toimeenpano ja palveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille. Palveluja määrittelevä lainsäädäntö ei muutu ja tämä aiheuttaa riskin siitä, ettei kunnissa juuri ole liikkumavaraa järjestää työvoimapalveluita uudella tavalla. Nykyisissä työvoimapalveluissa korostuu työttömyysturvaan sidottu työnhakuprosessin hallinnointi ja resurssia ei tahdo riittää työnvälitykseen ja asiakkaiden ohjaukseen. Porin kaupungin työllisyyspalveluiden haaste on saada työllisyysneuvonhoidon ekosysteemi toimimaan paremmin; lisää yhteistyötä elinkeino- ja työllisyyspalveluiden välillä ja toisaalta toimivat yhdyspinnat koulutusta tuottavien tahojen sekä hyvinvointialueen kanssa.

Ns. TE24-uudistuksessa kunnalle siirtyy vastuu työnhakija- ja työnantajapalveluista sekä osa ELY-keskuksen palveluista (esim. hankinnat ja työvoimakoulutussuunnittelu). Uudistus koskettaa koko kaupunkiorganisaatiota, ei pelkästään työllisyyspalveluita.

Satakunnassa on alkamassa selvitys siitä, että minkälaista kuntayhteistyötä uudistuksen osalta tehdään. Hallituksen esityksessä vaadittu 20 000 henkilön työvoima-alustan vaatimuksen täyttää Satakunnassa yksin vain Pori.

Järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, siirtyy myös nykyinen TE-toimiston henkilöstö ja resurssit. Porin kaupungin osalta TE-toimistosta liikkeenluovutuksella kaupungille siirtynee n. 50 henkilötyövuotta. Kaupungin työllisyyspalveluiden vakituinen henkilöstö on varsin pieni, mutta Kuntakokeilun aikana kunnan ja valtion yhteisen henkilöstön määrä on kohonnut yli 50 henkilötyövuoteen. Kuntakokeiluun osoitettu 10 henkilötyövuoden määräaikaisten työsuhteiden tulee jatkaa 30.6.2023 jälkeen ainakin siihen asti, kun pysyvä muutos astuu voimaan.

Vuoden 2025 uudistuksen yhteydessä muuttuu myös työttömyysturvan rahoitus. Nykyisenkaltaista työmarkkinatuen maksuosuutta ei ole enää vuoden 2024 jälkeen. Uusi malli lisää kunnan maksuvastuuta alkupäästä (100 pv), mutta keventää loppupäästä. Rahoitusuudistuksen pitäisi olla kustannusneutraali, mutta Työ- ja elinkeinoministeriön laskelmissa Porin kustannukset näyttäisivät nousevan ja uuden valtionosuuden nettovaikutus olisi negatiivinen.

Kotouttamispalvelut

Myös kotouttamislakia ollaan päivittämässä ja se tulisi osin voimaan jo vuonna 2023, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa. Jatkossa osa kotouttamispalveluista annetaan hyvinvointialueen sosiaalipalveluissa ja TE-toimistossa (eli Porissa kuntakokeilussa) on vastuu kotouttamislain toimeenpanosta mm. kotouttamissuunnitelmien ja -koulutusten suhteen, mutta myös kunta-organisaatiolle tulee uusia tehtäviä jo vuonna 2023. Kunnan vastuulla on koordinaatio kotouttamisesta yleisellä tasolla ja asiakastasolla mm. palveluntarpeen arviot ja kiintiöpakolaisten vastaanotto (osin yhdessä hyvinvointialueen kanssa).

Porissa alkoi hankerahoituksella maahanmuuttajien neuvonta ja ohjauspalvelut 1.9.2021 ja jatkorahoitus ns. Maine-hankkeelle on turvattu myös 1.9.2022-31.8.2023. Tämän jälkeen kunnan tulisi järjestää vastaavat kotouttamista ja asettautumista tukevat ohjauspalvelut omana toimintanaan.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	PORI MAHDOLLISTAA YRITYSTOIMINNAN KASVUN JA UUDISTUMISEN		
TEKO	Mahdollistamme yritysten kasvun: tonttituotanto, vesi, energia, tietoverkot ja liikenneyhteydet, osaava työvoima		
TOIMENPIDE	Kuntakokeilu vastaa porilaisten työnhakijoiden työvoimapalveluista kokeilulain mukaisesti. Työvoimapalveluiden tavoite on asiakkaiden työllistymisvalmiuksien edistäminen, asiakkaiden kouluttaminen ja työllistäminen. Työllistymistä tuetaan mm. tarjoamalla työtä ja palkkatukea kompensoimaan osaamisen puutteita yrityksissä.		
MITTARI	Kuntakokeilun palkkatukipäätökset yrityksiin.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		130 kpl (52 % kaikista palkkatukipäätöksistä) tammi-kesäkuun aikana (2022)	150 kpl/tammi-kesäkuussa 2023

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS		
TEKO	TE24-uudistuksen toteuttaminen vaikuttavasti		
TOIMENPIDE	Porin työvoimapalvelumallin suunnittelun ja valmistelun aloittaminen		
MITTARI	Työryhmä ja valmistelija valittu ja tulevan alueen koko määritetty	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Aloittamatta	Tuleva alue ja malli sovittu

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS		
TEKO	Valmistuneiden nopea työllistyminen ja jääminen alueelle		
TOIMENPIDE	Nuorisotakuun toteuttaminen ja nuorten palveluihin panostaminen		
MITTARI	Mittari 1. TE-tilasto: niiden työnhakijoiden määrä, joiden valmistumisesta on korkeintaan 1 vuosi ja työttömyysjakso ylittää yli 3 kk. Mittari 2. Ohjaamon ja nuorten työvoimapalveluiden keskittäminen samoihin tiloihin ja tiiviiseen yhteistoimintaan	Lähtötaso Työttömänä 37 % (1-7/2022)	Tavoitetaso 27 % (1-7/2023)
		Suunnittelu- vaihe	Toteutunut

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	TOIMIVAT PALVELUT YHTEISTYÖSSÄ SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUEEN KANSSA		
TEKO	Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen		
TOIMENPIDE	Yhteistoimintasopimus hyvinvointialueen kanssa kuntouttavan työtoiminnan ja työttömien terveyspalveluiden osalta		
MITTARI	Mittari 1. Yhteistoimintasopimus tehty ja voimassa Mittari 2. Asiakasmäärä kuntouttavassa työtoiminnassa kuukausittain	Lähtötaso Suunnittelu- vaihe	Tavoitetaso Toteutunut
		Te-tilasto 12/2021 431 hlö/kk	Vähintään sama

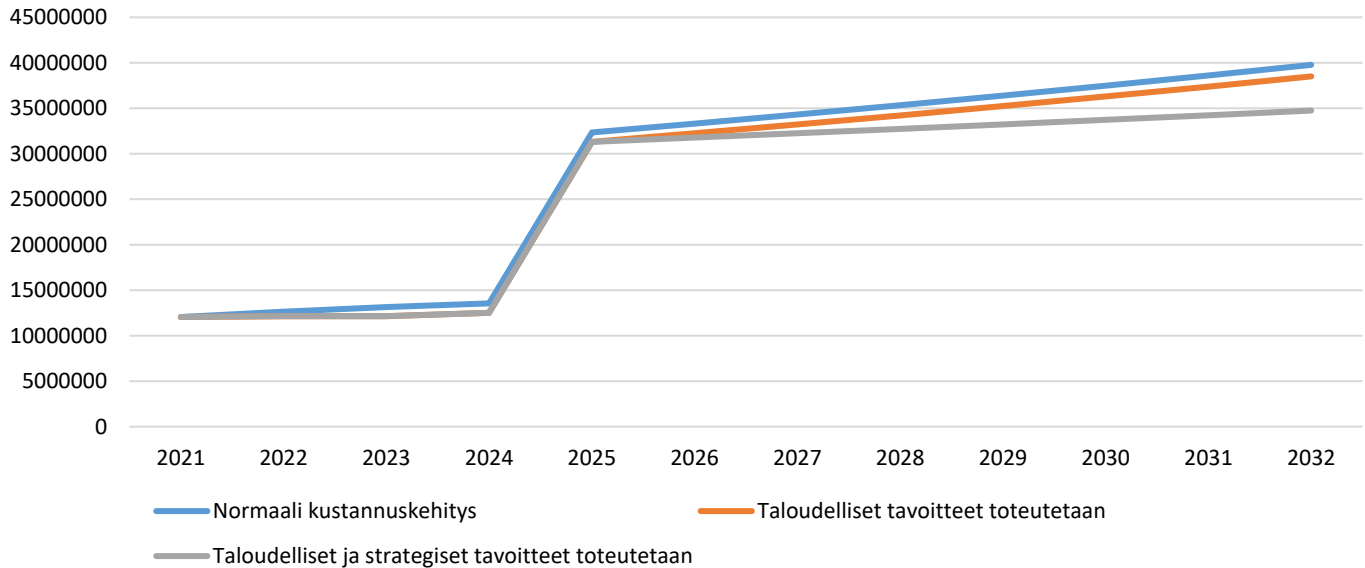
Taloudelliset tavoitteet

Työllisyyden hoidon taloudellinen tavoite vuodelle 2023 liittyy työmarkkinatuen kuntaosuuden laskuun. Tavoite on kuntaosuuden väheneminen 1 M€:lla vuonna 2023 verrattuna vuoden 2021 tilinpäätöksen toteumaan.

Alla olevassa kaaviossa esitetään kolme erilaista skenaariota, jossa huomioidaan prosessin talouskehitys seuraavan 10 vuoden ajalta. Kehityksessä huomioidaan tulevat lainsäädännön ja toimintaympäristön muutokset parhaan käytettävissä olevan tiedon pohjalta.

1. Normaali vuosittainen kustannuskehitys, taloudellisia tai strategisia toimenpiteitä ei toteuteta
2. Taloudelliset tavoitteet toteutetaan
3. Taloudelliset ja strategiset tavoitteet toteutetaan

Prosessin toimintamenojen kehitys

Nykyinen työmarkkinatuen rahoitusmalli ja ns. kunnan maksuosuudet ovat voimassa vain vuoden 2024 loppuun. Työvoimapalveluiden siirtyessä kuntien järjestämisvastuulle muutetaan myös rahoitusjärjestelmää, joka aikaistaa maksuvastuuta ja vähentää aktiivisuuden ja maksuvastuun välistä kytkentää. Perusfilosofia kannustinmallissa olisi nykyisenkaltaisen: lisääntynyt kustannusrasite kompensoitaisiin kuntatalouteen ja työllisyystulokset näkyvät konkreettisina säästöinä kunnissa.

Vuonna 2023 kunnan mahdollisuudet vaikuttaa työmarkkinatuen maksuosuuteen vähenevät merkittävästi, kun järjestämisvastuu kuntouttavasta työtoiminnasta siirtyy hyvinvointialueille. Porin kaupungin kuntakoikeilu on enää palveluun ohjaavassa roolissa mutta ei voi suoraan vaikuttaa esim. kuntouttavan työtoiminnan asiakasmääriin.

Kaupunki voi edelleen vaikuttaa työllisyystilanteeseen tarjoamalla laadukkaita työvoimapalveluita ja hyödyntämällä toimenpiteistä esim. palkkatukea ja työvoimakoulutuksia. Merkittävin vaikutus työmarkkinatuen maksuosuuteen on yleisellä työmarkkinatilanteella. Työllisyystilanne on tällä hetkellä hyvä ja maksuosuuteen eniten vaikuttava pitkäaikaistyöttömyyskin on hieman helpottanut alueella.

Tekninen toimiala

Tilannekuva

Teknisen toimialan tilannekuvassa näkyvät vahvasti liikenneväylien, viheralueiden ja liikuntapaikkojen tämänhetkinen tyydyttävä kunto, hyvinvointialueen muodostuminen sekä maailmantilanteen aiheuttama epävarmuus.

Porin kaupunki osallistuu vuosittain tehtävään Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimukseen, jossa Porin sijoitus on asukkaiden antaman arvion mukaan jo useamman vuoden ollut viimeisimpien joukossa niin liikenneväylien, viheralueiden kuin liikuntapaikkojenkin osalta. Vuoden 2023 aikana pääkatuverkko valmistuu ja jatkossa enenevässä määrin investoinnit kohdistuvat olemassa olevan infran perusparantamiseen korjausvelan kasvun hillitsemiseksi. Tulevaisuuden haasteena ovat katuverkon ja siltojen kunnan heikkeneminen sekä mittava perusparannustarve. Liikuntapaikkojen osalta tehtävä liikuntapaikkasuunnitelma määrittää niiden osalta tulevaisuuden toimenpiteet.

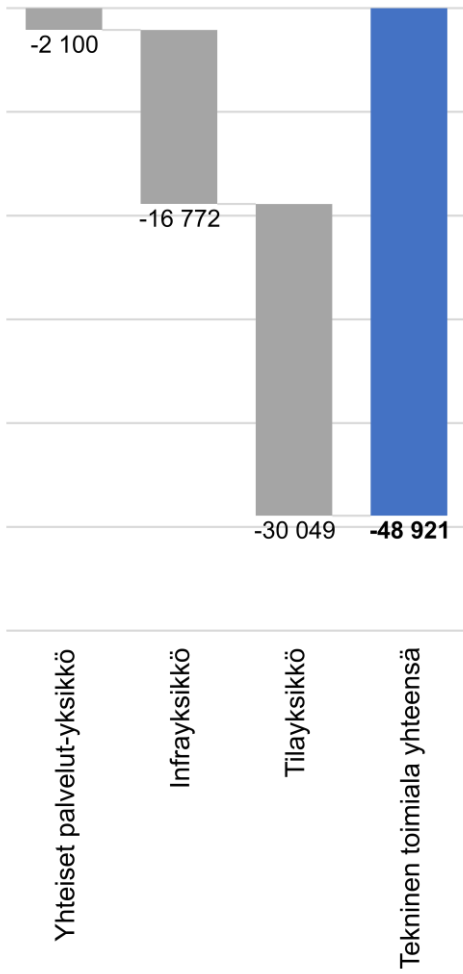
Hyvinvointialue aloittaa oman palveluverkkoselvityksensä, jonka myötä tulee päätettäväksi mahdollisesti kaupungin omistamien käytöstä poistuvien rakennusten kohtalo. Myös sivistystoimialan palveluverkon toteuttaminen aiheuttaa käytöstä poistuvien koulukiinteistöjen käyttötarkoituksen uudelleen mietintää. Etätöiden määrä näyttäisi jäävän koronan seurauksena melko suureksi, mikä tulee muuttamaan pysyvästi tarvittavien toimitilojen määrää ja rakennetta

Toimialaan liittyvinä riskeinä on tunnistettavissa kunnossapitotöihin varatun resurssin riittävyys siten, että kunnossapito pystytään tekemään riittävän vaikuttavasti ja korjaus- ja kunnossapitovastuuta saadaan vähennettyä. Myös muun muassa sisäilmaongelmat sekä korjausvelan kasvu niin tiloissa kuin infrassa ovat merkittäviä riskitekijöitä. Epävarmuutta tulee aiheuttamaan myös erityisesti polttoaineiden ja energian voimakas hinnannousu. Nämä kaikki edellyttävät toimialalta suunnitelmallista sekä kustannustehokkuutta parantavaa toimintaa. Myös tehtävien hoidon ja osaamisen rajoittuminen liikaa yksittäisten henkilöiden varaan lisää toimialan henkilöriskiä, johon pitää jatkossa kiinnittää huomiota. Henkilöstöä tulee myös kouluttaa uusiin tehtäviin ja saavutettua osaamistasoa ylläpitää. Toimialan hallinnassa olevien tilojen ja infran suunnitelmalliseen hoitoon, kunnossapitoon, peruskorjaukseen ja uudisrakentamiseen liittyen tulee jatkaa monia kehittämistoimia.

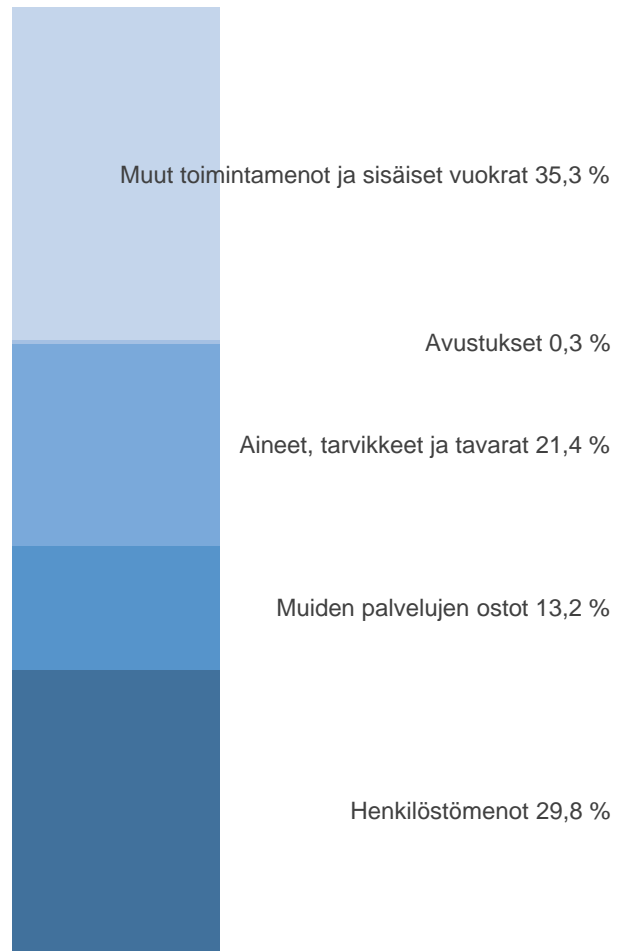
Teknisen toimialan käyttötalous

Meno- ja tuloarviot (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	19 579	19 183	23 891	24 678	25 490
Valmistus omaan käyttöön	3 669	3 831	3 631	3 631	3 631
Toimintamenot	-50 558	-50 862	-48 921	-50 522	-52 587
<i>Toimintakate (Netto)</i>	-27 311	-27 848	-21 399	-22 212	-23 466
Laskennalliset tulot	50 609	45 608	26 822	26 822	26 822
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-20 105	-20 409	-21 279	-22 279	-23 279
Muut laskennalliset kustannukset	-17 073	-10 731	-6 739	-6 739	-6 739
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14 146	-13 518	-22 942	-24 755	-27 009
				= valtuustoon nähden sitova erä	

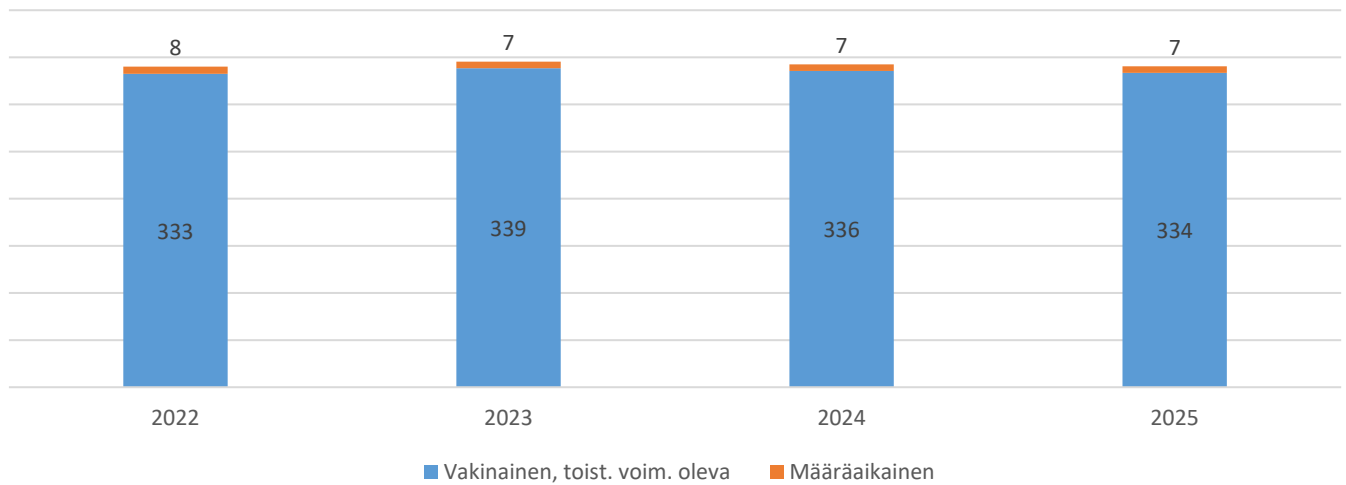
TA 2023 toimintamenot yksiköittäin 1 000 €

Toimialan menolajijakauma TA 2023

Teknisen toimialan suunnitellut henkilötyövuodet

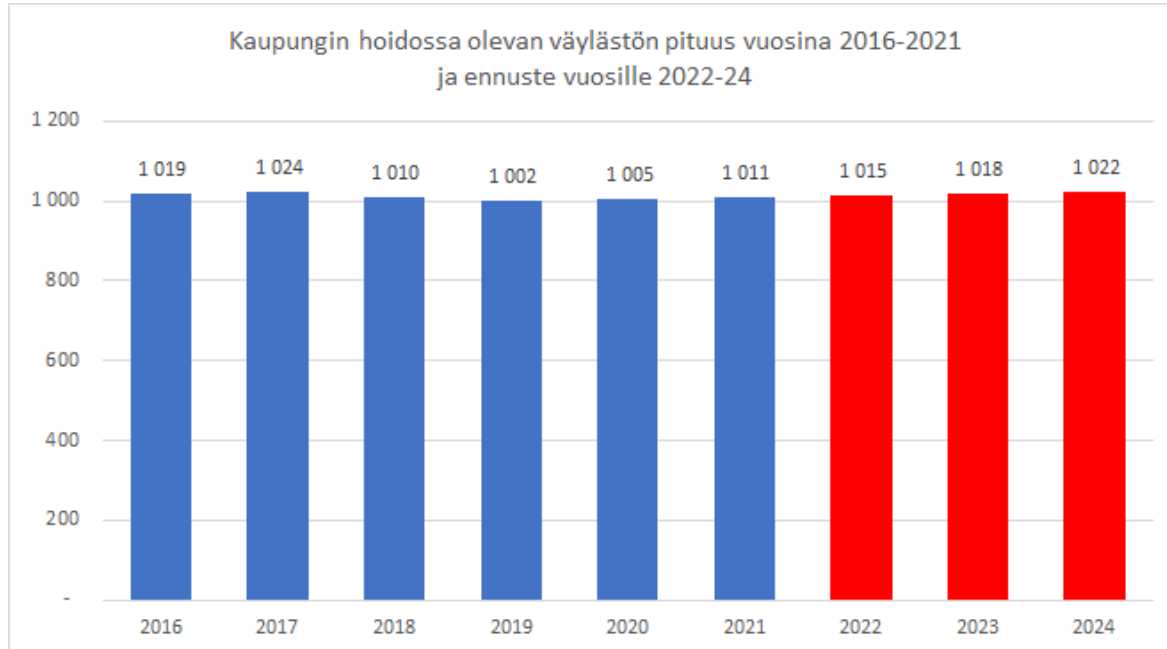

Infrastruktuurin kunnossapito

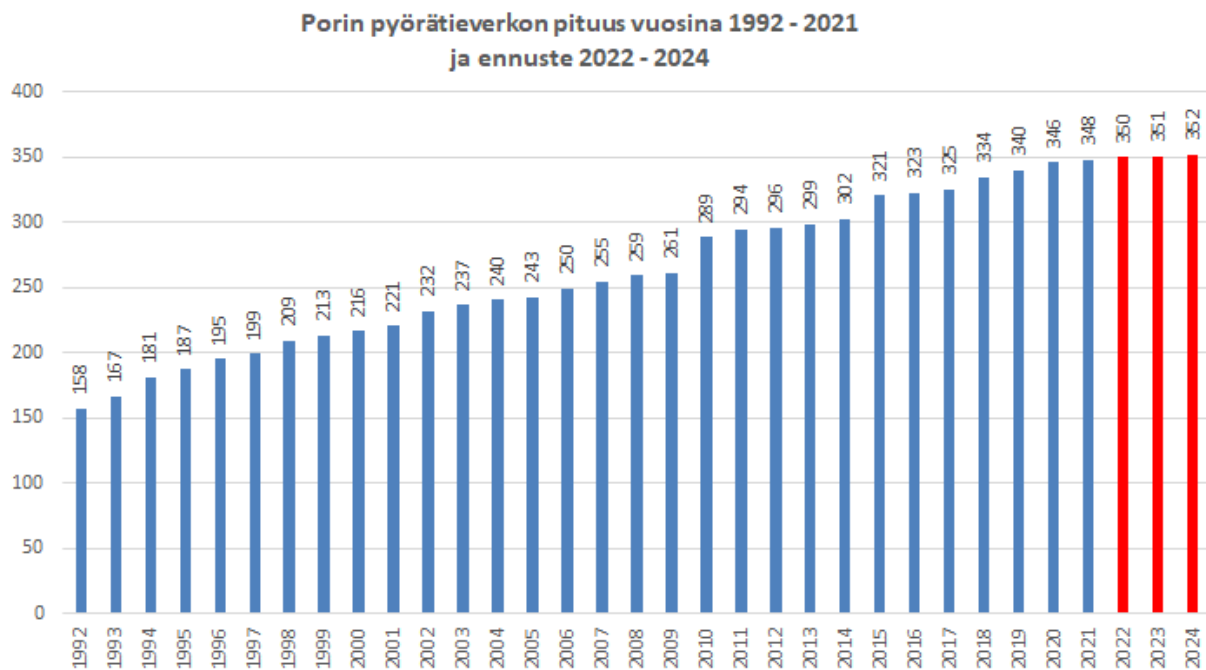
Liikenneväylät

Liikenneväylien hoito jaetaan ajoratojen osalta kolmeen kunnossapitoluokkaan (I, II ja III) liikenteen määrän, laadun ja tarpeen mukaan. Etusijalla ovat pääväylät ja joukkoliikenteen reitit. Päätöksen kunnossapitoluokista tekee Porin kaupungin Tekninen lautakunta.

Vuoden 2021 lopussa kaupungilla oli huollettavanaan yli 1 000 kilometriä erilaisia väyliä, joista katuverkkoa oli noin 620 kilometriä, pyöräteitä noin 280 kilometriä ja yksityisteitä hieman yli 100 km.

Kuva 1. Kaupungin hoidossa olevan väylästäön pituus kilometreinä vuosina 2016-2021 sekä ennuste vuosille 2022-24.

Kuva 2. Porin pyörätieverkon pituus kilometreinä vuosina 1992-2021 sekä ennuste vuosille 2022-24. Osa pyöräiteistä on valtion omistuksessa ja hoidossa.

Porissa on erittäin hyvät mahdollisuudet niin kävelyn kuin pyöräilyynkin. Maasto on tasaista, kaupunkirakenne tiivis ja väylästä kattava. Porin kävely- ja pyörätieverkon pituus on yli 340 km, minkä lisäksi verkkoa täydentävät lukuisat puistokäytävät sekä luonto- ja ulkoilureitit mm. Kirjurinluodossa, Isomäessä ja Ytyerissä.

Poria on pitkään kehitetty kävelyn ja pyöräilyn huomioivana promenadikaupunkina. Pyöräilyn ja kävelyn asemaa on pyritty vahvistamaan mm. kaupunkisuunnitteluprojekti Promenadi-Porin myötä. Vuonna 1977 Poriin perustettiin Suomen ensimmäinen asemakaavalla vahvistettu kävelykatu. "Kävis" onkin yksi Suomen toimivimpia kävelykatuja.

Porin kaupunki on jo pitkään osallistunut valtakunnalliseen Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimukseen, jossa asukkaita kysyttiin mielipidettä muun muassa katujen ja puistojen kunnosta. Pori sai vuonna 2021 liikennealueiden ylläpito- mittarin keskiarvoksi 3,09. Mittarin keskiarvo on pysynyt lähes samana viiden vuoden tarkastelujaksolla vuosina 2016-2021. Vertailukaupunkeihin nähden Pori on sijalla 21, kun tutkimukseen osallistui 22 kaupunkia. Katuvalaistus-mittarin keskiarvoksi Pori sai 3,50 ja keskiarvo on tasaisesti noussut vuodesta 2016 lähtien. Muihin kaupunkeihin verrattuna Pori on kuitenkin katuvalaistus- mittarin osalta edelleen selvästi viimeisellä sijalla. Porissa heikoimman arvosanan 2,45 sai asuinkatujen kunto.

Syksyllä 2019 tehtiin koko katuverkolle kuntokartoitus, jossa tarkistettiin katuverkon ja jalankulku- ja pyöriteiden rakenteellinen kunto tehtävään erityisesti kehitetyllä mittausajoneuvolla. Kartoituksen tulosten perusteella muodostettiin katuverkolle viisiportainen kuntoluokitus Suomen Kuntaliiton mallin mukaisesti sekä laskettiin korjausvelka. Yhteenvetona kuntokartoituksesta voidaan todeta seuraavaa:

- Pääkatujen kunto on pääosin hyvä ja erittäin huonokuntoisia jaksoja on vähän
- Kokoojakaduista ainoastaan 50 % on hyvässä kunnossa ja huonokuntoisia kokoojakatuja on noin 30 km
- Tontti- ja asuntokatuja on paljon ja niistä lähes 30 % on huonokuntoisia
- Kevyenliikenteen väylien korjaustarve on suuri. Huonokuntoisia kevyenliikenteen väyliä on 68 km ja erittäin huonokuntoisia 18 km.

Vuonna 2019 katuverkon korjausvelka oli yhteensä noin 29 M€. Väylien peruskorjaamisen lopettaminen tarkoittaisi väylien rakenteellisten puutteiden lisääntymistä sekä puutteiden aiheuttamien korjauskustannusten ja -velan kasvua. Katuverkon peruskorjauksilla on siten merkittävä vaikutus myös käyttötalouden kunnossapitokustannuksiin. Ilman peruskorjauksia korjausvelka kasvaisi kymmenessä vuodessa yli kaksinkertaiseksi. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen edellyttäisi, että katuja ja kevyenliikenteen väyliä peruskorjattaisiin vuosittain yhteensä noin 20 km:n matkalta ja vuosibudjetin tulisi olla noin 9 M€, josta noin 1,1 M€ tulisi kohdistua jalankulku- ja pyöriteiden perusparantamiseen.

Koska korjausvelkalaskelma tehdään viiden vuoden välein, korjausvelkaa ei ole mahdollista eikä järkevää ottaa lyhyen tähtäimen mittariksi. Pitkän tähtäimen mittarina se on toimiva ja tavoitteena on hidastaa ja pysäyttää korjausvelan kasvu kymmenen vuoden sisällä investoimalla katuverkon ja jalankulku- ja pyöriteiden peruskorjauksiin, turvaamalla riittävä rahoitus uudelleenpäälystykseen ja kuivatuksen parantamiseen sekä rakentamalla kaikki uudiskohteet laadukkaasti riittävillä rakennekerroksilla. Rahoituksen lisäksi avainasemassa on myös infran suunnittelun ja rakennuttamisen henkilöresurssien turvaaminen.

Pääkatuverkko rakentuu pääosin valmiiksi Pohjoisväylän valmistuttua vuoden 2022 aikana. Tulevina vuosina uusien katujen rakentaminen painottuu pääasiassa asunto- ja teollisuusalueiden katuihin mahdollistaen hallitun tonttutuotannon. Enenevässä määrin investoinnit kohdistuvat tulevaisuudessa olemassa olevan infran perusparantamiseen korjausvelan kasvun hillitsemiseksi. Tulevaisuuden haasteena ovat katuverkon ja siltojen kunnan heikkeneminen sekä mittava perusparannustarve. Perusparannusten ohjelmointi tulee tehdä suunnitelmallisesti ja tutkimuksiin perustuen.

Viheralueet

Kaupungin ylläpitämät julkiset viheralueet tarjoavat palveluita kaikille asukasryhmille. Julkisten viheralueiden tavoitteena on lisätä myös kaupungin vetovoimaa matkailukohteena. Porissa on rakennettuja puistoja, niittyjä ja maisemapeltoja sekä liikenneviheriöitä noin 500 hehtaarin alueella. Puistojen ja viheralueiden kunnossapito perustuu valtakunnalliseen hoitoluokitusmalliin.

Viheralueilla toimitaan kestävä kehityksen keinoin tavoitteena viihtyisä, turvallinen ja monimuotoinen asuinympäristö sekä monipuoliset palvelut eri asukasryhmille. Porissa on julkiseen käyttöön tarkoitettuja rakennettuja puistoja, maisemapeltoja ja niittyjä, taajamametsiä ja liikenneviheralueita.

Pori on perinteikäs puistojen kaupunki, vanhimmat puistot on perustettu 1800-luvulla. Näyttävimpinä esimerkkeinä mainittakoon Kirjurinluoto, Raatihuoneenpuisto ja Porin metsän ulkoilualue. Nämä kaikki kuuluvat Porin kansalliseen kaupunkipuistoon, jonka perustaminen merkitsi Porin vihreän ja perinteikkään yhdyskuntarakenteen merkityksen vahvistumista.

Kaupungin taajama- ja talusmetsien hoito perustuu voimassa oleviin metsäsuunnitelmiin. Taajamametsien hoidon perustana on monitavoitteinen taajamametsien hoitosuunnitelma (vuosille 2010 – 2019), jota toteutettaessa otetaan huomioon valtakunnallisen viheralueiden hoitoluokituksen määrittelemät erityispiirteet ja asiakkaiden toiveet. Hoitotyössä painotetaan virkistyskäyttöä, metsien suojavaikutustarpeita sekä maiseman ja luonnon monimuotoisuusarvoja. Puistoiksi kaavoitettuja taajamametsiä on hoidossa 1400 hehtaaria. Tärkeimpinä kohteina ovat Isomäen Porin Metsä, Liinaharjanpuisto sekä Ruosniemen ja Meri-Porin asuinalueiden laajat puistometsät. Porin metsän kohteita hoidetaan erillisen Porin metsän käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaan. Taajamametsien virkistyskäytössä kehityskohteita ovat yhtenäiset polkuverkostot viheralueiden välillä.

Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimuksessa puistojen hoito- mittarin keskiarvo oli Porissa 3,30 ja keskiarvo on pysynyt lähes samana viiden vuoden ajan. Puistojen hoidon osalta Pori on vertailukaupunkeihin nähden sijalla 20. Porissa parhaan arvosanan 3,96 sai keskustan puistot.

Liikuntapaikat

Liikuntapaikat toimintayksikön hoitovastuulla liikuntalaitosten lisäksi on nurmikenttiä 26, hiekkakenttiä 32, pienpalloilukenttiä 12, isoja tekonurmia 3, pesäpallokenttiä 13, valaistuja kuntoratoja 18, kuntoportaita 2, uimarantoja 10, monitoimi-/lähiliikuntakenttiä 12, jääkiekkokaukaloita 12, vapaaluistelualueita 35, hiihtolatuja 25, puisto- ja koululaislatuja 25 ja leirikeskustoja 2.

Nurmikentät ovat käytössä olosuhteiden salliessa 15.5. – 30.9.

Hiihtolatuja hoidetaan koneellisesti Porin metsässä, Noormarkussa ja Laviassa yhteensä 32 km. Puisto- ja koululaislatuja, sekä muita latuja tehdään resurssien puitteissa ja lumitilanteen mukaan. Jääkiekkokaukaloille ja vapaaluistelualueille on laadittu hoitojärjestys. Etusijalla ovat koulut.

Tuleva liikuntapaikkasuunnitelma määrittelee olemassa olevan tilanteen liikuntapaikkojen osalta ja ottaa kantaa myös tulevaisuuden suunnitteluun. Ulkoliikuntapaikkojen määrä ei ole merkittävästi lisääntynyt viimeisen 10 vuoden aikana. Tekonurmikenttiä ja kuntoportaita on rakennettu 2 kpl, sekä olemassa olevia liikuntapaikkoja ja huoltorakennuksia peruskorjattu. Uusien asuinalueiden kaavoituksessa pitää ottaa huomioon lähiliikuntapaikan rakentamismahdollisuus.

Tulevaisuuden haasteina voidaan pitää kustannusten nousua (polttoaineet, energiat, lannoitteet) 25-30 %, ilmastonmuutosta ja resurssien riittävyyttä. Kun uusia liikuntapaikkoja perustetaan, pitää vähällä käytöllä olevia liikuntapaikkoja vastaavasti poistaa käytöstä. Myös muuttuvat trendit pitäisi ohjata minkälaisia liikuntapaikkoja tulevaisuudessa pitäisi rakentaa ja minkälaisia välineistöä liikuntapaikat sisältävät huomioiden seura- ja yksittäiskäyttäjät ja harrastelijat.

Yhdyskuntatekniset palvelut-tutkimuksessa liikuntapaikkojen hoito- mittarin keskiarvo Porissa oli 3,70 ja lukema on pysynyt lähes samana viimeisen viiden vuoden aikana. Liikuntapaikkojen hoito- mittarin osalta Pori on sijalla 20.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Toimivat yhteydet		
TEKO	Suomen parhaat pyörätiet ja -reitit		
TOIMENPIDE	Jalankulku- ja pyöriteiden korjausvelan kasvua hillitään osoittamalla vuosittain investointiohjelmaan väylien peruskorjaukseen ja uudelleen päällystyksiin korjausvelkalaskelmassa esitetyn tarpeen mukainen määräraha, uudet jalankulku- ja pyörätiet rakennetaan laadukkaasti ja jalankulku- ja pyöräteihin kohdistuvista hankkeista tiedotetaan aktiivisesti.		
MITTARI	Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimuksen mittari “jalankulku- ja pyöriteiden kunto” saa vähintään arvosanan 2,78 ja 36 % asukkaista on sitä mieltä, että jalankulku- ja pyöriteiden kunto on hoidettu hyvin.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		2,65 31 %	2,78 36 %

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Pori on lasten ja nuorten kaupunki		
TEKO	Pidämme leikki- ja lähiliikuntapaikat hyvässä kunnossa		
TOIMENPIDE	Vuorovaikutteisen palautejärjestelmän käyttöönotto leikki- ja lähiliikuntapaikoilla.		
MITTARI	Vuorovaikutteinen palautejärjestelmä on hankittu.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Puhelin ja sähköpostipalaute	Palautejärjestelmä hankittu ja käyttöön otettu

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Infran korjausvelan kasvua hillitään ohjaamalla vuosittain vähintään 20 % investointimäärärahoista katujen, viheralueiden ja liikuntapaikkojen perusrakennuksiin. Sekä perusrakennusten että uusien kohteiden suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuuteen, esteettömyyteen, kaupunkikuvallisiin arvoihin, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, laadukkaaseen rakentamiseen sekä investoinnin elinkaarikustannuksiin ja kunnossapitotarpeen vähentämiseen.		
MITTARI	Yhdyskuntatekniset palvelut –tutkimuksen mittari “Liikennealueiden ylläpito” saa vähintään arvosanan 3,17, mittari “Puistojen hoito” arvosanan 3,37 ja mittari “Liikuntapaikat” arvosanan 3,79	Lähtötaso	Tavoitetaso
		3,09	3,17
		3,30 3,70	3,37 3,79

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Talvikunnossapitoon käytettävän kaluston lisääminen.		
MITTARI	Aurausta vaativina päivinä liikkeelle lähtevän kaluston määrä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		32	36

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään		
TEKO	Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle		
TOIMENPIDE	Liikuntapaikkasuunnitelman laadinta, jossa otetaan kantaa liikuntapaikkaverkoston laajuuteen ja ylläpitoon.		
MITTARI	Liikuntapaikkasuunnitelman pohjalta laadittu toimenpideohjelma.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		materiaali valmisteilla	hyväksytty päätöksenteossa

Taloudelliset tavoitteet

Kustannusten kehittymiseen tulevat jatkossa eniten vaikuttamaan niin polttoaineiden kuin energian hintojen muutokset. Vaikutukset tulevat näkymään infrastruktuurin kunnossapidossa sekä suoraan että välillisesti palveluiden ja tavaroiden hinnoissa. Lainsäädännöstä ei ole tulossa muutoksia, jotka vaikuttaisivat kunnossapidon toteuttamiseen.

Investoimalla katujen perusparantamiseen saadaan pidemmällä aikavälillä korjausvelkaa pienennettyä sekä vähennettyä katujen heikon kunnan aiheuttamia ongelmia niin asukkailla kuin kaupungille. Vuosittaisen kunnossapidon tarve vähenee, mikä näkyy esimerkiksi paikkaustarpeen vähenemisenä. Investoinneilla tehtävillä peruskorjauksilla rakennetusta ympäristöstä tehdään myös helpommin kunnossa- ja ylläpidettävää. Vähentämällä käsin tehtäviä kunnossapitotöitä voidaan nopeuttaa ja lisätä kunnossapidon tehokkuutta.

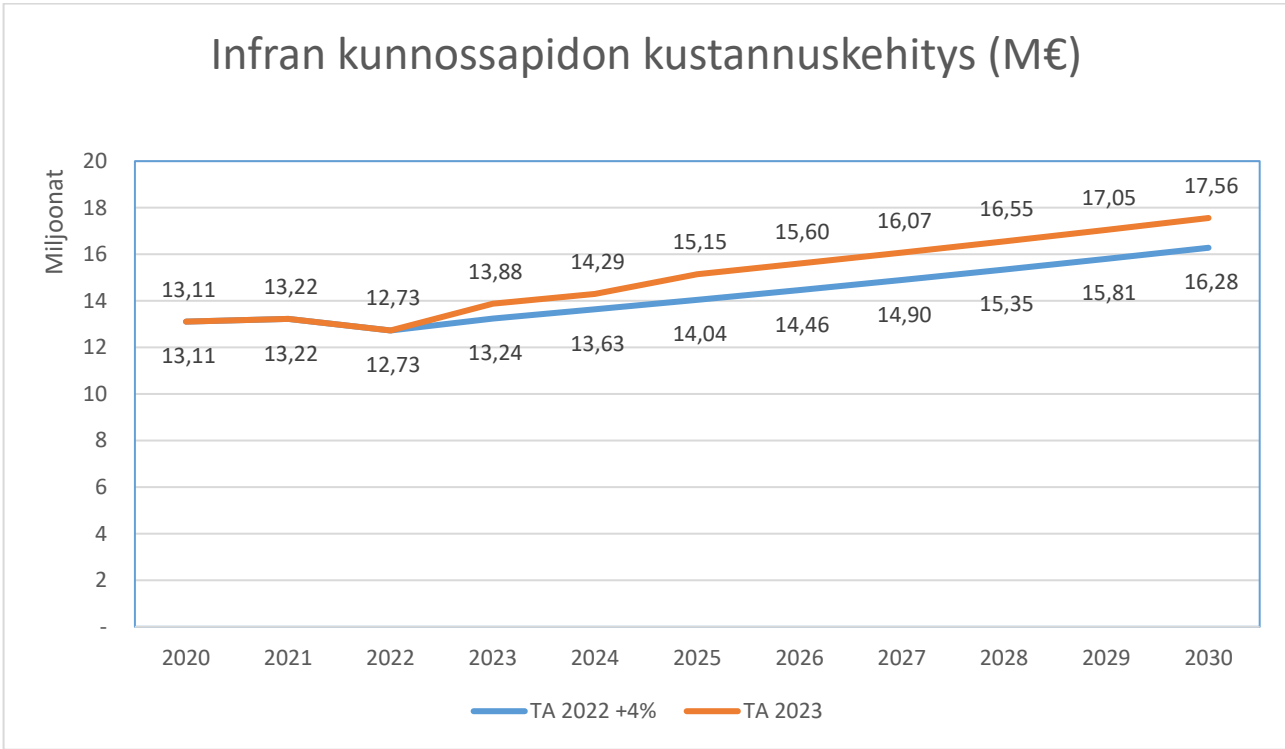
Strategisena tavoitteena on pyrkimys parantaa katujen talvikunnossapitoa. Kunnossapidossa onnistuminen on paljolti riippuvainen katujen puhdistukseen ja liukkaudentorjuntaan käytetystä ajasta. Samalla se parantaa katujen turvallisuutta, lisää asukastyytyvää ja vähentää tarvetta vaativammalle puhdistustyölle. Jotta auraukset saadaan hoidettua nopeammin erityisesti asuinkaduilla, edellyttää se suurempaa käytettävää kunnossapitokaluston määrää. Kalustomäärän kasvattamisen lisäksi talvikunnossapidon tehostamiseksi on tärkeää myös lisätä digitalisaation hyödyntämistä muun muassa ajoreittien optimoinnissa. Alla olevassa kaaviossa on kaksi vaihtoehtoista skenaariota huomioiden prosessin talouskehitys vuoteen 2030. Skenaariossa 2 on huomioitu myös katujen talvikunnossapidosta tehdyn selvityksen laskelmat kustannusvaikutuksista kaluston lisäämisessä.

1: Normaali vuosittainen kustannuskehitys, jossa taloudellisia tai strategisia toimenpiteitä ei toteuteta

- Keskitytään pitämään kunnossapito nykyisellä tasolla varautumalla 4%:n kustannusnousuun vuonna 2023 ja 3%:n kustannusnousuun vuosina 2024-2030

2: Taloudelliset ja strategiset tavoitteet toteutetaan

- Talvikunnossapitoon panostetaan vuonna 2023 nostamalla katuja auraavien yksiköiden lukumäärä 32:sta 36:een ja vuonna 2025 edelleen 47:ään.
- Lisäpanostukset katujen kunnossapitoon tavoitteena Yhdyskuntateknisten kyselyn sijoituksen nosto
- Yyteriin ja Kirjurinluotoon tehtävät lisäpanostukset. Matkailun kärkikohteiden ylläpidon tasoa nostetaan vastaamaan lisääntyneitä kävijämääriä. Yyterin alueen infraan on viime vuosina panostettu myös kaupungin toimesta merkittävästi, mutta kunnossapidon resursseja ei vastaavasti ole kasvatettu.
- Sähköisen kunnossapidon palautejärjestelmän hankinta ja käyttöönotto.
- Vuosina 2024 – 2030 keskimääräinen kustannusnousu on vuosittain 3%

Kuva 3. Infran kunnossapidon kustannuskehitys

Tilatehokkuus

Kaupungin tilat jakautuvat omassa käytössä oleviin tiloihin, itse omistettuihin ja vuokrattuihin tiloihin sekä kaupungin omistamiin tiloihin, joita vuokrataan ulkopuolisille. Kaupungin käyttöön vuokratut tilat voidaan vielä jakaa konserniyhtiöiltä vuokrattuihin sekä vapailta markkinoilta vuokrattuihin tiloihin. Vuokratuiksi luokitellaan myös osakeomistukseen perustuvia tiloja, joiden hallinnasta maksetaan tytäryhtiölle vastiketta.

Kaupungin tiloja seurataan Haahtelan kiinteistötieto –järjestelmässä. Kaupunki omistaa tiloja noin 250 tuhatta neliötä. Käytössä on noin 300 tuhatta neliötä sisältäen myös vuokrattavat tilat. Vuokratuista tiloista merkittävä osa on vuokrattu kaupunkikonserniin kuuluilta yhtiöiltä. Tyhjiä tilojen osuus kokonaisuudesta on marginaalinen.

Tiloista sivistystoimialan käytössä on lähes kaksi kolmasosaa ja yksi kolmasosa on vuokrattavia tiloja. Muiden toimialojen osuus tilojen käytöstä on hyvin pientä. Sivistystoimialalla suurimmat tilojen käyttäjät ovat perusopetus ja varhaiskasvatus sekä liikuntapaikat. Varhaiskasvatuksen käytössä on yhteensä noin 30 tuhatta neliötä tiloja. Näistä noin puolet on kaupungin omia ja noin puolet vuokrattu.

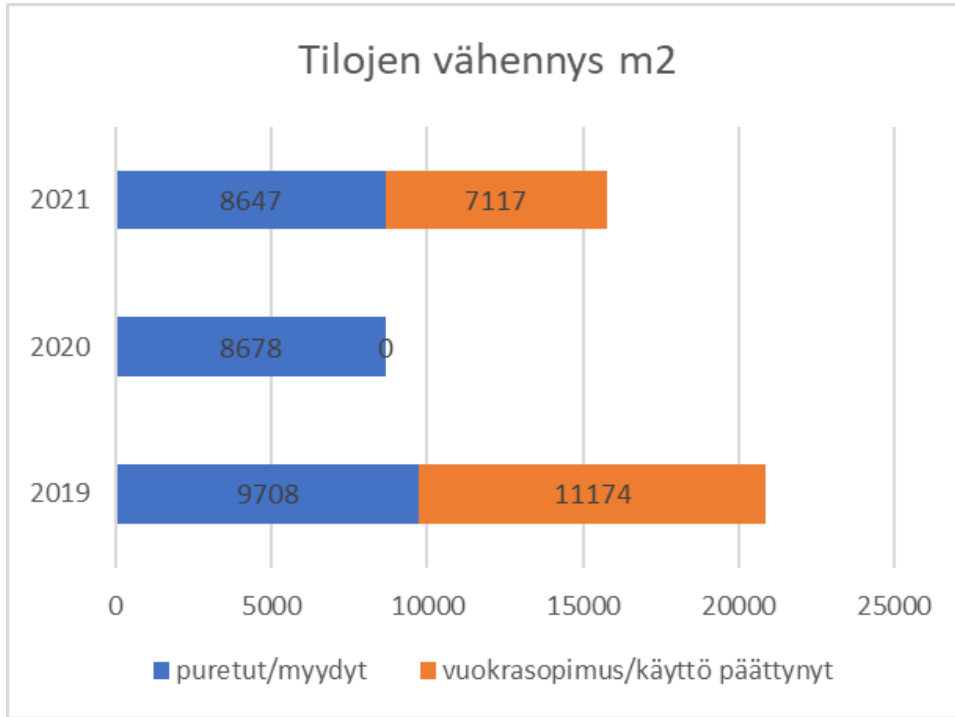
Perusopetuksen käytössä on yhteensä noin 115 tuhatta neliötä. Näistä suurin osa on kaupungin omia tiloja ja vuokratut tilat on pääosin vuokrattu konserniyhtiöiltä. Merkittävimpiä vuokrattuja tiloja ovat mm. Itätuulen koulu (omistaja Sampolan Palvelukeskus Oy), Kaarisillan koulu (Kaarisillan Koulu Oy) ja Meri-Porin Yhtenäiskoulu (Meri-Porin Palvelukeskus Oy). Lisäksi jatkuvasti tarvitaan väistötiloja, joita pyritään vuokraamaan konserniyhtiöiltä.

Tilatehokkuus Porin kaupungilla

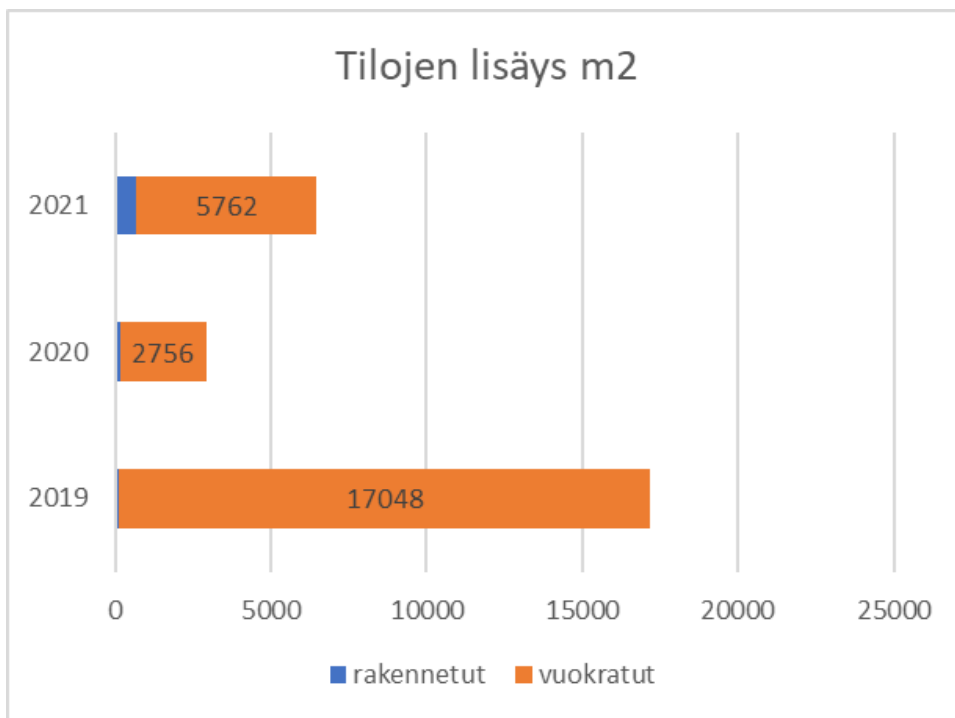
Tilatehokkuuteen pyrittäessä tavoitteena ei ole automaattisesti vähentää tiloja vaan tarkastella niiden käytön tehokkuutta ja tavoitella tuottavaa käyttöä. Kaupungin tarjoamat palvelut vaativat paljon neliöitä. Erityisen tärkeää on kiinnittää huomiota siihen, että tyhjäksi jääville tiloille löytyy uutta käyttöä tai vaihtoehtoisesti pyrkii luopumaan niistä mahdollisimman nopeasti käytön loputtua. Uusilla investoinneilla tavoitellaan parempia palveluita sekä pienennetään korjausvelkaa. Tilaratkaisuissa toimiala- tai yksikkökohtainen osaoptimointi ei tuo kaupungille säästöjä tilakustannuksista.

Suurimpia yksittäisiä kiinteistöjä ovat isot koulukeskukset sekä liikuntapaikat. Tilaratkaisut on aina tehtävä yhdessä tilojen käyttävän toimialan ja teknisen toimialan kesken. Jo prosentinkin muutokset tilojen kokonaismäärään tarkoittavat käytännössä esimerkiksi keskimääräistä isompaa koulurakennusta tai useampaa päiväkotia. Vuosittain tapahtuvat muutokset ovat prosentuaalisesti pieniä. Jokaisen uuden investointipäätöksen kohdalla tulisi muistaa, että mikäli uuden rakennuksen tai urheilupaikan alta ei pureta, myydä tai lopeteta vuokrasopimuksia, lisää se jatkuvasti kaupungin ylläpidettävien kohteiden määrää ja sitä kautta huolto- ja ylläpitokustannuksia. Teknisen toimialan tavoitteena on huolehtia kaupungin kiinteistöomistusten kunnosta ja siitä, että käyttäjät saavat toimia terveellisissä ja turvallisissa tiloissa.

Myymällä ilman käyttötarkoitusta olevia kiinteistöjä saadaan aikaan säästöjä. Merkittävät kuluerät kuitenkin näissä kohteissa liittyvät myös sähköön, veteen ja kaupungin omana työnä tehtävään kiinteistöhuoltoon. Suurimmat kuluerät ovat siis kaupunkikonsernin sisäisiä eriä. Tulosta rasittavat mahdollisesti myös poistot, mikäli rakennusta ei ole kirjanpidossa poistettu loppuun. Merkittävin säästö tulee poistojen pois jäämisen lisäksi kuitenkin kaupungin investointitarpeen pienemisestä minkä lisäksi kauppahinta voi parantaa kaupungin tulosta. Pienempi kiinteistömassa mahdollistaa myös toiminnan tehostamisen sekä voimavarojen keskittämisen kaupungin palvelujen kannalta keskeisiin kohteisiin. Luopumisen suunnittelu tulisi aloittaa hyvissä ajoin ennen käytön loppumista yhteistyössä kaavoituksen, elinvoiman ja konserni-palveluiden kanssa.

Kuva 1. Tiloista luopuminen vuosina 2019-2021

Kuva 2 Tilojen lisäys vuosina 2019-2021

Yllä olevista kuvista käy ilmi viime vuosina tapahtuneita kaupungin tilojen määrän muutoksia. Ensimmäisessä kuvassa on eritelty puretut ja myydyt rakennukset sekä päättynyt käyttö. Vastaavasti toisessa kuvassa on esitetty uusien tilojen lisäys. Viime vuosina tiloja on pääasiassa vuokrattu, ei niinkään rakennettu kaupungin omaan taseeseen. Vuonna 2021 päättyi Postitalon vuokrasopimus, josta yksistään tuli noin 5.600 neliön vähennys. Vastaavasti vuoden 2019 merkittävin lisäys on ollut Itätuulen koulun vuokraaminen, joka lisäsi neliöitä noin 12.000 neliötä.

Hyvinvointialueille vuokrattavat tilat

Vuoden 2023 alusta alkaen perusturvan ja pelastuslaitoksen käyttämät tilat siirtyvät uuden hyvinvointialueen käyttöön. Vuokrattujen tilojen vuokrasopimukset siirtyvät suoraan ja lisäksi kaupungin omistamat tilat vuokrataan hyvinvointialueelle. Perusturvalla on ollut käytössään lähes 100 tuhatta neliötä tiloja. Hyvinvointialueelle vuokrataan noin 49 tuhatta neliötä ja lähes vastaava määrä vähenee kaupungilta ulkoa vuokrattuja tiloja sopimusten siirtymisen myötä. Vuokran hinnan määrittelyä säädellään lainsäädännöllä ja sopimukset tehdään tässä vaiheessa 3+1 vuodeksi. Konserniyhtiöiden sopimukset siirtyvät sellaisenaan hyvinvointialueelle.

Kaupunki on käyttänyt vuokranmäärittelyssä apuna Trelum Consulting Oy:tä. Yhtiö on määritellyt ja osin päivittänyt hyvinvointialueelle vuokrattavien rakennusten tekniset- ja jälleenhankinta-arvot. Arvojen määrittely ja päivitys tehtiin koko rakennuksesta, ei pelkästään hyvinvointialueelle vuokrattavasta pinta-alasta. Arvojen määrittely pohjaksi rakennukset katselmointiin kesäkuussa 2022. Osa rakennusten arvoista pohjautui vuonna 2018 tehtyyn määrittelyyn, joiden tiedot päivitettiin nyt tehtävää vuokralaskentaa varten vuoden 2021 lopun tilanteeseen.

Nyt tehdyn arvonmäärittelyn pohjalta rakennuksista laskettiin 7.4.2022 annetun asetuksen mukainen pääomavuokra ja ylläpitovuokra määriteltiin annetun asetuksen liitteiden pohjalta. Asetus mahdollistaa pääomavuokran laskennan aidosti määrittelyn teknisen arvon pohjalta, jolloin nyt tehtyä arvomäärittelyä käytettiin ja käytetään pääomavuokran laskennan pohjana. Hyvinvointialueelle tullaan vuokraamaan tiloja 64 rakennuksesta, joiden pinta-ala on yhteensä 48 593 neliötä. Näistä rakennuksista pääomavuokra lasketaan rakennuksen teknisen arvon pohjalta 6 % tuottovaatimuksella ja pääomavuokran hinta tulee olemaan noin 6,3 miljoonaa euroa vuodessa eli keskimäärin 10,80 €/m²/kk. Ylläpitovuokra määriteltiin asetuksen liitteiden mukaan, jolloin hallinnon osuus oli 204 089 €/v, kunnossapidon 771 532 €/v ja asetuksen liitteiden käyttötarkoitukskohtaisten ylläpidon kuukausinelöhintojen mukaan laskettu muu ylläpito on yhteensä 2,65 miljoonaa euroa vuodessa. Näin ylläpitovuokra on yhteensä 3,56 miljoonaa euroa eli keskimäärin 6,11 €/m²/kk. Bruttovuokra laskennan mukaan hyvinvointialueelle vuokrattavista rakennuksista on noin 9,86 miljoonaa euroa vuodessa eli keskimäärin 16,92 €/ m²/kk.

Lyhyisiin vuokrasopimuksiin, kuten hyvinvointialueelle siirtyviin sopimuksiin, liittyy aina riski, että vuokralainen voi päättää, ettei se käytä tiloja, jolloin kaupungille jää tyhjiä tiloja, joille on etsittävä uutta käyttöä.

Kuntalain §126 mukaan kunnan on yhtiötettävä kilpailuilla markkinoilla tapahtuva toiminta. Koska kaupunki jatkossa vuokraa tilat hyvinvointialueelle, joka on täysin ulkopuolinen toimija, siirtyy se samalla vuokraamaan tiloja markkinoille. Tämä tulee tarkoittamaan Hyvinvointialueen käytössä olevien kiinteistöjen vuokraustoiminnan yhtiöittämistä osakeyhtiöksi vuoden 2026 alkuun mennessä.

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupungin strategiasta on poimittu seuraavat tiloja koskevat tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	Ajanmukaiset tietoverkot		
TEKO	Mahdollistamme 5G-verkkojen rakentamisen julkisten rakennusten katoille.		
TOIMENPIDE	Tehdään sopimuksia verkkotoimittajien kanssa.		
MITTARI	Sopimusten määrän lisäys	Lähtötaso	Tavoitetaso
		0 kpl	2kpl

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt		
TEKO	Suunniteltujen olosuhteiden varmistaminen oikea-aikaisella huollolla.		
TOIMENPIDE	Palvelupyynnöt saadaan tehtyä viipymättä.		
MITTARI	Valmiiksi tehtyjen palvelupyyntöjen osuus.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		100%	100%

PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	Julkiset tilat harrastekäyttöön ja matalan kynnyksen kohtaamispaikoiksi.		
TEKO	Toimistojen kokoustilojen ilta- ja viikonloppukäytön mahdollistaminen kohtaamispaikaksi.		
TOIMENPIDE	Lisätään Timmi-sovellukseen varattavia tiloja.		
MITTARI	Kohtaamispaikkoja lisätty yhteensä.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		0 kpl	4kpl

Taloudelliset tavoitteet

Perusturvan ja pelastuslaitoksen irtautuminen vaikuttaa monella tapaa kaupungin talouteen. Tiloihin liittyen kaupunki on vuosittain saanut perusturvan välivuokraamista asunnoista noin 4 miljoonaa euroa vuokratuottoja. Vastaavasti näihin on kohdistunut yhtä suuri erä vuokratuloja. Nyt nämä poistuvat kokonaisuudessaan. Näiden lisäksi aiemmin perusturvan käytössä olleet tilat ovat olleet kaupungille kustannuserä. Vuoden 2023 alusta alkaen kaupunki toimii vuokranantajan roolissa ja maksaa tiloista vastaavat kustannukset kuten sähkön, veden ja lämmön, mutta samaan aikaan tiloista peritään myös vuokratuottoja arviolta noin 9,8 miljoonaa euroa. Muita vuokratuottoja kaupunki sai vuonna 2021 yhteensä noin 1,6 miljoonaa euroa.

Vuokratuottojen määrä tulee lähivuosina heilahtelemaan voimakkaasti. Vuoden 2023 alusta kaikki perusturvan ja pelastuslaitoksen käytössä olleet tilat vuokrataan hyvinvointialueen käyttöön. Sopimukset tehdään 3 + 1 vuodeksi, joten osa sopimuksista voi päättyä jo vuoden 2026 alussa. Tässä samassa ajassa vuokraustoiminta tulee yhtiöittä, joten vuokratuotot siirtyvät tytäryhtiölle vuonna 2026. Vuokratuottoja vähentää myös perusturvan välivuokrattujen asuntojen vuokratuottojen pois jääminen vuonna 2023. Tästä syystä vuokratuottojen kasvu vuonna 2023 on pienempi kuin hyvinvointialueelta saatavat uudet vuokratuotot. Alla olevassa kuvaajassa on esitetty vuokratuottojen kehitys.

Kuva 3. Vuokratuottojen kehitys

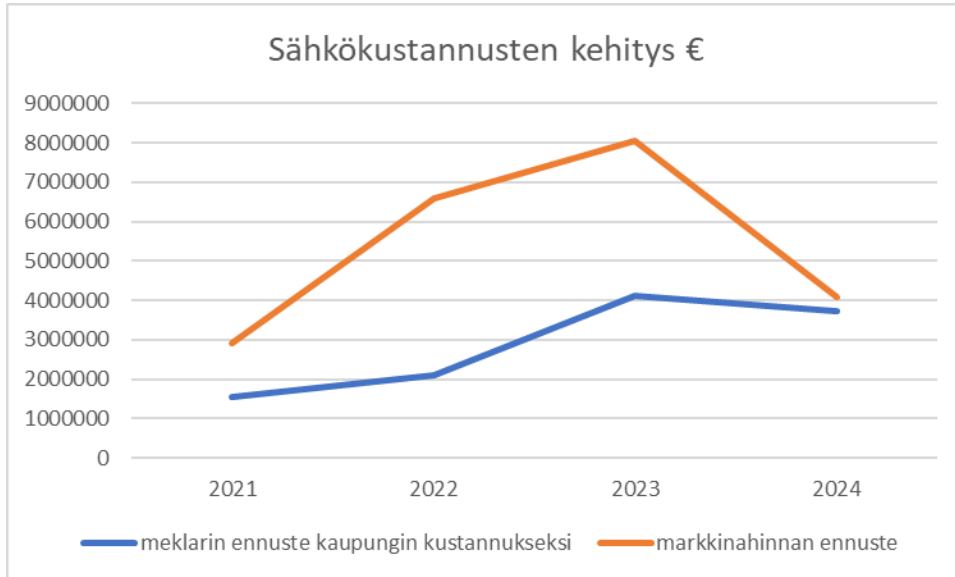
Merkittävimpiä vuokratuottojen kokonaisuuksia ovat konserniyhtiöiltä vuokratut koulut, päiväkodit ja liikuntatilat. Vuokria maksettiin vuonna 2021 yhteensä 20,0 miljoonaa euroa, kun kuluista on vähennetty perusturvan välivuokraamat asunnot. Suurimpia eriä vuonna 2021 olivat Itätuulen koulu 1,3 miljoonaa euroa, Luotsinmäen puhdistamo 1,2 miljoonaa euroa, keskustan uimahalli 1,0 miljoonaa euroa ja Kaarisillan koulu 0,9 miljoonaa euroa.

Kulupuolella tulee vuonna 2026 tapahtumaan vastaava pudotus kuin vuokratuotoissa johtuen vuokratilojen yhtiöittämisestä. Tällöin kaikki kustannukset liittyen perusturvan ja pelastuslaitoksen tällä hetkellä käyttämiin tiloihin siirtyvät perustettavalle tytäryhtiölle. Kulurakenteen muutokset tulevana vuosina tulevat olemaan niin suuria, että lukuja on tässä vaiheessa vielä mahdoton tarkkaan laskea.

Tiloihin liittyvät merkittävimmät kustannukset kuten sähkö ja lämmitys ovat eriä, joiden hinnan kehitykseen vaikuttavat monet asiat, kuten maailman markkinat, sateet ja lämpötila. Myös kulutuksen määrä voi vaihdella. Tästä syystä vuodet harvoin ovat täysin vertailukelpoisia keskenään näiden kustannusten osalta. Nykyisessä maailmantilanteessa ennustaminen on entistä vaikeampaa.

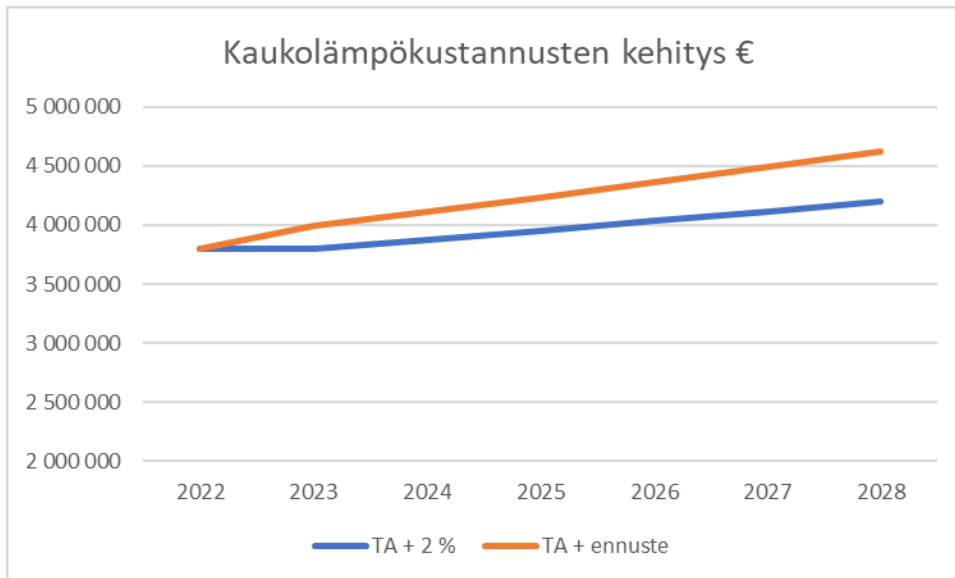
Kaupungin käyttämän sähkön hankinnasta vastaa meklari, joka pyrkii minimoimaan sähköstä maksettavaa hintaa. Meklari tekee ennakkoon sopimuksia sähkön hankinnasta ja sitä kautta suojaa kaupunkia yllättäviltä hinnan muutoksilta. Alla on kuva, jossa on esitetty meklarin ennusteisiin perustuva arvio kaupungin sähkön hankinnan kustannuksista. Kuva sisältää peruskaupungin sähköenergian kustannukset, mutta se ei sisällä sähkön siirtoa, joten kokonaisuutena kaupungin sähkökustannukset ovat kuvassa esitettyä suuremmat.

Kulutuksen määränä on käytetty vuoden 2021 kokonaiskulutusta. Kuvassa kulutus on pidetty vakiona, jolloin nähdään hinnan muutosten vaikutukset. Ylempi oranssi käyrä esittää meklarin ennustamaa markkinahintaa ja alempi käyrä meklarin tämänhetkistä ennustetta kaupungin kustannuksista. Elokuun tilanteessa vuoden 2022 kustannuksiin liittyy vielä osin epävarmuutta, koska koko vuoden sähkönhankinnan hintaa ei vielä ole lyöty lukkoon. Vuodelle 2023 sähkönhankinnan hinnasta on vasta noin puolet ja vuoden 2024 hankinnasta enää noin 10 % on lyöty lukkoon. Koska vuoden 2024 osalta sähkön hinnasta on kiinnitetty vasta hyvin pieni osa, on ennustekin kyseiselle vuodelle hyvin lähellä markkinahintaa. Tulevien vuosien hinnan kehitykseen liittyy edelleen suurta epävarmuutta ja tästä syystä ei ole mahdollista esittää tilojen osalta sähkön hinnan kehityksestä kuvaajaa.

Kuva 4. Sähkökustannusten kehitys

Tilojen sähkökustannukset, sisältäen myös sähkön siirron, ovat vuonna 2022 noin 3 miljoonaa euroa. Toinen merkittävä tiloihin liittyvä kustannuserä on kaukolämpö.

Kuva 5. Kaukolämpökustannusten kehitys

Kuvassa 5 on esitetty kaksi vaihtoehtoista ennustetta kaukolämmön kustannusten kehityksestä kaupungin tilojen osalta. Sininen käyrä on laskettu perustuen vuosien 2022 ja 2023 talousarvioon ja sen jälkeen perinteiseen 2 %:n kustannusten nousuun. Toisessa käyrässä on ennustettu vuodelle 2023 reilumpaa 5 % kustannusten nousua ja sen jälkeisille vuosille 3 %:n nousua. Kaukolämmön hintaan vaikuttavat polttoaineiden hinnat, joiden hintakehitystä on tällä hetkellä vaikea ennustaa.

Tilalahokkuuteen liittyvät taloudelliset tavoitteet

Tavoite 1: Kustannussäästöt luovuttavista tiloista ja toteutuneet kaupat myydyistä tiloista 200 tuhatta euroa vuodessa

Toimenpide: Luovuttavien kohteiden säännöllinen läpikäynti sekä säästökeinot kuten tilojen lämmön säätäminen ja kiinteistöhuollon sopeuttaminen tilojen käyttöasteeseen sekä ylimääräisten tilojen myyminen

Mittari: Toteutuneet säästöt, myytyjen tilojen kauppahinta

Tilalahokkuuden strategisilla tavoitteilla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia tilakustannuksiin.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosaan yhdistellään käyttötalousosasta siirtyvät erät ja budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvai-
kutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudjeteissa.

Toimintakate

Toimintakate kuvaa kaupungin toiminnasta aiheutuvien tuottojen ja kulujen erotusta. Koska toimintakatteeseen ei sisälly
verotuloja, valtionosuuksia eikä rahoitustuottoja ja -kuluja, sen kehitys kuvaa parhaiten kaupungin toiminnan vaikutusta
talouteen. Toimintakatteen nopea heikkeneminen ajaa kunnan talouden helposti ahdinkoon.

Vuonna 2023 kaupungin toimintakatteeksi muodostuu -188,9 M€ (-177,8 M€ liikelaitokset huomioiden). Toimintakate
muuttuu olennaisesti vuodesta 2022 johtuen toimintojen siirroista hyvinvointialueelle.

Verotulot

Sote-uudistuksen vaikutus verotuloihin

Vuoden 2023 verotuloihin kohdistuu suuria muutoksia. Sote-uudistuksen yhteydessä kuntien verotuloja siirretään valti-
olle hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Valtakunnan tasolla ansiotuloveroja siirretään noin 13,6 miljardia eu-
roa ja yhteisöveroja noin 0,9 miljardia euroa vuoden 2023 tasossa arvioituna. Valtakunnan tasolla vero ja valtionosuus-
järjestelmän ja kunnilta poistuvat sote-pela-kustannukset ovat samansuuruiset. Yksittäisen kunnan osalta voi olla talou-
dellisia vaikutuksia.

Ansiotuloverotuksen muutokset toteutetaan nykyisen verojärjestelmän sisällä. Kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja
alennetaan 12,64 prosenttiyksiköllä ja valtion verotusta kiristetään vastaavasti. Porin veroprosentti oli 21,00 vuonna
2022 ja se on 8,36 vuonna 2023. Kuntaliiton ennusteen 9/22 mukaan Porin kunnallisverotulot laskevat 51,8 prosentilla.

Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta pienennetään yhdellä kolmasosalla ja valtion osuutta kasvatetaan vastaavasti.
Kuntaliiton ennusteen 9/22 mukaan Porin yhteisöverotulo-osuudet laskevat 29,4 prosentilla.

Verojärjestelmän muutosten vaikutus verotuloihin

Sote-uudistuksen ja koronakompensaation takia verojärjestelmässä tapahtuu kaksi muutosta, jotka tuottavat ”hyvää”
parin vuoden ajan. Veroja tilitetään muutama vuosi verotuksen päättymisen jälkeen ja tämän takia kaupunki saa korke-
amman veroprosentin mukaan kunnallisveroa vanhoilta verovuosilta vielä vuosina 2023 ja 2024. Vastaavasti, kun yh-
teisöverojen kuntien jako-osuus oli korotettuna vuosina 2020 ja 2021, niin näitä korkeamman jako-osuuden veroja tilite-
tään vuosina 2023 ja 2024. Vuodelle 2025 tämä ”vero-häntien” vaikutus pienene ja seuraavina vuosina sen vaikutus on
vähäinen. Olennaista on tietää, että vuosina 2023 ja 2024 verotulot ovat korkeammat, kuin normaalitaso edellyttäisi.

Varhaiskasvatusmaksujen alennuksen kompensatio kunnille

Hallituksen talousarvioesityksen 2023 mukaan varhaiskasvatusmaksuja alennetaan 1.8.2023 alkaen siten, että vuosita-
solla koko maan maksutuotto alenee 70 miljoonalla eurolla. Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoi-
don tuen hoitolisän korotuksen vaikutukset kompensoidaan korottamalla kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta. Tämä
kasvattaa kuntien verokertymää n. 90 miljoonalla eurolla v. 2023 ja maksuunpanoa n. 100 miljoonaa euroa. Porin osuus
korotuksesta on arviolta 0,9 miljoonaa euroa.

Väestömuutosten vaikutus verotuloihin

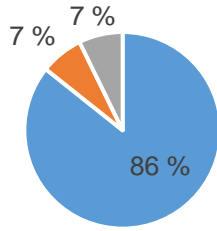
Porin väestöennuste on hitaasti laskeva. Laskua tapahtuu erityisesti alle työikäisissä ja työikäisissä. Väestön vähene-
minen syö osan verotulojen luonnollisesta kasvusta. Jos työikäisten määrän vähenemistä voitaisiin hidastaa, tai jopa
kääntää kasvuun, niin tällä olisi iso merkitys verotulotulojen kasvuille. Verotulojen kasvun kannalta merkittävintä olisi
uusien työpaikkojen synty seutukunnalle.

Verotulojen kehitystä ei ole tässä muutostilanteessa mielekästä esittää kaaviokuvana. Olennaista on tietää, että yhteisö-
ja kiinteistöverojen suhteellinen painoarvo kasvaa ja väestön vähenemisen hidastamisella voidaan vaikuttaa verotulojen
kasvuun.

Kiinteistöveroprosentteihin ei esitetä muutoksia, kiinteistöveroprosentit vuonna 2023 ovat seuraavat

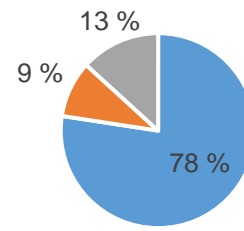
Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93 %
Vakituiset asuinrakennukset	0,5 %
Muut asuinrakennukset	1,1 %
Voimalaitokset	3,1 %
Rakentamaton rakennuspaikka	6 %
Yleishyödylliset yhteisöt	0 %

Verolajien osuudet 2022

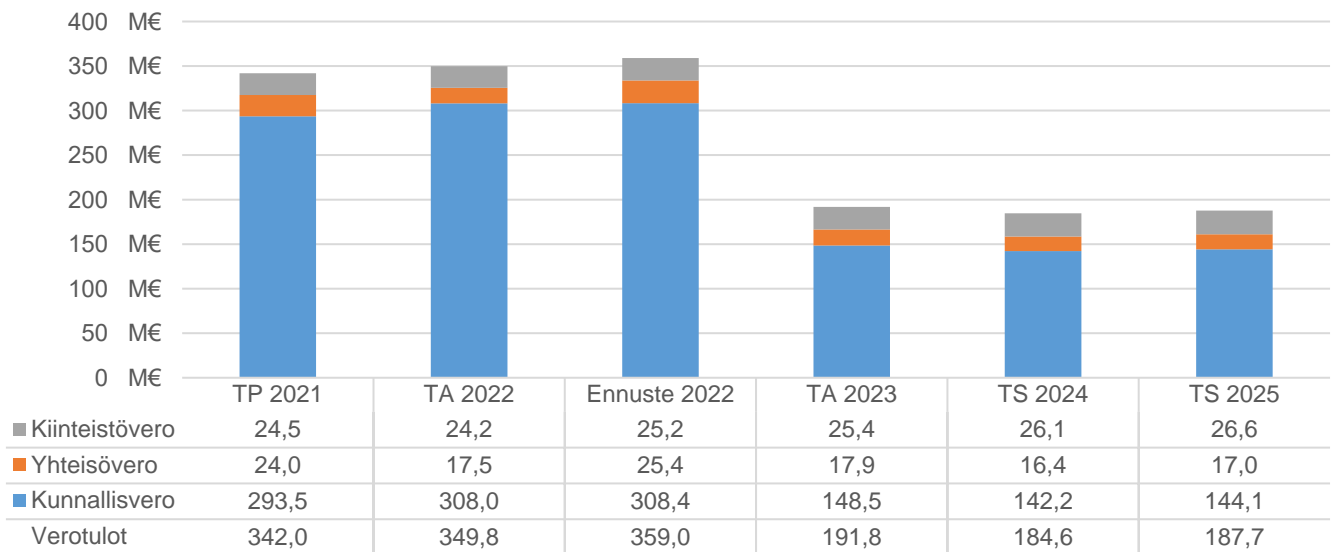

■ Kunnallisvero ■ Yhteisövero ■ Kiinteistövero

Verolajien osuudet 2023

■ Kunnallisvero ■ Yhteisövero ■ Kiinteistövero

Valtionosuudet

Kuntien valtionosuudet ovat vuonna 2023 yhteensä 4 miljardia euroa (9 miljardia euroa v. 2022) ja verotulomenetysten kompensatit 0,9 miljardia euroa (2,6 miljardia euroa vuonna 2022). Valtionosuuksien väheneminen johtuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuun siirtymisestä vuodesta 2023 alkaen hyvinvointialueille. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuksia ja verotulomenetysten kompensatioita siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien siirtymisen myötä kunnan peruspalvelujen valtionosuuden rahoituksen määrätymisperusteita muutetaan siten, että järjestelmä vastaa kunnille jäljelle jääviä tehtäviä ja niiden kustannusrakennetta. Vuodesta 2023 alkaen kunnan peruspalvelujen valtionosuuden ikäryhmittäisissä kustannuksissa painottuu erityisesti lapsi- ja nuorisokäluokat, sillä merkittävä osa kuntien tehtävistä ja kustannuksista koskee varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetusta. Muita laskennallisten kustannusten määrätymistekijöitä ovat työttömyyskerroin, vieraskielisyyskerroin, kaksikielisyys, saaristoisuus, asukastiheyskerroin ja koulutustaustakerroin. Kriteerien toinen osa muodostuu lisäosista, jotka ovat syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun sekä saamelaiden kotiseutualueen kunnan lisäosat.

Peruspalvelujen valtionosuutta vähentävät sote-uudistus 5,3 miljardia euroa sekä hallituksen päättämät uudelleenkohdennukset 43 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Valtionosuutta lisäävät ennen kaikkea indeksikorotus (3,8 %) 89 miljoonaa euroa. Uudet ja laajenevat tehtävät kasvattavat valtionosuutta noin 15 miljoonalla eurolla. Näistä taloudellisesti merkittävimmät ovat varhaiskasvatuksen tukea koskevat toimenpiteet sekä sitouttava kouluyhteistyö. Lisäksi valtionosuutta kasvattavat muun muassa valtionosuuteen aikaisemmin kohdistuneen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan rahoitukseen liittyvän vähennyksen poistuminen sote-uudistuksen myötä (22,6 miljoonaa euroa), perustoimeentulotuen kuntien maksuosuuden muutos (22,4 miljoonaa euroa) sekä pitkäaikaistyöttömien eläketukeen liittyvän vähennyksen muutos (6,1 miljoonaa euroa).

Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei oteta huomioon vuonna 2023, sillä sote-uudistuksen yhteydessä peruspalvelujen valtionosuuslakiin tehdyn siirtymäsäännöksen mukaan kustannustenjaon tarkistus tehdään seuraavan kerran vasta valtion vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 23,59 prosentista 22,09 prosenttiin vuonna 2023. Valtionosuusprosentin laskua selittää pääosin vuonna 2023 käyttöön otettavat uudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja syrjäisyyden lisäosat, joiden rahoitus toteutetaan valtionosuusjärjestelmän sisällä valtionosuusprosenttia pienentämällä.

Keskeisimmät peruspalvelujen valtionosuuksien muutokset M€	Lisäykset	Vähennykset	Porin osuus (arvio)
Indeksikorotus 3,8 %	89,0		1,3
Kuntien uudet ja laajenevat tehtävät	15,0		0,2
Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan vähennyksen poistuminen	22,6		0,3
Perustoimeentulon kuntien maksuosuuden muutos	22,4		0,3
Pitkäaikaistyöttömien eläketuen vähennyksen poistuminen	6,1		0,1
Sote ja tehtävien siirto hyvinvointialueille		-5 300	-99,7*
Hallituksen päättämät uudelleenkohdennukset		-43	-0,6

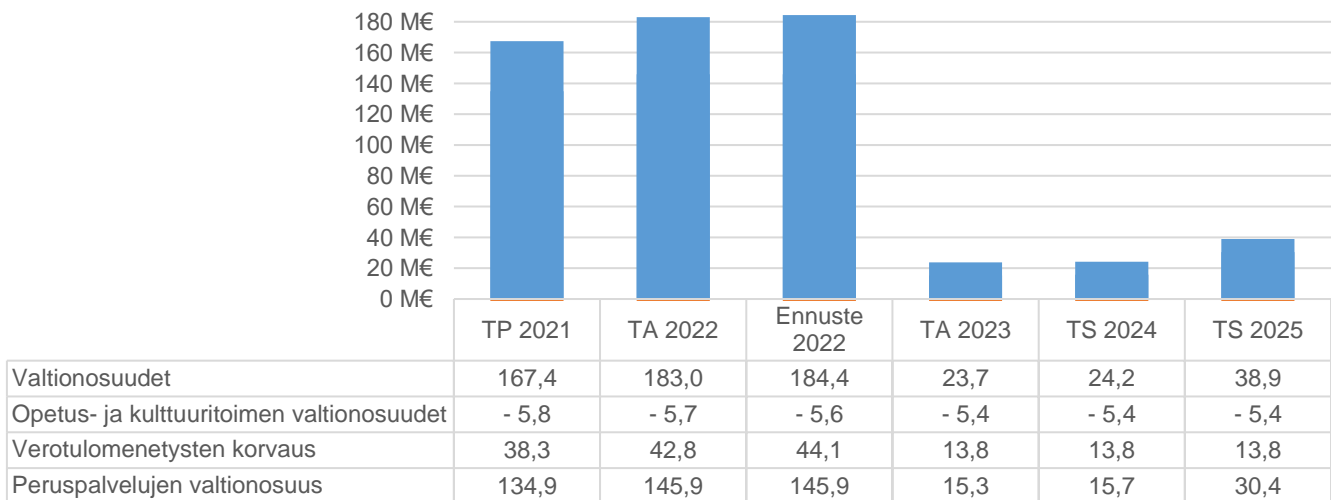
Lähde: VM, Kuntatalousohjelma vuodelle 2023

*Siirtyvien sote-kustannusten vaikutus valtionosuuden määrään on saatu VM:n laskelmista. Todellinen peruspalvelujen valtionosuuden muutos muodostuu sote-uudistuksen vuoksi suuremmaksi johtuen kuntien valtionosuuksien määräytymisperusteiden ja -kriteerien muutoksista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksia kasvattavat indeksikorotus 3,8 % sekä muun muassa oppivelvollisuusiän laajentaminen sekä perusopetuksen valmistavan opetuksen lisääntyminen. Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon ja kustannustason tarkistusta ei tehdä vuonna 2023. Suurimmassa osassa kuntia opetus- ja kulttuuriministeriön kautta tulevat valtionosuudet ovat negatiivisia.

Porin kaupungin saamia peruspalvelujen valtionosuuksia on arvioitu valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton vuoden 2023 peruspalvelujen valtionosuuslaskelmien perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriön kautta tulevia valtionosuuksia on arvioitu Kuntaliiton vuoden 2023 valtionosuuslaskurin sekä toteutuneiden ja arvoitujen oppilas- ja suoritemäärien perusteella. Peruspalvelujen valtionosuudeksi on arvioitu 15,3 miljoonaa euroa (145,9 milj. euroa v. 2022). Verotulomenetysten kompensatit ovat 13,8 miljoonaa euroa (44,1 milj. euroa v. 2022). Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudeksi arvioidaan -5,4 miljoonaa euroa (-5,6 milj. euroa v. 2022). Porin kaupungin valtionosuuksien määräksi muodostuu yhteensä 23,7 miljoonaa euroa (184,2 milj. euroa v. 2022).

Vuodelle 2024 ei ole ennakoitu merkittäviä valtionosuusmuutoksia, koska kuntien ja hyvinvointialueiden kustannustenjaon tarkistukseen liittyy vielä epäselvyyttä. Vuoden 2025 valtionosuuksissa on huomioitu TE-palvelut 24-uudistuksen valtionosuuslisäykset työ- ja elinkeinoministeriön laskelmien mukaan.

Rahoitustulot ja –menot

Korkotulot 6,3 M€

Budjetoidut korkotulot muodostuvat Pori Energia Oy:n 4,7 M€:n ja Porin Satama Oy:n arvioiduista 1,5 M€:n korkotuloista.

Muut rahoitustulot 5,2 M€, mistä liikelaitosten peruspääoman korvaus 3,0 M€

Pori Energia Oy maksaa korvausta energiaosakkeiden käytöstä 1,1 M€. Osinkotuottojen määräksi on arvioitu 0,6 M€. Arviot viivästyskorkotuloista sekä muista rahoitustuotoista ovat yhteensä 0,4 M€.

Liikelaitosten peruspääomista suorittama korvaus (6 %) tuottaa peruskaupungille yhteensä 3,0 M€. Korvauksesta Porin Palveluliikelaitoksen osuus on 0,4 M€ ja Porin Veden 2,6 M€.

Korkomenot 4,2 M€

Lainojen korkomenot on arvioitu tämänhetkisellä korkotasolla sisältäen lainojen korkosuojaukseen tehtyjen koronvaihtosopimusten kustannukset. Kaupungin tarvitsema tilapäisluotto otetaan kuntatodistuksia liikkeelle laskemalla.

Muut rahoitusmenot 0,3 M€

Muut rahoitusmenot muodostuvat tytäryhteisöille maksettavista rahoitusvastikkeista.

Vuosikate

Vuosikate saadaan, kun toimintakatteeseen lisätään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja –kulut. Vuosikate on siis kunnan tuloslaskelman välitulos, joka osoittaa sen tulorahoituksen, mikä juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainojen lyhennyksiin ja sijoituksiin. Vuoden 2023 talousarviossa kaupungin vuosikate on 33,6 M€ (41,7 M€ liikelaitokset huomioiden).

Tilikauden tulos

Kun vuosikatteesta vähennetään suunnitelman mukaiset poistot, noin 22,8 M€ (28,0 M€ liikelaitokset huomioiden), tilikauden tulokseksi vuonna 2023 muodostuu 10,8 M€ (13,7 M€ liikelaitokset huomioiden).

Taseen kumulatiivinen ylijäämä

Vuoden 2021 tilinpäätöksessä kaupungin taseeseen kertynyttä ylijäämää oli yhteensä 44,2 miljoonaa euroa. Ennuste vuoden 2022 tuloksesta on talousarvion laadintahetkellä n. -7,0 miljoonaa euroa. Näin ollen vuoden 2023 talousarvion tilikauden ylijäämän (13,8 miljoonaa euroa) toteutuessa on taseen kumulatiivista ylijäämää jäljellä tilikauden 2023 jälkeen noin 50,9 M€. Suunnitelmakauden lopussa vuoden 2025 jälkeen ylijäämä on 43,6 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelmat

1 000 €

Peruskaupunki ilman liikelaitoksia

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	187 119	167 554	83 781	84 865	85 984
Myyntitulot	103 264	105 277	37 973	38 102	38 236
Maksutulot	35 169	29 581	7 163	7 222	7 283
Tuet ja avustukset	25 536	9 946	7 804	7 905	8 009
Muut toimintatulot	23 149	22 749	30 841	31 636	32 455
Valmistus omaan käyttöön	3 744	3 831	3 631	3 631	3 631
Toimintamenot	-697 176	-699 115	-276 334	-283 055	-309 174
Henkilöstömenot	-264 043	-277 728	-130 591	-133 688	-145 809
Palvelujen ostot	-322 861	-312 446	-72 421	-75 459	-80 877
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-51 558	-47 858	-42 529	-42 972	-43 388
Avustukset	-29 070	-28 912	-13 740	-13 779	-21 448
Muut toimintamenot	-29 643	-32 171	-17 053	-17 159	-17 652
Toimintakate	-506 313	-527 730	-188 921	-194 560	-219 559
Verotulot	341 952	349 797	191 796	184 606	187 698
Valtionosuudet	167 399	183 006	23 740	24 220	38 914
Rahoitustulot ja -menot	8 243	8 544	6 967	7 037	6 957
Korkotulot	5 186	6 282	6 282	6 282	6 282
Muut rahoitustulot	5 268	4 761	5 188	5 108	5 028
Korkomenot	-1 758	-2 361	-4 155	-4 005	-4 005
Muut rahoitusmenot	-454	-137	-347	-347	-347
Vuosikate	11 280	13 617	33 582	21 303	14 010
Poistot ja arvonalentumiset	-23 735	-23 546	-22 811	-23 811	-24 811
Suunnitelman mukaiset poistot	-23 402	-23 546	-22 811	-23 811	-24 811
Arvonalentumiset	-333	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-12 455	-9 929	10 771	-2 507	-10 801
Tilinpäätössirrot	-278	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-12 732	-9 929	10 771	-2 507	-10 801

= valtuustoon nähden sitova erä

Liikelaitokset mukaan lukien

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	236 396	215 990	123 221	124 327	125 446
Myyntitulot	151 748	153 114	77 086	77 236	77 372
Maksutulot	35 422	29 728	7 216	7 275	7 336
Tuet ja avustukset	25 868	10 185	7 890	7 990	8 094
Muut toimintatulot	23 359	22 964	31 030	31 825	32 644
Valmistus omaan käyttöön	3 848	4 231	3 731	3 731	3 731
Toimintamenot	-734 410	-736 441	-304 745	-311 490	-337 609
Henkilöstömenot	-286 352	-300 070	-144 663	-147 706	-159 827
Palvelujen ostot	-328 352	-317 910	-77 938	-81 026	-86 544
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-59 044	-55 476	-49 695	-50 215	-50 632
Avustukset	-29 070	-28 912	-13 740	-13 779	-21 448
Muut toimintamenot	-31 592	-34 073	-18 708	-18 764	-19 157
Toimintakate	-494 165	-516 220	-177 793	-183 432	-208 431
Verotulot	341 952	349 797	191 796	184 606	187 698
Valtionosuudet	167 399	183 006	23 740	24 220	38 914
Rahoitustulot ja -menot	5 722	6 021	3 937	4 007	3 927
Korkotulot	5 186	6 282	6 282	6 282	6 282
Muut rahoitustulot	5 283	4 773	5 200	5 120	5 040
Korkomenot	-1 758	-2 361	-4 155	-4 005	-4 005
Muut rahoitusmenot	-2 989	-2 673	-3 390	-3 390	-3 390
Vuosikate	20 907	22 604	41 680	29 401	22 108
Poistot ja arvonalentumiset	-29 111	-28 965	-27 955	-28 955	-29 955
Suunnitelman mukaiset poistot	-28 778	-28 965	-27 955	-28 955	-29 955
Arvonalentumiset	-333	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-8 204	-6 361	13 725	446	-7 847
Tilinpäätössirrot	-244	33	33	33	33
Tilikauden yli-/alijäämä	-8 449	-6 328	13 758	479	-7 814

Tuloslaskelman tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot / Toimintamenot, %	32,4 %	29,5 %	40,9 %	40,4 %	37,6 %
Vuosikate / Poistot, %	71,8 %	78,0 %	149,1 %	101,5 %	73,8 %
Vuosikate, euro/asukas	250	272	504	357	270
Kertynyt ylijäämä, 1 000 €	44 161	37 833	50 919	51 399	43 585
Asukasmäärä vuoden lopussa	83491	82988	82619	82247	81874

Investointiosa

Investointiosan esittely ja sitovuus

Irtain ja muut investoinnit sisältää toimialojen irtaimen omaisuuden hankinnat ja muihin ryhmiin kuulumattomat investoinnit. **Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit** sisältää seuraaviin kokonaisuuksiin liittyvät investoinnit: kiinteä omaisuus, liikenneväylät, viheralueiden rakentaminen, muu toiminta ja erillishankkeet sekä ajoneuvojen hankinta. **Tiloihin kohdistuvat investoinnit** sisältää uudisrakennusprojektit ja perusparannusinvestoinnit.

Investointien sitovuus valtuustoon nähden on merkitty seuraavissa kappaleissa esitettyihin taulukoihin. Pitkäjänteisyyden korostamiseksi esitetään investointiosassa muusta taloussuunnitelmasta poiketen viiden vuoden suunnitelmakausi. Taulukoissa summat on esitetty tuhansina euroina (1 000 €).

Irtain ja muut investoinnit

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Kaupunginhallitus	-118	-1 200	-2 400	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200

Määräraha on varattu kaupunginhallitukselle erikseen päätettäviin elinkeinoelämää tukeviin investointeihin. Lisäksi vuonna 2023 on varattu kasvurahaston perustamiseen 1,2 miljoonaa euroa.

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Konsernipalvelut							
Yritysjärjestelyt	0	-1 210	-1 210	-1 210	-1 210	-1 210	-1 210
Kiinteistö Oy Porin Jäähalli	-507	-625	-752	-752	-752	-752	-752
Muut pääomavastikkeet	-612	-662	-662	-662	-662	-662	-662
Vesiosuuskuntien avustaminen	0	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Konsernipalvelut yhteensä	-2 856	-5 319	-2 924	-2 924	-2 924	-2 924	-2 924

Sivistystoimiala -708 -1 440 **-1 357** -1 357 -1 357 -1 357 -1 357
Määrärahalla hankitaan 4.-7. luokkalaisten Chromebook-laitteita ja lukion 1. luokan tietokoneita. Lisäksi rahaa on varattu Pohjoisväylän koulun ja Sairaalakoulun varustamiseen sekä muiden yksiköiden kalusto- ja laitehankintoihin.

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Elinvoima- ja ympäristötoimiala							
Yyteri	-346	-1 265	-400	-400	-400	-400	-400
ICT-investoinnit	-597	-1 250	-1 270	-1 175	-1 175	-1 175	-1 175
Työllisyydenhoito	-41	-60	-60	-60	-60	-60	-60
Muu irtain omaisuus	0	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Elinkeino- ja ympäristötoimiala yht.	-984	-2 595	-1 750	-1 655	-1 655	-1 655	-1 655

Yyterin määrärahaa käytetään Yyterin aukion yleissuunnitelman toteuttamiseen ja Yyterin infran kehittämiseen. ICT-investoinnit koostuvat sovellus- ja laitehankinnoista sekä muista digitalisaatioon liittyvistä investoinneista. Työllisyydenhoidon määrärahat kohdistuvat luontopajatoimintoihin sekä nuorten työpajan kalustoon.

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Tekninen toimiala	-292	-990	-912	-500	-500	-500	-500

Merkittävin määrärahaalla tehtävä kalustohankinta on kuorma-autoalustainen imulakaisukone talvivarustuksella.

= valtuustoon nähden sitova erä

Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit

Kiinteä omaisuus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-1 332	-1 500	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Omaisuuksien myynti	132	600	600	600	600	600	600

Määrärahalta hankitaan raakamaata kaavoituksen tarpeisiin sekä parannetaan luovutettavia tontteja. Investointitulot muodostuvat maaomaisuuden, lähinnä tonttien, myynnistä. Maaomaisuuden myynnistä kirjattavat myyntivoitot ja -tapot vaikuttavat kaupungin käyttötalouteen.

Liikenneväylät	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-8 112	-8 830	-10 320	-12 569	-15 008	-8 695	-15 300
Rahoitusosuudet		100	140	380	120	40	0

Pää- ja kokoojakadut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-1 139	-2 815	-3 390	-2 970	-680	-310	-2 920
Rahoitusosuudet				140			

Kaupungin osallistuminen valtion tie- ja ratahankkeisiin edistää tie- ja rataverkon sekä kevyen liikenteen väylästäön kehittymistä. Kaupunki osallistuu aluevaraussuunnitelmien ja tie- ja rakennussuunnitelmien kustannuksiin sekä rakentamiskustannuksiin erikseen sovittavilla maksuosuuksilla. Suunnitelmavalmiuden parantaminen edistää valtion hankkeiden toteutumista. Tasoristeyksiä Pori-Mäntyluoto-Tahkoluoto radalla tullaan poistamaan vuosien 2023-24 aikana radan perusparantamisen yhteydessä. Suunnitelmakauden 2023-27 aikana saattaa käynnistyä myös Tiiliruukin eritasoliittymän tiesuunnitelman laatiminen ja investointisuunnitelmassa on varauduttu suunnittelukustannusten kaupungin rahoitusosuuteen.

Pää- ja kokoojakaduista suunnitellaan ja rakennetaan vuoden 2024 loppuun mennessä Pohjoisväylä, Pappilanpuistikko ja Koillistuulentie. Uusien koulujen sijoittuminen tulee oleellisesti vaikuttamaan väylien suunnitteluperusteisiin. Suunnittelussa huomioitavia asioita ovat mm. alikulkujen ja linja-autopysäkkien sijoittuminen. Pohjoisväylän rakentaminen edellyttää liikennejärjestelyjä myös mt2660:n (Vanha Vaasantie) ja Pohjoisväylän risteyksessä viimeistään vuonna 2025. Suunnitelmakauden loppupuolella 2023-25 esitetään rakennettavaksi pääkatuverkkoa Hyvelässä ja Kyläsaressa sekä Ruosniementien oikaisua Liitostien ja Tormilaisentien risteysalueella.

Pohjoisväylän, Pappilanpuistikon ja Koillistuulentien kokonaiskustannusarvio on noin 5,1 M€ sisältäen suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset. Kustannukset kohdistuvat vuosille 2020-24.

Asunto- ja teollisuusalueiden kadut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-2 715	-1 560	-2 020	-2 445	-5 880	-760	-6 520
Rahoitusosuudet		100	60				

Asunto- ja teollisuusalueiden katuja suunnitellaan ja rakennetaan tonttituotantoa varten. Niiden suunnittelu- ja rakentamisaikatauluun tulee vaikuttamaan oleellisesti tonttituotannon ohjaus. Uudet asuntoalueet lisäävät käyttötalouden menoja kunnossapitoalueen kasvaessa.

Liikennejärjestelyt	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-911	-1 040	-560	-850	-805	-1 115	-620
Rahoitusosuudet			80	240	120	40	

Investointirahalla suunnitellaan ja rakennetaan liikennejärjestelyjä, jotka mm. parantavat liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Hankkeet edistävät osaltaan usein myös esteettömyyttä ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Hankkeiden ohjelmointiin vaikuttavat palveluverkon ja elinkeinoelämän tarpeiden lisäksi liikenneonnettomuuksien kasaumapisteet. Porissa tapahtuu vuosittain yli 100 henkilövahinkoon johtanutta liikenneonnettomuutta, jotka aiheuttavat Porin kaupungille laskennallisesti vuosittain noin 8 miljoonan euron välittömät ja välilliset kustannukset. Onnettomuuksia ja niiden aiheuttamia kustannuksia voidaan vähentää liikenneturvallisuutta parantavilla investoinneilla. Investointisuunnitelmassa on varattu vuotuinen määräraha myös uuden tieliikennelain edellyttämiin muutoksiin. Isoimmat rakentamiskohteet vuonna 2023 ovat reaaliaikaisen pysäköintiopastuksen toteuttaminen keskustassa sekä liikennevaloja ohjaus- ja valvontajärjestelmän uusiminen.

Kevyen liikenteen väylät	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-224	-65	-100	-280	-700	-350	-320

Investointirahalla suunnitellaan ja rakennetaan kevyen liikenteen väyliä, jotka osaltaan täydentävät olemassa olevaa kevyen liikenteen verkkoa. Lisäksi investointirahalla tehdään pieniä kevyen liikenteen järjestelyjä. Kevyen liikenteen investointien hyötykustannussuhde on yleensä erittäin hyvä, koska väylien rakentaminen mm. parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää koulukuljetustarvetta. Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden lisääminen tuo monia hyötyjä: asukkaat ovat terveempiä ja sairaanhoitomenot pienenevät, kaupunki on viihtyisämpi, liikenne sujuvampaa ja liikenteen kustannukset ja ympäristöhaitat vähenevät. 10 % kasvu jalan ja pyörällä tehdyissä matkoissa tuo laskennallisesti kaupungille

vuosittain n. 3,4 M€:n säästöt (terveysvaikutusten arviointi HEAT-laskentamenetelmällä). Vuonna 2023 keskitytään suunnitelmavalmiuden parantamiseen tulevia vuosia varten.

Katujen perusparantaminen Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
	-2 925	-3 200	-3 755	-4 854	-4 573	-4 790	-4 550

Katujen perusparantaminen pidentää liikenneinfran elinkaarta ja hillitsee korjausvelan kasvua. Investointirahalla suunnitellaan ja toteutetaan erillisiä perusparannuskohteita ja hulevesisaneerauksia, katujen perusparantamista vesi-, viemäri- ja sähköverkon saneeraustöiden yhteydessä (yhteishankkeet) sekä kevyen liikenteen väylien perusparannuskohteita. Katujen uudelleenpäällystyksiin on varattu 1,5 M€ vuosittain. Määrärahaa uudelleenpäällystetään noin 15-20 km katuja ja jalankulku- ja pyöriteitä. Katuverkon perusparantaminen vähentää korjausvelkaa, alentaa kunnossapitokustannuksia sekä parantaa olemassa olevan verkoston käytettävyyttä ja turvallisuutta. Katujen perusparantaminen vähentää myös liikenteestä aiheutuvia äänin- ja meluhaittoja sekä parantaa kaupunkikuvaa ja viihtyisyyttä.

Vanhojen sorakatujen päällystäminen edellyttää, että kadun kantavuus on riittävä. Päällystettävät kohteet tarkentuvat kantavuusmittausten tulosten ja pitkän tähtäimen suunnitelmatyön (PTS) perusteella. Vanhojen sorakatujen päällystäminen alentaa kunnossapitokustannuksia ja vähentää katupölyä.

Vuonna 2019-2020 teetettiin Porin katujen kuntotarkastus ja korjausvelan määrittäminen. Laskennallinen korjausvelka on noin 27 M€. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen edellyttäisi vähintään 4,5 M€:n vuotuista katujen perusparantamiseen tarkoitettua määrärahaa.

Vuonna 2023 uudelleenpäällystysten lisäksi vanhoja sorakatuja pohjustetaan noin 1,2 km ja päällystetään noin 1,3 km sekä pohjustetaan ja päällystetään jalankulku- ja pyöriteitä noin 270 m. Näiden lisäksi määrärahaa muun muassa kunnostetaan urheilukeskuksen alueen infraa, tehdään hulevesisaneerauksia sekä päivitetään perusparannettavien katujen vanhoja katusuunnitelmia tulevia vuosia varten.

Joukkoliikenne Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
	-44	-50	-70	-70	-70	-70	-70

Investointiraha on tarkoitettu joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantamiseen kuten pysäkkijärjestelyjen, sadekattosten ja kääntöpaikkojen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Siltojen peruskorjaus Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
	-154	-100	-425	-1 100	-2 300	-1 300	-300

Vuonna 2019 teetettiin kaupungin omistamien siltojen ja teräsputkirumpujen yleistarkastus. Sen pohjalta on teetetty erikoistarkastuksia ja korjaussuunnittelua tulevalle suunnittelukaudelle. Vuodelle 2023 on varattu muun muassa rahaa Impolan ylikulkusillan uuden sillan suunnitteluun sekä Rauman sillan aluevaraussuunnitelman laatimiseen.

Viheralueiden rakentaminen Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
	-571	-470	-700	-975	-1 300	-1 600	-1 000

Viheralueilla on tärkeä merkitys kaupunkilaisten viihtyisyyteen ja mielikuvaan Porista kaupungina. Tiivistyvä kaupunkimainen rakenne tarvitsee yhtenäiset viheralueet, sekä toiminnallisesti laadukkaita puistot. Ilmastonmuutoksen hillinnän, siihen sopeutumisen, sekä luonnon monimuotoisuuden vaalimisen kannalta viheralueilla on yhä merkittävämpi rooli.

Vihreän ympäristön merkitystä terveyteen on tutkittu paljon. Positiivisia vaikutuksia on havaittu kaiken ikäisillä. Vihreä ympäristö lisää viihtyisyyttä, alentaa stressiä, ylläpitää mielialaa ja elämänhalua, virkistää, elvyttää ja jopa parantaa. Lisäksi monilajinen viheralue edistää hyönteisten, lintujen ja eläinten elinmahdollisuuksia.

Viheralueiden puut tarjoavat suojaa helteiseltä auringolta. Puiden varjostus suojaa myös kiinteistöä. Varjostus alentaa kesällä koneellisen ilmanvaihdon tarvetta, ja talvisin vähentää tuulisuuden tuomaa lämpöhävikkiä. Monilajinen ja -kerroksellinen puu- ja pensasvyöhyke toimii melusuojana ja vaimentajana. Se vähentää myös liikenneympäristön epäpuhtauksien kulkeutumista kiinteistöille, ja parantaa näin ilmanlaatua sekä pihossa että sisätiloissa. Sen lisäksi, että viheralueet sitovat ilman epäpuhtauksia ja pienhiukkasia, ne antavat suojaa paahteelta, tasaavat lämpötilaeroja, tuottavat happea ja sitovat hiiltä. Ne haihuttavat myös maaperän vettä ja osaltaan auttavat hulevesien hallinnassa puhdistamalla, imeyttämällä ja suodattamalla. Hyvin rakennetut ja hoidetut viheralueet ovat myös yksi kaupungin vetovoimatekijöistä. Viheralueet luovat mielikuvaa kaupungista, joka hoitaa hyvin asiansa ja huolehtii asukkaistaan.

Viheralueiden rakentaminen –investoinnit pyrkii vastaamaan viheralueille asetettuihin odotuksiin ja haasteisiin parantamalla viheralueiksi kaavoitettujen alueiden käytettävyyttä. Tämä tapahtuu mm. rakentamalla puistoja leikkipaikkoineen ja parempikulkuisia polkuverkostoja, kuivattamalla ja tasaamalla alueita hoidettaviksi niityiksi ja tekemällä pienilmastoa parantavia metsäistutuksia. Investointimäärärahoja käytetään myös hoitoa helpottaviin rakentamisratkaisuihin, joilla tavoitellaan kunnossapitomäärärahojen parempaa riittävyttä.

Muu toiminta ja erillishankkeet	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-1 209	-5 160	-10 245	-6 310	-6 410	-13 245	-7 210
Rahoitusosuudet		314	2 660	310	746	1 524	300

Tulvasuojelu	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot		-655	-920	-725	-1 635	-3 255	-705
Rahoitusosuudet	20	314	331	310	746	1 524	300

Investointihankkeella toteutetaan pääosin Harjunpäänjoen alaosan ja Sunniemen vesitaloushankkeen edellyttämiä suunnittelu- ja rakentamistöitä. Hankkeeseen liittyvät katujärjestelyt toteutetaan Liikenneväylien kohdasta Asunto- ja teollisuusalueiden kadut. Aikatauluun vaikuttavat kaavoitusprosessin, vesilain mukaisen luvan ja maankäyttösovimusten neuvottelujen aikataulut.

Harjunpääjoen alaosan ja Sunniemen vesitaloushankkeen tulvasuojelun osuus on noin 5 M€, johon valtionosuus on 48 %. Tämän lisäksi alueen muun infran (katujen, hulevesien hallinnan ja sillan) kustannusarvio on noin 10,4 M€. Hankkeen suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset kohdistuvat tämänhetkisen arvion mukaan vuosille 2023-28.

Vuosina 2021-23 toteutetaan Isojoenrannan patojen peruskorjaus, jonka suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset ovat yhteensä noin 600 000-700 000€.

Maanlajitysalueet	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20

Pienvenesatamat ja -väylät	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-151	-600	-800	-1 600	-1 400	-1 000	-400

Vuoden 2019 aikana valmistui pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS) kaupungin pienvenelaitureiden kunnosta. Tätä suunnitelmaa noudatetaan vuonna 2023 pienvenelaitureihin liittyvissä investoinneissa.

Katuvalaistuksen saneeraus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-682	-800	-1 700	-1 700	-1 000	-700	-700

Katuvalaistuksen LED-vaihtoprojektiin on varattu 1M€ ja muihin katuvälisaneerauksiin 700 000 €. LED-valaistukseen siirtyminen alentaa merkittävästi katuvälisaneerauksen energiakulutusta.

EU-hankkeet ja erillisprojektit	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-183	-450	-360	-200	-200	-200	-200

Määräraha on varattu erinäisiin vuoden aikana esiin tuleviin hankkeisiin. Vuodelle 2023 on varattu rahaa muun muassa Tiimanninnokan rannan paalutukseen. Lisäksi vuonna 2022 toteuttamatta jäänyt Kirjurinluodon matkaparkki-investointi on huomioitu vuoden 2023 määrärahoissa.

Kävelykadun suunnittelu	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-57	-100	-100	-100	-100	-100	-100

Määräraha on varattu kävelykadun kehittämisen suunnitteluun ja toteutukseen.

Jokikeskus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-20	-2 000	-5 200	-570	-220	-5 020	-5 000
Rahoitusosuudet			2 329				

Vuosien 2017 ja 2018 aikana peruskorjattiin etelärannan rantamuri ja kenttäalue Porin sillalta Cafe-Jazzin rakennukseen asti. Jokikeskuksen toinen vaihe vajaan 300 metrin matkalta Cafe-Jazzin rakennuksen itäpäädyssä Taavisillalle toteutetaan vuosina 2022-2023. Toteutussuunnittelu on tehty vuonna 2012 hyväksytyyn Jokikeskushankkeen suunnittelukilpailun periaatteita noudattaen. Suunnitelman mukaan jookeen rakennetaan uudet rantalaiturit alatasanteineen. Laiturien tausta-alue rakennetaan uudelleen eli vaihdetaan rakennekerrokset, varustetaan alue teknisillä järjestelmillä (vesi, viemärit ja sähkö sekä valaistus), uudistetaan kenttäpinnat ensimmäisen vaiheen mukaisiksi (graniittikiveys) sekä varustetaan alue istutuksin, penkein ym. varustein. Alue mahdollistaa tapahtumien järjestämisen korkeatasoisessa paikassa sekä edistää matkailua ja porilaisten hyvinvointia.

Toisen vaiheen toteutusurakka on kilpailutettu ja sen rakennuttamis- ja rakentamiskustannukset ovat noin 7,2 M€ kohdistuen vuosille 2022-23. Kolmannen vaiheen toteutussuunnittelu on ohjelmoitu vuosille 2024-25.

Jokikeskushankkeelle on myönnetty kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelma -valtionavustusta 2.329.000 €.

Kaupunginhallitus on 12.3.2012 hyväksynyt kilpailuehdotus Birdyn Jokikeskuksen jatkosuunnittelun pohjaksi. Kaupunginhallitus on 11.3.2013 hyväksynyt Jokikeskuksen yleissuunnitelman.

Liikuntapaikat	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot		-105	-566	-465	-365		-35

Määräraha on varattu liikuntapaikkojen pysäköinti- ja liikennejärjestelyjen, aitojen, kuntoilulaitteiden sekä muiden vastaavien järjestelyjen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Investoinneilla parannetaan liikuntapaikkojen turvallisuutta ja käytettävyyttä. Isoin yksittäinen kohde on Mauumalan aidan uusiminen.

Kaupunkikehityskohteet	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-9	-430	-580	-930	-1 200	-2 950	-50

Määräraha on varattu kaupunkikehityksen kärkikohteiden suunnitelmien ja toteutusten edistämiseen. Peittoon, Honkaluodon ja Luotsinmäki – Perkon alueilla edistetään uusien teollisuusalueiden ja -tonttien muodostumista sekä liikennejärjestelyjen suunnittelua. Isosanta – Aittaluodon alueella valmistaudutaan Konepajanrannan alueen kehittämiseen liikennejärjestelyjen osalta. Kaupunkikeskustan osalta varaudutaan keskustan liikenneverkkosuunnitelman ja kauppatorin yleissuunnitelman edistämiseen. Kaupunkikehityskohteista on tarkemmin kerrottu talousarvion elinvoimaosiossa.

Ajoneuvojen hankinta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-218	-500	-1 126	-500	-500	-500	-500

Elokuun alussa 2021 voimaan tullut laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista velvoittaa uusissa hankinnoissa kuntia ja valtiota hankkimaan tietyn osuuden ympäristöystävällisiä ajoneuvoja. Velvoitteet on jaettu kahdelle hankinta-ajanjaksolle; Ensimmäisellä hankinta-ajanjaksolla 2.8.2021-31.12.2025 ympäristöystävälliseksi henkilöautoksi ja kevyeksi hyötyajoneuvoksi katsotaan enintään 50 CO₂ g /km päästöinen ajoneuvo eli lataushybridi tai täyssähköauto. Toisella hankinta-ajanjaksolla 1.1.2026-31.12.2030 ympäristöystävälliseksi henkilöautoksi ja kevyeksi hyötyajoneuvoksi katsotaan 0 CO₂ g /km päästöinen ajoneuvo eli täyssähköauto. Porin osalta molemmilla hankintajaksoilla ympäristöystävällisten henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen vähimmäisosuus on 50 %, eli vähintään puolet hankittavista autoista pitää täyttää hankinta-ajanjaksolle määrätyn päästövaatimuksen.

Pori HINKU- kuntana tulee ajoneuvohankinnoissa aina tavoitella mahdollisimman ympäristöystävällisen lataushybridin tai täyssähköauton hankintaa. Normaalin polttomoottoriauton hankinta tulee kyseeseen vain tilanteissa, joissa käyttötarkoitukseen lataushybridi tai täyssähköauto ei sovellu. Merkittävä kaupungin ajoneuvojen päästövähennys saavutetaan, kun käytössä olevia polttomoottoriautoja korvataan voimakkaasti ympäristöystävällillä autoilla. Tämä on asia, johon ajoneuvohankinnoissa tulee ensisijaisesti panostaa. KH:n päätöksellä (§ 643/25.11.2019) autot hankitaan omaan omistukseen, mutta joissain poikkeavissa tilanteissa on järkevää hankkia auto huoltoleasingopimuksella tai vuokraamalla.

Infrastruktuuriin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-12 110	-16 460	-24 091	-22 054	-24 918	-25 740	-25 710
Rahoitusosuudet	572	414	2 800	690	866	1 564	300
Omaisuuksien myynti	132	600	600	600	600	600	600
Investoinnit, netto	-11 310	-15 446	-20 691	-20 764	-23 452	-23 576	-24 810

Tiloihin kohdistuvat investoinnit

SOTE-rakennukset Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
	-824	-800	-2 180	-2 770	-4 620	-10 450	-3 700

Kaupunginsairaalan B2-siiven peruskorjaus (2,7 M€) Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
		-100	-1 200	-1 400			

Rakennusosan peruskorjaus hyvinvointialueen kliinisten tukipalveluiden käyttöä varten. Hankkeen alkuvaiheessa selvitetään hyvinvointialueen toiminnalliset tarpeet rakennuksen käyttötarkoitukseen ja tarpeisiin liittyen. Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Kaupunginsairaalan B2-siiven peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuonna 2023-2024 aikana. Vuoden 2022 aikana aloitettavan toteutus suunnittelun yhteydessä on syytä tarkastella myös rakennuksessa toimivat tilatarpeet. Toteutus suunnittelun avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeen investointipäätös- päätöstä varten.

Kaupunginsairaalan K- rakennuksen keittiön ja logistiikan osan peruskorjaus (1,7 M€) Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
				-20	-100	-1 600	

Vuonna 2024 käynnistetään tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala/hyvinvointialue voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä vuodelle 2025.

Kaupunginsairaalan V- rakennuksen peruskorjaus (1,7 M€) Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
				-10	-20	-150	-1 500

Kaupunginsairaalan V-rakennuksen peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuoden 2027 aikana. Vuoden 2024 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä vuodelle 2025. Rakennuksen pinta-ala on 664 m².

Kaupunginsairaalan A- rakennuksen peruskorjaus (7,4 M€) Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
	-75		-80	-120	-3 000	-4 000	

Maantienkadun A-rakennus on suojeltu rakennus. Peruskorjauksen on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2025–2026 aikana. Vuoden 2024 aloitettavan toteutus suunnittelun yhteydessä on syytä tarkastella myös rakennuksessa toimivan tilatarpeet. Perusturvan tilatarpeita ovat muun muassa sosiaali- ja perhepalvelut, perheneuvola ja psykososiaaliset avopalvelut Teljäntorilta ja Pori-talosta. Rakennuksen pinta-ala on 3209 m².

Lavian terveysaseman peruskorjaus (4,8 M€) Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
				-20	-300	-3 500	-1 000

Hankkeen alkuvaiheessa selvitetään hyvinvointialueen toiminnalliset tarpeet rakennuksen käyttötarkoitukseen ja tarpeisiin liittyen. Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Lavian terveysaseman peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuonna 2025-2026 aikana.

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito, arvio SOTE- kiinteistöjen osuudesta Investointimenot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
			-900	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutus suunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä syksyn 2022 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Sivistystoimialan rakennukset	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-9 861	-27 740	-26 425	-19 510	-23 430	-21 520	-5 300
Rahoitusosuudet		300	0	0	0	0	0

Sivistystoimialan uudisrakennukset

Pohjois-Porin monitoimitalo , vaihe 1 (22,5 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-3 187	-13 500	-9 000				

Vuoden 2023 talousarviossa on huomioitu vuodelta 2022 käyttämättä jäävää määrärahaa 3 miljoonaa euroa.

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan opetustilat noin 600:lle 1.–6. luokan oppilaalle, kahdelle varhaiskasvatuksen ryhmälle, 80 hengen henkilökunnalle, lähikirjastolle, hammashuollolle sekä oppilashuollolle. Rakennuspaikka sijaitsee uudella kaavoitettavalla alueella Lotskerin, Ruosniemen ja Tuulikylän pientaloalueiden välissä. Monitoimitalon rakentaminen käynnistyy loppuvuoden 2021 aikana. Kiinteistö on tarkoitettu käyttöön elokuussa 2023. Rakennuksen pinta-ala on 8500 m² ja investoinnin kustannusarvio on noin 22,5 miljoonaa euroa.

Ahlaisten monitoimitalo (3,4 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-13	-200	-1 400	-1 800			

Kaupunginvaltuusto on 14.6.2021 § 139 kokouksessaan tehnyt päätöksen, että Ahlasiin rakennetaan uusi monitoimitalo. Hankkeen osalta aloitetaan hankesuunnitelma, jossa määritellään keskeisimmät, tulevan uudisrakennuksen elinkaaren aikaiset laatuun ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet. Uudisrakennuksen valmistuttua on varauduttava käyttötalouden osalta nykyisen koulun purkukustannuksiin ja tasearvon alaskirjaukseen. Uudisrakennuksen elinkaarilaskelma (20 vuotta) on alustavien laskelmien mukaan noin 5.400.000 euroa sisältäen ylläpitokulut, poistot ja lainan korkokulut.

Itä-Porin uusi päiväkotiki (7,5 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-29	-500	-3 500	-3 500			

Syksyllä 2021 päätöksenteossa olevan hankesuunnitelman lähtökohtana on ollut Itä-Porin varhaiskasvatusalueen varhaiskasvatuspalvelujen uudelleen muotoilu, koska Väinölän ja Uudenkoiviston päiväkotien rakennukset ovat teknisen elinkaaren loppuvaiheilla. Valmistuvassa hankesuunnitelmassa määritellään keskeisimmät tulevan uudisrakennuksen elinkaaren aikaiset laatuun ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet. Alustavan aikataulun mukaan tilat olisivat käytössä vuoden 2024 aikana.

Pohjois-Porin monitoimitalo, vaihe 2 (7,5 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-3 500	-4 000			

Hankkeen toinen vaihe koskee yläkoulun rakentamista. Toiseen vaiheen suunnittelu aloitetaan kesällä 2022 ja rakentamisen ajankohta on kesä -23 – talvi 24/25.

Kulttuuritalo Myllykartano, lisärakennus (0,4 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot				-20	-30	-370	

Laadittu tarveselvitys – keväällä 2022 selvitettiin tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Kiinteistön käyttäjät ovat kolmannen sektorin toimijoita Noormarkun kaupunginosasta. Rakennuksen peruskorjauksen suunnittelu ja toteutus on kaavailtu vuosille 2025–2026. Uuden rakennuksen pinta-ala on 120 m².

Sivistystoimialan perusparannus- ja laajennusinvestoinnit

Söörmarkun koulun peruskorjaus (2,8 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot				-130	-1 200	-1 500	

Söörmarkun peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2025–2026 aikana. Vuoden 2024 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä vuodelle 2024. Koulun pinta-ala on 1254 m² ja päiväkodin 963 m².

Kalaholman koulun peruskorjaus (pieni ja iso koulu) (2,2 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot				-10	-150	-1 000	-1 000

Kalaholman koulun peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2026–2027 aikana. Vuoden 2024 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä vuodelle 2025. Rakennuksen pinta-ala on 1485 m².

Noormarkun yhtenäiskoulun ruokalarakennus (1,7 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot		-1 600	-1 100				

Vuoden 2023 talousarviossa on huomioitu vuodelta 2022 käyttämättä jäävää määrärahaa 1,1 miljoonaa euroa.

Ruokalarakennuksen peruskorjaustyöt aloitetaan vuoden 2023 alussa. Ruokalarakennus on rakennettu 1981. Kiinteistöön ei ole tehty isoja korjauksia lukuun ottamatta saloja- ja sadevesijärjestelmien uusimista vuonna 2019. Rakennuksessa ovat Noormarkun ja Ahlaisten alueen keskuskeittiö, koulun ruokasali sekä kotitalousopetustoiminnot. Keskuskeittiöstä valmistetaan annoksia Noormarkun ja Ahlaisten alueen kouluihin ja päiväkoteihin yhteensä n. 1100 annosta.

Hankesuunnittelun lähtötiedoiksi on tehty koko rakennuksen kuntoarvio ja sitä täydentävä kuntotutkimus sekä asbesti- ja haitta-ainakartoitus. Rakennuksen keskeiset toiminnot keskuskeittiö, ruokasali ja kotitalouden opetustilat vaativat hyvää hygieniatasoa. Tutkimusten perusteella kiinteistö ja sen järjestelmät ovat käyttökänsä lopussa, mutta kiinteistö on saneerattavissa. Tutkimuksissa havaittu kiinteistön isoin ongelma on liittymien ilmavuodot ja rakennuksen alipaineisuus.

Kallelan koulun saneeraus Myötätuulen käyttöön (1,6 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot		-550	-1 000				

Kallelan koulun muutostyöt Myötätuulen koulun käyttöön. Rakennuksen pinta-ala on 1311 m². Myötätuulen koulun oppilaiden opetustyöt alkavat uusituissa tiloissa syyslukukauden alkaessa vuonna 2023. Remontti on aloitettu kesällä 2022.

Reposaaren alueen palvelumuotoilu ja toteutus (4,2 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot		-700	-2 400	-940			

Kaupungin palveluiden keskittämisestä Reposaaren alueella on tehty yhdistetty tarveselvitys ja hankesuunnitelma, joka on valmistunut 3.9.2021. Samassa yhteydessä rakennusten kunto ja korjattavuus on selvitetty kuntotutkimuksin. Reposaaren puukoulukorttelin rakennukset (4 kpl) peruskorjataan. Tilaohjelman laajuus on n. 1230 m² ja korjausaste n. 76 %. Esi- ja perusopetus (1–6 vuosiluokat) yhdistetään. Lisäksi korttelin rakennuksissa tulevat toimimaan alueen varhaiskasvatus, terveysasemapalvelut sekä vanhuspalveluiden liikkuvien työntekijöiden työskentelytukikohta. Korttelissa toimiva lähikirjasto jatkaa toimintaansa entisellään. Toteutussuunnittelu on aloitettu 2021 loppusyksyllä ja se valmistui keväällä 2022. Rakennustyöt aloitetaan talvella 2022 ja tilat valmistuisivat käyttöön lukuvuoden 2024 alkuun mennessä.

Kankaan koulun peruskorjaus (3,0 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot				-10	-80	-1 300	-1 600

Kankaan koulun peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuosien 2026–2027 aikana. Vuoden 2024 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä 2025. Rakennuksen pinta-ala on 1836 m².

Taidemuseon peruskorjaus (4,4 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot		-700	-2 000	-2 000			

Taidemuseossa heinäkuun 2021 tulipalon seurauksena käynnistettiin hankesuunnitelma, jossa määritellään keskeisimmät elinkaaren aikaiset laatuun ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet. Vuoden 2022 aikana on tehty suunnittelua. Rakentaminen on tarkoitus ajoittaa vuosilla 2023 ja 2024. Tulipalossa näyttelyhalli ja länsipääty kärsi merkittäviä savuvahinkoja sekä rakenteellisesti että taideteoksien suhteen.

Satakunnan museon julkisivun kunnostustyöt (1,0 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot				-50	-900		

Vuonna 2020 aikana laaditun kuntotutkimuksen mukaan julkisivun kunnostusta voidaan siirtää viidellä vuodella. Julkisivun kunnostuksen suunnittelu ja toteutus on kaavailtu vuosille 2024–2025.

Kirjaston ja työväenopiston peruskorjaus (11,7 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-150	-1 000	-5 000	-5 500	

Kirjaston ja työväenopiston peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2025–2026 aikana. Vuoden 2022 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään toiminnan vaatimat tulevaisuuden kirjaston tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Hankesuunnittelu tehdään vuonna 2023. Hankesuunnittelun avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää suunnittelun käynnistämistä 2024. Rakennuksen pinta-ala on 8877 m².

Promenadisalin esitystekniikan korjaus ja salin kunnostustyöt (2,5 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot				-100	-1 200	-1 200	

Hankkeen alussa laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä.

Nuorisotalo (5,6 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot		-20	-50	-1 000	-4 500		

Nuorisotalon peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2025 aikana. Vuoden 2022 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä 2023. Rakennuksen pinta-ala on 4207 m².

Urheilutalon peruskorjaus (10,1 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-80	-600	-4 700	-4 700	

Porin urheilutalo sijaitsee 13. kaupunginosassa (Kuninkaanhaka) osoitteessa Kuninkaanhaanaukio 12. Rakennuksen pinta-ala on 6950 m². Porin urheilutalo on rakennettu vuonna 1982, eikä siihen ole kohdistettu suuria peruskorjauksia valmistumisen jälkeen. Talon tilat, toimivuus ja tekniikka ovat nykyajan vaatimuksiin nähden jääneet vanhanaikaisiksi. Urheilutalon tilojen toiminnalliset ratkaisut on suunniteltu vuonna 1981, eivätkä ne vastaa nykypäivän tarpeita.

Hankesuunnitelma on valmistunut keväällä 2020, jossa on suunniteltu urheilutalon peruskorjauksen tarpeellisuutta tiloiltaan ja tekniikaltaan. Peruskorjauksella parannetaan rakennuksen käytettävyyttä, energiatehokkuutta sekä esteettömyyttä. Peruskorjaus on osa Porin kaupungin talousarviossa 2019 nimellä ”Kuninkaanhaan alueen kokonaissuunnittelun jatkotoimenpiteet” olevaa kokonaisuutta, jota käsitellään Porin urheilutalon osalta. Hanke on osa liikkumaan kannustavan Pasaasin alueen kokonaissuunnittelua. Pasaasin alue on kaupunkikuvallisesti merkittävä kokonaisuus ja siihen sisältyy olennaisesti myös urheilutalo. Urheilutalon välittömässä läheisyydessä on 500 oppilaan koulu vuosiluokille 6–9. Koulu panostaa erityisesti liikkumiseen ja hyvinvointiin.

Vuonna 1983 käyttöön otettu rakennus peruskorjataan ja peruskorjauksen tiloja muokataan palvelemaan paremmin hallin nykyisiä ja tulevia käyttäjiä. Tilojen peruskorjaus toteutetaan sillä periaatteella, että rakennuksen nykyisistä käyttäjäryhmistä tiloja käyttävät jatkossa yksilölajit tai niihin rinnastettavat lajit. Urheilutaloon jäävät käyttäjäryhmät olisivat voimistelulajit, kamppailulajit, voimailu, sekä pienpalloilu. Näiden lisäksi urheilutaloa käyttää rakennuksen vieressä sijaitseva Kuninkaanhaan urheiluyläkoulu sekä liikuntatunti- että muussa opetuskäytössä.

Urheilutalon peruskorjauksen suunnittelu on tarkoitus alkaa vuonna 2024. Rakentaminen ajoittuu vuosille 2025 ja 2026.

Stadionin alueen peruskorjaus (3,3 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-120	-600	-1 500	-1 000	

Stadionin alueen peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2024-2026 aikana. Vuoden 2022 aikana laaditaan hankesuunnittelu, jonka avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja tarkempaa budjetointia varten.

Kyläsaaren koulun peruskorjaus (3,4 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot				-220	-1 400	-1 800	

Kyläsaaren koulun peruskorjaus on suunnitelmissa toteuttaa vuosien 2025-2026 aikana. Vuoden 2024 aikana laaditaan tarveselvitys, jossa selvitetään tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä vuodelle 2025. Rakennuksien (vanha osa, liikuntasali, viipalekoulu) pinta-ala on yhteensä 4369 m².

Väinölän koulun julkisivun ja vesikaton korjaustyöt (0,9 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-100	-800			

Vuoden 2023 aikana laaditaan korjaussuunnitelmat ja vuoden 2024 kilpailutetaan hanke sekä toteutetaan julkisivun ja vesikaton korjaustyöt.

Myllykartanon peruskorjaus (0,6 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot				-30	-70	-450	

Laadittu tarveselvitys – keväällä 2022 selvitettiin tarpeet tilahankkeelle ja vaihtoehtoiset tavat ratkaista tilantarve. Tarveselvityksen avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja budjetointia varten, jotta käyttäjätoimiala voi esittää hankesuunnittelun käynnistämistä. Kiinteistön käyttäjät ovat kolmannen sektorin toimijoita Noormarkun kaupunginosasta. Rakennuksen peruskorjauksen suunnittelu ja toteutus on kaavailtu vuosille 2025–2026. Nykyisen rakennuksen pinta-ala on 423 m².

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito, arvio sivistystoimialan kiinteistöjen osuudesta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-2 025	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä syksyn 2022 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Elinvoima- ja ympäristötoimialan rakennukset	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-3 100				

Yyterin inforakennus (2,9 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-2 900				

Hankkeen rakentamisen ajankohta on syksy 2022-syksy 2023. Rakennus tulee sijaitsemaan nykyisen punaisen tuvan kohdalla. Hankesuunnitelman mukainen tilaohjelma (406 hm²) on pienennetty taloudellisten reunaehtojen vuoksi mahdollisimman pieneksi. Tilat luovat toiminnalle nykytilanteeseen verrattuna aivan uuden lähtökohdan ja mahdollistavat toteutuessaan osaltaan Porin kaupungin Yyterin kasvua koskevien tavoitteiden saavuttamisen. Poikkeuslupamenettely saattaa viivästyttää hanketta.

Kirjurin kioski (0,2 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-200				

Kirjurinluodon rannan kioskirakennukset ei vastaa alueella tarvittavien palveluiden tarpeita. Taavi-kioskin uudelleen rakentaminen aloitetaan kesäkauden jälkeen vuonna 2022 ja uusi kioskirakennus valmistaa ennen tapahtumaviikkoja kesällä 2023. Nykyiseen kioskiin verrattuna kioskiin tulee sisäpalvelupiste ja henkilöstön sekä asiakkaiden wc-tiloja. Rakennuksen kestävyyttä ja turvallisuustasoa parannetaan edelliseen kioskirakennukseen verrattuna. Hankkeen valmistamisajankohta on vuonna 2023.

Noormarkun paloasema (3,6 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-22	-1 200	-2 600				
Rahoitusosuudet			220				

Noormarkkuun rakennetaan uusi paloasema hyväksytyin hankesuunnitelman mukaan. Paloasema rakennetaan vanhan paloaseman tontille. Porin kaupungin tilayksikkö on valmistellut yhteistyössä Porin YH-Asunnot Oy:n ja Satakunnan pelastuslaitoksen kanssa yhteistyössä Noormarkun palolaitoksen hankesuunnitelman. Hanke toteutetaan puhdaspaloasema-hankkeena, jonka sisäilmaluokka on S-2 ja puhtausluokka P-2. Rakennuksen pinta-ala on 1125m². Uuden paloaseman rakentamispaikka sijaitsee Noormarkun keskustassa osoitteessa Palotie 4.

Muut rakennukset	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-6 579	-3 800	-1 735	-2 720	-3 500	-2 100	-2 100
Omaisuuksien myynti	174	300	150	150	150	150	150

Rakennuksien myyntiin on budjetoitu suunnitelmien mukainen realisointi tulevien vuosien aikana. Myyntien hyväksymiset viedään kohdekohtaisesti teknisen lautakunnan käsittelyyn. Investointiosassa myyntitulo on budjetoitu tasearvoon. Rakennusten myynnistä kirjattavat myyntivoitot ja -tappiot vaikuttavat kaupungin käyttötalouteen.

Raatihuoneen julkisivukorjaukset (0,7 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot				-60	-600		

Vuoden 2024 aikana laaditaan korjaussuunnitelmat ja vuoden 2025 kilpailutetaan hanke sekä toteutetaan julkisivukorjaukset.

Reposaaren kalasataman kehittäminen	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-462	-100	-60	-60			

Kalasataman toimintaedellytysten parantaminen, rannikkokalastuksen ja mahdollisuuksien tukeminen investoimalla pyydysvaraston laajentamiseen ja tulityötilan rakentamiseen. Tuleviin investointeihin haetaan tukea Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta, tavoitteena saada rahastosta noin 60–80 % tukea investointien kokonaiskustannuksista.

Valtakuja 11 (1,4 M€)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot			-100	-500	-800		

Valtakuja 11:n peruskorjaus on suunnitelmassa toteuttaa vuoden 2024–2025 aikana. Vuoden 2023 aikana laaditaan hankesuunnittelu, jonka avulla saadaan riittävä yleiskuva hankkeesta päätöksentekoa ja tarkempaa budjetointia varten. Rakennuksen pinta-ala on yhteensä 824 m².

Kiinteistöjen suunnitelmallinen kunnossapito, arvio muiden kiinteistöjen osuudesta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-6 117	-3 700	-1 575	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100

Kiinteistöjen rakennusosa- ja järjestelmäkohtaisten peruskorjauksien ja teknisen korjausvelan pienentäminen sekä PTS-suunnitelman toteutussuunnitelmien toteutusta. Yksityiskohtaisempi työohjelma laaditaan tilayksikössä syksyn 2022 aikana ja sen hyväksyy tekninen lautakunta.

Tiloihin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-17 285	-33 540	-36 040	-25 000	-31 550	-34 070	-11 100
Rahoitusosuudet		300	220	0	0	0	0
Omaisuuksien myynti	174	300	150	150	150	150	150
Investoinnit, netto	-17 111	-32 940	-35 670	-24 850	-31 400	-33 920	-10 950

Teknisen toimialan infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvat investoinnit yhteensä

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-28 396	-50 000	-60 131	-47 054	-56 468	-59 810	-36 810
Rahoitusosuudet	572	714	3 020	690	866	1 564	300
Omaisuuksien myynti	306	900	750	750	750	750	750
Investoinnit, netto	-27 518	-48 386	-56 361	-45 614	-54 852	-57 496	-35 760

= valtuustoon nähden sitova erä

Rahoitusosa

Kaupungin ja liikelaitosten toiminnan ja investointien rahavirta on noin -40,5 M€. Vuoden 2022 talousarviossa vastaava luku oli -43,5 M€.

Antolainasaamiset vähenevät 3 M€ vuosittain Pori Energia Oy:n lyhennyksistä johtuen. Uusia antolainoja ei esitetä myönnettäviksi suunnitelmakaudella.

Lainakannan muutos on korkeintaan 18,0 M€ vuonna 2023. Arvion mukaan kaupungin konsernin ulkopuolinen lainamäärä on vuoden 2023 lopussa 340,4 M€, jos talousarviolainaa nostetaan 59,0 M€. Valtuustoon nähden sitova erä määrittlee kaupunginhallituksen vuosittain erikseen päättämän pitkäaikaisen lainanoton enimmäismäärän.

Muina maksuvalmiuden muutoksina on budjetoitu Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän pääomanpalautus (7,1 M€) sekä vuonna 2022 laskuttamatta jätetyt lainaosuudet (2,2 M€).

1 000 €

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Peruskaupunki ilman liikelaitoksia					
Toiminnan rahavirta	4 707	7 243	24 299	12 021	4 728
Vuosikate	11 280	13 617	33 582	21 303	14 010
Tulorahoituksen korjauserät	-6 573	-6 374	-9 282	-9 282	-9 282
Investointien rahavirta	-29 291	-55 506	-56 394	-43 941	-52 908
Investointimenot	-37 335	-63 494	-69 447	-54 663	-63 807
Rahoitusosuudet investointimenoihin	791	714	3 020	690	866
Pysyvien vastaavien luovutustulot	7 253	7 274	10 032	10 032	10 032
Toiminnan ja investointien rahavirta	-24 584	-48 263	-32 095	-31 920	-48 181
Rahoituksen rahavirta	22 073	46 000	30 334	30 000	46 000
Antolainauksen muutokset	3 255	3 000	3 000	3 000	3 000
Antolainasaamisten lisäys	-37				
Antolainasaamisten vähennys	3 292	3 000	3 000	3 000	3 000
Lainakannan muutokset	32 063	43 000	18 000	27 000	43 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000	83 000	59 000	67 000	81 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-42 075	-40 000	-31 000	-40 000	-38 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	44 138		-10 000		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-13 245		9 334		
Vaikutus maksuvalmiuteen	-2 510	-2 263	-1 761	-1 920	-2 181
				= valtuustoon nähden sitova erä	

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Liikelaitokset mukaan lukien					
Toiminnan rahavirta	14 334	16 230	32 398	20 119	12 825
Vuosikate	20 907	22 604	41 680	29 401	22 108
Tulorahoituksen korjauserät	-6 573	-6 374	-9 282	-9 282	-9 282
Investointien rahavirta	-33 701	-59 796	-61 684	-49 231	-58 198
Investointimenot	-47 742	-67 784	-74 737	-59 953	-69 097
Rahoitusosuudet investointimenoihin	791	714	3 020	690	866
Pysyvien vastaavien luovutustulot	13 250	7 274	10 032	10 032	10 032
Toiminnan ja investointien rahavirta	-19 367	-43 566	-29 287	-29 112	-45 373
Rahoituksen rahavirta	18 568	46 000	30 334	30 000	46 000
Antolainauksen muutokset	3 255	3 000	3 000	3 000	3 000
Antolainasaamisten lisäys	-37				
Antolainasaamisten vähennys	3 292	3 000	3 000	3 000	3 000
Lainakannan muutokset	32 063	43 000	18 000	27 000	43 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000	83 000	59 000	67 000	81 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-42 075	-40 000	-31 000	-40 000	-38 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	44 138		-10 000		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-16 750		9 334		
Vaikutus maksuvalmiuteen	-799	2 434	1 047	888	627

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Rahoituslaskelman tunnusluvut					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-73 456	-117 624	-124 051	-121 708	-166 705
Investointien tulorahoitus, %	44,5 %	33,7 %	58,1 %	49,6 %	32,4 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,5	0,5	0,9	0,6	0,4

Talousarvion meno- ja tuloarvioiden yhteenveto

1 000 €

Sitovuus valtuustoon nähden: B=Brutto, N=Netto, E=Ei sitova

	Sitovuus	Menoarviot	Tuloarviot
Käyttötalousosa			
Tarkastustoimi	N	517	11
Konsernipalvelut (yhteissitovuustaso)	N	21 544	901
Energian välitys	N	27 000	27 000
Muut toimialoille kohdistamattomat käyttötalouserät	N	7 769	9 127
Sivistystoimiala / Sivistyslautakunta	N	120 706	9 015
Sivistystoimiala / Vapaa-ajan lautakunta	N	13 816	3 760
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	N	36 059	10 076
Tekninen toimiala	B	48 921	27 522
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	B		191 796
Valtionosuudet	B		23 740
Rahoitustulot ja -menot	N	4 503	11 470
Investointiosa			
Kaupunginhallitus	B	2 400	
Konsernipalvelut	B	2 924	
Sivistystoimiala	B	1 357	
Elinvoima- ja ympäristötoimiala	B	1 750	
Tekninen toimiala	B	912	
Infrastruktuuriin ja tiloihin kohdistuvat investoinnit	B	60 104	3 770
Rahoitusosa			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennys	E		3 000
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		59 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	E	31 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	E	10 000	
Muut maksuvalmiuden muutokset	E		9 334
Vaikutus maksuvalmiuteen			1 761
Talousarvion loppusumma		391 283	391 283
Liikelaitosten talousarviot			
Porin Palveluliikelaitos			
Tulosbudjetti	E	16 809	17 530
Investointibudjetti	N	290	
Rahoitusbudjetti	E	431	
Porin Vesi			
Tulosbudjetti	E	14 645	22 022
Investointibudjetti	N	5 000	
Rahoitusbudjetti	E	2 377	
Talousarvion loppusumma liikelaitokset huomioiden		430 835	430 835

Liikelaitosten talousarviot

Porin Palveluliikelaitos

Tilannekuva

Porin Palveluliikelaitos toimii Porin kaupungin sisäisenä ateria- ja puhtauspalveluiden tuottajana, jonka toiminnan kulut katetaan kyseisten palveluiden konsernin sisäisellä myynnillä. Palveluiden tuottaminen perustuu toimialojen kanssa tehtyihin sopimuksiin sekä palvelukuvauksiin. Toimintaympäristö ja tuotantomäärät ovat aiempina vuosina olleet suhteellisen vakaita. Toimintaan ovat vaikuttaneet pääosin palveluverkosto, Perusturvan asiakasmäärät sekä Sivistystoimialan oppilas- ja lapsimäärät.

Palveluliikelaitoksen tuottamien toimintojen siirtyminen hyvinvointialueen vastuulle sotetoimintojen osalta 1.1.2023 aiheuttaa kuitenkin merkittäviä muutoksia toimintaympäristöön. Palveluliikelaitoksen sote ja peruskaupungin ateria- ja puhtauspalveluita ei ole kustannussyistä johtuen aiemmin eriytetty, joten muutos kohdistuu koko Palveluliikelaitoksen toimintarakenteeseen. Rakenteellisten muutosten hallinta on osa riskienhallintaa, mutta muutoksen laajuudesta johtuen toiminnallisia vaikutuksia ei ehkä voida kaikilta osin ennakoida.

Ateria- ja puhtauspalveluita koskee lähes valtakunnallinen ammattitaitoisen työvoiman pula, jonka ei voida olettaa lähi-vuosina helpottavan. Työvoimavaltaisina aloina ateria- ja puhtauspalveluiden työvoimavajeella on merkittäviä toiminnallisia vaikutuksia. Työvoimapulaa on aiempina vuosina kompensoitu mm. oppilasyhteistyöllä ja koulutuksen kumppanuussopimuksin. Aiemmilla toimenpiteillä ei kuitenkaan ole saavutettu täysin riittäviä tuloksia ja toiminta edellyttää merkittävää kehitystyötä aiheen ympärillä myös vuonna 2023.

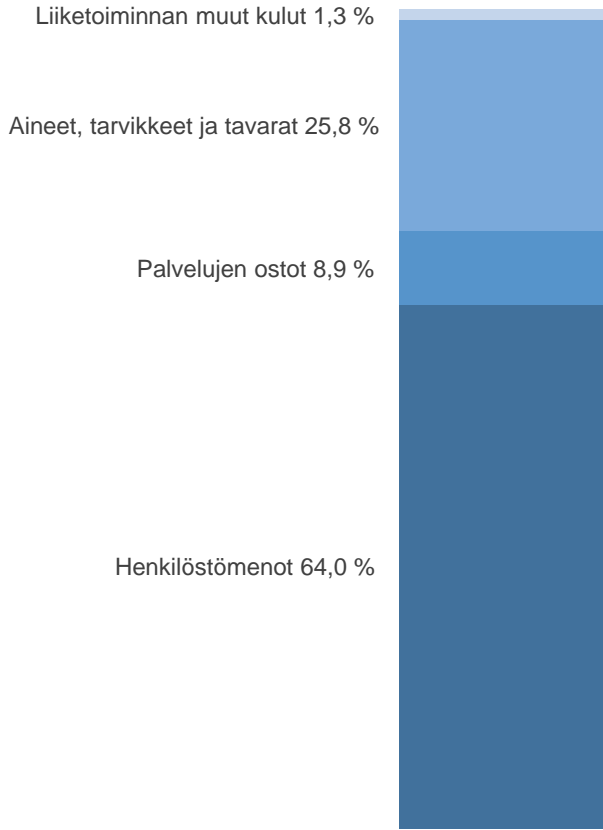
Yleisestä maailmantilanteesta johtuen ateriantuotannossa käytettävien raaka-aineiden hintojen nousu on ollut poikkeuksellisen suurta, mutta raaka-aineiden saatavuus on kuitenkin ollut hyvällä tasolla. Kustannusten nousu aiheuttaa kuitenkin edellisvuosien kaltaisten ennakoimattomien tuotannollisten poikkeustilanteiden ohella merkittävimmän tuotannollisen ja taloudellisen riskin. Raaka-ainekustannusten nousun vaikutuksia pyritään hillitsemään hankintasopimusten puitteissa raaka-ainevalinnoilla sekä reseptiikan muutoksilla.

Palveluliikelaitos pyrkii varmistamaan, että merkittävimpiin riskeihin on varauduttu ja palvelut pystytään mahdollisimman hyvin tuottamaan palvelukuvausten mukaisesti.

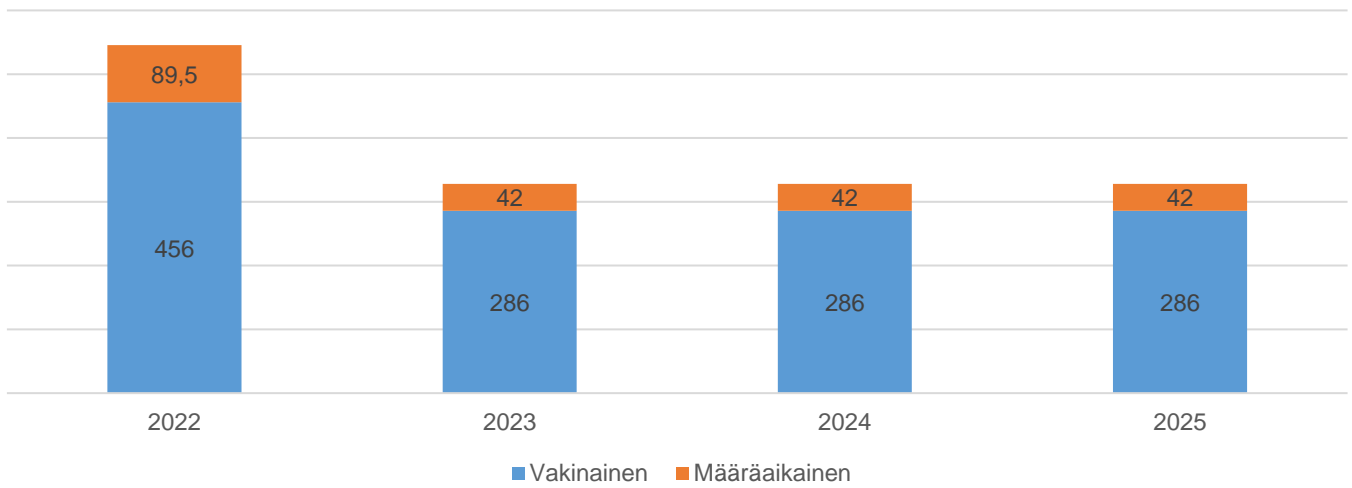
Palveluliikelaitoksen talous

Tulosbudjetti (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Liiketoiminnan tulot	27 706	27 269	17 530	17 552	17 553
Liiketoiminnan menot	-25 986	-25 833	-16 419	-16 441	-16 441
Poistot ja arvonalentumiset	-628	-519	-387	-387	-387
Liikkeylijäämä	1 093	917	724	724	724
Rahoitustulot ja -menot					
Korvaus peruspääomasta	-325	-325	-390	-390	-390
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	768	592	334	334	334
Investointibudjetti (1 000 €)					
Investointitulot					
Investointimenot	-315	-290	-290	-290	-290
Nettoinvestoinnit	-315	-290	-290	-290	-290
Rahoitusbudjetti (1 000 €)					
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 081	821	431	431	431
Rahoituksen rahavirta	-1 070				
Rahavarojen muutos	11	821	431	431	431
					= valtuustoon nähden sitova erä

Liiketoiminnan menojaikauma TA 2023

Palveluliikelaitoksen suunnitellut henkilötyövuodet

Porin Vesi, liikelaitos

Tilannekuva

Porin Vesi, liikelaitoksen toiminta on teknisesti ja taloudellisesti on melko vakaata. Talousvesi on Porissa laadukasta, ja jätevedenpuhdistus on maan huipputasoa. Verkostojen ja laitosten kunto on yleisesti ottaen hyvä. Toiminnalliset riskit kuitenkin kasvavat nopeasti, jos vuosittaiset laitosten ja verkostojen saneerausmäärät eivät ole riittävät.

Vesihuollossa on aina olemassa vedenlaatuhäiriöihin, putkirikkoihin, viemäritulviin ja jätevesipäästöihin liittyviä riskejä. Porissa nämä ovat varsin hyvin hallinnassa. Ilmastonmuutos asettaa mm. sadannan kasvun ja talviaikojen tulvien vuoksi haasteita erityisesti viemärointiin ja jätevedenpuhdistamoille.

Vuoden 2022 aikana vesihuoltoalaa, kuten elinkeinoelämää yleensäkin on vaivannut komponenttipula ja pidentyneet osien toimitusajat. Lisäksi inflaation kiihtyminen on kasvattanut sekä osien että kemikaalien ja energian hankinnan menoja. Edellä kuvatun kehityksen aiheuttajina ovat koronaviruspandemian vuoksi vähentynyt teollinen tuotanto sekä Venäjän ja Ukrainan sotatila. Tilanteen kehitys ja vaikutukset vuonna 2023 ovat pitkälti hämärän peitossa.

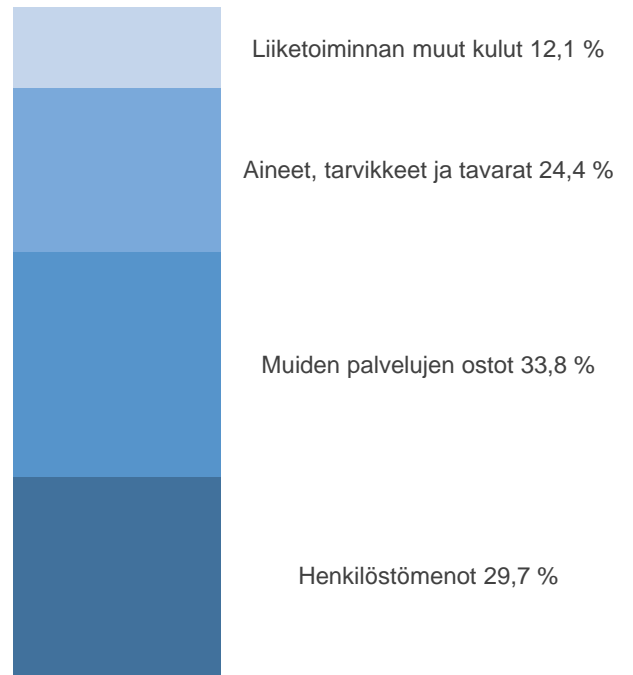
Osaavan henkilöstön rekrytointi on hankaloitunut. Hakijoita saadaan avoimna oleviin työtehtäviin selvästi aiempaa vähemmän. Tehtävät ovat entistä vaativampia lainsäädännön muutosten, teknisen kehityksen ja asiakkaiden vaatimusten vuoksi.

Porin Vesi, liikelaitoksen talous

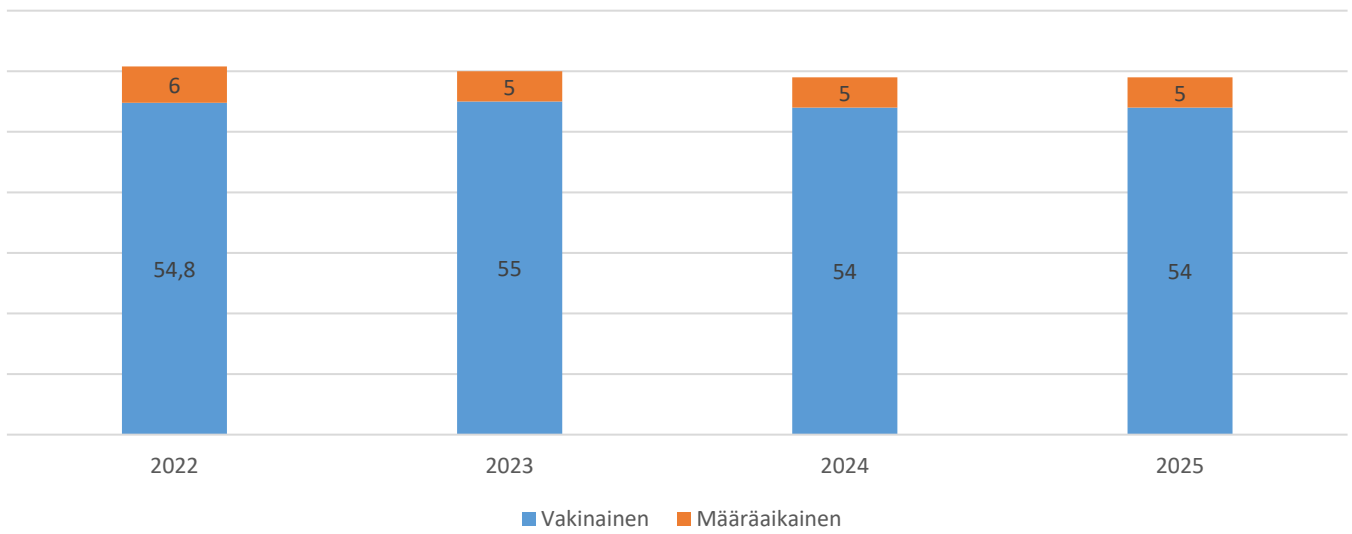
Tulosbudjetti (1000 €)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Liiketoiminnan tulot	21 571	21 167	21 910	21 910	21 910
Valmistus omaan käyttöön	104	400	100	100	100
Liiketoiminnan menot	-11 248	-11 493	-11 993	-11 993	-11 993
Poistot ja arvonalentumiset	-4 749	-4 900	-4 757	-4 757	-4 757
Liikeylijäämä	5 679	5 174	5 260	5 259	5 259
Rahoitustulot ja -menot					
Muut rahoitustuotot	14	12	12	12	12
Korvaus peruspääomasta	-2 210	-2 210	-2 652	-2 652	-2 652
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	10 428	10 074	10 017	10 017	10 017
Poistoeron vähennys	33				
Tilikauden ylijäämä	3 516	3 009	2 653	2 653	2 653
Investointibudjetti (1000 €)					
Investointien rahoitusosuudet					
Investointimenot	-3 944	-4 000	-5 000	-5 000	-5 000
Nettoinvestoinnit	-3 944	-4 000	-5 000	-5 000	-5 000
Rahoitusbudjetti (1000 €)					
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 288	3 876	2 377	2 377	2 377
Rahoituksen rahavirta	-2 462				
Rahavarojen muutos	1 825	3 876	2 377	2 377	2 377
			= valtuustoon nähden sitova erä		

Liiketoiminnan menojaikauma TA 2023

Porin Vesi, liikelaitoksen suunnitellut henkilötyövuodet

Liikelayritysten vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen

Talousarvio 1 000 €	Tuloslaskelma		Eliminoinnit		Kaupunki +
	Kaupunki	Liikelayritykset	Kaupunki	Liikelayritykset	Liikelayritykset
Toimintatulot	83 781	39 440	-1 451	-18 126	103 644
Myyntitulot	37 973	39 113	-979	-17 943	58 163
Maksutulot	7 163	53	-235	-47	6 933
Tuet ja avustukset	7 804	85			7 890
Muut toimintatulot	30 841	189	-236	-136	30 657
Valmistus omaan käyttöön	3 631	100			3 731
Toimintamenot	-276 334	-28 412	17 954	1 624	-285 168
Henkilöstömenot	-130 591	-14 072			-144 663
Palvelujen ostot	-72 421	-5 517	17 409	1 145	-59 384
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-42 529	-7 166	362	7	-49 327
Avustukset	-13 740				-13 740
Muut toimintamenot	-17 053	-1 656	183	472	-18 054
Toimintakate	-188 921	11 128	16 503	-16 503	-177 793
Verotulot	191 796				191 796
Valtionosuudet	23 740				23 740
Rahoitustulot ja -menot	6 967	-3 030	-3 042	3 042	3 937
Korkotulot	6 282				6 282
Muut rahoitustulot	5 188	12	-3 042		2 158
Korkomenot	-4 155				-4 155
Muut rahoitusmenot	-347	-3 042		3 042	-347
Vuosikate	33 582	8 098	13 461	-13 461	41 680
Poistot ja arvonalentumiset	-22 811	-5 144			-27 955
Suunnitelman mukaiset poistot	-22 811	-5 144			-27 955
Tilikauden tulos	10 771	2 954	13 461	-13 461	13 725
Poistoeron muutos		33			33
Tilikauden yli-/alijäämä	10 771	2 987	13 461	-13 461	13 758